સૌ. હરિયાગૌરીકૃત

નીતિદર્પણ.

વડોદરા
ધિ લુહાણા મિત્ર પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ કંપની લિમિટેડમાં
તથા
અમદાવાદ, યુનીયન પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ કંપની લિમિટેડે, છાપ્યું

કિંમત ૧૨ આના.

રીતિદર્પણ.

સુરતના વડનગરા નાગરની ન્યાતમાં
જનોઇ, લગ્ન, સીમંત વગેરે પ્રસંગોમાં
ચાલતી રીત,

એવે પ્રસંગે ગવાતાં ગીત,
કેટલાક ગરબા

તથા

પાકવિધિ.

તૈયાર કરી પ્રસિદ્ધ કરનાર

સૌ. ઇંદિરાગૌરી (વ્હાલીબ્હેન)

રા. બા. મુકુંદરાય મણિરાયની પુત્રી
અને
રા. સા. રતિરામ મોતીરામ ઇન્સ્પેકટરની સ્ત્રી.

સંવત ૧૯૫૫.

કિમ્મત રૂ. -૪-૧૨-૦

પ્રસ્તાવના.

• દહાડે દહાડે લોકોના આચાર તથા વિચારમાં ફેરફાર થતો જોવામાં આવે છે, અને જુના જમાનાની રૂઢિ વિષે ઉછરતી પ્રજાનું અજ્ઞાન વધતું જાય છે. ઘણે પ્રસંગે તો પરિપક્વ ઉમરે નહિ પહોંચેલી સ્ત્રી ઉપર ગૃહકાર્યનો ભારે બોજો આવી પડે છે અને પોતાની સંતતિના લગ્ન વગેરે ટાણે તેને પોતાનું ગૃહિણીપણું સાચવતાં ઘણી મુશ્કેલી પડે એ સ્વાભાવિક છે. જેમને અનુકૂળતા હોય તેઓ એવે પ્રસંગે વૃદ્ધ અનુભવી સ્ત્રી અથવા પુરૂષની વારંવાર સલાહ લઇ કામ કરે છે, પરંતુ એવી સલાહ સઉને સુલભ નથી તેમજ એમ કરવાથી કાલાંતરે ભ્રાંતિ તથા મતભેદ થવાનો સંભવ રહે છે. આ કારણથી જુદી જુદી ન્યાતના આચાર રૂઢિ અથવા રીત ભાતનો સંગ્રહ તે તે ન્યાતના લોકોને ઘણોજ ઉપયોગી થઇ પડયા વિના રહે નહિ એમ માની મારી અલ્પમતિ પ્રમાણે મેં આ "**રીતિદર્પણ**" નામનું પુસ્તક તૈયાર કર્યું છે, જેમાં સુરતનિવાસી વડનગરા નાગર ગૃહસ્થની ન્યાતની રીતભાતનો સમાવેશ કરેલો છે. જનોઇ, લગ્ન, સીમંત વગેરે પ્રસંગે થતી રીતભાત તથા ગવાતાં ગીતના સંગ્રહ ઉપરાંત એમાં ગરબાઓનો સારો જથ્થો આપેલો છે, અને તરૂણ સ્ત્રીને વિશેષ કરી ઉપયોગી **પાકવિધિનું** પણ છેવટનું પ્રકરણ રાખવામાં આવ્યું છે. માટે આશાછે કે ખાસ જે ન્યાત માટે આ પુસ્તક રચ્યું છે તે ઉપરાંત બીજી જ્ઞાતિઓના લોકોને પણ એ રૂચિપાત્ર થશે અને એમાંથી તેમને કંઇ કંઇ પણ ગ્રહણ કરવા યોગ્ય લાગશે. પુસ્તકમાં જે કાંઇ ખામી હોય તેને સુજ્ઞ વાંચનાર દરગુજર કરશે એવી આશા છે.

ગ્રંથકર્ત્રી.

અનુક્રમણિકા.

પ્રકરણ ૧.

પ્રકરણ ૨.

પ્રકરણ ૩.

લગ્નમાં વર તરફથી કરવાની રીત.

લગ્નમાં કન્યા તરફથી કરવાની રીત.

પ્રકરણ ૪.

પ્રકરણ ૫.

પ્રકરણ ૬.

પ્રકરણ ૭.

પ્રકરણ ૮.

પ્રકરણ ૯.

પ્રકરણ ૧૦.

પ્રકરણ ૧૧.

॥ શ્રીગણેશાય નમઃ ॥

રીતિદર્પણ.

અનુષ્ટુપ્.

શારદામાત આરાધું, યાચના કરૂં સાધ્વની ॥
વિશ્વવિષે રહી વ્યાપી, વાણી દે વરદાયની ॥

ગીતિ.

દર્પણ કરમાં જોતાં, મુખાકૃતિ જેમ ભાસે છે સ્પષ્ટ,
આ રીતિદર્પણ જોતાં, રીતિ સહુ જાણો વ્હેન વિના કષ્ટ.
નાગરી ન્યાતની રીતિ, અટપટી જાણીને લક્ષે લીધી,
સુગમપણે દર્શાવી, વ્હેનો સ્નેહવડે અર્પણ કીધી.
ભુલ ચુક જો કાંઇ ભાસે, તો સ્વમતિથી સંભાળી લેજો,
વિચારીને નિજ સ્થિતિ, ઘટિત રીતિએ લગન સમે વહેજો.

પ્રકરણ ૧ લું.

છોકરાનું ચુડકણુ હોય તો આગળ જનોઇની પીઠીની રીત લખી છે તે પ્રમાણે મોસાળથી પીઠી લઇ જવી ને તે દહાડે જનોઇની પેઠે મોગવેસણુ ઝાડકવાં અને મોસાળાનો ચાંલ્લો જનોઇ વખત મોસાળાના ચાંલ્લાની રીત લખી છે તેથી અર્ધા ચાંલ્લા કરવા.

છોકરાને છાનું મુંડણ કરવાની રીત હોય તો છોકરાને મોસાળથી લૂગડાં અથવા રોકડા રૂ. ૧૦) થી ૪) સુધી શક્તિ પ્રમાણે આપવા.

છોકરાનો વિવાહ મળે ત્યારે છોકરા તરફથી કરવાની રીત—છોકરી તરફથી વિવાહ મળ્યાની હા લઇને આવે તેને રૂ. ૧૧) થી રૂ. ૪૦ સુધી આપવા.

સારો દહાડો જોઇને વહુને તેડવી. તે વખત ગીત ગવડાવવાં. તેડ્યાની રીતનાં લૂગડાં ઘરેણાં કરવાં અને ખાવાનું તથા પતાસાંનો પડો આપવો.

દર વર્ષે હોળી બળેવે શક્તિ પ્રમાણે વહુને લૂગડાં કરવાં તથા ખાવાનું મોકલવું. દીવાળીએ ખાવાનું તથા આતશબાજી મોકલવી. સંક્રાંતે એકલું ખાવાનું મોકલવું. વાડી ભરાવે તો ખાવાનું મોકલવું. અલુણાં કરતી હોય તો બધી જાતનું ખાવાનું મોકલવું.

નીચે લખેલે દિવસે હારપાન મોકલવાં:—

અલુણાં, દિવાસો, કાજળી, ઘરભસુ, અમકારણ સાતેમ. હારપાનમાં ફુલનો હાર, પાન, સોપારી, તજ, લવિંગ, એળચી, જાયફળ, જાવંત્રી અને કેવડીયો કાથો.

છોકરી તરફથી કરવાની રીત.

છોકરા તરફથી વિવાહની હા લેવા આવે તેને રૂ ૨) સુધી આપવા. સાસુસસરા છોકરીને તેડવા આવે તેને દરેકને રૂ ४) અથવા રૂ ૨) આપવા. બીજાં જોડે આવે તેને દરજ્જા પ્રમાણે આપવું.

સારો દિવસ જોઇ જમાઇને ઘેર તેડવાની રીતનાં લૂગડાં કરવાં અથવા રોકડા રૂપીઆ આપે તો રૂ ૫) થી રૂ ૧૫) સુધી શકિત પ્રમાણે આપવા.

હોળી, બળેવે લૂગડાં તથા ખાવાનું.
દીવાળીએ ખાવાનું તથા આતશબાજી.
સંક્રાંતે ખાવાનું.
• અલુણાંનો ફરાળ આવે તો તેના બીડાંનો રૂ ૧] આપવો.
હારપાન લાવે તેને પાવલી અથવા બે આની આપવી.

પ્રકરણ ૨ જું.

જનોઈમાં કરવાની રીત.

પ્રથમ સૌ સગાંને તેડીને જનોઇનું મુહૂર્ત દેખાડવું. તે વખત જોશીને રૂ. ૧] તથા ઘઉં શેર સવા આપવા.

જોશી મુહૂર્ત આપે તે દિવસે વીણવું તથા ઘરના લાડકાલાડુ કરવા. ત્યાર પછી મહિયારીએ લાકડાલાડુ કરવા ને તે લાડકાલાડુ જેટલી કિમતના હોય તેથી બમણું તેને બીડું આપવું.

કુંવારી છોકરીને સાસરેથી લાડકાલાડુ આવે તે ન રાખતાં રૂ. ૧] બીડાંનો આપવો.

મોગવેસણની રીત.

મોગવેસણના મુહૂર્તને દિવસે મોસાળથી પીઠી લાવે તેમાં છોકરાને લાડકાલાડુ, સગાવહાલાંમાં વ્હેંચવાનો ધસોટીયો લાડુ તથા વધામણું લાવવું.

વધામણુ.ના સામાનની વિગત—પીઠી, કુંકું, ભાત, તેલ, સોપારી સાત, નાળીએર એક, ચોખા શેર એક, અત્તર, ગુલાબજળ, મોગરેલ, વાંનો, દંડીપીંડી, હારકલગી.

મોગવેસણુ ઝાડકવાની રીત.

વાંકસાથીઓ કહાડેલાં સુપડાં સાત. તે દરેક સુપડામાં મોગ તથા સાજી તથા હળધના ગાંઠીયા લઈને દરેકે સાત વખત ઝાડકવાં. પછી તે મોગ દળીને તેના ચાર પાપડ કરવા અને તે પાપડ ચાચરીયાંને દિવસે ચકલે મૂકવા.

મોગવેસણુ ઝાડકવા આવનાર દરેક સગાંને સોપારી સાત તથા ગોળ, ધાણા તથા પૈસા ત્રણુ આપવા ને મામી તથા મહિયારીએ છોકરા પાસે દળવાની રીત કરાવવી.

મોગવેસણુ ઝાડકયા પછી તેજ દહાડે તેજ વખત મંડપમુહૂર્ત કરવું. તેમાં ઘઉં શેર એક, નાળીએર એક, ઘીગોળના દડિયા, નાડુ, સોપારી, છલો, મીંઢળ, આંબાનાં પાતરાં, સમીનું લાકડું તથા નરાજ એટલો સામાન જોઇએ.

મંડપમુહૂર્ત થયા પછી પ્રથમ મામીએ પીઠીનો ચાંલો કરવો પછી ચાર જણે પીઠી ચડાવવી.

પીઠી ચડાવતી વખત તથા પીઠી ચડી રહ્યા પછી મહિયારીએ તેલ ઘાલવું. તેનો મહિયારીને રૂ. ૧) આપવો. પીઠી ચડી રહ્યા પછી લુણ ઉતારી હાથે છલો પહેરાવવો. બડવો ઉડવાનો હોય તો છોકરાનાં સાસરીયાંને પીઠી ચડયા પછી ગીત સાંભળવાને તેડવાં.

મુહૂર્તને દિવસે વૃદ્ધશ્રાદ્ધ તથા ગણુપતિપૂજન કરવાં.

વૃદ્ધશ્રાદ્ધના સામાનની વિગત.

ચોખા શેર સત્તર, રેશમી લાલ કકડો ગજ સવા, નાળીએર પાંચ, ઘી તથા ગોળના દડિયા, સોપારી, પાન ચાળીસ, જનોઇનો જોટો એક, પિંડ ઉપર ઓઢાડવાનો મુગટો, બોર તથા પૂજાપો.

ગણપતિપૂજનના વધામણાની વિગત.

ઘસોટીયો લાડુ શેર પાના લાડુ પાંચ, ચોખા શેર પા, તથા દડિયામાં ઘી, ગોળ, કુંકું, ભાત, તેલ, સોપારી સાત, પૈસા સાત, પાન સાત, તથા નાળીએર એક. આ સામાનને તણુસલું કહે છે. તે તથા શકિત પ્રમાણે રૂપીઆ મહિયારીને આપવા, તેમાં ઉત્તમ રૂ ૧૧), મધ્યમ રૂ ૯) કે રૂ ૭) ને કનિષ્ઠ રૂ ૫).

જનોઇ વખત વાંનો ઉતારવો તે પીઠીને દહાડે મોસાળથી વધામણું આવેલું હોય તેમાંથી ઉતારવો.

ત્યારપછી વાળ લેવડાવવા, તે છાબડીમાં લાલ રેશમી કકડો પાથરી તેમાં લેવડાવવા ને તે છાબડી તથા કકડામાં શકિત પ્રમાણે નાણું મૂકીને મહિયારીને આપવું.

ત્યારપછી દહીં, દૂધ અને પાણીથી અંગોળડી કરાવવી.

મોસાળું આવ્યા પછી માએ ઘરની ભિક્ષા પીરસવી તેમાં થાળી એક કાંસાની, પીતળની કડછી એક, લાડુ પાંચ વાનીના, તથા કેળાં પંદર, શેરડી પાંચ, નાળીએર પાંચ, ચોખા શેર બે તથા થોડી થોડી સાત વાનીની સુખડી, તથા રૂપીઓ એક રોકડો—આટલાં વાનાંની ભિક્ષા પીરસવી અને તે ગોર લઇ જાય.

છોકરાને મોસાળું કરવાની વિગત.

ઉત્તમ પક્ષે જણુસ અથવા રોકડા રૂ ૧૦૦) અથવા રૂ. ૭૫), મધ્યમ પક્ષે રૂ. ૫૦) અથવા રૂ. ૪૦), કનિષ્ઠ પક્ષે રૂ. ૨૫) અથવા રૂ. ૧૫). સુખડીની વિગત—બદામ શેર સવા, પસ્તાં શેર સવા, ચારોળી શેર સવા, ખારેક શેર સવા, દરાખ શેર સવા, શાકર શેર સવા, સોપારી શેર સવા, પતાસાંનો પડો એક શેર સવાનો, નાળીએર પાંચ,

શેરડી દશ, કેળાં પચીસ, લાડુ સાત વાનીના (તેની વિગત,–ઘસોટીયા લાડુ બે, ગોળપાપડીના લાડુ બે, ચણાનો લાડુ એક, અડદનો લાડુ એક, મોગનો લાડુ એક, એ દરેક લાડુ શેર સવાનો) કાંસાની થાળી એક, કડછી પીત્તળની એક, ચોખા શેર સવા પાંચ, રોકડો રૂ. ૬), ગોર દક્ષણા રૂ. ૩).

એ રીતે છોકરાને મોસાળાંનો ચાંલો કરી તેના માબાપને દરેકને ચાંલો કરવો. તેમાં ઉત્તમ રૂ. ૯) અથવા રૂ. ૭), મધ્યમ રૂ. ૫) અથવા રૂ. ૪), અને કનિષ્ઠ રૂ. ૨) ને એ શિવાય બીજાં સગાંને પરચૂરણ સંબંધ પ્રમાણે આપવું.

મોસાળું લાવે તે વખતે મામીને આપવા. તેમાં ઉત્તમ રૂ. ૧૧), મધ્યમ રૂ. ૯) કે રૂ. ૭) અને કનિષ્ઠ રૂ. ૫). મોસાળામાં આવેલા સર્વે પુરૂષોને એક એક નાળીએર આપવું અને બઇરાંઓને છ છ પાઇ આપવી.

જનોઇને દહાડે માતા માંડવાં.

માતા માંડવાનો સામાન કુંભારેણ લાવે તેને ઘી, ગોળ, તેલ, કાચો કંસાર, કાચી મોગની દાળ, એ દરેક વાનાં દડિયામાં અને જમવાનું પીરસી આપી આપનારે નાહી જવું અને માતાનો સામાન ભાતે વધાવી લેવો.

જનોઇને દહાડે ચાચર પૂજવાં.

બડવો ઉઠવાનો હોય તો વહુને તેડવા વરઘોડા પહેલાં નણંદને મોકલવી.

ભંડારાને દિવસે ચાંલ્લા જમાઇઓને કરવા.

જનોઇની ભીમની રીત ફાગણ શુદ ૧૨ ને દિવસે મોસાળથી મોકલવી તેની વિગત નીચે પ્રમાણેઃ–

કળશીઓ એક પીત્તળનો, સીરોટાનો લાડુ એક શેર ૦ાા નો, રોકડા અર્ધા રૂપીઆનું ખાવાનું, કુંકું, ભાત, આંબાનો મોર કળશીઆમાં.

એ દિવસે આવેલા અર્ધામાંથી મહિયારી પાસે છોકરાને તેલ ઘલાવવું અને તે અડધો મહિયારીને આપવો.

ફાગણ વદ ૧ ને દિવસે છોકરાને મોર દેવડાવવો એટલે કળશી-આમાં જે મોર આવ્યો હોય તે છોકરાને લવણે ચાર વાર મહિયારીએ અટકાડવો.

કન્યા તરફથી બડવામાં કરવાની રીત.

વરને પીઠી ચઢે તે દિવસથી રોજ સાંજરે જમાઇને ફૂલનો હાર મોકલવો.

લાડુ લાહુવા આવે તે વખતે કરવાની રીત.

સાસુને ચાંલ્લો રૂ. ૪) અથવા રૂ. ૨), દરેક વડસાસુને તેથી અડધું, કાકીસાસુ, માસીસાસુ, મામીસાસુ, ફોઇઆણસાસુ, નણંદ મોટી, જેઠાણી મોટી એ જે હોય તેને દરેકને બે આના, બીજાં સગાંને સંબંધ પ્રમાણે પૈસા.

જનોઇને આગલે દિવસે બરફીની માટલી તથા ફૂલનો હાર લઇને જમાઇનું પીઠીવાળું મ્હોં જોવા જવું.

જનોઇને દિવસે સગાંની સાથે ભિક્ષા લઇને જવું. ભિક્ષામાં દશ શેરડીનો ભારો, કેળાં પંદર અને ચોખા શેર અઢી. એટલું લઇ જવું.

નણંદ તેડવા આવે તેને રૂ. ૧) આપવો.

બડવાના વરઘોડા વખત કરવાની રીત.

જમાઇને ચાંલ્લો ઉત્તમ રૂ. ૫૦), મધ્યમ રૂ. ૨૫), કનિષ્ઠ રૂ. ૧૫) તથા દંડ રૂપાનો.

કન્યાના સાસુસાસરાને દરેકને ઉત્તમ રૂ. ૬), મધ્યમ રૂ. ૪) અને કનિષ્ઠ રૂ. ૨), બે વડસસરા અને બે વડસાસુ એ દરેકને તેથી અડધું.

પ્રકરણ ૩ જું.

લગ્નમાં વર તરફથી કરવાની રીત.

કન્યા તરફનો ગોર લગ્નનું મુહૂર્ત કહેવા આવે તેને રૂ ૧) આપવો. સોપારીના મુહૂર્તને દિવસે સોપારી લઇને આવે તે વખતે ગોરદક્ષણા રૂ ૩) તથા સોપારી લઇ આવનારને ઉત્તમ રૂ ૧૧), મધ્યમ રૂ ૯) અને કનિષ્ઠ રૂ ૭) એ રીતે આપવું.

લાડકોલાડુ તથા વીણવાના મુહૂર્તો જનોઇના પ્રકરણમાં એ બાબતની રીત લખી છે તે પ્રમાણે કરવું.

સોપારીની રીત.

સગાંવ્હાલાં સૌએ મળી કન્યાને ત્યાં રીત લેવા જવું અને સાડી એક કસબી, ચણીઓ એક, ડગલી એક, વાટવો એક તેમાં ખાંગડાકોડાંના રૂ ૫) તથા ખાવાનું, પતાસાંનો પડો, વધામણું તથા મોસાળસાસરા તરફના રૂ ૪) અથવા રૂ ૨) તથા ખાવાનું એટલું કન્યાને ચાંલ્લો કરીને આપવું અને કન્યાને ઘેર તેડી લાવી ગીત ગવડાવવાં.

મોગરેસણ તથા મંડપમુહૂર્તની રીત મુહૂર્તને દિવસે જનોઇના પ્રકરણમાં લખ્યા પ્રમાણે કરવી.

પાપડનાં ગીત સંભળાવે તે વખત સધવાને સોપારી આપવાં.

ગણપતિપૂજાની રીત જનોઇના પ્રકરણમાં લખી છે તે પ્રમાણે ગણપતિપૂજા કરવી.

પીઠી ચઢે તે દિવસથી રોજ સવારમાં સુરજપાઠી અને સાંજરે ફૂલનો હાર મોકલવો ને સુરજપાઠીના બ્રાહ્મણને ચાંલ્લો કરી દરેકને સાત સોપારી આપવાં.

લાડુ લાહ્વાવાની રીત.

થાળીમાં ધસોટીયો લાડુ તથા રોકડો રૂ. ૧) તથા વધામણું. મોસાળસાસરાની થાળીમાં લાડુ તથા રોકડો રૂ. ૦ાા) એટલું કન્યાને ત્યાં લઇ જવું.

એ રીત થયા પછી છોકરાને મોસાળાનો ચાંલ્લો કરવો. તેમાં ઉત્તમ રૂ. ૫૦), મધ્યમ રૂ. ૩૦) તથા કનિષ્ઠ રૂ. ૧૫) અને તેના પ્રમાણમાં માબાપને ચાંલ્લો કરવો અને સગાંને પૈસા વહેંચવાં ને ગોરદક્ષિણાના રૂ. ૩) આપવા. કન્યાને મોસાળસાસરા તરફનું મોઝાણું કરવું, તેમાં ઉત્તમ રૂ. ૨૦), મધ્યમ રૂ. ૧૫) અને કનિષ્ઠ રૂ. ૧૦).

કન્યાનું પીઠીવાળું મ્હોં જોવા સાસુએ બરફીની માટલી તથા ફૂલનો હાર લઇને જવું.

પોંખી વેતરવાની રીત—દીયર, સોની, દરજી ને વાણિયો એટલા માણસને કન્યાને ત્યાં પોંખી વેતરવા મોકલવા. કન્યાને ત્યાં દરજી લૂગડાંના ચાંલ્લા ચાર આપે.

ઝાંણાંની રીત.

ઝાંણાંમાં લઇ જવાની છાબમાં કુંકું શેર બે, ગુલાલ શેર એક અબીલ શેર ૦ાા, સિંધુર શેર ૦ા, કપૂર શેર૦ા, અગરબત્તી નંગ દશ, ચુવો, મોગરેલ, નાડું શેર પાંચ, નાળીએર નંગ પાંચ, બદામ શેર અઢી, સાકર શેર અઢી, ખારેક શેર અઢી, કોપરાંની વાટીઓ શેર અઢી, સોપારી શેર અઢી, ચારોળી શેર અઢી, દરાખ અને સાડી એટલું પૂરવું.

ઘરેણાનો દાબડો પણ સાથે લઇ જવો. વરમાએ સાથે જવું નહિ.

કન્યાને ત્યાં જઈ પ્રથમ લંગરનો ચાંલ્લો કરી ચાર બાઈરાંએ કન્યાને ચાંલ્લા કરવા. પછી ખસરી પહેરાવીને મોડધાટડી માથે મૂકવાં ને છાબ તથા દાબડાનો ચાંલ્લો કરવો.

કન્યાને ત્યાંથી નાણું આવે ત્યારે કરવાની રીત.

કન્યાની મહિયારીને તોરણે રૂ. ૧૫) આપવા ને બીજાં બઈરાં આવેલાં હોય તેને સોપારી, મોડીયાં તથા ફુલમાળા આપી સેંથીમાં સિંધુર પૂરવું. છાબ ઉંચકી લાવનારને આના ચાર આપવા. વરસંચાની તામડી ગણપતિ આગળ મૂકાવી કન્યાની માને બાજઠપર બેસાડવી અને પગે કુંકુ લગાડી દૂધે પગ ધોવા ને કુખે કુંકું લગાડી કપૂરની આરતી કરવી. વરનું બદલેલું જનોઇ કન્યાને સારૂ આપવું.

વાંનો ઉતારી અંગોલડી કરાવવા બાબત જનોઇના પ્રકરણમાં જે રીત લખી છે તે પ્રમાણે કરી છોકરાને નાહાણાંમાં આવેલું પાનેતર પહેરાવવું ને ગણપતિ આગળ ઉભો રાખી માએ પસલી ભરાવવી એવી રીતે કે બંને હાથમાં કુંકું લગાડી તેમાં પાન સાત, સોપારી સાત, પૈસા સાત, રૂપીઓ એક, નાળીએર એક એટલું આપવું. તે છોકરાએ મહિયારીના ખોળામાં આપી દેવું. પછી મામાએ ઘોડે બેસાડવો. પછી સુપડામાં ભાત લઇ તે માથે ઉતારી નાંખી દેવું. પછી લુણ ઉતારી પાણીઆરે મૂકવું. બ્હેને લગામ પકડવી. તેને રૂ. ૨) આપવા. ઘોડાવાળાને અખ્યાણું આપવું. પછી વરમાએ કરતડીમાં દહીં, દૂધ તથા પાણી લઇ ચાર વાર ઘોડાની આસપાસ ધારા કરવી. તે ધારા દેતી વખત નામણદીવો સાથે રાખવો તથા લૂગડા ઉપર ઘાટડી ઓઢવી.

વરને સારુ ફૂલની ટોપી લઈ જવી.

પરણી ઉઠયા પછી અહુવર સગાંવ્હાલાંને પગે લાગે ત્યારે વહુને સગાંવ્હાલાંએ સંબંધ પ્રમાણે આપવું.

વહુવર આવ્યા પછી વહુ પાસે સાસરાનો તથા મોસાળસાસરાનો મોભ કુંકું તથા ભાતે વધાવાવવો. તે રીતનાં સાસરા તરફથી લૂગડાં અથવા રોકડા રૂપીઆ તથા પતાસાંનો પડો આપવા અને મોસાળ સાસરેથી રૂ. ૪) અથવા રૂ. ૨) આપવા. પેટીમાં હાથ ઘલાવી રૂ. ૫) અથવા રૂ. ૪) આપવા. જડ દબાવવાના સાસરેથી રૂ. ૨) આપવા.

કાંચળીની રીત—કાંચળી, પહેરામણી, ત્રીજ તથા જેઠાળાંનાં નોતરાં આવે તે આવનાર બઇરાંને સોપારી આપવાં. લગનને ચોથે દિવસે સર્વેએ કાંચળી પહેરાવવા જવું. કન્યા તરફનો દરજી કાંચળી સીવે તે પર પોંખી વેતરવામાં ચાંલા આવેલા હોય તેનું કાંચળીપર સીવે અને નણંદે કાંચળી પહેરાવવી વર તરફની મહિયારી કન્યાને તેલ ઘાલે. પછી લટ પલાળી રેશમી પાનેતર પહેરાવવું. તે દિવસે વરવાળાએ કન્યાવાળાને પાંચ અડધા આપવા તેમાં એક દરજીનો, એક રસોઇઆનો, એક માથું ચોળનારનો, એક હોળીનો અને એક બહારવાસણીનો, તે મધ્યેથી ઉપલો અડધો તથા સવા શેર ધઉં તથા નાળીએરએક કાંચળી સીવનાર દરજીને આપવાં.

માંડવની રીત—પહેરામણી પહેરવા જતાં પહેલાં નણંદ પાસે વહુને તેડાવવી. તેને લઇને પહેરામણી પહેરવા જવું. માંડવનો ચાંલો વહુને શકિત પ્રમાણે કરવો ને તે ચાંલા બદલ આણાંની ટીપમાં લખી રોકડ અથવા જણસ આપી હોય તોપણ વહુને સુકનનો ચાંલો શક્તિ પ્રમાણે કરવો અને મોસળસાસરા તરફથી વહુને માંડવના ચાંલાના રૂ. ૪) અથવા રૂ. ૨) આપવા.

વરઘોડા પાછળ ખાટલો ઉંચકી લાવનારને રૂ. ૪) વરવાળાએ આપવા.

માંડવનું જમણુ લેવા જાય ત્યાં સોપારી શેર પાંચ તથા રૂ. ૧) રાંધનારને વરવાળાએ આપવો અને વહુપાસે બધરામાં પાનનાં બીડાં અપાવવાં અને પુરૂષોમાં પણ વર પાસે બીડાં અપાવવાં.

લગનને આઠમે દિવસે માતા માંડવાં, કાંકણદોરા છોડવાં તથા ચાચર પૂજવાં. અનેએ દિવસે વરવહુને પૈસા તથા સોપારી વતી એકી બેકી રમાડી જે જીતે તે પૈસા તથા સોપારી લઇ જાય. કાંકણદોરા છોડયાનું વહુને લૂગડું અથવા રોકડા રૂપિયા તથા પતાસાનો પડો આપવો. વહુનું નામ પાડે છે તથા નીસાતરાને ચુનેવતી ઘોજેલો હોય તે વહુવર એક બીજાનું નામ દઇ આપ લે કરવાની રમત રમાડે છે.

ઉભા વર્ષની રીત.

અખાડ ત્રીજના હાર ઘલાવે તો વહુને લૂગડું તથા ખાવાનું આપવું.

આણાંની રીત-પેટી એક તેમાં રૂ ૧) રોકડો તથા પાન-સોપારી, તજ, જાવંત્રી, જાયફળ, કેવડીયો કાથો મૂકવું તથા તે સિવાય રકાબી બે, આરશી બે, ધૂપેલની કસલી બે, કાંસકી દાંતની બે, દરેકરકાબીમાં દાબડી ત્રણ ત્રણ અને તે દાબડી મધ્યે એક ચાંલો, એકમાં હીંગળોક ને એકમાં કાજળ એ રીતે મૂકવું. તેમાં એક દાબડીમાં મીનાનો ચાંલો મૂકવો અને તે ન મૂકે તો તે બદલ અડધો આપવો તથા રેજા પાંચ, ચણીયા બે, લૂગડુ એક, સપાટ અથવા તે બદલ અડધો રોકડો, રમકડાં અથવા રોકડું, નાળીએર પાંચ, સુખડી સાત વાનાની ઝાંણાં પ્રમાણે, પતાસાનો પડો, લીલો મેવો તથા સુકો મેવો વગેરે ખાવાનું એ રીતે આણાંની રીતમાં આપવું. એ રીત ન આપે તો શક્તિ પ્રમાણે રોકડા રૂપીઆ આપવા. તેમાં ઓછામાં ઓછા રૂપીઆ વીશ આપવા. વહુને સાસરે તેલ ઘલાવી શણગારવી ને નણંદે તેને પીયર રીત લઇને મૂકવી જવું. આણાં જેઠ મહિનામાં વદ પાંચેમ સુધીમાં

જોશી મુહૂર્ત આપે તે દિવસે વાળવાં. વહુને તેડવા બે છોકરા આવે તેને એકેકું નાળીએર આપવું.

જેઠ શુદ બારસને દિવસે કરવડા બારસની રીત–તેમાં કરવડી ઠીકરાંની એક, કોપરાંની વાટી ખાંડ ભરેલી એક, કેરી નંગ પચીશ, કુંકું તથા ભાત એટલાં વાનાં વહુને પીયર મોકલવાં.

જેઠ વદ અમાસને દિવસે વડસાવિત્રીની રીત–એ દિવસે વહુને લૂગડું, કાંચળી, ચણીઓ અથવા રોકડું તથા પતાસાંનો પડો એટલાં વાનાં વડ પૂજી આવીને વહુ પીયર જાય ત્યારે આપવાં. વડ પૂજવા જતાં પેહેલાં વડને ચઢાવવા સારૂ ચણાના હાર બે લઇ જવા. છોકરીને પીયરથી કસેડાં વગેરેની રીત આવે તેમાં આવેલા અડધાએ વતી છોકરાની મહિયારો પાસે છોકરીને તેલ ઘલાવી તે અડધો મહિયારીને આપવો. પછી વહુને નવાડી આવેલો પાટો આંખે દઇ ઘીના દીવાનાં દર્શનકરાવવાં પછી વડ પૂજવા મોકલવાં.

અખાડ શુદ તેરસથી અખાડ વદ બીજ સુધી અલુણાં તેની રીત–વહુ અલુણાં કરે તો પહેલે દહાડે પરાળ મોકલવાં ને અલુણાં કીધાં હોય અથવા ના કીધાં હોય તોપણ છેલ્લે દહાડે હારપાન તો મોકલવાં.

અખાડ વદ અમાસને દિવસે દીવાસો–તે દહાડે જેવંત્રીની રીત–-વહુ પાસે જેવંત્રી પૂજાવવી અને વહુને કસબી કોરનું કસુંબું તથા કાંચળી અથવા રોકડા રૂપીઆ આપવા અને વહુને હારપાન મોકલવાં. તેલ ઘલાવવા તથા પાટો દેવાની રીત વડસાવિત્રી પ્રમાણે કરાવી પછી ભીંતે પૂતળાં કહાડયાં હોય તે જેવંત્રીની પૂજા કરાવવી.

વાડી ભર્યાની રીત—સાસરાની વાડીના વહુને રૂ. ૪) અને મોસાળસાસરાની વાડીના રૂ ૨) અને નણંદની વાડીના રૂ ૨) અને પીયરની વાડીના રૂ ૨) વાડી ભરે અથવા ન ભરે તોપણ વહુને આપવા.

શ્રાવણ શુદ પુનેમને દિવસે બળેવની રીત—તે દિવસે ચુંદડી, કાંચળી, રાખડી અને ખરશીની માટલી વહુને આપવી.

શ્રાવણ વદ ત્રીજને દિવસે કાજળીની રીત—તે દિવસે ફરાળ તથા હારપાન મોકલવાં.

ભાદરવા શુદ ત્રીજને દિવસે ધરભસુની રીત-તે દિવસે ખરશીની માટલી તથા હરપાન વહુને મોકલવાં.

ભાદરવા શુદ સાતેમને દિવસે અમકારીયા સાતેમની રીત-ને દિવસે રકાબી એક, આરસી એક, કાંસકી દાંતની એક, ધૂપેલની પવાલી એક, દાબડી એક, તેમાં ટીલી અથવા તેના વતી રોકડો અડધો, રકાબીમાં રૂ. ૧), સૌભાગ્ય દાબડો એક તથા હારપાન એ પ્રમાણે રીત લઇ સર્વે સગાંવહાલાંએ એકઠાં થઇ વહુને પીયર જવું અને ત્યાં વહુને અમકારીયું કહાડવું. અમકારીયું કહાડવાને એક ચલાણીમાં હિંગળોક તથા એક ચલાણીમાં લીલો રંગ પણ લેતા જવું અને એ સઘળી ચીજ વહુને આપવી.

આશો શુદ પૂનમે (માણેકઠારી) ને દિવસે ધોબાની રીત--તે દિવસે પઉંઆ શેર દશ, નાળીએર પાંચ, પતાસાંનો પડો અને રોકડો રૂ. ૧), એટલું વહુને મોકલવું.

આશો વદ અમાસને દિવસે દિવાળીની રીતે—તે દિવસે વહુને જણસ અથવા રોકડા રૂપીઆ આપવા. તેમાં ઉત્તમ રૂ. ૧૫), મધ્યમ રૂ. ૧૩), અથવા રૂ. ૧૧) અને કનિષ્ઠ રૂ. ૯) અથવા રૂ. ૭) એ શિવાય આતશબાજી તથા ખાવાનું પણ વહુને આપવું.

સંક્રાંતને દિવસે ગોએતું કોસણાવવાની રીત-ગોએતું લઇને વહુ આવે તેને હેમ ગદી એક અથવા રોકડું આપવું ને ગોએતામાં આવેલો દેહપિંડ વ્યવહારવાળાં સગાંમાં વહેંચવું.

ફાગણ શુદ બારસને દિવસે છોકરાની ધીમ-તે દહાડે વહુને આપવાની રીત-પીચકારીના રૂ. ૪) અથવા રૂ. ૨), ગલાલ, અબીલ, હારડા વગેરે ખાવાનું, લૂગડું કસબી તથા કાંચળી એટલું વહુને આપવું.

બીજા વર્ષની રીત.

હોળીને દિવસે વહુને લૂગડું આપવું.

બળેવને દિવસે વહુને લૂગડું આપવું.

દિવાળીને દિવસે વહુને શકિત પ્રમાણે રોકડું આપવૂં.

વહુ કાળો થર પહેરે ત્યારે વહુને આપવાની રીત-લૂગડું અથવા રોકડા રૂપીઆ શક્તિ પ્રમાણે આપવા.

વહુને ઘેર રાખ્યાની રીત-રોકડા રૂ. ૪) વહુને આપવા.

વહુ પાસે રંધાવ્યાની રીત-સારો દહાડો જોઇ સસરાને વહુ પાસે કંસાર પીરસાવવો અને સસરાએ કડછીમાં રૂ ૨) મૂકવા.

પછીની દરેક દિવાળીએ શકિત પ્રમાણે રૂપીઆ અને હોળી બળેવે લૂગડું તથા કાંચળી આપવાં.

લગ્નમાં કન્યા તરફથી કરવાની રીત.

પ્રથમ સારો દિવસ જોઇ સગાંને તેડી જોશી પાસે લગનનું મુહૂર્ત દેખાડવું. જોશીને ધઉં તથા રૂ ૧) અખ્યાણાંનો આપવો.

સારો દહાડો જોઇ ગોર સાથે વહેવાઇને ત્યાં લગનનું મુહુર્ત કહેવાડવું.

જનોઇના પ્રકરણમાં લખ્યું છે તે પ્રમાણે છોકરીને ત્યાં લાડકાલાડુ તથા વીણવાનું કરવું.

ઘાઘરી નવાડવાની રીત.

સંક્રાંતને દિવસે કન્યાને માથું ચોળી શણગારી તાપીએ તેડી

જવી, અને કન્યાની મહિયારી પાસે છોકરીના માથાની લટ પલાળાવવી. તે ચાકળીમાં દહીં, દૂધ, તાપીનું પાણી તથા આંબાનાં પાતરાં નાખી તેણે વતી પલાળાવવી. તે ચાકળીમાં ચોખા ભરી તેમાં બે આની મૂકી તાપીએ બ્રાહ્મણ હોય તેને આપવી. ઘેર આવી જ્યાં ચોરી બાંધવી હોય ત્યાં બાજઠ ઉપર કન્યાને બેસાડી મહિયારી પાસે અડધે વતી તેલ ઘલાવવું અને તે અડધો મહિયારીને આપવો અને પાતેલીમાં પાણી, દહીં, દૂધ તથા આંબાનાં પાતરાં નાંખી મહિયારીએ તે પાણીએ કન્યાની લટ તેર વખત પલાળવી. પછી પાતેલીમાં ચોખા, તલનું કાકરીયું, તથા એક પૈસો મૂકી જ્યાં જ્યાં વ્યવહાર હોય ત્યાં એકેક પાતેલી વહેંચવી.

સોપારીની રીત.

કન્યાનું નાનું ભાંડુ, તથા ગોર તથા મોસાળગોર સાથે સોપારીની રીત મોકલવી. તે રીતમાં વધામણામાં કુંકું, ભાત, સોપારી સાત, ઇંડીપીંડી તથા વરના જન્માક્ષર મોકલવા. એ દિવસે જમાઇને જમવા તેડી તેને ચાંલ્લો કરવો. તેમાં ઉત્તમ રૂ. ૧૫), મધ્યમ રૂ. ૧૩) અથવા રૂ. ૧૧) અને કનિષ્ઠ રૂ. ૯) અથવા રૂ. ૭).

વરને ત્યાંથી સોપારી લેવા આવે ત્યારે સાસુને ચાંલ્લો કરવો. તેમાં ઉત્તમ રૂ. ૧૧), મધ્યમ રૂ. ૯) અથવા રૂ. ૭) અને કનિષ્ઠ રૂ. ૫) અથવા રૂ. ૪). દરેક વડસાસુને તેથી અર્ધા રૂપીઆના ચાંલ્લા કરવા. મામીસાસુ વગેરેને રીત પ્રમાણે પાવલી અથવા બે આની આપવી અને સગાંને સંબંધ પ્રમાણે પૈસા આપવા.

સોપરમીંડાંની રીત.

વરવાળાં સોપારીની રીત લઇ જાય પછી કન્યા તરફનાંએ એકઠાં થઇ સંક્રાંતની રીત અપાવવા જવું. તેમાં પાતેલું એક ચોખા ભરીને,

તલનું ઢાંકણું એક, રૂ. ૧) રોકડો, શેરડીનો ભારો, રૂપાનું કોડીયું તેમાં રૂ. ૧). મોસાળસાસરે આપવા ત્રાંબાનું કોડીયું તેમાં અડધો એટલું સાથે લઈ જવું. અને વરને ત્યાં બારણાંમાં બાજઠ ઉપર વરમા બેસે તેને ઉત્તમ રૂ. ૪) અને કનિષ્ઠ રૂ. ૨) આપવા. દરેક વડસાસુને તે-થી અડધું આપવું. કોડીયાંપર સાસુને ચાંલ્લાના રૂ. ૨) આપવા.

મોગવેસણુ તથા મંડપમુહૂર્તની રીત જનોઈના પ્રકરણમાં લખી છે તે પ્રમાણે મુહૂર્તને દિવસે કરવી.

છોકરીને સાસરેથી સુરજપાઠી આવે તે દરેકને સાત સોપારી ચાંલ્લો કરીને આપવાં. ચોરી બાંધવાની જગ્યાએ કન્યાને બાજઠપર બેસાડી સુરજપાઠી સંભળાવવી. તે સાંભળી રહ્યા પછી માથેથી લુગડું ઉતારી પાણીઆરે મૂકવું.

પીઠી ચઢે ત્યારથી જમાઈને રોજ સાંજના ફૂલનો હાર મોકલવો.

વહેવાઈનાને અનુકૂળતા પ્રમાણે ગીત સંભળાવવાં અને પાપડનાં ગીતને દિવસે સર્વેને સોપારી આપવાં.

કન્યાને ત્યાંના વહેવાઈને ત્યાં ગીત સાંભળવા જાય ત્યારે જમાઈને સારૂ ખાવાનું તથા ફૂલનો હાર લઈ જવો ને મોસાળસાસરા તરફનું ખાવાનું તથા ફૂલનો હાર પણ લઈ જવો.

કન્યાને ત્યાંથી લાડુ લાહાવા જવાની રીત.

જમાઈને સારૂ થાળીમાં લાડુ તથા રૂ. ૧) મોસાળ સાસરા તર-ફથી પણ થાળીમાં લાડુ તથા અડધો તથા સર્વેને વહેંચવા ધસોટીયો લાડુ તથા વધામણું એટલું લઈ જવું અને ત્યાં જમાઈને રૂપીએ વતી તથા મોસાળસાસરાવાળાંએ અડધે વતી લાડુ ખવાડવો.

વરવાળા તરફના લાડુ લાહાવા આવે ત્યારે સાસુને ઉત્તમ રૂ. ૯), મધ્યમ રૂ. ૭) અને કનિષ્ઠ રૂ. ૪) એ રીતે શક્તિ પ્રમાણે આપવું

અને દરેક વડસાસુને એથી અડધું આપવું. અને કાકીસાસુ વગેરેને સોપારીની રીતમાં આપવાનું લખ્યું છે તેથી અડધું આપવું અને બીજાં સગાંને પૈસા આપવા.

લગનને આગલે દિવસે કન્યાનું તથા કન્યાની માનું માથું ચોળવું. અને કાંચળીના દિવસ સુધી કન્યાનું માથું કોરૂં રાખવું.

મોસાળાંની રીત.

કન્યાને સારૂ થર, કાંકણુ, ખારેક, કોપરાંનો હાર, સુતરાઉ પાનેતર ચાર, તથા જનસ અથવા રોકડ શકિત પ્રમાણે મોસાળ તરફથી આપવું. બીજાં સગાંને મોસાળાંનાં પ્રમાણમાં અને ગોરદક્ષિણા રૂ. ૩) આપવા.

થર પહેરાવવાની રીત.

કન્યાને ઉમરે બેસાડી બલગરી પેહેરાવવી. પછી ગણપતિ આગળ અથવા જ્યાં થર પહેરાવવાનો ઘરનો ધારો હોય ત્યાં કાંકણી સાથે થર પહેરાવવો. કન્યાના મોસાળનો સુની થર પહેરાવે તેને ઘઉં શેર સવા, નાળીએર એક તથા રોકડો રૂ. ૧) એટલાં વાનાં આપવાં. કાંકણી તથા બલગરી કાંકણદોરા છોડતા સુધી કહાડવાં નહિ.

જમાઇને ત્યાં ત્યારપછી પીઠીવાળું મ્હોં જોવા જવું. તે વખતે બરફીની માટલી તથા હાર લઇ જવો.

કન્યાનું પીઠીવાળું મ્હોં જોવા આવે તેને રૂ. ૨) અથવા રૂ. ૧) આપવો.

પોંખી વેતરવા આવે તેની રીત—પોંખી વેતરવા આવનાર દિયરને રૂ. ૨) અથવા રૂ. ૧) આપવો. સુની વગેરેને પીરસ્યું અથવા બરફીના દડિયા આપવા.

ઝાણાંમાં આવનાર બૈરાંને સોપારી આપવાં અને છાબ ઉંચકનારને ચાર આના આપવા.

અંગોલડીની રીત—ચોકમાં કથરોટમાં માચી મૂકી તે ઉપર કન્યાને બેસાડવી અને પીઠીના દહાડાનો વાંનો રાખેલો હોય તે ઉતારવો. કન્યાના પગ આગળ પાવડાં મૂકવાં અને કુંડી, કલશીઓ પીળેલાં હોય તેમાં પાણી તથા દૂધ, દહીં નાંખી તે વડે કન્યાને અંગોલડી કરાવવી. નાહી રહ્યા પછી મોસાળામાં આવેલું પાનેતર પહેરાવવું અને કુંકાંની પીયળ કાઢી ગણપતિ આગળ ગોર પૂજવા બેસાડવી. તે ગોર એવી રીતે કરવા કે એક વાસણમાં થોડું ઘી નાંખી તેને ગરમ કરી તેમાં ગોળ નાંખવો અને તે પીગળે એટલે તેમાં તલ નાંખી તેની થાબડી કરી તે ઉપર મહાદેવના પાંચ બાણુનો આકાર કરવો. ગોરમા આગળ ઘીનો તથા કપૂરનો દીવો કરવો તથા ધૂપસળી સળગાવવી. ગલાલ, અબીલ વગેરે ઝાણામાં આવેલું હોય તે સઘળું એકઠું કરી છોકરીએ ગોરમાને ચઢાવ્યાં કરવું. કન્યાએ પલાળેલું પીળિયું રહેવા દેવું. ઉપર લખેલું પાનેતર કાંચળી પહેરે ત્યાં સુધી બદલવું નહિ.

નાહાણાંની રીત—કન્યાનું નાયલું પાણી કથરોટમાં હોય તે ચાર તામડીમાં ભરવું અને તેમાં આંબાનાં પાતરાં નાંખવાં.

ઝાણાની છાબમાં સુખડી આવી હોય તેમાંથી અડધી કહાડી લેવી અને નાડું બધું કહાડી લેવું. પછી તે છાબમાં માચીપાવડાં મૂકવાં તથા વરપાટલો સમીનાં લાકડાંનાં કરાવવાં.

ઉપર લખેલી ચાર તામડી ચાર સ્ત્રીયે લેવી અને પાંચમી એક તામડી ઉપર નાળીએર રેશમી લાલ રેંજાએ લપેટી મૂકવું. તે તામડીને વરસંચાની તામડી કહેવાય. તે કન્યાની માએ લેવી. પલ્લામાં આવેલી એક જનસ કન્યાની માએ પહેરવી અને પલ્લાંની સાથે આવેલી સાડી કન્યાની માએ પહેરેલાં લૂગડાં ઉપર ઓઢવી. એ સર્વે તથા માચીપાવડાં સાથેની છાબ લઇ બાયોએ વરને ત્યાં નાહાણે જવું. નાહાણામાં કન્યાના બાપને જવાનો ધારો નથી.

વરને ત્યાં કન્યાની મહિયારીએ તોરણે ચાંલો કરાવવો. જમાઇને બાજઠ ઉપર બેસાડી છાબનો ચાંલો કરવો. તે વખત તે તબોળાતબોળના ચાંલ્લામાં અગોટિયું અથવા રોકડા રૂ ૧૫) કે રૂ ૧૩) કે રૂ ૧૧) અથવા રૂ ૯) જમાઇને આપવા. ચાર તામડીમાંથી ચાર બીયે વરને નવાઞાની રીત કરવી. વરસંચાની તામડી વરના ત્યાંના ગણપતિ આગળ મૂકવી અને વર જનોઇ બદલે તે લઇ આવી કન્યાને કેડે બાંધવું.

વર પરણવા આવે ત્યારે કરવાની રીત.

વરઘોડો ચઢે ત્યારથી એક માણસને ગણપતિ આગળ માપરી ઓરવા એટલે બરશી ખાવા બેસાડવો અને મોસાળથી આવેલા એક પાનેતરે વરઘોડો આવે કન્યાનું મ્હોં ઢાંકી દેવું. ચૂલા ઉપર એક માટલી મૂકી તેમાં થોડું ભાત તથા તલનું કાંકરિયું નાંખી કન્યાના ભાઇભોજાઇ પાસે લાંઞ્રો શેકવાની રીત કરાવવી.

વરને પોંખવાની રીત—આગલાં બારણાંના ઉમરા ઉપર બાજઠ મકી તે ઉપર જીરાનો વાંકસાથીઓ કહાડવો. વર તોરણે આવે તે વખત પ્રથમ કન્યાના મામાએ ઢાંકેલે મ્હોંએ કન્યાને લાવી વરને ચોંટી દેવાડવી. કન્યાના ભાઇએ વરને ગલાલ છાંટવું. કન્યાની માએ કન્યાના પલાળેલાં પીળીઆંએ વરનું મ્હોં લૂછવું. વરને કાનેથી ભરવાડું કહાડી લેવું અને ભરવાડું કહાઞાનો રૂ ૧) આપવો. કન્યાની માએ જમાઇને કુંકાનો ચાંલો કરવો. કાંસાના થાળામાં ખાંડ તથા કોપરાની વાટીમાં નાડાંની વાટ મૂકેલી હોય તેમાં દીવો કરી તે થાળો જમાઇને ચાર વાર ઉતારી આપી દેવો. કાંસાની બે થાળીનું સાંપટ ચાર વાર ઉતારી તે પણ આપી દેવું. ઞ્રુસળ, મુસળ, રવૈ અને ત્રાગ એ દરેકે કન્યાની માએ જમાઇને પોંખવો. સરીઆ પોંખી

તે ભાંગીને ફેંકી દેવા. ઘસોટીઓ લાડુ તથા દહીં રૂપિયે વતી ચાર વાર જમાઇને ખવાડી તે રૂપીઓ આપી દેવો. લાલ રેશમી કપડે જમાઇનું મ્હોં લુછવું અને જમાઇનું નાક આમળવાની રીત કરવી. પછી ઘોળેલાં બે કોડિયાં નાડાવતી લપેટેલાનું સાંપટ ચાર વાર ઉતારી જમાઇના પગ આગળ મૂકવું. તે તેણે ભાંગી નાંખવું. કન્યાની માના લૂગડાનો છેડો જમાઇને ગળે નાંખી તેને ઘરમાં તેડી લાવવો.

તોરણે વરમાનાં ચાંલા સોપારીને દિવસે કર્યા હોય તેટલા કરવા. વરમાની કરવડી તથા નામણુદીવો ગણુપતિ આગળ મૂકાવવો.

વરના પગ કન્યાના બાપે ધોવડાવવા.

કન્યાદાનમાં જોઇતો સામાન—કાંસાની થાળીનું સાંપટ એક તેમાં મધુપર્ક એટલે થોડું દહીં, મધ, અને ઘી નાંખવું, ત્રાંબટ ત્રાંબાનું એક, અર્ઘિયું ત્રાંબાનું એક, કમંડળ ત્રાંબાનું એક, તેના નાળવાના મ્હોંપર રૂપાની ખોલી સાથે, ખાંડ ખાવાની કાંસાની થાળી એક, કન્યાદાનમાં જમાઇને વીંટી એક શક્તિ પ્રમાણે તથા કુંકું, ભાત, અને ચંદન કન્યાદાનમાં છોકરીને આપવાનું ઘરેણું શક્તિપ્રમાણે પહેરાવેલું તેના અંગ ઉપર રાખવું.

કન્યાદાન થયા પછી વરકન્યાને ગણુપતિ આગળ કન્યાનું મ્હોં ઉઘાડવા લઇ જવાં. ત્યાં તલ, ચોખા, રાઇ, મીઠું, જીરૂં, માપરી, આરસી, કાજળની દાબડી, મીંઢળ, છલ્લા, તથા ઠીકરાંની કરવડી તેમાં કાંકરિયું તથા ભાત તથા બે પાતેલાં ચૂને ઘોળેલાં પાણી સાથે ઘડી માંડવા સારૂ એટલાં વાનાં તૈયાર રાખવાં. તેનો વિધિ ગોર કહે તે પ્રમાણે કરવો. ગણુપતિ આગળ કોપરાંની બે વાટીમાં નાડાની વાટ મૂકી દીવા કરવા અને તે દરેક વાટી ઉપર એકેકી કથરોટ ઢાંકી તે દીવા હોલવી નાંખવા. તે બે કથરોટ ઉપર વરકન્યાને બેસાડવાં અને ગોર વિધિ કરી

કન્યાનું મ્હોં ઉઘડાવે. પછી કન્યાને મોડધાટડી બાંધવાં અને શોભ ગાવો. હસ્તમેળાપ થયા પછી ઘડીવાળા વાડકામાં ચોખા ભરી તે ઉપર રૂ. ૧) મૂકી કન્યાવાળાએ જોષીને આપવો.

ગણુપતિ આગળ વિધિ થઇ રહ્યા પછી વરકન્યા ચોરીમાં આવે, ત્યાં ધોળેલાં નીસા તથા નીસાતરો તે ઉપર થોડું ભાત તથા તલનું કાકરિયું એક તથા સૂપડું તેમાં લાંઝા શેકેલું ભાત તથા પિત્તળની કડછી તથા કન્યાનું પલાળેલું પીળિયું એટલું તૈયાર રાખવું. ચાર મીંઢળ તથા ચાર છલ્લા ચોરીએ બાંધવા સારૂ રાખવા. સાવધાન વખત બે વર તરફની અને બે કન્યા તરફની સ્ત્રી ચોરી ઝાલી ઉભી રહે તેને આપવાસારૂ ચાર કાંકરિયાં તૈયાર રાખવાં.

પરણી ઉઠયાનો જમાઇને ચાંલો રૂ. ૧૫) અથવા રૂ. ૧૩) અથવા રૂ. ૧૧) અથવા રૂ. ૯) એ રીતે શક્તિ પ્રમાણે કરવો. અને શાલના ચાંલ્લા સસરાને તથા બે વડસસરાને તોરણે વરમાને ચાંલ્લા કર્યા હોય તેટલા કરવા. વર તરફથી ઘડના સગાંમાં વિધવા આવ્યાં હોય તેને દરજ્જા પ્રમાણે આપવું.

પરણ્યા પછી જમાઇ ચાર દિવસ ખાંડ ખાવા આવે તેને જમવાનું કહેવું. ખાંડ ચોરીની જગ્યાએ વરપાટલો માંડી ચાર જુવારાની ટોપલી તથા ચાર કોડીયામાં દીવા મૂકી વરપાટલા ઉપર વર કન્યાએ બેસી ચાર દિવસ સુધી ખાંડ ખાવાની રીત કરવી. તે વખત કન્યાને મોડધાટડી પહેરાવી બેસાડવી.

કાંચળીની રીત–કાંચળીને આગલે દિવસે સગાંવ્હાલાંએ એકઠાં થઇ છોકરીને સાસરે તથા મોસાળસાસરે કાંચળીનાં નોતરાં કરવા જવું.

નણંદ કાંચળી પહેરાવે તેને રૂ ૨) આપવા.

વર તરફની મહિયારી છોકરીને તેલ ઘાલે તેને અડધો આપવો. સાસુને રૂ ૨) અને દરેક વડસાસુને રૂ ૧) આપવો. કાકીસાસુ, મામીસાસુ વગેરેને તથા સગાંવ્હાલાંને પૈસા લાડુ લાવ્યાની રીત પ્રમાણે આપવા. એ દિવસે માગ્યા પૈસા આપવા ના નહિ.

છોકરીને મોસાળથી જમાઇને ચાંલો રૂ ૪) અથવા રૂ ૨) નો કરવો. છોકરીને છોકરીના મોસાળથી રેશમી પાનેતરનો ચાંલો કરવો. છોકરીને મોસાળથી ગોરદક્ષિણાના રૂ ૩) આપવા.

એજ દિવસે માતા માંડવાં અને ચાચર પૂજવાં. માતા ઉઠે તે દિવસે માતાની ચાર ચાકળીમાંનું પાણી એક ચાકળીમાં એકઠું કરી જેનું અઘરણી આવતું ન હોય તેના માથા પર ઢોળવું. અને તેને ચાંલો કરી ખોળામાં નાળીએર એક આપવું.

માંડવને દિવસે પહેરામણીની રીત.

છોકરીને નણંદ તેડવા આવે તેને રૂ ૨) અથવા રૂ ૧) આપવો. તોરણે જમાઇને પોંખી લઇ વરમાને ચાંલા કરવા, તેમાં સાસુને રૂ ૪) અથવા રૂ ૨) અને દરેક વડસાસુને તેથી અડધું. પોંખતી વખતે લાડુ ખવાડેલો રૂપીઓ વરવાળાને આપવો નહિ.

માંડવ મેહેલ્યાના ચાંલા–પ્રથમ બીજા જમાઇઓને શક્તિ પ્રમાણે ચાંલા કરવા. પછી સાસુ તથા બે વડસાસુને સોપારીની રીત પ્રમાણે ચાંલા કરવા. હાથા દેવડાવવા બેસે ત્યારે સસરા તથા બે વડસસરાને તેજ પ્રમાણે ચાંલા કરવા અને ચોથું જે બેસે તેને રૂ ૨) અથવા રૂ ૧) નો ચાંલો કરવો.

છોકરીને મોઝાણું આવ્યું હોય તેમાં મોસાળસાસરાનાં મોઝાણાં શિવાય બાકીના મોઝાણાનાં અડધા રૂપીઆ પાછા આપવા. એ દિવસે સ્રીપુરૂષોમાં પહેરામણીના પૈસા આપવા. તેમાં જેનાં મોઝાણાં પાછાં

આવ્યાં હોય તથા જેને ઉપર મુજબ ચાંલ્લા થયા હોય તે શિવાયનાં સગાંને દરજ્જા પ્રમાણે પૈસા આપવા.

પહેરામણી અપાઇ રહ્યા પછી છોકરાની માને બાજઠ ઉપર બેસાડી છોકરાની માએ હાથમાં નામણદીવો લઇ વરકન્યાને તેની આસપાસ ચાર ફેરા ફેરવી પગે લગાડવાં. ફેરા ફરી રહ્યા પછી નામણદીવો છોકરાની માને આપી દેવો.

વહુવર વિદાય કરતી વખતની રીત—લાડુ ભરેલો કાંસાનો વાડકો એક તેમાં રૂપીઓ એક રોકડો મૂકી છોકરીના હાથમાં આપવો અને છોકરી તરફના એક છોકરાને જોડે બેસાડવો તથા ખાટલો પાટી ભરેલો તથા તે ઉપર મશરૂની તળાઇ, તકિયો તથા ગાલમશૂરિયાં તથા ચારસો, ગોળો એક તાંબાનો, ચરૂ એક તાંબાનો, કુંડી એક તાંબાની, તામડી એક પિત્તળની, થાળી એક કાંસાની હાથા મારવાના કુંકા સાથેની, વરપાટલો, ચોરીની ટોપલી ચાર જુવારાવાળી, તથા ગોરમા પત્રાવળ ઉપર પૂજેલાં હોય તે પૂજાપા સાથે તથા ગાયના રૂ ૫) અથવા ૪) એટલું મૂકી વરઘોડા પાછળ મોકલવું.

વરઘોડો ઉતર્યા પછી છોકરીની માએ છોકરીને તેડવા જવું અને લગનને દહાડે ગણપતિ આગળ કરવડી મૂકેલી હોય તે તથા વધામણું સાથે લઇ જવું. વધામણામાં તલના કાંકરિયાં સાત, ગોળની ઇંડીપીંડી ચાર, ઠીકરાંના કોડીયાંનું સાંપટ એક, કુંકું અને ભાત એટલું લઇ જવું અને એ વધામણું વેવણના વધામણા સાથે બદલી લેવું. વરને ત્યાં ગણપતિ આગળ કરવડી મૂકી વરસંચાની તામડી મૂકેલી હોય તે લઇ લેવી અને છોકરીને ઘેર તેડી લાવવી.

માંડવના જમણની રીત—તોરણે સાસુને રૂ ૨), વડસાસુ દરેકને તેથી અડધું આપવું. સાસુના ઠામ નીચે સાથીઓ પૂરવો

તથા સૂપડું, ઘઉં શેર પાંચ, કુંકાવટો એક, વેલણ એક તથા રૂ ૧) રોકડો ચાંલ્લો કરી છોકરીની સાસુને આપવું. છોકરી પાસે ન્યાતમાં બીડાં અપાવવાં.

જેઠાળાંના જમણની રીત—સાસુને ચાંલ્લો રૂ ૨) અને દરેક વડસાસુને તેથી અડધું. જેઠને રૂ ૨) અથવા રૂ. ૧) એ પ્રમાણે આપવું. એ દિવસે બીજા સર્વેને પરચુરણ તથા પૈસા આપવાના નહિ.

ત્રીજના જમણની રીત—સાસુને રૂ. ૨), વડસાસુ દરેકને તેથી અડધું આપવું અને માસીસાસુ વગેરેને કાંચળાને દિવસે આપ્યું હોય તેટલું આપવું. સસરાને રૂ. ૧), વડસસરા હયાત હોય તેને તેથી અડધું અને સ્ત્રીપુરૂષોમાં દરજા પ્રમાણે પૈસા આપવા.

ધીમના જમણની રીત—ફાગણ વદ પડવાને દિવસે એ જમણ આપવું અને તેની રીત ત્રીજના જમણની રીત પ્રમાણે. તે દિવસે સમીસાંજે વરકન્યાને ગણપતિ આગળ બેસાડી છોકરા તરફની મહિયારી પાસે તેલ ઘલાવવું. તેલ ઘાલ્યાનો અડધો છોકરીને ત્યાંનો હોય તે મહિયારીને આપવો અને મોર દેવો, અને જમાઇને રીત મોકલવી તેમાં લૂગડાં, રોકડા રૂ. ૨) પીચકારીના રૂ. ૪) અથવા રૂ. ૨) કળશીઆ ચાર અથવા બે તેમાં દહીં, દૂધ તથા આંબાનાં પાતરાં સાથે, સીરોટાનો લાડુ એક તે ઉપર રૂ. ૧) ખાવાનું, ગલાલ, અબીલ, એટલું મોકલવું.

છોકરીને વાડી ભરે ત્યારે સાસરાની વાડીનું બીડું રૂ. ૧). મોસાળ-સાસરાની વાડીનો અડધો, નણંદની વાડીનો અડધો, ઘરની વાડીનો અડધો, એટલાં બીડાં છોકરીને સાસરે આપવાં.

વૈશાખ સુદ ત્રીજને દિવસે અખાડ ત્રીજના હાર ઘલાવવાની રીત.

છોકરીને ત્યાંથી એક બે સ્ત્રીયે એ રીત અપાવવા જવું. અને

સાસુ વગેરે ત્યાંના ઘરની સ્ત્રીઓને અકેકી ફૂલમાળા આપવી તથા સાસુને રૂ. ૧), દરેક વડસાસુને તેથી અડધું, ઘરનાં સઘળાં બઇરાંને સંબંધ પ્રમાણે તથા બીજાં સગાંવ્હાલાંને વ્યવહારના પૈસા આપવા ને શક્તિ પ્રમાણે થડે થડે અથવા બધાંના આપવાં.

આણાંને દિવસે છોકરીને તેડવા બે છોકરાને મોકલવા.

છોકરીને મૂકવા તેની નણંદ આવે તેને રૂ. ૨) અથવા રૂ. ૧) આપવો.

છોકરીને માથું ચોળીને સાસરે મોકલવી.

જેઠ શુદ બારસને દિવસે કરવડા બારસની રીત છોકરીને સાસરેથી આવે તેને બીડાંનો રૂ. ૧) આપવો.

સોળજ્ઞણની રીત—સાસુને ચાંલો રૂ. ૨) અને દરેક વડસાસુને તેથી અડધો કરવો. જમાઇને પચાસ કેરી, સાસુસસરા દરેકને ત્રીસ, દરેક વડસસરા તથા વડસાસુને વીસ, અથવા શક્તિ પ્રમાણે આપવી.

જેઠ વદ અમાસને દિવસે વડસાવિત્રીની રીત—ટોપલામાં ઘઉં શેર દશ, મોગચણા શેર પાંચ, ગોળ શેર પા, કલેડું એક, પાટો એક રેશમી રાતો, અડધો રૂપીઓ રોકડો એટલું છોકરીને સાસરે મોકલવું. વડ પૂજવા જાય ત્યાં જમાઇને રૂ. ૪) અથવા રૂ. ૨) નો ચાંલો કરવો અને છોકરીને લૂગડું કસબી કોરનું આપવું. તે લૂગડું પાનેતર તથા મોડધાટડી ઉતારીને પહેરાવવું. વડ પૂજવા જતાં પહેલાં છોકરીનું માથું ચોળીને સાસરે મોકલવી.

અખાડ વદ અમાસને દિવસે જેવંત્રીની રીત—વડસાવિત્રીની રીત પ્રમાણે છોકરીને સાસરે ઘઉં વગેરે મોકલવું અને છોકરીનું માથું ચોળી સાસરે મોકલવી.

કાજળી વગેરેનો ફરાળ છોકરીને સાસરેથી આવે તે દરેક ફરાળ વખત રૂ. ૨) અથવા રૂ. ૧) બીડું આપવું.

હારપાન આવે ત્યારે આના ચાર અથવા આના બે આપવાં.

ભાદરવા શુદ સાતેમને દિવસે અમકારીઆ સાતેમની રીત—એ રીત લઈને આવે ત્યારે સાસુને રૂ. ૧) અને દરેક પક્ષ સાસુને અડધો અને સર્વેને સંબંધ પ્રમાણે પૈસા આપવા.

આશો શુદ પૂનેમને દિવસે ધોબાની રીત આવે તેનાં બીડાંનો રૂ. ૧) આપવો. છોકરીને સાસરે મોકલતાં પહેલાં આડુ ચોળી શણગારવી.

દીવાળીની રીતનું જમાઈને ખાવાનું તથા આતશબાજી મોકલવી.

સંક્રાંતને દિવસે જોએતું કોસણવાની રીત—દેહપિંડ આપવા તેમાં ગોળપાપડી ભરેલું પાતેલું એક, કાંસાનો વાડકો એક ઘી ભરેલો, તામડી એક દુધ ભરેલી, સોનાના દેહપિંડના રૂ. ૨), રૂપાના દેહપિંડનો રૂ. ૧, તાંબાના દેહપિંડનો અડધો, ગોળ શેર પાંચ, સોપારી શેર પાંચ, બદામ શેર પાંચ, ખારેક શેર પાંચ, ખાંડ શેર પાંચ, કેળાં નંગ પંદર, શેરડી નંગ દશ, એ રીતે તેર દેહપિંડ આપવા. તે મધ્યે પાતેલામાં રૂ. ૧), વાડકામાં અડધો, અને તામડીમાં પાવલું મૂકવું. સોના, રૂપા તથા તાંબાના દેહપિંડમાં કઈ મૂકવું નહિ. અને તે શિવાય બાકીના સાત દેહપિંડમાં બ બે આના મૂકવા. પાતેલું સાસુને, વાડકો દિયરને અને તામડી મોસાળસાસરે આપવી.

જોએતું ન કોસણાવે તો દેહપિંડ આપવો, તેમાં કેળાં નંગ પચીસ, નાળીએર એક તથા રૂ. ૧) રોકડો આપવો.

બીજા વર્ષની રીત.

હોળી તથા બળેવે જમાઈને પાઘડી આપવી.

બીજા વર્ષની સંક્રાંતથી દર વર્ષની સંક્રાંતે એક દેહપિંડ અપાવવો, તેમાં રોકડો રૂ. ૧) અથવા અડધો આપવો.

પ્રકરણ ૪ થું.

છોકરીને કાળો થર પહેરાવવાની રીત.

પરણ્યાથી એકીના વર્ષે છોકરીને કાળો થર પહેરાવવો અને સાસુ સસરા જે મોટાં હોય તેને પગેલાગણું અપાવવું. તેમાં સાસુસસરા દરેકને રૂ ૧), કાકાસસરા, મામાસસરા, જેઠ, કાકીસાસુ, મામીસાસુ, ફોઇઆણુસાસુ, જેઠાણી તથા મોટી નણંદ વગેરે મોટાંને અડધો, પાવલી, અથવા બે આની એ રીતે દરજ્જા પ્રમાણે આપવું.

પ્રકરણ ૫ મું.

સીમંતની રીત

છોકરીના પિયર તરફની—રાખડીને દહાડે છોકરીનાં પિયરીઆંએ છોકરીને શણગારવા તેને સાસરે જવું.

રાખડી વખત લૂગડું, કાંચળી અથવા રોકડા રૂપીઆનો છોકરીને ચાંલો કરવો.

કર્માન્તર વખતે જમાઇને રૂ ૧૧) કે રૂ ૯) કે રૂ ૭) કે રૂ ૫) નો ચાંલો કરવો અને છોકરીને રાખડી કરતાં હલકાં લૂગડાં કાંચળીનો ચાંલો કરવો. દિયરને બુસટ મારવાના રૂ ૨) અથવા રૂ ૧) આપવો. ગોરદક્ષિણાના રૂ ૩) આપવા. પંજવારનો અડધો આપવો.

બીજે દિવસે સવારે છોકરીને તેડવા બે છોકરાને મોકલવા.

છોકરા તરફની રીત.

રાખડીને દિવસે વહુનો ખોળો ભરવો તેમાં રૂ ૫૧) અથવા શક્તિ પ્રમાણે આપવું. કસુંબું કસબી તથા લીલી ચોળીનો ચાંલો વહુને કરવો.

રાખડી બે મણકા તથા માદળિયું મોતીએ પોવડાવી રેશમી રાતે દોરે ગંઠાવી તે તથા કાળા રેશમી કકડામાં ચાર ચકલાની ધૂળ, હરમાનની મળી તથા બીલભભૂતી મૂકી તેને ચોખંડું સીવી લેવું. તેને રાતા રેશમને દોરે ગાંઠવું; એ રીતની બે રાખડી વહુના જમણા હાથને કાંડે બાંધવી તેમાં હરમાનની મળીવાળી રાખડી અગીઆરમે વાસે નાહાતી વખત છોડી નાંખવી, ત્યાંસુધી છોડવી નહિ.

વૃદ્ધશ્રાદ્ધ તથા ગણપતિપૂજન મુહૂર્તના દિવસે જનોઇના પ્રકરણમાં લખેલી રીત પ્રમાણે કરવાં તથા માતા માંડવાં.

કર્માન્તર વખત સાસરીઆંએ વહુને તેડવા જવું અને સાથે પાટ તથા મોડ તથા પસલીનો સામાન લઇ જવો. પાટનો ચાંલો કરી તે પાટ પહેરાવવો તથા પસલી ભરાવવી. પસલીનો સામાન લગ્નના પ્રકરણમાં લખ્યા પ્રમાણે.

બીજે દિવસે વહુને પિયરથી બે છોકરા વહુને તેડવા આવે તેને એકેકું નાળિયર આપવું અને વહુને વાસી મોહે પિયર મોકલવી.

વહુને વળાવવાની રીત.

વહુને નવમો મહિનો બેઠા પછી વળાવવાની રીત કરવી. તે વખત ચાંલો કરી તેને રૂ. ૪) અથવા રૂ. ૨) આપવા.

પ્રકરણ ૬ ઠું.

છુટાછેડા થયેથી કરવાની રીત.

વરના તરફની.

છુટાછેડા થયાની વધામણી લાવનારને, છોકરો આવ્યો હોય તો રૂ. ૧] અને છોકરી આવી હોય તો અડધો આપવો. છોકરો આવ્યો હોય તો છોકરાના બાપે કુંડીએ નાવું. કુંડીમાં પાણી તથા દહીં, દૂધ નાંખી તેણુવતી બહેન નવાડે તેને શકિત પ્રમાણે આપવું. એ દિવસે ગીત ગવાડવાં.

વેવાઈને ત્યાં જોવા તેડે તો સર્વે સગાંવ્હાલાંને તેડીને જવું.

વધાવ્યાની રીત.

પાંચમે વાસે વધાવવા તેડે તો સર્વે સગાંવ્હાલાંએ એકઠાં થઇ જવું અને સાથે સુંઠ, ખારેક, કોપરાં, બદામ, પસ્તાં, ચારોળી અને ગોળ એટલું શકિત પ્રમાણે લઇ જવું. છઠ્ઠીનો સામાન પણ તેજ દિવસે લઇ જવો. તે સામાનમાં નાળિયર એક, પૈસા સાત, પાન સાત, સોપારી સાત, રાતો ગજીનો કકડો ગજ સવા, રોકડો રૂ. ૧] એટલું લઇ જવું. સોનારૂપાનાં ફૂલ તથા દ્રોમોગરાંએ બાળકને વધાવવું અને એ દિવસે પણ ગીત ગવાડવાં.

છઠ્ઠીની રીત.

એ દિવસે, જે છોકરૂં આવ્યું હોય તેની ફોઇ પાસે છઠ્ઠી પૂજાવવી. અને રાત્રે જનમરાસ ગવાડવો. જનમરાસ વખત છોકરૂં આવ્યું હોય તો તેના મામાને ચાંલ્લો કરી રૂ. ૨] અથવા રૂ. ૧] આપવો અને જનમરાસ ગાનાર બ્રાહ્મણનાં આવ્યાં હોય તે ગાઇ રહે ત્યારે મુખ્ય

ગાનારીને ચોખા શેર પાંચ, નાળિયેર એક, અને રોકડા રૂ. ૨) આપવા. તે ગાનાર બે જણ હોય તો દરેકને એકેક રૂપીઓ આપવો.

અગીઆરમે વાસે છોકરાના બાપે ઉપર લખ્યા પ્રમાણે કુંડીએ નાવું અને પોતાને ઘેર ગીત ગવાડવાં તથા કસાર કરવો. મહિનાની અંદર સારો દિવસ જોઇ વહુને પગ ઘાલવા તેડવી અને તે દિવસે કસાર કરવો.

ઝોળીની રીત.

બારમે વાસે સર્વેએ મળી ઝોળી કરવા જવું. ફોઇ છોકરાંને સારૂ શક્તિ પ્રમાણે લૂગડાં તથા ઘરેણું લઇ જવું. વગેરે સગાંએ પણ વ્યવહાર પ્રમાણે લૂગડાં લઇ જવાં. તે શિવાય હાથેપગે, કેડે તથા ડોકમાં બંધાય તેવા સુતરના બાર તારના દોરા કુંકે ખરડીને લઇ જવા અને ઘરેણું પહેરાવતા પહેલાં તે દોરા અડકાડવા અને આ- મળ સીમંતના પ્રકરણમાં મળીની રાખડી લખી છે તેની બાળોરખી લઇ જઇ છોકરાંના ડોકમાં ઘાલવી.

વહુ ઘેર આવે ત્યારે એકલું ઘોડિયું હોય તો તે ઉંચકી લાવનારને આના બે, અને ઘોડિયું પારણું બે વાનાં હોય તો આના ચાર આપવા.

પહેલે ખોળે છોકરી આવે તો ગીત, જનમરાસ, તથા કુંડીએ નાવાની રીત કરવી નહિ. એ શિવાયની રીત કરવી.

છોકરીને ત્યાંની રીત.

છોકરીના છુટાછેડા થાય ત્યારે તેને સાસરે વધામણી મોકલવી.

સાસુ જોવા આવે તેને માદરસાડીના ચાંલ્લાના રૂ ૪) અથવા રૂ ૨) આપવા.

જોવા તેડવાની રીત કરીને જોવા તેડયાં હોય તે વખત સાસુને ફરી આપવું નહિ પણ બીજાં જે જોવાં આવ્યા હોય તેને બે આની વગેરે સંબંધ પ્રમાણે તથા બીજાં સગાં જે આવ્યાં હોય તેને પૈસા આપવા.

વધાવવાની રીત.

પાંચમે વાસે સૌને વધાવવા તેડવાં. તે વખત સાસુને ચાંલ્લાના રૂ ૨) અથવા રૂ ૧) અને બીજાં સગાંને ઉપર લખ્યા મુજબ પૈસા આપવા. સોનારૂપાનાં ફૂલ તથા દ્રો મોગરાથી છોકરાંને વધાવવું તથા ગીત ગવાડવાં.

છઠ્ઠીની રીત.

છઠ્ઠીનો પાટલો ચીતરાવવો અને છોકરો આવ્યો હોય તો છોકરીનાં સાસરીયાંને જમવા તેડવાં. જે છોકરૂં આવ્યું હોય તેની ફોઇ છઠ્ઠી પૂજે તેને રૂ. ૨) અથવા રૂ. ૧) આપવો. જનમરાસ ગવાય તે વખત જાગરણ ઉઠ્યાનો સાસુને ચાંલ્લો રૂ. ૨) અથવા રૂ. ૧) નો કરવો.

અગીઆરમે વાસે જમાઇ કુંડીએ નાહ્ય તેને રૂ. ૨) અથવા રૂ. ૧) ચાંલ્લો કરવો.

ઝોળીની રીત.

બારમે વાસે છોકરીનાં સાસરીયાંને ઝોળી કરવા તેડવાં. તે સર્વેને પહુઆ, પતાસાં અને કોપરૂં આપવું. ઝોળી કરવી તે શાલની કરી તેમાં આવેલા બાળકની ફોઇએ તે છોકરાંને સુવાડવું અને તે ઝોળી ચાર છોકરાંએ ઝાલવી અને નામ પાડયા પછી તે છોકરાંને તેની માએ લઇ ઝોળીમાં છઠ્ઠીપૂજામાં નાળીએર હોય તે નાળીએર મૂકવું અને તે નાળીએર તે છોકરાની ફોઇએ લઇ લેવું. છોકરાંને ઘરનાં લૂગડાં કરે તેના રૂ. ૨) અથવા રૂ. ૧) આપવો અને ફોઇ વગેરેનાં લૂગડાં હોય તે દરેકને અડધો આપવો.

વળાવવાની રીત.

છોકરીને વળાવે ત્યારે ઘોડિયું, પારણું, ગોદડિયો, તકિયો, ગાલમસુરીયાં તથા ઝોળીવાલીયા સાથે, છોકરાંને લૂગડું તથા ઘરેણાં

શક્તિ પ્રમાણે તથા છોકરીને લૂગડું સાધારણ એટલું સાથે આપવું. છોકરીની સાસુને પગે લાગ્યાનો રૂ. ૧) છોકરી પાસે અપાવવો.

પ્રકરણ ૭ મું.

બોટણની રીત.

છોકરા તરફની.

આવેલાં છોકરાંને મોસાળથી રૂ. ૧) અથવા અડધો આવ્યો હોય તેણે વતી ફોઇ પાસે છોકરાંને બોટણ કરાવવું અને તે રૂપીઓ અથવા અડધો ફોઇને આપવો.

છોકરી તરફની.

છોકરીને પિયરથી થાળી એક કાંસાની, વાડકી એક કાંસાની, કસલી એક, રૂ. ૧) અથવા અડધો રોકડો, લૂગડાં અથવા રોકડું એટલું છોકરીને સાસરે મોકલવું.

ધીમની રીત.

છોકરાને ત્યાંની.

ફાગણ શુદ બારસને દિવસે છોકરાંને મોસાળથી આવેલા અડધાવતી ફોઇ પાસે છોકરાને તેલ ઘલાવવું. તે અડધો ફોઇને આપવો.

ફાગણ વદ પડવાને દિવસે ફોઇ પાસે છોકરાને મોર દેવાડવો.

છોકરીને ત્યાંની.

ફાગણ શુદ બારસને દિવસે છોકરીને પિયરથી ખાવાનું, સીરોરા, તે ઉપર અડધો રુપીઓ, કસલી એક, તેમાં દહીં, દૂધ તથા આંબાનાં પાતરાં તથા છોકરાંને લૂગડાં અથવા રોકડું એટલું મોકલવું.

પ્રકરણ ૮ મું.

પરચુરણ બાબતો.

કુંવારૂં જમણ આપવાની રીત.

લગ્ન, જનોઈ હોય એવે પ્રસંગે જે છોકરીનો વિવાહ મળ્યો હોય અને પરણી ન હોય તેને સાસરે કુંવારા જમણનું નોતરૂં કરી કુંવારૂં જમણ આપવાની રીત છે. જમણ લેવા આવે ત્યારે ચાંલ્લા કરવા, તેમાં સાસુને રૂ. ૨), સસરાને રૂ. ૨), વડસાસુ હયાત હોય તો તે દરેકને રૂ. ૧), જમાઇને રૂ. ૨), કાકીસાસુ, મામીસાસુ વગેરેને બે બે આના, જમવા આવ્યાં હોય તે બીજાં સગાંને પૈસા. એ દિવસે માગ્યા પૈસા આપવાનો ધારો નથી.

વેહેવાણું આપવાની રીત.

લગ્ન, જનોઇ વગેરે પ્રસંગે પરણેલી છોકરીને સાસરે વેહેવાણું આપવાનાં નોતરાં કરવામાં આવે છે. તે વખતે ચાંલ્લા કરવા, તે કુંવારા જમણની રીતમાં લખ્યા પ્રમાણે કરવા.

ખારેકકોપરાંનો હાર કરવાની રીત.

એક હાર કરવો હોય તો તેને સારૂ નાનામાં નાની નાળીએરની ગોટી એક, ખારેક બાર, સોપારી તેર, કોપરાના કકડા છોલી ગોળ કરી તેના સાંપટ બાર, ધોળા, રાતા, પીળા તથા લીલા કાગળની ચકતી ગોળ કાંગરાવાળી કરાવી મંગાવવી. મહુડાં, જવ, જનોઇના જોટા બે, સોઇઆ બે, મોટી સોય બે, એટલો સામાન તૈયાર કરી તે મધ્યેથી ગોટી, સોપારી, ખારેક અને સાંપટને વિંધાવવાં અને જવને હાર પોવાને આગલે દહાડે પલાળી મૂકવા. ગોટીને ગુંદરવતી સુનાના વરખે મઢવી,

સોપારી સાત સુનેરી વરખે અને છ રૂપેરી વરખે મઢવાં, ખારેક તથા સાંપટ છ છ સુનેરી અને છ છ રૂપેરી વરખે મઢવાં. મહુડાં અઠયાસી સુનેરી, અને એકસો છોતેર રૂપેરી વરખે મઢવાં, અને જવ એકસો છોતેર રૂપેરી વરખે મઢવા. જનોઇના જોટામાંથી ચાર સેર કરવી. પહેલી મધ્યમાં મઢેલી ગોટી ચારે સેર એકઠી કરી તેમાં પરોવવી. તેની પાસે બન્ને બાજુએ ચાર સેર એકઠીમાં ચાર રંગની ચકતી પોવી. તેમજ ચાર સેર એકઠીમાં ખારેક સુનેરી, તેની પાસે ચારે રંગની ચકતી, તેની પાસે સાંપટ સુનેરી, તેની પાસે ચાર રંગની ચકતી, તેની પાસે સોપારી સુનેરી, તેની પાસે ચાર રંગની ચકતી. પછી ચાર સેર છુટી પાડી તે દરેક સેરમાં રૂપેરી મહુડાં અગિયાર અગીયાર પરોવવાં. પછી પાછી ચાર સેર એકઠી કરી તેમાં ચાર રંગની ચકતી પોવી. પછી ઉપર લખ્યા પ્રમાણે રૂપેરી ખારેક તથા સાંપટ તથા સોપારી અને દરેકની વચ્ચે ચાર રંગની ચકતી એ પ્રમાણે પોવું. પછી ચાર સેર છુટી પાડી દરેક સેરમાં રૂપેરી જવ નવ નવ પોવા. પછી ચાર સેર એકઠી કરી ચાર રંગની ચકતી પોઇ, ઉપર પ્રમાણે સુનેરી ખારેક વગેરે ચાર રંગની ચકતી સહિત પોવાં. પછી ચાર સેર છુટી પાડી દરેક સેરમાં સુનેરી મહુડાં અગીઆર અગીઆર પોવાં. પછી ચાર સેર એકઠી કરી ચકતી પોઇ, ઉપર પ્રમાણે ખારેક વગેરે રૂપેરી સામાન પોવો. પાછી ચાર સેર છુટી પાડી દરેકમાં રૂપેરી મહુડાં અગીઆર અગીઆર પોવાં. પછી સેર એકઠી કરી તેમાં ચકતી તથા ઉપર પ્રમાણે સુનેરી સામાન પોવો. પછી ચાર સેર છુટી પાડી દરેકમાં રૂપેરી જવ નવ નવ પોવા. અને પાછી સેર એકઠી કરી તેમાં ઉપર પ્રમાણે ચકતી તથા રુપેરી ખારેક વગેરે પોવાં. એ પ્રમાણે ગોટીની બન્ને બાજુએ પોઇ રહેથી બે છેડા એકઠા કરી તેમાં મેર તરીકે

બાકી રહેલું સોનેરી સોપારી પોવું તે ઉપર જનોઇના છેડાની ગાંઠ આ-
ળી તે ગાંઠને વરખે મઢવી.

શુભ કાર્ય કરવાની સઘળી જગ્યાએ સાથીઆ પૂરવા. પરણ્યા પછીની પહેલી બળેવે વરનો ગોર છોકરીને રાખડી બાંધવા આવે ત્યારે ગોરને અડધો અને મોસાળગોરને પાવલું દક્ષિણા આપવી. અને કન્યાને ત્યાંના ગોર છોકરાને રાખડી બાંધવા આવે ત્યારે ગોરને રૂ. ૧) અને મોસાળગોરને અડધો દક્ષિણા આપવી.

પરણ્યા પછી છોકરીને સાસરે પહેલું શ્રાદ્ધ કરવામાં આવે ત્યારે છોકરી પાસે પંજવારમાં અડધો કરાવવો અને મોસાળસાસરાના શ્રાદ્ધમાં ચાર આના કરાવવા.

વધામણું લઇને જે ગોર આવે તેને દરેક વખતે એક આનો અને રીત લઇને ચાકર આવે તેને દરેકને અડધો આનો આપવો.

લગ્ન તથા જનોઇના પ્રસંગે પાપડ વણવા. વડસાવિત્રી ગયા પછી વરવાળાએ છોકરીનાં ત્રણે પાનેતર મંગાવી લઇ જરૂર પ્રમાણે વહુને પહેરવા સારૂ રંગાવી આપવાં.

ચાંલાવ્રત કરાવે તો તેની રીત.

પરણ્યા પછી પહેલી સંક્રાંતે ગોએતું કોસણે તે દિવસથી દરરોજ બીજા વર્ષની સંક્રાંત સુધી તેર સોવાસણ સ્ત્રીને છોકરીએ ચાંલા કરવા. કોઇ કારણથી ચાંલા પડે તેટલા ચાંલા બેવડા કરવા. પછી બીજા વર્ષની સંક્રાતે કુંકાવટામાં કુંકુ અને રૂ ૧) અથવા અડધો મૂકી સાસરે આપવું અને લાકડાની અથવા કાચની તેર ચલાણીમાં કુંકું તથા એકેક ચાંલો મૂકી પરણેલી છોકરી તેરને આપવી.

પ્રકરણ ૯ મું.

છોકરાનાં લગ્ન તથા જનોઇનાં ગીત.

ચીઠી તથા મોગવેસણ વખત.

કુંકુંના છડા.

કુંકુંના છડારે દેવાડીએ, મોતીના ચોક પુરાવો,
કુંવર[1] પરણાવીએ.
સેવના પાટ મંડાવીએ, લીલડે નેત્ર ઓછાડો. કુંવર.
ઘીઅના દીવા અજવાળીએ, નાળીએરે અરઘ દેવાડો. કુંવર.
મોધરડારે તમે............દેશે તે દેશજ ચાર. કુંવર.
ઉત્તર દક્ષણ પુરવ, પશ્ચિમ સોતજ ચાર, કુંવર.
મોધરડારે તમે.........દેશે તે દેવ છે ચાર, કુંવર.
વિશ્વનાથ ત્રંબકનાથ ગદાધર, મોળેશ્વર સોતજ ચાર. કુંવર.
ઇત્યાદિ....................................કુંવર.
તમારીરે પાઘડી,[2] બાંધી છે રક્ષા ચાર. કુંવર.
ધર્મ રક્ષા, કર્મ રક્ષા, પુત્ર રક્ષા, આયુષ્ લખ્યાં રે લેલાટ. કુંવર.

મંડપ મુહુર્ત વખત ગાવાનું.

સુકેડનાંરે વૃક્ષ વ્હેડીએ રે, એને માંડવે કોણ કોણ તેડીએરે,
એને માંડવે ગણપતિ તેડીએરે, ગણપતિ સર સાથે સિદ્ધિ બુદ્ધિ
આવશેરે.
તેઓ સર સાથે લક્ષ લાભ લાવશેરે.

---

૧ છોકરી હોય તો કુંવરને ઠેકાણે 'લાડકડી'. જનોઇમાં 'લાડકડોરે મુંજીયો'. ૨ કન્યા હોય તો 'ધાટડી'.

પીઠી વખત ગાવાનું.

રાતો રાતોરે કુંકાનો છોડ, સોહેરે રાતોરે મેં તો નિરખીઓ.
ગોરા.........તમને ચાંલ્લો કરેશ, આજ મારે ઘેર સોહેળો.
પીળો પીળોરે અળધીનોરે છોડ, સોહેરે પીળો મેં તો નિરખીઓ.
ગોરા.........તમને પીઠી ચોળેશ, આજ મારે ઘેર સોહેળો.
લીલો લીલોરે નાગરવેલીનો છોડ, સોહેરે ઘોળો મેં તો નિરખીઓ.
ગોરા.........તમને બીડાડાં આપેશ, આજ મારે ઘેર સોહેળો.
ઘોળો ઘોળોરે મોગરાનો છોડ, સોહેરે ઘોળો મેં તો નિરખીઓ.
ગોરા.........તમને હાર ઘાલેશ, આજ મારે ઘેર સોહેળો.
મ્હોટો મ્હોટોરે નાળીએરીનો છોડ, સોહેરે મ્હોટોરે મેં તો નિરખીઓ.
ગોરા'તમને પસલી ભરેશ, આજ મારે ઘેર સોહેળો.
સોહેળડોરે શીળા માંડવા હેઠ, આજ લાડેકડાએ આણીઓ.

નગર ભલાંરે ત્રંબાવટી, કેળ બીજોરાની વાડીરે.
સીંઘાસણ રૂડાંરે વિશ્વનાથ તણાં, ચોપાસ રચી પરવાળીરે.
ઘરને રૂડાંરે જે ઘેર મીઠા બોલી નારરે.
વહુ તમે ભાગ્યશાળી છો, લાખેણા પહેરજો ચીરરે.
તમ પીયુ આસન બેસશે, સુરત નગરીના રાયરે.
સુરતમાં કોણ કોણ રાજીઆ, કોણ રાયની વરતે છે આણરે.
સુરતમાં.....રાજીઆ,.........ની વરતે છે આણરે.
ખાંડ મોઘીરે ખંભાતની, ગોળ મોઘો ગુજરાતરે.
મીઠું તે મોઘુંરે માળવે, જીરૂં તે દખણીને દેશરે.
કુંવર મોઘારે.....તણા, પસર્યા પનોતીના પેટરે.

તેલ આણોરે વડાગરાં, તેના ચુકાવજો દાણુરે.
સુનારૂપાનાં કંચોળડાં, માંહેરે મોગરેલનાં તેલરે.
બાપ પનોતારે......,માડી ચડાવે છે તેલરે.
સુનારૂપાનાં કંચોળડાં, માંહેરે ગુલાબનાં તેલરે.
મામા પનોતારે......,મામી ચડાવે છે તેલરે,
સુનારૂપાનાં કંચોળડાં, માંહેરે જાવંત્રીનાં તેલરે.
ફુઆ પનોતારે......,ફોઇ ચઢાવે છે તેલરે.
સુના રૂપાનાં કંચોળડાં, માહેરે એલાએચીનાં તેલરે.
બનેવી પનોતારે......,બ્હેન ચડાવે છે તેલરે.
નાગફેણારે અંબોડલા, નવગ્રહે જડીયા છે ખાપરે.
જાતાંને રાયરાણે પુછીઉં,... ...ના બાપરે
નાગફેણારે અંબોડલા, નવગ્રહે રચી પરવાળીરે,
જાતાં ને રાય રાણે પુછીઉં... ...માડીરે.
ઇત્યાદિ......................

અળધી.

બાઇરે સરશત સામને વિનવું, બાઇરે ગણપતિ લાગવું પાય,
કુંવરકું અળધી ચડે.
કુંવર મારો લાલ ગુલાબ, કુંવરકું અળધી ચઢે.
બાઇરે અળધીરે અળધીરે અળધરી.
બાઇરે અળધીનું મોઘું છે મુલ, કુંવરકું અળધી ચઢે.
કુંવર મારો બાળે વેશ કુંવરકું અળધી ચડે.
બાઇરે અળધી તે કોણુને મુલવી, બાઇરે કોણુને ખરચ્યા છે દામ. કુંવર.
કુંવર મારો ચતુર સુજાણુ, કુંવરકું અળધી ચડે.
બાઇરે અળધી તે ......મુલવી, બાઇરે......ખરચ્યાં છે દામ. કુંવર.

કુંવર મારો કોડીલો કહાન, કુંવરકું અળધી ચડે.

પીઠી.

પીઠી ચોળોરે પંચકલ્યાણી, પીઠી કયેરે મુલકથી આણી.
પીઠી અમદાવાદથી આણી, પીઠી સુરતમાં વેચાણી.
પીઠી પાવલાની પાશેર, પીઠી અડધાની અચ્છેર.
પીઠી રૂપિયાની શેર, પીઠી આણી અમારે ઘેર.
પીઠી સમરથ મામા અણાવે, પીઠી મામીને માસી ચડાવે.
પીઠી કેળાની કીધીરે વાડી, પીઠી ચોળે લાડેકડાને માડી.
પીઠી કુંકાકેરી જોણ, પીઠી ચોળે લાડેકડાને બ્હેન.
પીઠી રૂપા વાડકે ઘોળાએ, ગોરા...... ને અંગે ચોળાએ.

પ્રભાતીઆં.

રંગરાતી મદમાતી માળેણ મહારાં વચન સુણો.
તમને......બોલાવેરે માળેણ બોલડા દોની.
રૂડાં ચાંપલીઆં ચુંટીનેરે, માળેણ ચોસેર ગુંથો.
રૂડાં મોગરડાં વેડીનેરે, માળેણ ગજરાં ગુંથો.
રૂડા દીવાને અજવાળેરે, બેસીને ચોસેર ગુંથો.
રૂડા ચાંદાને ચાંદરણેરે, બેસીને ચોસેર ગુંથો.
વચે જાળી પરવાળીરે, મુકીને ચોસેર ગુંથો.
મારા લાડેકડાની સાસુરે, ચોસેર જોવાને આવી.
મારાં ચોસેરને શું જોશોરે, ચોસેર રચીઆ છે ખાપ.
ચોસેર હોંસેને લઇ આવ્યા લાડેકડાના...બાપ.
મારાં ચોસેરને શું જોશોરે ચોસેર ખાલી છે વાડી.
ચોસેર હોંસેને લઇ આવ્યાં લાડેકડાની...માડી.
ચોસેર સોહીએરે...વહાલાને ચોસેર સોહીએ.

ચોસેર સોહીએરે...બ્હેનના વીરાને ચોસેર સોહીએ.

પ્રભાત.

સુરજ ઉગ્યારે કેવડીઆની ફુણસે કે વ્હાણુલાં ભલે વાયાંરે.
સુતા જાગોરે વસુદેવના નંદ કે વ્હાણુલાં ભલે વાયાંરે.
તમ જાગેરે જાગે સહુ દેવ કે વ્હાણુલાં ભલે વાયાંરે.
લેજો લેજોરે દાતણને ઝારી કે વ્હાણુલાં ભલે વાયાંરે.
દાતણ કરજોરે તુળસીને કયારે કે વ્હાણુલાં ભલે વાયાંરે.
મુખ લ્હોજોરે પામરીઓને છેડે કે વ્હાણુલાં ભલે વાયાંરે.
લેજો લેજોરે શ્રી રામનાં નામ કે વ્હાણુલાં ભલે વાયાંરે.
(આના પછી ઘરના છોકરાનું તથા જમાઈનું નામ ગાવું.)

પોપટો.

ઉંચો ચોરોરે ચોતરો, ત્યાં ઉગ્યો ચંદનનો છોડકે,
કદળી વનનોરે પોપટો.
ત્યાં આવી પોપટજીરે બોલીઆ.
જગાડયા ચારજ દેવ, કદળી વનનોરે પોપટો.
કાશીમાં વિશ્વનાથ જાગીઆ, ગયામાં ગદાધર દેવ,
કે કદળી રે વનનો પોપટો.
સિધનાથમાં સિદ્ધેશ્વરરે જાગીઆ, સુરતમાં હાટકેશ્વર દેવ,
કે કદળી રે વનનો પોપટો.
ચારોએ જાગીને શું કર્યાં, રાખ્યો રૂડો દ્રવ્યનો રંગ.
કે કદળા રે વનનો પોપટો.
જીરે મેરે કુકડો વાર વાર્યો, સવાર વાર્યો.
મ્હારૂં વાર્યું નવ કરે.

પરભાતે ઉઠી મહારે મંદિર આવે, સુતા વીર જગાડવા.
જીરે પહેલેને—રે જાગીઆ, જીરે બીજેને—વીર, ભલોરે રણછોડ-
રાયનો કુકુડો.
જીરે અગણેને—જાગીઆ, જીરે ચોથે તે—રે વીર, ભલોરે.
જીરે ચોરાએ જાગીને શું કીધું, જીરે રાખ્યાં રૂડા મંડપના રંગ,
ભલોરે.
જીરે માણેક ચોકમાં ચાંપલો, તેની ડાળ નમી નમી જાય,
એ ડાળે રામચંદ્ર બેસશે.
જીરે બેઠા બેઠા એ તો એમ ભણે, જીરે કોઇ મને લંકા દેખાડે.
તેરે સીતાંજીને મેળવે.
જીરે નહીં મ્હારે સગું ને સાથવું, જીરે નહીં મહારે માડી જાયો વીર,
તેરે સીતાજીને મેળવે.
તમારે હનુમંત સગા ને સાથવા, તમારે લક્ષ્મણ માડી જાયા વીર,
તેરે સીતાજીને મેળવે.

આના પછી પણનારનું નામ ગાવું.

રૂડા પ્રભાતને રે પહોર, દેવકીએ દાતણ માગીઆં.
માગ્યાં માગ્યાં તે વાર બે ચાર, રૂક્ષ્મણીએ શબ્દ ન સાંભળ્યા.
રૂડાં પાનનાં બીડલાં હાથ, મેડીએથી શ્રીકૃષ્ણ ઉતર્યા.
મ્હારા વ્હાલાઓ બળીભદ્ર વીર, ગંગાને તીરે ઘર કરો.
ત્યાંતો રાખોની રૂક્ષ્મણી નાર, જેણે આપણી માતાને દુભવ્યાં.
સ્વામી શો રે અમારો વાંક, શેરે કારણે અમે જુજવાં.
ગોરી તું મહારો હૈયાનો હાર, તેં મહારી માતાને દુભવ્યાં.
રેહજો રહેજોરે માસ બે ચાર, તીજે માસેરે આણાં મોકલું.

આવો માળેણ બેસો બેસણેરે, કરો તમારી વાડીઓનાં મુલ.
માળેણ રાણી એમ ભણેરે.
લાખે બે લાખે મહારો મોગરોરે, અધ લાખે ચાંપલીઆનો છોડ.
માળેણ રાણી એમ ભણેરે.
લાખ ખરચીને લોની......રે, લાડેકડારે......ને કાજ.
માળેણ રાણી એમ ભણેરે.
લટકાળી રે માળેણ લટકેરે આવે, લટકે લાવેરે ચાંપા ચોસેરાં,
લટકાળારે શ્રીકૃષ્ણ ગામ પધાર્યા, કોણ હોરેરે ચાંપા ચોસેરા.
લટકાળાંરે રૂક્ષમણી મહીયર પધાર્યાં, કોણ પહેરેરે ચાંપા ચોસેરા.
લટકાળીરે માળેણ લટકેરે આવી લટકે લાવીરે ચાંપાં ચોસેરાં.
લટકાળારે શ્રીકૃષ્ણ ગામથી આવ્યા તેણે હોર્યાંરે,ચાંપા ચોસેરાં.
લટકાળાંરે રૂક્ષમણી મહીયરથી આવ્યાં તેણે પહેર્યાંરે ચાંપા ચોસેરાં.

ઉગતા સુરજની ર૦૮ ખરીરે, એનીરે રજે કાંઇ શ્રીકૃષ્ણ ઘડીઆરે,
અતિરે ગોરાને અતિ ફુટડારે.
હું ઓ તમને પૂછું મહારાં દેવકીજી, વણજારાંરે તમે કેમ શ્રી કૃષ્ણ જનમીઆંરે.
ઘડીએ બે ઘડીએ ઘડીઆળ તો વાગેરે, પહોરે બે પહોરે જશ આરતીરે.
આરતી કરો દેવકીજીની કુખેરે, જેની કુખે શ્રીકૃષ્ણ જનમીઆરે.
ઓરડીએ ઉભાં પરસાળે અજવાળાંરે, કુળને અજવાળ્યાં વસુદેવ તણાંરે.

આણી તીરે ગંગાને પેલી તીરે જમનારે વચમાં સરસ્વતી નદી વહે છે.
સુનાનું બેડુંને રૂપા ઉંઢાણીરે, સીતાવેલ પાણીલાં સંચર્યાં.

રાસડી ન પહોંચે ઘડુલો ન ડુબેરે, કુવાને કાંઠે ઉભાં રહ્યાં.
સુનાની ગેડીને રૂપા દડુલોરે, રામચંદ્ર રમવાને નીસર્યા.
રમતાં રમતાં આવ્યા કુવાની પાસે તો અન્યોઅન્ય સામું જોઈ રહ્યાં.

કોણ રાયનો બેટોરે, કોણછે નામરે, કયીરે નગરીના ગરાસીઆ.
દશરથનો બેટોરે રામચંદ્ર નામરે, અજોધ્યા નગરીનો ગરાસીઓ.
કોણ રાયની બેટી ને કોણ છે નામરે, કઇરે નગરોની ગરાસણી.
જનકની બેટીરે સીતાવેલ નામરે, હજીએ છું બાળ કુંવારડી.
પાનના બીડલાંને સાત સોપારીરે, લગન નિરધારી વહેલા આવજો.

સાટીનારે કંઇ ચોમારે કંકુવરણા, બાંધ્યારે મારા—ને છેડે કે.
જાય ગોરાં......બ્હેનને નહોતરે.
બ્હેનીરે તમે સુતેલાં કે જાગો, કે તમારે તે મહીયેર પગરણ માંડીઆં.
વીરારે તું તો કોણ રાયનો બેટો, કઇ મા પનોતીને ઉદર વસ્યો.
બ્હેનીરે હું તો—નો બેટો—માડીને ઉદર વસ્યો.
વીરારે મને છોરૂડે સંતાપીકે, આંગણે આવ્યો વીર ના ઓળખ્યો.
બ્હેનીરે મારી ગરથની ઘેલી કે, આંગણે આવ્યો વીર ના ઓળખ્યો.
વીરારે મેં તો ઘોડીએ ને પારણે, દીઠાકે રથ ઘોડલીએ વીર ના ઓળખ્યા.
વીરારે મેં તો ઝભલેને ટોપીએ દીઠાકે, પાઘડી પોશાકે વીર ના ઓળખ્યા.
આગળરે માહારા—ભાઇના ઘોડા, બ્હેનને તેડી વીરા આવીયા.

સાંજી.

હાથીદાંતની ચોરીરે રતન જડાવ જડી, તેમાં બ્હેન બેઠાંરે.
......ને અરજ કરે.
મને એ ઘર જોજો રે,—માઇ જોવારે ચાલ્યા.

સામા—વ્હેવાઇ મળીઆરે, તેણે પુછ્યું ક્યાંરે ચાલ્યા.
અમ ઘેર—બ્હેન કુંવારીરે, ઝાઝાં સુનાં લેવારે જઇએ.
તમે પાછા વળજોરે, ઝાઝાં સુનાં અમેરે લીધાં.

બાજઠડો.

અમદાવાદી ઘડ્યોરે બાજઠડો, સુરત શહેર ચિતર્યો રે.
મુકયો છે માંડવા હેઠ, દીસે રળિઆમણો રે.
વ્હેવાઇને લાગીછે રહાડ બાજઠ કોણે ચિતર્યોરે.
ચીતર્યો મારી—બ્હેન મહોસાળ, મામાજીએ મોકલ્યોરે.
કુંઆરી ચડીરે કમાડ, સુંદર વરને નિરખવારે.
———લાગેછે પાય,———ને વિનવેરે.
———મને એ વર પરણાવો, એ વર ઘણો લાડકોરે.
કહો બ્હેની કયાં જતાં દીઠો, શેણે તારાં મન વસ્યાંરે.
ઇસ્કોલ જતાં મેં દીઠો, ચોપડીએ મારાં મન વસ્યાંરે.

સુડલા કોયલડીને વિનવુંરે, આવી રૂડી આંબલીઆની ડાળ.
સરોવરની પાળ મુકીને કોયલ કયાં ગયાંતાં.
રૂડારે—ભાઇના માંડવારે, જયાં રૂડા મંડપ રચાએ.
જોવાને અમે ત્યાં ગયાતાં.
સુડલા કોયલડી ને વિનવુંરે, આવી રૂડી આંબલીઆની ડાળ,
સરોવરની પાળ મુકીને કોયલ કયાં ગયાંતાં.
રૂડારે વ્હેવાઇના માંડવારે, જમણ અપાવ રૂડી રીત,
જોવાને અમે ત્યાં ગયાંતાં.
ખાજાંનાં વાળ્યા છે ખડકલાંરે જલેબીએ બાંધીછે પાળ,
જોવાને અમે ત્યાં ગયાંતાં.

છો રે અણાવો ને મેડીઓ ચણાવો, બારસાખ બારી મુકાવોરે.
પીયુડાજી આજ મ્હારે પગરણુજી.
ઘઉં રે અણાવોને ઘઉં રે ધોવાડો, પકવાનના પેણા મંડાવોરે.
પીઉડાજી, આજ૦
સાસુ તેડાવો ને નણદી તેડાવો જેઠાણીને તમે તેડવા જાઓરે.
પીઉડાજી આજ૦
સાસુને વ્હેલ ને નણદીને ગાડી, જેઠાણીને ભમર પાલખડીરે.
પીઉડાજી આજ૦
સાસુને સાડી ને નણદીને સાળુ, જેઠાણીને દખણીનાં ચીરરે.
પીઉડાજી આજ૦
સાસુ ખાઇ જાશે ને નણદી લઇ જાશે, જેઠાણીના પાડ પાછા વળશેરે.
પીઉડાજી આજ૦

ઉંચી ઉંચી મેડી મારા ઘરરે વસંતા, તો પાડોસે નણદી વસેરે.
વીરાની મેડીએ રૂડા કાચ ઢળાવું, ત્યાંને ઢાળું ભમર ઢોલીઆરે.
ત્યાં ચઢી પોઢે મારી માડી જાયો વીર, વાઓ ઢોળે ભાભી ફુટડીરે.
વાઓ ઢોળતાં ભાભી ગોડડીએ બેઠાં, પાડોસે નણદી ન રાખીએરે.
દીઠું અણદીઠું નણદી સરવસ માગે, નીત ઉઠીને કયાંથી આપીએરે.
ઘરની ઘણીઆણી તમે એવું શું બોલો, બ્હેન વિના વીરા કોણ મલશેરે.
સાત સોપારી મારી પડોસણને આપું. તો તે મારે વીહા માલશેરે.
ઘરની ઘણીઆણી તમે એવું શું બોલો, બ્હેન વિના ગણેશ કોણ પૂજશેરે.
ચોખાને લાડુ મારી ગોરાણીને આપું, તો તે મારે ગણેશ પૂજશેરે.
ઘરની ઘણીઆણી તમે રાંધો ને સીધો, જમવાને બેસે મારી બેનડીરે.
ઘરની વહુઆરૂ તમને હેરા ને ફેરા, તો પકવાનને ઓરડે બેનડીરે.

માડીના જાયા તુને દઉંરે આશીશ, સાત દીકરે હીંડજો મલપતારે.

બમડા.

બનાજી દીલ્હીને દરવાજે નોબત વાગેજી, સવાઇ ડંકો વાગેજી. બાકાબનાં.
બનાજી સીરકા ચીરા દેખત આઇજી, કલગીમે જોત સવાઇ. બાકાબનાં.
બનાજી કાનકા મોતી દેખત આઇજી, લાલોએ જોત સવાઇજી. બાકાબનાં.
બનાજી અંગ કાનીમાં દેખત આઇજી, બધો મે જોત સવાઇજી. બાકાબનાં.
બનાજી પાંઉકા મોજાં દેખત આઇજી, મેદીમે જોત સવાઇજી. બાકાબનાં.
બનાજી કેડકી કટારી કામણગારીજી, કંઇ એક કામણ કીધાંજી. બાકાબનાં.

હાકેમકે છડીદાર, મોર છંગ ફેર બજાવેરે.
રાનોમે મોર નચાવેરે, જંગલમેં ધુમ મચાવેરે, હાકેમકે છડીદાર૦
બના તેરા ચીરા ભેજુગી, બનો મેરો પેર ન જાણુરે.
છબીલો છેલ ન જાણુરે, રંગીલો હોડ ન જાણુરે. હાકેમકે છડીદાર૦
બના તેરા નીમા ભેજુગી, બનો મારો પેર ન જાણુરે.
બના તેરા મોજા ભેજુગી, બનો મારો પેર ન જાણુરે.
બના તેરા મોતી ભેજુગી, બનો મારો પેર ન જાણુરે.
હારે બનાં કાએકું રીસાય, કંગનાં મુલ લીઓરે વારી.
સીર તેરે જરકસકા ચીરા, કલગીમે લાલ ગુલાલ. કંગના મુલ૦
કાન તેરે દરીયાકા મોતી, દો મોતીની બીચ લાલ. કંગના મુલ૦
અંગ તેરે જરકસકા નીમા, બધો મે લાલ ગુલાલ. કંગનાં મુલ૦
પાંઉ તેરે સકલાતી મોજાં, મેદીમે લાલ ગુલાબ. કંગના મુલ૦

આંબો.

મારે આંગણે અમુલખ આંબો મોરીઓરે,
મોર્યો મોર્યો કંઇ ચોળને મજીઠ,

રંગાવોરે રાયાં ચુંદડીરે.
જીરે કોણે મુલવીઓ ને કોણે સાટવ્યોરે.
જીરે કોણને ખરચેછે દામ, જીરે કોણ પનોતા પહેરશેરે.
ભાઈના કાકાએ મુલવીઓ, મામાજીએ સાટવ્યોરે.
ભાઈના બાપુજી ખરચેછે દામ, જીરે લાડેકડા પનોતા
પહેરશેરે,

ઉથલો.

એકલો ઘર ફેરે ચુંદડ બાઇ, કોણ તમારી જાતરે.
જાત જુગતને નામ ચુંદડ, ઝાઝે હીરે નીપજ્યું.

રાગ પ્રથમનો.

મારો વણનારો ચતુર સુજાણ, મુને વણી તે ઝાઝા હીરરે.
મારો રંગનારો ચતુર સુજાણ, મુને રંગીરે ઝાઝા રંગમાંરે.
મુને પ્હેરનારો ચતુર સુજાણ, મુને પ્હેરે તે બ્રાહ્મણ વાણીઆરે.

નગારાં.

ડોસીડાને હાટે ઘોડો અટકી ઉભો, ચુંદડી વસાવતાં લાગી વારરે,
નગારાં વાગે ઝીણાં ઝીણાંરે.
મારો નાયક છે જી ગુજરાતનોરે, કેસરીઆનો ભીનો ભીનો જાયરે,
નગારાં વાગે ઝીણાં ઝીણાંરે.

સુની, ગાંધી, માળી. }
ઝાંઝર, શ્રીફળ, ચોસેર. } ઇત્યાદિ.

ઘોડી.

ખડ ખાઓ ખડ ખાઓ રે ઘોડી, પાણીડાં પીઓની,
મદ પીઓ મદ પીઓ રે તેજલડી, જાવું છે પરદેશ.
તમારેને જાવું રે ઘોડી, લંકાગઢને છેડે,

સંકાગઢનો રાજા રે સુખીઓ, સુતેલો કે જાગે.
આવે છે—તે તો ઝાઝાં સુનાં માગે.
ઝાઝેરાં સુનાં મે'તાજી, કાહો કાજ કરત હે.
પંરણું છે ઘેર લાડેકડો, તેની મુદ્રિકા ઘડત હે.
મુદ્રિકા થતાં, નવી વહુની બલઘરી ઘડત હે.

હડમતગઢ, સીંગડ.		ઇત્યાદિ.
હીરા, મોતી		

જનોઇ દેતી વખત ગાવાનાં.

પહેરોરે જનોઈ મ્હારા જસોદાના પુત્ર, જનોઇ વણાવ્યું મેં તો બ્રહ્મજ સૂત્ર.
પહેરોરે જનોઇ મ્હારા—ના વીરા, જનોઇમાં જડીઆ છે બસરારે હીરા.
પહેરોરે જનોઇ મ્હારા બાળ જ મિત્ર, જનોઇ વનારે તને કોણ કેહે પવિત્ર.
પહેરોરે જનોઇ મ્હારા સજ્જન સ્નેહી, જનોઇ વનારે તું તો બ્રાહ્મણ નહીં.
પહેરોરે જનોઇ મ્હારા સમરથ સાથી, વસુદેવને ઘેર ઝુલેછે હાથી.
પહેરોરે જનોઇ મ્હારા શ્રી જગદીશ, જનોઇ લઇ આવ્યાંછે ઉમિયા ને ઈશ.
દેવકીએ જાયા ને જશોદાએ ગાયાં, નંદ તણેરે ઘેર દુંદભી વાગ્યાં.
દુંદભી વાગ્યાં ને દેવતારે ડોલે, આજ મ્હારે ઘેર મંગળ બોલે.
કારારે ગ્રહમાં હું તો હુતીરે નિરાશ, પહેરોરે જનોઇ પુત્ર પહોંચીરે આશ.
પહેરોરે જનોઈ મ્હારા—રે ન્હાના, જનોઇ વેળારે મ્હારે કરવાછે વાના.
પહેરોરે જનોઇ વિપ્ર દીજેરે દાન, ત્યારે થાશે વસુદેવનાં પૃથ્વીમાં નામ.
પહેરોરે જનોઇ મ્હારા—ના બાળ, આજ મ્હારે તોળવા છે સુનેએરે વાળ.
કુંવર ગદીઆણો મહીઆરીરે માગે, આજ મહીઆરીનાં લહેણાંરે લાગે.
માગોરે મહીઆરી ન કરશોરે મ્હેર, આજ વેળારે આવી———ને ઘેર.

ભર્યાંરે ખોળા ને મહીઆરી સંતોષ્યાં, કૃષ્ણુબાઇ કહેરે મેં તો એટલાંરે.
ગોપ્યાં.

સંજા.

ગંગાનાં ત્રટ રળિયામણાંરે. વસેરે વિશ્વેશ્વર દેવ સંજારે રળિયામણીરે.
કાશીમાં સંજા બાંધી વિશ્વનાથેરે, ગયામાં ગદાધર દેવ, સંજારે રળિયા-
મણીરે.
ગોદાવરીમાં સંજા બાંધી ત્રંબકનાથેરે, સુરતમાં હાટકેશ્વર દેવ. સંજા.
દેરાસરમાં સંજા બાંધી—એરે, તેમ તમે બાંધો બ્રહ્મચાર. સંજા.
જપોરે ગાયત્રીના મંત્ર. સંજા રે.
પ્રાતઃકાળે સંજા બાંધી—એરે, તેમ તમે બાંધો બ્રહ્મચાર. સંજા૦
જપોરે ગાયત્રીના મંત્ર, સંજા૦
મધ્યાન કાળે સંજા બાંધી—એરે, તેમ તમે બાંધો—સંજા—જપોરે.
સાયંકાળે સંજા બાંધી—એરે, તેમ તમે બાંધો. સંજા. જપોરે.
તાપી ત્રટે સંજા બાંધી—એરે, તેમ તમે બાંધો. સંજા. જપોરે.

મોસાળું આવે ત્યારે.

જનોઇ પહેરોરે નંદ નાધડીઆ, જનોઇ પહેરો રે કુંવર કોડીલા.
જનોઇ સાવ સુનાનું રે ઘડીઉં, જનોઇ મુક્તાફળેરે મ્હડીઉં.
જનોઇ મામા મ્હોસાળામાં લાવે, જનોઇ માડી ને માસી મહલાવે.
જનોઇ જોય જસોદારે રાણી, આતો સારૂં ને સારંગપાણિ.
જનોઇ સ્હોઇએ તે સામળે રંગે, જનોઇ પહેરો રે જમણે રે અંગે.
પહેર્યાં પીળાં પીતાંબર સાર, ઘાલ્યો મુક્તાફળનો રે હાર.
જનોઇ વિપ્ર વિધિથી પહેરાવે, જનોઇ માતા જસોદા મ્હલાવે.
ભિક્ષા કડછીએ પીસેરે માડી, ભિક્ષાં દેહિ કરે વનમાળી.
બ્રહ્મચારી થયા ભગવાન, દંડ લીધો તે જમણીરે ખાંધ.

સંજા બ્રહ્માજીરે ભણાવે, ઋષિ સહસ્ર અઠયાસીરે આવે.
દે મંગળ આશિરવાદ, જે જે બોલે બંદીજન ભાટ.
સંજા ત્રણે કાળની સાધી, એક લટ શીખાનીરે બાંધી.
નાક સાહીને ધરીઉંરે ધ્યાન, આસન વાળી બેઠા ભગવાન.
સંજા બાંધી ને લીધીરે તાળી, હસવા લાગી તે બ્રીજની નારી.
આ તો કૌતીક સરખુંરે લાગે, કાળો દાણુ દધિનુંરે માગે.
વાગે નોબતને રે નિશાન, બડુએ મ્હડીઆ તે શ્રી ભગવાન.
દેવ ધાઇને જોવારે જાય, ગુણુ દાસ કૃષ્ણબાઇ ગાય.
જોયો નંદ નાથડીઓરે નરખી, ગુણુ ગાઇ કૃષ્ણબાઇ હરખી.

કંકોતરી. (મ્હોસાળું લાવતી વખત).

સુભદ્રા સંદેશોરે કહાવે, કોડે કંકોતરીરે લખાવે.
મ્હારા વીરાજી અવસરે આવે, કંકોતરી મોકલોરે મહીવરમાં.
વસુદેવને કહેજોરે વાત, આવે શ્રી કૃષ્ણ બલિભદ્ર ભ્રાત.
જદુવીર જાદવકુળ સાથ. કંકોતરી.
મ્હારી માતાને કહેજોરે છાનું, આવું ફરી ફરી આવે ન ટાણું.
આતો સાચું કે છેરે સાણું. કંકોતરી.
મારા સસરાનું મન મનાવો, લક્ષ રૂપૈયા રોકડા લાવો.
મારા વીરાને હાથે અપાવો. કંકોતરી.
મારી સાસુનું મન રે મનાવો, વીરા સાડી તે કસબીરે લાવો.
મારી ભાભીને હાથે અપાવો. કંકોતરી
જેઠ સારૂ પામરી લાવો વીર, જેઠાણીને દખણીનાં ચીર.
નણંદી સારૂ સેલાં લાવો વીર. કંકોતરી.
દિયર સારૂ તે પાઘડી લાવો, દેરાણીને સાળુ પહેરાવો.
વીરા અવસરે વહેલારે આવો. કંકોતરી.

વીરા એટલું મ્હોસાળું લઇ આવો, મ્હારૂં પગરણુ હોંસે મ્હલાવો
મ્હારા વીરા સહોદર આવો. * કંકોતરી.

મ્હોસાળું.

પહેલો વધાવોરે મેં સુણ્યો, મેં તો સુણીઓરે મ્હારા બાપ અવાસ,
નવરંગ સોહેળો.
બીજો વધાવોરે મેં સુણ્યો, મેં તો સુણીઓરે મ્હારી માડી અવાસ. નવ.
ત્રીજો વધાવોરે મેં સુણ્યો, મેં તો સુણીઓરે મ્હારા વીરા અવાસ. નવ.
ચોથો વધાવોરે મેં સુણ્યો, મેં તો સુણીઓરે મ્હારાં ઘર બ્હાર. નવ.
સાથીઓ પુરાવું મ્હારા ચોકમાં, વાંકસાથીઓરે મ્હારાં ઘરબ્હાર. નવ.
ઉંચી ચડું રે ઉંચેરડી, બેન જુએરે એના વીરાની વાટ. નવ.
દિયેરે તે માગી વધામણી, ભાભી આવ્યાંરે તમારડા વીર. નવ.
મં જાણ્યું દિયેર જુઠાબોલા, સાચા બોલીરે મ્હારી સાસરવેલ. નવ.
રણુમાં તે ભાલારે ઝળકીઆ, હવે ઝળકયાંરે ધોરીડાનાં સીંગ. નવ.
ઝળકયાં તે વીરા માથે મ્હોળીઆં, હવે ઝળકયારે મ્હારી ભાભીના ઘાટ. નવ.
સસરાને કાજે વીરા શું લાવ્યા, બ્હેની લાવ્યોરે પામરીઓની જોડ. નવ.
સાસુને કાજે વીરા શું લાવ્યા, બ્હેની લાવ્યોરે દખણીનાં ચીર. નવ.
ઇત્યાદિ—

મોહનજી રે મોકલો રે મ્હોસાળું, બ્હેન વીરા મોકલો રે મ્હોસાળું.
માડીજાયા મોકલો રે મ્હોસાળું, સહોદર મોકલો રે મ્હોસાળું.
મ્હોસાળું તે મલપતું આવે, મેઘાડંબરની પેઠે ગાજે. મોહનજી.
મ્હારા વીરાજી આવ્યા રે શેરી, મેં તો ફુલડાં મુકયાં છે વેરી. મોહનજી.
મ્હારા વીરાજી આવ્યા રે ખડકી, મ્હારી દુઝણી ભેંસો ભડકી. મોહ.
મ્હારો વીરો સહોદર આવે, મનગમતાં મ્હોસાળાં રે લાવે. મોહ.
મ્હારો માડીનો જાયોરે ભાઇ, મ્હારે અવસરે આવ્યો રે ધાઇ. મોહ.
ઇત્યાદિ——

બાર મહીના. (ગીત સંભળાવતી વખત.)

સરસત સામને વિનવું, ગણપત લાગવું પાય રે.
સકુખે રે તમે અવતર્યા, સગરણે માડીના જાયા રે.
સઠામે રે પરણાવીને, હમે રે લડાવીને ગાયા રે.
મેં તું રે——વ્હેવાઇ વારીઆ, જેઠનાં લગ્ન ના લેશો રે.
નહીં મળે ખોળ કપાસીઆ, નહીં મળે ચાર ને પાણી રે.
—આવતા જાણીને,—વ્હેવાઇએ વાવ ખણાવી રે.
વાવ ખણાવીરે તો ભલે ડગે ડગે સાળ રોપાવી રે.
સાળ રોપાવી કેમ જાણીએ, પરબે ભરાવ્યાં છે પાણી રે.
પાણી ભરાવ્યાં રે તો ભલે, ભુખ્યાંને ભોજન કરાવ્યાં રે.
ભુખ્યાંને ભોજન કરાવ્યાંને, તરસ્યાની તરસ છીપાવી રે.
નહીં તૃષા છીપે રે દૂધડે, નહીં તૃષા છીપશે પાણી રે.
એમ તૃષા છીપેરે વહુવરે, તેરે બહુ સજનાએ આણીરે.
નાપડીઓરે વર સુકશે, સુકસે મુખનાં તંબોળરે.
લીલીરે આંગળીરે રજ ભરી, તડકલે કળી કરમાયરે.
નીસર હેલીરે વ્હેલડી, માણેક ઉભલું બારરે.
માણેક કહીએરે—ભાઇ, માણેક તેના પુત્ર રે.
માણેક જાયું રે—વહુએ, અમેરે લડાવીને ગાયુંરે.

વાનના વખત.

વાન સોભાગીરે—— તો વાનલો કયાં હવોરે.
કોણે તહારાં નયણાં સમાર્યાં તો, કોણે તારી સેસ ભરીરે.
આ દિત્યે નૈયણાં સમાર્યાં તો, રાણી રાંદલે સેસ ભરીરે.
લે લાડેકડા સુનૈયાની મુઠ, રૂપઇયા તહારે ભામણેરે.
ભામણલાં તો લેશે તહારીમાડી તો, માસી કરે ઓવારણાંરે.

અંગોળડી વખત.

સુકડનાં વૃક્ષ વ્હેડાવો, લાડેકડા અંગોળડીરે.
તેના રૂડા બાજઠ ઘડાવો, લાડેકડા અંગોળડીરે.
અંગોળડી તાપીનાં નીરરે, લાડેકડા અંગોળડીરે,
અંગોળડી થાયરે અસુર રે, લાડેકડા અંગોળડીરે.
અંગોળડી માડીને હાથરે, લાડેકડા અંગોળડીરે.

ઘોડે ચઢતી વખત.

કુંએર પાવડે પગ દઇ ચડીઆરે, ત્હારાં વ્હાલાં તે જોવાને મળીઆંરે.
કુંએર દહીંયનાં ગોરસ ખાટાંરે, ત્હારાં વેરીનાં હૈડાં ફાટયાંરે.
કુંએર દહીંયનાં ગોરસ મીઠાંરે; ત્હારાં વ્હાલાંએ અચરજ દીઠાંરે.
કુંએર દહીંયનાં ગોરસ ગળીઆંરે, ત્હારાં વેરીનાં હૈયડાં દળીઆંરે.

શુકન જોઇને સંચરજોરે, શુકનમાં મળીઓછે માળીડોરે.
ચોસેર આપીને પાછો વળીઓરે,
શુકનમાં મળીઓછે ગાંધીડાં રે, શ્રીફળ આપીને પાછો વળીઓરે.

શેરી શેરી ઘુઘરડા વાગેછે, કોઇ ઉમરાવજાદો આવેછે.
કોઈ જાણુ કરો પીછાણુ કરો, પેલા—વ્હેવાઇને જાણુ કરો.
એની શેરી છે સુગાળીરે, એની ઘરધણીઆણી કાળીરે.
વેવણુ લેજેરે તું સોપારી, તારે બારણે આવ્યો વેપારી.
વેવણુ લેજે રે તું સુપડલું, તારા ભવનું તે ભાગ્યું દુખડલું.

પોંખતી વખત.

તોરણુ ત્રઢની તાટલી, માંડવે આવડો શો રહોર.
કન્યાએ બાપ જગાડીઓ, વાગેછે ઢોલ નિશાન.

કહેરે આવ્યો રાણો રાજીઓ, કહેરે આવ્યોરે સુલતાન.
કહેરે આવ્યોરે હાકેમ શહેરનો કહેરે આવ્યોરે મુલતાન.
નથીરે આવ્યોરે રાણો રાજીઓ, નથી આવ્યોરે સુલતાન.
નથી આવ્યોરે હાકેમ શહેરનો, નથી આવ્યોરે મુલતાન.
પુત્ર આવ્યોરે—તણો, લેવાને કન્યાનાં દાન.
જાયો આવ્યોરે—વહુ તણો, તે અવસરે આવડો શો રહોર.
વીરો આવ્યોરે—બ્હેન તણો, વાગેછે ઢોલ નિશાણુ.

મ્હાવર તોરણે આવ્યારે, ઇશ્વર તોરણે આવ્યારે.
———તોરણે આવ્યારે,———વહુએ ફુલડેને વધાવ્યારે.
છાંટેછે કન્યાનો ભાઇરે, પોંખવાની કરોની સજાઇરે.
પોખણુ—વહુને હાથરે, સોભાગવંતી સજોની સણુગારરે.
ઝુંસળ મુસળ ને રવાઇરે,—વહુએ પોંખ્યાછે જમાઇરે.
સરીઓ સાંપટને ત્રાકરે, પોંખીને તાણ્યાં છે નાકરે.
—વહુ બોહોજે તારા હાથરે, તાણુજે માહારા લાડેકડાનું નાકરે.
જોજે મ્હારો હીરો ઝાંખો ન થાય રે, જોજે માહારા મોતીનું આપ ન જાય રે.
હરખીને નાંખીછે ધંડીપીડી રે,—વહુ હરખે તેડીને હીંડી રે.
—વહુ મ્હોટું છે તાહારૂં પુન્ય રે, જમાઇ પામી છે તું રતંન રે,
મંડપ માંહે રામા આવ્યા રે,—વ્હેવાઇએ પૂજ્ય કરી પધરાવ્યા રે.

હાથ મળે ત્યારે.

ઢોલી ઢમકયારે વરવહુના હાથ મળ્યા, પારવતીની સહીઓ સાથ મળ્યા.
જેમ ઇશ્વર પારવતીના હાથ મળ્યા, તેમ—ભાઇને—નવી વહુના હાથ મળ્યા.
પારવતીની સહીઓ સાથ મળ્યા.

મંગળફેરા ફરતી વખત.

પહેલું ને મંગળ વરતીઉં રે, હજીએ છે બાપની બેટી તો,

સજન સાહેલડી રે.
બીજુ ને મંગળ વરતીરૂં રે, હજી એ છે માડીનાં પેઠ તો. સજન.
ત્રગણું ને મંગળ વરતીરૂં રે, હજી એછે બાળકુંવારી તો. સજન.
ચોથુંને મંગળ વરતીરૂંરે, આવીરે હમારડે ગોત્રે તો. સજન૦
કુંમકુંમ કળસડા ચાર તો, સુવર્ણુ માટલી રે,
નાગજ કેરડા પાસતો, રત્ન હીરે જડીરે, કાષ્ઠ ચંદન કેરી કુલડી રે.
વેદમંત્રે રચ્યો રે કસાર—આરોગે વરકામનીરે.
રામ જમાડે છે સીતાનેરે, સીતા જમાડે છે રામ તો. સજન.
—જમાડે છે નવી વહુનેરે, નવી વહુ જમાડે—તો. સજન.
નવી વહુ કસાર નહીં જમેરે, તેડો એના—વહુમાડી તો વાહીને રીઝવેરે.
માડીનાં વાહાયાં તો નહીં જમેરે, તેડો એના—વહુ સાસુ તો આપીને રીઝવેરે.
નવી વહુ માગે છે વીંટલી જોડીરે, જો સંપત હોય તો આપો તો બેહુને જમાડીએરે.
—ભાઇ કસાર નહીં જમેરે, તેડો એના—બાપ તો વાહીને રીઝવેરે.
બાપનાં વહાયાં તો નહીં જમેરે, તેડો એના—સસરા તો આવીને રીઝવેરે.
—ભાઇ માગે છે સાંકળી જોડીરે, જો સંપત હોય તો આપો તો બેહુને જમાડીએરે.
અન્યોરે અન્ય જમાડતાંરે, વાજ્યા છે ઉછીના કોલ તો, મોહન વેલડીરે.

પરણી રહ્યા પછી.

ડાબડે કુંકાં તું ધોળ ધોળરે, તને આછી તે પીયેળ કડાવું.
તારા બાપનાં ઘર તું મુક મુકરે, માહારા—ના અવાસ દેખાડું.
તારી માડીનાં લાડ તું મુક મુકરે, મારાં—વહુનાં લાડ દેખાડું.
તારી બ્હેનની રમત તું મુક મુકરે, મારી—બ્હેનની રમત દેખાડું.

જીરે ગીણીરે વ્હેલે ગાદી ઢળાવો, નવલા વ્હેવાઇ, અમને ઘેર વળાવો.
વહુવરને વળાવોરે મ્હારા નવલા વ્હેવાઇ.
જીરે સાજન સઘળું ખોટીરે થાએ, જાંદરણીનાં પગ તળવાએ.
સાએલાનાં મુખ કરમાએ, ઇરફોલીઆને વળાવોરે,
મ્હારા હોંસીલા વ્હેવાઇ.
જીરે ચલાણુંમાં ચારરે મોતી, બે આપો બે રાખોરે. મ્હારા.
જીરે વ્હેવાઇને ત્યાં ચારરે ગાયો, બે આપો બે રાખોરે. મ્હારા.
જીરે આપ્યાંને મુકયાં સર્વસ્ત પહોંચ્યા, અમને તમારી બેટીરે પહોંચી.
નાથડીઆને વળાવોરે, મહારા કોડીલા વ્હેવાઇ.

અમને દરાખ ચારોળીના મેવારે, અમે આવ્યાં તે વહુવર લેવારે.
અમે વહુવર લઇ ઘેર જાશુંરે, એની માડીના મ્હો વીલીલાં થાશુંરે.
અમને દરાખ ચારોળીની ખીચડીરે, અમે લઇ જઇશું તમારી દીકરીરે.
અમને દરાખ ચારોળી ઘણુ ભાવેરે, અમારે ઘણું હોંસે નવી વહુ આવે રે.

અમે ઇડરીઓ ધડ જીત્યાંરે, આનંદ ભયો.
અમે આવ્યાં વહુવર લેવારે, આનંદ ભયો.
અમે વહુવર લઇ ઘેર જાશુંરે, આનંદ ભયો.
એની બ્હેનના મ્હોં વ્હીલાં થાશુરે, આનંદ ભયો.
લોક કહેતા—જુઠારે. આનંદ ભયો.
એતો દીકરો પરણાવીને ઉઠયારે, આનંદ ભયો.
લોક કહેતા—સાચારે. આનંદ ભયો.
એ તો દીકરી પરણાવીને નાઠારે. આનંદ.

માંડવે ૫ટક અજવાળાંકે દીવડી કયાં ગઇરે,
આવ્યો હતો—નો પુત્ર, લાખેણી લાડી લઇ ગયોરે.
વ્હેવાઇ તારો માંડવો સંભાળ, તારી બેટી કયાં ગઇરે.
આવ્યો હતો—નો જાયો, લાખેણી લાડી લઇ ગયોરે.

વહુવર આવે તે વખત.

ધન ધન દહાડોરે આજનો, કંઇ સુનાના સુરજ ઉગ્યારે.
કંઇ મોતીડે મેહુલા વરસ્યારે. ધન ધન.
કંઇ——પરણીને આવ્યારે. ધન ધન.
કંઇ નવી વહુ પરણીને લાવ્યારે. ધન ધન.

પુંછડલું કયાં વળગ્યુંરે, મ્હારા કુંઅર કોડીલા.
વારેને જાતાં——મળીઆ, તેણે પુંછડલું વળગાડયુંરે. મ્હારા,
અરે પુંછડલાને ચાક જોઇશું, ચમરીરે જોઇશું.
ગોફણુલાને દોરીરે. મ્હારા.

સોહેવર વીઠલો (વર પરણવા જાય તે વખત).

દુંદભી વાગાં દેવના રે, ઢમકયા ઢોલ નિશાન,
પંચ શબ્દ સોહામણા, જુગ જોવા મળી હરિની જાન. સોહેવર.
તેલ કંચોળાને આમળાં રે, ઉષ્ણોદક અતિ સાર,
મર્દન કરે સહુ માનુની, જીરે ન્હાયા શ્રીભગવાન, સોહેવર.
ત્રાંબાકુંડી જળે ભરી રે, રૂપા માચી સાર,
પગે પાવડાં શોભતાં, જીરે બેસણુ સુવર્ણ પાટ. સોહેવર.
નાહી ધોઇ વર ઉઠીઆ રે, અંગુછે લ્હોયાં દીલ,
લીલાં પીતાંબર પ્હેરણે, પીળાં ટીલાં કીધાં રે લેલાટ. સોહેવર.
ઇરકોલીઆને સ્હોઇએ વેડ વીંટીઓ રે, સાંકળીનો નહીં પાર,

હાથે તે પોંચી શોભતી, એનું નવ ગ્રહ્યું રત્નજડાવ. સોહેવર.
માથે તે પાઘડી શોભતી રે, કલગી તોરા સાર,
કાનમાં મોતી ઝળકતાં, દુગદુગીમાં ઝળકે લાલ. સોહેવર.
અંક્ષત કર શ્રીફળ ગ્રહીરે, માતાએ ભરી સેસ,
પ્રભુને પીડી ઓવારણે, સુભદ્રા કહે ભામણા લેશ. સોહેવર.
જરી જામા પ્હેરણું રે, મસ્તકે બાંધ્યા ખુંપ,
—ભાઇ વરઘોડે ચડયા, એનું અતિરે અનુપમ રૂપ, સોહેવર.
દધિ વંદન દેવે કર્યાંરે ગોત્રજ કીધારે જુહાર.
પાવડે પગ દઇ ચડયા, એવા ત્રિભુવનપતિ અશ્વાર, સોહેવર.
સાવ સુનાના પાવડાંરે, જડિત્ર લગામ સોરંગ,
મણિમાણેકના મોરડા, પલાણે તે જડીઆં નંગ. સોહેવર.
હળધર દહીં ગોરસ ભર્યાંરે, પુષ્પની વૃષ્ટિ થાએ,
કુંકુમ કર શ્રીફળ ગ્રહી, જીરે કરૂવડી ઝાલે માત. સોહેવર.
હેલા દઇ ઘોડે ચઢયારે. હાટકેશ્વરને કીધારે જુહાર,
માડીએ લીધાં ભામણા,—બ્હેન તું લુણ ઉતાર. સોહેવર.
અંબાને દઉં વધામણાંરે, મહોળેશ્વરને લાગું પાય,
આજે—પરણીઆં, તે તો માત તમારી સાય. સોહેવર.
—તોરણે આવીઆરે, ત્રિભુવન જે જે કાર,
સાળો છાંટે છાંટણા, સાસુજી લો સોળ શણગાર. સોહેવર.
—મંડપે આવીઆરે, વરત્યો જે જે કાર,
જાળીએ ઝાંખે નવી વહુ, વ્હેલા આવો શ્રી ભરથાર. સોહેવર.
હાથમાં ત્રાંગટ ધર્યાંરે, પડીરે પાનેતરે ગાંઠ,
કન્યાએ કાંકણુ પ્હેરીઆં, જીરે હોઈ રે તંબોળડે છાંટ. સોહેવર.

મોહનનું માહેરૂં. (લગ્ન વખત)

મોહન સરખુંને માહેરડું રે, બેઠું છે સકળતણું સાસરડું રે.
મંડપ હેઠ રચ્યું માંહેરડું રે, ત્યાંરે બેઠું વહુવર લાડેકડું રે.
વર દેખી હરખ્યું છે સાસરડું રે, વરવહુ સરખેને સરખી જોડરે.
બેહુ મળ્યાં એને અંગે ન ખોડરે, વાળી પાનતણી કર બીડીરે.
બેહુ મળ્યા અન્યો ને અન્ય કર બીડીરે, બાઇ તું તો પુન્યવતી મેં જાણીરે.
પુરણ પુન્યથી એ વર પામીરે, ત્રીકમ ત્રિભુવનના સ્વામીરે.
બાઇ તારો કમળાનો અવતારરે, કૃષ્ણજીએ ઝાલ્યો જમણો હાથરે.
કાંકણ ખળકે ને ચુડી ચળકેરે, જોઇને હૈડું હરખેરે.
કાંકણ છોડેલાં નવ છુટેરે,—હીંડે ને નવી વહુ પુઠેરે.
બાઇ તું તો પતિનું કરજે જતનરે, જેમ ચડે રાંકને હાથ રતનરે.
કસાર ખાધો તેં પુરણ પ્રીતેરે,—પરણ્યા તે ઉત્તમ રીતે રે.
વહુવર પરણીને આવ્યું ઘેરરે,—વહુએ પોંખી લીધા રૂડી પેરરે.
વહુવરે ચરણે નમાવ્યાં શિશરે, સૌ મળી આપે છે આશિશરે.

ચાંદો. (પરણી રહ્યા પછી વહેવાઇને ત્યાં)

પેરે ઉગ્યો ને કુકડ વસ્યો, તપેરે ભરાડીનો સુરરે
મોકલો વહેવાઇ તમે દીકરી, જાનને થાયરે અસુરરે.
હવે હવું હવે હવું હોઇ રહ્યું, પડીરે પાનેતરે ગાંઠરે.
હોઇરે તંબોળડે છાંટરે.
ઝબકીને વાણલું વાયું, ને ચોપાસ થયું અજવાળું રે.
મોકલો વહેવાઇ વિદાય કરો, ઇસ્કોલીઆને થાય અસુરરે.
પાછલી રાતે અરૂણ ઉદે, પૂર્વે પ્રકટયોછે સુરરે.
મોકલો વહેવાઇ તમે દીકરી, નાખ્રડીઆને થાયરે અસુરરે.
મીઠું તે મોઘુંરે માળવે, જીરૂં તે દખણીને દેશરે.

કુંવર મોધારે—તણા, પરસ્યા પનોતીના પેટરે.
સાંઢીઆ કોટરે ઘુઘરી, બળદીઆ કોટડી ચંગરે.
નાનારે—પરણીઆ, વાધ્યો છે—તેનો વંશરે.
ડોસીએ સાંચ્યારે કાપડાં, ગાંધીએ સાંચ્યા સિંધુરરે.
—સાંચ્યાંરે—,જેમરે દાબડીએ કપુરરે.
આ શું રે વહુવર નિરમળું, પાનેતરે બાંધ્યું છે જીરૂંરે.
આઠ દહાડા લગી ધીરૂં ને, હવે અધ ઘડી ન ધીરૂંરે.
મીઠીરે મીઠીરે મીઠડી, મીઠી તે દાડેમ દ્રાક્ષ રે.
મીઠી મારા—ની જીભડી, રીઝવી સાસરવેલ.
બોરપાડમાં સિધ્ધેશ્વર દેવતા, સુરતમાં અંબાજી દેવી રે.
—વ્હેવાઇએ આપી દીકરી, જાણે ચંદ્રમા જેવી રે.
આ શું રે વહુવર, ઢળવળું જોઇને લીધું રે.
માણેક પારખ્યારે—વ્હેવાઇએ, હીરો તે ઝડપીને લીધો રે.
નાણાવટી પારખે રૂપૈયા ને,—વેવણે પારખ્યા જમાઈ રે.
—આપી રે દીકરી,—કુળ હું કહેવાઈ રે.
નાનું રે વહુવર લાડકું, પાનેતરે બાંધ્યું છે મીઠું રે.
આજે—પરણીયા,—અચરત દીઠું રે.
બાંખડી બાંધીને બેઠાં ને, પળાવટ વાળીને ઉઠયાં રે.
શેરડી ગાઇને બેઠાં ને, ચાંદલો ગાઇને ઉઠયાં રે.
દેરાસરે મૂકયો છે દીવો ને, પાણીઆરે મૂકી છે કસલી રે.
એરે હોંસીલા રે— વેવાઇએ, રૂપૈયે ભરાવી છે પસલી રે.
ઓરડીએ સુનાની સાંકળ, ઢબુચે મોતીનું તાળું રે.
આજ—પરણીયા કુળમાં થયું અજવાળું રે

ચાંદો બીજો.

(વહુવરના તથા બડવાના વરઘોડા વખત.)

ચાંદો રે પ્રેદઇ ઉગીયો, ઉગ્યો ઉગ્યો માઝમ રાત રે.
ચાંદાએ કીધું રે ચાંદરણું, ઓરડો ને પરસાળ રે.
—કુળ અજવાળીયું, પોતાતણે રે મોસાળ રે.
મે તું રે ચાંદલો વારીયો, સુરત નગરીમાં ઉગ રે.
સુરતમાં—ચાંદલો, તું રે ઉગે કેસલાં હોય રે.
મે તું રે માળણ વારણી, એણી વાટે ડમરો ન રોપ રે.
એણી વાટે વહુવર આવશે, પાય રોળંતલો જાશે રે.
એકીરે ડાળે બે નારંગાં, મેરે માળી ઘેર દીઠાં રે.
——ભાઇને——ભાઈની જોડલી, મેરે——ઘેર દીઠી રે.
એકીરે સાળે બે ચુંદડી, મ્હેંરે સાળવાઇ ઘેર દીઠી.
નવી વહુને—વહુની જોડલી, મ્હેંરે—ઘેર દીઠી રે.
અમદાવાદ પાટણ પાસે ને સાળવાઇ લીધા છે સાથે,
એરે હોંસીલા—વહેવાઇએ, પટોળે પડાવી છે ભાત રે.
ચીર તો ચીથરાં થાયને, પટોળાં તો ફાટીને જાય રે
—વેવણે આપીરે દીકરી, શેર સાકેર—વપરાય રે
નવી વહુ તમારે રે ચાંદલે, કરકરીઆળડું ફુલરે.
સસરા પટોળીરે મુલવે, લાખ ટકાનું છે મુલ રે.
લાખ ટકા હમ ગાંઠેને, લાખેણોછે ઘેર દીવોરે.
પુત્ર પરણ્યોરે————લાડકા તે———જીવોરે.
હાથીએ વહુવર બેસાડીને, વહુવર લાવીશું ઘેર.
નાનારે——પરણીઆ, લુણ ઉતારોની બ્હેનરે.

કન્યાનાં ત્યાં લગ્નમાં ગાવાનાં ગીત.

શોભ.

જેમ આજ ગણુપત વરાઇએ, તેમ શોભ સારો ગાઇએ.
જેમ શોભ સારો ગાઇએ, તેમ આજ ગણુપત વરાઇએ.
પ્રથમે શ્રી ગણુપતિનાં નામ લઇએ,—બ્હેનના વિવાહના—
આરંભ કરીએ,

વિવાહે વિઘ્ન ન હોય લેશ, બારસાખે આવી બેઠા ગણેશ.
શુભ કામ સિદ્ધ કરાવો, ગણુપતિ ઘરમાં પધરાવો.
નિર્વિઘ્ન નામ વિવાહનાં જાણી, ગણેશને તેડયા છે પાટમાંડી.
ગણેશને બેસાડોરે પાટ, નિર્વિઘ્ન કરીએ વિવાહનાં કાજ.
ચોરંગી ભીંત ધોળાવો, સીંદુરના ગણુપતિ કડાવો.
આળેખો સીંદુરને ગુંદર, ગણેશને વાહન ઉંદર.
ગોર પાસે પ્રતિષ્ઠા કરાવો, માંહે સત ગણુપતિના અણાવો.
સમસ્ત પૂજાપો અણાવો, મહીઆરી ગણેશ પૂજવા આવો.
તેની પાસે ગણુપતિ પૂજાવો, વ્હેવારનાં મહીયારાં અપાવો.
મહીયારીને આપોનીરે ઘાટ, પ્હેરાવશે-બહેનના બાપ.
પહેરાવોની મહીઆરીને સાડી, આપશે--બહેનની માડી.
અબીલ ગુલાલને સીંદુર, ગણુપતિ પૂજ્યા ઉગમતે સુર.
ગણેશને ચડાવો ચંદન, ઘણું જીવો-વ્હેવાઇના તન.
ગણેશને ચડાવોરે કુંકું, બહેન માગે હેવા તન ઉંડું.
ગણેશને ચડાવો કરેણા, બહેન ગમતાં ઘાલો ઘરેણાં.
ધુપદીપ નૈવેદને કસ્તુરી, ગણુપતિ પૂજે ભાગ્યેગની પૂરી.
લક્ષ લાભ જોડી રહ્યા છે હાથ, સિદ્ધિ બુદ્ધિ ચમર કરે ચોપાસ.
—ને ગજ્યોરે કસાર ઘણો ભાવે,—વ્હેવાઇ નિત્યે માગાં કહાવે.

--વ્હેવણે આરંદ ઘણેરી કીધી તો અમે કુળવંત કન્યા દીધી.
બહેનને આ.ઠ દહાડા પીઠી ચોળાય, અંબાજીના આશીરવાદ
ભણાય.
--બહેન સુરજ પાડી સાંભળીને ઉઠવાં,—એ લુણ ઉતારીને
નાખ્યાં.
—ના મંડપછે રૂડા, મામાજી શોભતા લાવોની ચૂડા.
મોસાળું લાવે—વહુમામી, તેને આપોની કસબી સાડી.
મોસાળું લાવીને બારણે ઉભી,—વહુએ છાબ વધાવી લીધી.
--વ્હેવાઇની આવી છેરે જાન,--કીધાછે મુકામ.
--ભાઇ ગાડીઓ જોડાવો,—વ્હેવાઇની જાન મંડપમાં લાવો.
--વ્હેવાઇની મોટીછે રે જાન,--મોકળા આપો મુકામ.
—દાની આદરમાન,–આપો ફોફળ ને પાન.
મંડપમાં આવીછેરે જાન,--આપોની કન્યાદાન,
—બહેનને અંગોળડી કરાવો, કોરાં પાનેતર પહેરાવો.
ગોર પૂજે--બ્હેનરે બાળી, હાથમાં વરમાળારે ઝાલી.
ડાબે હાથે ઝાલી છે વરમાળ, જમણે હાથે પૂજે છે ગોરમાત.
કપુરે આરતી રે કીધી,--બ્હેને વંદનારે લીધી.
હાથમાં પુષ્પાંજળી રે લીધી,--બ્હેને ચાર પ્રદક્ષણા કીધી.
—બ્હેન ગોરમાની પૂજા કરે, હૈયામાં ધ્યાન—નું ધરે.
પૂજજો શિવશક્તિ બે જોડ, માતા તું પૂરજે મનના કોડ.
—સેરીએરે આવ્યા, ત્યાં અમે ફુલડે વધાવ્યા.
--તોરણે રે આવ્યા,—એ પૂજય કરી પધરાવ્યા.
--એ દીધાં છે કન્યાદાન, વહુવરનું હોજો સદા કલ્યાણ.
અમે તો કુંકુંને કન્યા આપી,—બ્હેનને-વ્હેવણને ખોળે થાપી.

રોકથી ના ઉપડે રે ભાર, ચંદ્રમા સામો શુક્રનો તાર.
અમારૂં લીધું શ્રીફળ માની લેજો,——બ્હેવાઇ થોડે ઘણેરૂં કહેજો.

રાબડી.

જીરે રૂક્ષરેમણી શ્રી કૃષ્ણજી સાથે, બોલે છે મર્મજીરે.
ફુર્યાને કર્મરે અમ પરણ્યા પછી રે જીરે.
જીરે પહેરતા ધાબળી, હોડતા કામળી,
વાંસ તણી વાંસળડીરે વાતા.
મહીઆરીના મહીઅરે ચોરીને ખાતારે જીરે.
જીરે જુઆરની રાબડી, પીસંતાં માવડી,
તે વારે તમે ચારતા ગાવડીરે, જીરે.
જીરે ચીનીરે નહોતાં ચસ્રાણારે નહોતાં, ઉપર ચસ્રાણીરે નહોતી,
તેવારે તમે મરદન કરતાં કોડીએરે જીરે.
જીરે ચરૂરે નહોતા કડાઇઆંરે નહોતાં, ઉપર તાંબાકુંડીરે નહોતી,
તેવારે તમે અંગોળ કરતા અંગોળીએરે જીરે,
જીરે ચીરરે નહોતાં પટોળાંરે નહોતાં, ઉપર પીતાંબર નહોતાં,
તેવારે તમે પહેરતા ધાબળીરે જીરે.
જીરે થાળીરે નહોતી કંચોળાંરે નહોતાં, ઉપર વાડકારે નહોતા,
તેવારે તમે ભોજન કરતા બાજમાંરે જીરે.
જીરે સાળરે નહોતી ને દાળરે નહોતી, ઉપર કઢેયાં દુધરે નહોતાં.
તેવારે તમે ભોજન કરતા રાબડીરે જીરે.
જીરે ઝારીરે નહોતી કમંડળ નહોતાં, ઉપર કળસીઆરે નહોતા.
તેવારે તમે પાણીરે પીતા કરવડેરે જીરે.
જીરે પાનરે નહોતાં સોપારીરે નહોતાં, ઉપર લવંગ એળચીરે નહોતાં.
તેવારે તમે મુખવાસ કરતા પાંદડેરે જીરે.

જીરે બાજઠ નહોતા સોગઠડાંરે નહોતાં, પરવાળીના પાસારે નહોતા.
તેવારે તમે રમત રમતા કાંકરે જીરે.
જીરે ઢોલરે નહોતા તળાઇરે નહોતી.
ઉપર અસીસાં રે નહોતાં,
તેવારે તમે પોહોડતા સાથરે જીરે.
જીરે જાળીરે નહોતી, જરૂખા રે નહોતા, ઉપર અગાસીરે નહોતી.
તે વારે તમે બેસતા ઓટલે રે જીરે.

આ બાર પાછળ દેવકી, સાંભળે વહુની વાત રે.
હું જીવતાં તું કશું બોલે, પછી કેવી વાતરે.
કાલ કાગળ લખી કરી, મોકલું વીદુભા મોઝાર રે.
તેડાવી તારા તાતને તને, મોકલું મહીયર સાર રે
બરો તેદબારે આમનો, હેઠો ન મુકે શ્વાસ રે.
નિર્લજવેડા આદર્યા, અંકોશ નહીં લગાર રે.
કીડીપર શું કટક કરો, તરણા ઉપર શો ભાર રે,
એમ કહીને રૂક્ષમણી પાય લાગ્યાં, સુણો મ્હારી માય રે.
કેડે ચડાવ્યાં રાણી રૂક્ષમણી, મુકયાં તે મંદીર માંહે રે.
તારા ધણી સરસાં રાજ કરજે, જીવો તે વરસ કરોડ રે.

(શંકરવર.)

આજ મારે ઘેર સોહેળા રે, શંકર આવ્યા બાર,
ઉમિયાએ તપ માડીઓ, વરૂં શિવશંકર ભરથાર,
શંકરવર સજ કરો.
ઉમીયા ઉભાં તપ કરેરે, જોવા આવ્યા ઇશ,
મહાવનમાં તપ માંડીઉં, તેને વહી ગયા જુગ રે પચીસ. શંકર.
મેં તમને વર આપીઓરે, ઉમીયા જાઓની ઘેર,
મેનાને મંદીર વસો, મારે કરવી છે કંઇ એક પેર. શંકર.

ઉમયા ઉઠીને આવીઆંરે, માને લાગ્યાં પાય,
મેના મા મેં વર વર્યો, જેને ચૌદ ભુવન મુખમાંઇ. શંકર.
મેના મુખથી બોલીઆંરે, સાંભળ ગવરી વાત,
બીમારીને શું વર્યાં, એની કોઇ નથી જાણતું જાત. શંકર.
ધરડો જોઇ લાજ્યાં નહીંરે, બોલ્યાં મુખથી વાણ,
બીજો વર હું નહીં વરૂં, શિવ શંકર વિના જાણ. શંકર.
વૃદ્ધ વૃષભે ચડી આવીયોરે, જોગી સરખું રૂપ,
એ વરને તું શું વરી, બીજા છેરે ભૂતળમાં ભૂપ. શંકર.
વાઘાંબર શિવ હોડણેરે, મસ્તકે બ્રહ્મ કપાળ,
નાગહાર હારાવળી, શિવકંઠે સોહીયે રૂંઢમાળ. શંકર.
જટા જુથ ભસ્મે ભર્યોરે, અંગે વીંટયા નાગ,
મેના મનમાં લાજીઆં, એને નથીરે દેવાનો લાગ. શંકર.
મેના મૂર્છાગત હવાંરે, પડયાં ધરણી હેઠ.
ઉમીયાંએ મન વીમાસીઉં, મારે કરવી તે કંઇ એક પેર. શંકર.
ઉમીયાં કહે સુણો નાથજીરે, મેના થઇ છે મૂઢ,
તુજને કો જાણે નહીં, તારૂં આદ અંતર અતિ ગૂઢ. શંકર.
ઉમીયા કહે સુણો નાથજી રે, કરોની રૂપ પ્રકાશ,
પુરમાં સહુ જોવા મળ્યાં, તારી થાય રે જગતમાં હાસ. શંકર.
વચને રૂપ પ્રકાસીઉં રે, કોટી સૂર્ય પ્રકાશ,
સોળ કળા શશી ઝગમગે, ગંગ મસ્તકે લીધો વાસ, શંકર.
શંકર નામે સાંભળ્યો રે, વસે તે વાસ કૈલાસ,
કાને કુંડળ જળહળે, ઉર કૌસ્તુભમણિનો હાર. શંકર.
મેં તુજને જાણ્યો સદા રે, ઓળખીઓ આણી વાર,
વચને વિશ્વંભર થયા, જોઇ હસવાને લાગી નાર. શંકર.

શંકર સજ થઇ આવીઆ રે, ઉભા તોરણ બ્હાર,
મેના મનમાં હરખીઆં, હવે છેરે દીધાનો લાગ, શંકર.
પોંખી લીધા પદમની રે, પીડી નાંખી ચાર,
નાક સાહી વર નીરખીઆ, જીરે બેસણ સુનાના પાટ. શંકર.
કન્યાએ કાંકણ પેરીઆં રે, ગડી પાનેતરે ગાંઠ,
અંતરપટ આડે ધર્યા, જીરે હોઇરે તંબોળડે છાંટ. શંકર.
ઉમીયા શંકર પરણીઆં રે, પોંતા મનના કોડ,
કૃષ્ણાબાઇ ચરણે નમે, મળી સરખે ને સરખી જોડ. શંકર.

રામજીનો વરઘોડો.

માતાજીશું વાત કરે છે સીતા કે,
માડી મને લાડ લડાવે પિતા કે.
માડી શણગાર ઘડાવો શોભીતા કે.
આજને આનંદરે પરણવાનો દહાડલો જો,
માડી મને પરણવું ઘણું ગમે કે,
માડી મને પરણાવોની તમે કે,
માડી મારૂં મન રામજી શું રમે કે. આજને.
માડી મને કુંવારી કુંવારી સહુ કહે છે કે,
માડી મારી સહીયરો તે મેણા દે છે કે,
માડી મારી લોક અશારત થાશે કે. આજને.
માડી મારો સસરો તે દશરથ કહાવે કે,
માડી કૌશલ્યા સાસુ લડાવે કે,
માડી એવાં લાડ ઘણેરાં ભાવે કે. આજને
માડી મ્હારે અંગે તે સોહીએ પીઠી કે,
માડી પરણવાની વાત ઘણી મીઠી કે,

માડી રખે દુષ્ટની નજરે પડું દીઠી કે. આજને.
માડી મારે હાથે તે રાતો ચુડો કે,
માડી દશરથનંદન વર રૂડો કે,
માડી એને નહીંરે ભજે તે ભુંડો કે. આજને.
માડી મને શોભતાં ઘરેણાં પહેરાવો કે,
માડી મારે સેંથે તે સીંદુર પુરાવો કે,
માડી રુડાં પાનેતર અણાવો કે. આજને.
માડી મારી આંખ આંજો અણીઆળી કે,
માડી મને લટકતી ઘાલો વાળી કે,
માડી મને ટીલડી ચોડો ઘણી સારી કે. આજને.
સખી જોની ઉતાવળ મંડાઇ કે,
સખી જોની લોક આવ્યા સહુ ધાઇ કે,
સખી રામજી સહુના સુખદાઇ કે,
આજને વરઘોડેરે રામજીને નીરખીએરે.
સખી મારાં લગન આજનાં લીધાં કે,
સખી જોની મોટા સામાન કીધા કે,
સખી નોતરાં ઠામો ઠામ દીધાં કે. આજને વરઘોડેરે.
સખી મંડપમાં માહેરૂં રચાવો કે,
સખી ત્યાંતો સુનાની ચોરી બંધાવો કે,
સખી ત્યાં તો પ્રાણજીવન પધરાવો કે. આજને વરઘોડેરે.
સખી નોબત વાગે દરવાજે કે,
સખી સંભળાય નહીં બોલ્યા અવાજે કે,
સખી એવાં નિત્ય નિત્ય મંગળ છાજે કે. આજને વરઘોડેરે.
સખી રામજીને અંગે સોહીયે વાઘા કે,

સખી જોતાં રામજી મીઠડા લાગ્યા કે,
સખી એના ચરણકમળે ચિત્ત લાગ્યાં કે. આજને વરઘોડેરે.
સખી વરઘોડાનાં શું કરૂં વખાણ કે,
સખી દીસે અગણિત નોબત નીશાણ કે,
સખી સરણાઇ નફેરીના તાન કે, આજને વરઘોડે રે.
સખી મોડ સોહીયે તે કૌશલ્યા માથે કે,
સખી કહાડી પીયળ તે કુંમકુંમ સાથે કે,
સખી ઝાલ્યો નામણ દીવો હાથે કે. આજને વરઘોડે રે.
સખી દશરથના પોંતા કોડ કે,
સખી મળી રામ સીતાજીની જોડ કે,
સખી એણે ખરચ્યાં કોટી કરોડ કે. આજને વરઘોડે રે.
સખી દશરથની ધન્ય કમાઈ કે,
સખી મળ્યા સરખેને સરખા વ્હેવાઇ કે,
સખી એની કીર્ત્તિ જગમાં ગવાઇ કે. આજને વરઘોડે રે.
સખી પોંખી લીધાં તે દશરથ રાણી કે,
સખી નિજ જનમ સફળ થયો જાણી કે,
સખી એની પરિબ્રહ્મે લીલા વખાણી કે. આજને વરઘોડે રે.

રૂક્ષ્મણીહરણ.

શુકદેવજી કહેછે વિવાય રે, તમે સાંભળો પરીક્ષત રાય રે.
હવે રૂક્ષમણીને શું થાય કે, વ્રેહે થઇ વ્યાકુળી રે.
ત્યાંતો સખીઓ મળી સહુ સંગરે, રૂક્ષમણીએ માંડયો પરપંચ રે.
વરૂં તો વસુદેવનો નંદ નીકર મારી દેહ તજું રે.
રૂક્ષમણીએ તેડાવ્યા વિપ્રરે, સ્વામી જાવો દ્વારીકાં શીઘ્રરે.
મારૂં કારજ કરીને સિદ્ધ કે, વ્હેલા પધારજોરે.

દીન થઇને તે લાગ્યાં પાયરે, પછી વિપ્ર કીધોરે વીદાયરે.
વાટે શુકન સારા થાય, હરિ ભટ હરખીયારે.
રૂખમૈયાને થઇ ત્યાં જાણુરે, બોલ્યો મુખેથી મિથ્યા વાણુરે.
રૂક્ષમણી પરણાવું પ્રમાણુકે, હું શીશુપાળનેરે.
મેં તો ભાંજી સરોવર પાળરે, મેં તો ધાવતાં વછોડયાં બાળરે.
કોઇને કુડાં ચડાવ્યાં આળકે, આડે આવીયાંરે.
મેંતો પાડી સહીઅરમાં હોડરે, પારવત્તી કરૂં કરજોડરે.
રખે પૂજતાં પડી કંઇ ખોટ, અંબાજી રૂઠડાંરે.
મારાં પુરવ જનમનાં પાપરે, મારા અવળા તે બાંધવ બાપરે.
મારી માતા શે ના કહે ત્યાગ, હવે હું શું કરૂંરે.
રૂક્ષમણી ઉંચું ચડી ચડી જોયરે,રામ કૃષ્ણ કરી કરી રોયરે.
ક્ષણ સુખ શરીરે ન હોયકે, વિનતા વલવલેરે.
એટલે આવ્યાં જનુની માતરે, પુત્રી કયાં ગયો સહીયર સાથરે.
મુને માંડીને કહોની વાત, રૂઓ કાં રૂક્ષમણીરે.
ખીડી પેઠી તે આંખ મોઝારરે, થઇ વ્યાકુળ હું નિરધારરે.
તેણે આંસુ પડયાં રે અપારકે, મા મને ખરખરેરે.
મારૂં ફરકેરે ડાબું લોચનરે, કુલે હરખ થકી મુજ મંનરે.
વામાંગે થાય શુકન, હરિહરિ ઓચરેરે.
હરી વ્હેલા આવોની આજરે, પ્રભુ પ્રકટ થાઓની મહારાજરે.
નહીં તો પ્રાણ તજીશ નિરધાર, ત્રિકમ તુજ કારણેરે.
રૂક્ષમણીએ કીધો વિચાર રે, તેડાવું તે વિપ્રની નાર રે.
તેને પૂછું સમાચાર, હરિભટ કયાં હશે રે.
એવે આવ્યાં તે વિપ્રની નારી રે, તમે સાંભળો રાજકુમારી રે.
તેને ગયે થયા દિન ચાર, હું ઓ જોઉં વાટડી રે.

રૂક્ષમણી ચડી જાયે છે જાળી રે, હજી શે ના આવ્યા વનમાળી રે.
દીઠી ચાર દિશા અજવાળી, દીવાળી કયાં હશે રે.
એટલે વિપ્ર તે દીઠો દુર રે, હદે આવ્યાં તે સાહેર પુર રે.
ધસી આવી ઉરાઉરકે, વિપ્રને પુછીઉં રે.
વિપ્ર બોલ્યો તે મુખથી વાણુ રે, શ્રી કૃષ્ણ આવ્યા નિરવાણુ રે.
સાથે સૈન્ય સહુ શુભ જાણુ, વાડીમાં ઉતર્યા રે.
એક હાર હતો રે અમુલ રે, માણેક મોતી જડ્યાં જડાજુડ રે.
તેનું ત્રિલોકમાં નહીં મુલ, તે વિપ્રને આપીઓ રે.
રૂક્ષમણી અંબિકા પૂજવા જાય રે, સહુ માનુની મંગળ ગાય રે.
ત્યાં તો કૃષ્ણ હરણુ ગુણ ગાય રે, રૂક્ષમણી પરણીઆં રે.

સીતાજીનો સોહેળો.

ત્રંબક તોડે બાંધીયા, કંકોતરી રે લખાય.
રાજા જનક રાયે જંગ માંડીઆ, ચોપાસ વધામણી જાય.
સીતાજીનો સોહેળો.
મંડપ રચીઓ મોકળો, સુવર્ણરતંભ વિશાળ.
જાળી જરૂખાને ગોખ બારી, ત્યાં જડીઆ છે લાલ પરવાળ. સીતાજી.
પરી રચીરે ફરતી પુતળી ત્યાં, કનક ખુરસી ને પાટ,
મંડપ છાયો મોગરે, બહુ યાચવા મળીઆ ભાટ. સીતા.
ત્યાં દેવ દાનવ જક્ષ કિંનર, રાજકુળ છત્રીસ,
ચોદિશાએ આવરી, જીરે જાન જોજન દસવીસ. સીતા.
ઘોંઘાટમાં તો માંડવો, ભેટે ભલેરા રાય,
છાજતાં રે આસન છત્ર ચંમર, રાજા જનકને હરખ ન માય. સીતા.
મગમગેરે માતી માળણી, ચોસેર ચંપા ચાર.
ગંધ્રપ બોલે છાગતાં ત્યાં તો થેઇ નાટારંગ થાય, સીતા.

મોગરેલ તેલને ચુવાચંદન, અરગજા ને અબીલ,
કેસર ગુલાબના છાંટણા, સંતોષ્યાજી બાવન વીર, સીતા.
સાંતેક સારીને ગોખઆરી, કાંકણુ પહેર્યા હાથ,
પીઠી કરે સહુ પદમની, ગુજરી સહુ ગોરી ગાય. સીતા.
ચોપાસ ભાળે જાનકી, મારો કંથ શ્રી રઘુરાય–
નહીં અવર રાણારાય ભાળ્યા, આભુષણ અંગ સોહાય. સીતા.
સીતા મન શોચના કરે, મારૂં કમળ કોમળ ઇશ,
રાજા જનક પણ પારખી રહ્યા, બીજા શેંના કીધાં પણ ઇશ–સીતા.
ત્રંબક ધનુષને સજ કર્યુ, કોઈ વીર વરશે શીર,
ધિકધિક પડો મુજ તાતને, મારો મુરખ તાત અધીર– સીતા.
દશવદન રીસ ચડી ઘણી, ધસીને ઝાલ્યો હાથ,
ભુજ ચંપાણા નવ નીસરે, બળવંત ભરાયો સ્વાસ. સીતા.
તાળી લીએ સહુ તારૂણી, સુર લોક જોવાને જાય,
લંકેશ્વરનાં વદન લાજે, ત્યાં તો હસે સકળ સુરરાય. સીતા.
મહીપતિરે ઉઠયા મુછ મરડી, ધીર વીર સુજાણ,
નહીં શર તળે ત્રંબક તોડે, હારીને તજીયાં માન. સીતા.
રૂષિ સભામાં રઘુવીર લક્ષ્મણ સાથે બાંધવ જોડ,
વશિષ્ઠ આગ્ના દો મુજને, આ ત્રંબક ભાંજવા કોડ. સીતા.
રૂષિ કહેરે બાળક બોલ મા, શું થયો બુદ્ધિ અજાણ,
હારીઆરે સુરીનર સુભટ સહુ, હવે ખોઇશ બ્રાહ્મણનાં માન. સીતા.
મુખ હસેને કર સંપુટ કરે, દો આગ્ના મુજ ઇશ,
તમ પ્રતાપે વરૂં સીતાને, જો સરજ્યું હશે જુગદીશ. સીતા.
એણી પેર કહી હરખે ધસી, આવ્યા જેમ અશાડી મેહ,
ત્રંબક ધનુષને સજ કરૂં, એવું એક રહ્યું ચિત્ત તેહ. સીતા.

ક્યાં કામ કોટીક પાંડવોરે, ચંદ્ર છો રઘુરામ,
મુરખપણે એ મા કરી, કસ્તુરી કદમને ઠામ. સીતા.
કયાં મેરૂ આગળ માણુસ; કયાં હસ્તિ આગળ બાળ,
કયાં કેળ સાથે બાથ ભરવી, એ કઠણુ કંટાળાની જાત. સીતા.
સીતા તે મન શોચના કરે, બાઇ શો કરૂંરે ઉપાય,
રઘુવીર વિણુ હું નહીં વરૂં, મારે કંઠે હું ઘાલીશ પાશ. સીતા.
છોટી કછોટી ને સીસ છોટી, કમળ કોમળ વાન,
કેસરીરે લંકે લટકતા, રઘુનાથજી ભીનલે વાન-- સીતા.
તું ભવોભવ ભરતાર વર, ભૂધર કરજે સ્હાય,
હવે લગન વેળા સજ થઇ-ક્ષણુ એક ન લાગે વાર-- સીતા.

કડવું ૨ જું.

સીતા કહે સહીયર રે મહીયર માહેરૂં, આ જોની શું થાશેરે, કારજ એ રહ્યું.
મુજનો પ્રાણુલોરે, કો નરશું કહેશે, સુરી નર દેવતારે, સહુ કોઇયે હશે.
અપજશ જનકનેરે, જોતાં છે ઘણો, મ્હારે શીર લાગશે રૈ, ભવનું મહેણુલું.
કોણુ ત્રંબક ભાંગશેરે, તાત હસ્યું થાશે જો રામ રીસાવસેરે, તો, ભવ કેમ જાશે.
મેના કહે માવડીરે, તપ તેં શું કર્યો, આ કયા કાળનોરે, બાઇ તે વર વર્યો.
કાળો ને કુબડોરે, કુટુંબ દયામણો, અંગે વસ્ત્ર વિનારે, દીશે લજામણો,
ઝોળી ને ટોપીરે, રાખ ચોળી ઘણી, એ સખી માયરીરે, ઉમીયાનારે ધણી.
ઉમીયાને દુખમાંરે, સહીઅર શી મણા, અક્ષર લખજોરે, સ્વામી નિર્મળા.

પ્રભુજી તું સાંખજેરે, અવગુણ અમ ભણી, ભવોભવ ભુધરારે સીતા તમતણી.

સોહેળો.

એક મન જાણ્યું સીતાનું, પછી ધનુષ્ય ધરીયું શીશ.
લીલા કરી ક્ષટકાળીયું, કાધા કડકા તેવીસ પચીસ. સીતાજીનો સોહેળો.
દુંદુભી રે વાગ્યાં દેવનાં, ફુલડે વરસ્યા મેહ,
વરમાળ ઘાલે જાનકી, ત્યાં તો પૂરણ પ્રકટયા સ્નેહ. સીતાજીનો૦
એ સીત ગીતને પ્રીત પુરણ, ગાઓ માનુની મન,
એણી પેરે તે હરખે વદે, બ્રહ્માનંદ રઘુકુળ ધામ. સીતાજીનો૦

સીતાવેલ.

ઈશ્વરથી ઉત્પન્ન હવા રે, બાઇ સુધબુધ નાથ ને દેવ.
ઉમીયાને અંગે થકી ઊપન્યા તે, વરણવું આધ ગણેશે.
જનક તનયા કુંવારી રે, વર વાંચ્છ્યો શ્રી રઘુરાય,
ત્રંબક બાંધ્યા ત્રોડવા, કંકોતરી રે લખાય.

ઉથલો.

રાય ત્રંબક ત્રોડવા બાંધ્યા રે, સુર ઘેર સુરાતન વાધ્યા રે.
પાતાળના પંડિત તેડયા રે, નવ ખંડના નરપતિ મેળવ્યા રે.
ત્યાં ઈશ્વરે ઇંદ્ર જગાડયા રે, હંસ માન સરોવરે આવ્યા રે.
ઋષિ સાથે તે રામ પધાર્યા રે, પાય લાગી પ્રણામજ કીધા રે.
રાય જનકે તે આદર દીધાં રે.

રાગ પ્રથમનો.

સીતાએ સ્વરૂપ આળેખીયું રે, બાઇ વિનવા કરેરે વખાણ.
કાંકણ ચુડી ને મુદ્રિકા, સીતા પ્હેરે ચોળી ને ચીર.
નવ ખંડ નરપતિ નીરખતાં રે, બાઇ આવ્યાં મંડપ હેઠ.

નેપુર ઘુઘરા રમઝમે, જાણે આય ગાંધર્વ આન.

ઉથલો.

સીતા હંસા તે ગમની હરણી રે, સીતાપાની તે કુંકમ વરણી રે.
છત્રપતી મળ્યાં સભા માંહે રે, કાને કુંડળ લલિત માદળીઆં રે.
અજ ઈશ શરણુ જેને આવેરે, ને તો કમરે ચીર વીટલાવે રે.
રામ તાણી કરીને બંધાવેરે, ઓર સુંદરી બોલ સુણાવે રે.
બળીઆ બહુ બાથે આવેરે, તો એ ત્રંબક તસુએ ન હાલે રે.
હઠ મુકોની રાવણ રાણારે, ગત ભાંગીને હાથ ચંપાણા રે.
મોટા ગયારે સભામાં હારીરે, ત્યાં તો જાનકી રહીરે કુંવારી રે.

રાગ પ્રથમનો.

વૃથા તો ભાંગી ગઇરે, હવે સ્તંભ ઉપર ભાર.
પૂર્વ જનમની પ્રીતડી, તમે શેં ન સંભારો નાથ.

ઉથલો.

આપણી પૂર્વની પ્રીત સંભારોરે, એનો મહિમા મંડપમાં વધારોરે.
બેઠા થાઓની બળવંત બળીયારે, તમને જોવા ભોવન ચૌદ મળીયાંરે.
ગુરૂ કહે તો હું ત્રંબક ભાંગુંરે, લઘુ વેશે હું કહેતાં લાજુંરે.
સહુ દેખતાં શત ખંડ કીધારે, રામે જીત્યાના જશ લીધારે.
રામ હાથે તે તાળી લેવાએરે, સીતા માથે તે મોડ બંધાએરે.
મોડ બંધાવે હરખીરે, બાઇ વરવા ત્રિલોકનો નાથ,
સીતાએ મન વાંચ્છીઓ, તે પામીયાં શુભ નાથ.

ઉથલો.

વિશ્વામિત્ર તે ચોરી બંધાવે રે, કડવા મિત્ર તે ચોરી બંધાવે રે.
ગાયેત્રી સાવિત્રી વધાવે રે, વરને પોંખીને માંહે પધરાવે રે.
સીતા હીંડે તે સજન સાહેલી રે, સીતા મંગળ વરતે પ્હેલું રે.
બીજે મંગળે હવા અતિ સ્નેહરે, સીતા અગાણુ તે મંગળ વરતે રે.

કાંકણચુડી તે હાથે ખળકે રે, સીતા ચોથું તે મંગળ વરશે રે.
સીતા ગયાં રે પરણે ગોત્ર રે.

(રાગ પ્રથમનો.)

સીતાનો હાથેવાળો મેળાયોરે, બાઇ સાથ સારંગપાણુ.
સહુ રાયરાણા દેખતાં દીધાં તે કન્યાનાં દાન.

(ઉથલો.)

કન્યાદાન દીધાં દેવરાયે રે, કન્યાદાન લીધાં રઘુરાયે રે.
તે તો જુગ સઘળે રે ગવાએ રે, વાત વૈકુંઠમાં વખણાયે રે.

વધામણું દેતી વખત ગાવાનું.

અંબા માનો સરો રે સોરંભતો અંબા પૂજા કોણે કરી રે.
——ને રે ઘેર નવી વહુ તો અંબાપૂજા તેણે કરી રે.

મા પીતળ ઘંટા વાગે રે મન મોહનીયા.
મા કયા ભાઇ તમારા સેવક રે મન મોહનીયા.
મા——પૂજને આવે રે મન મોહનીયા.
મા નવી વહુ પાયલે લાગે રે મન મોહનીયા.
મા વળી વળી હેવાતન માગેરે, મન મોહનનીયા.

એમ ન જાણશો માત પૂજીને પાછાં વળ્યાં રે.
પૂરી તેની પૂરો મનની આશ હરખે ને દીધાં વધામણાં રે.
——ની પોંતી રે આશ——વહુનાં પોંતાં મનોરડાં રે.

રન્નાદેવ વળાવતી વખતે ગાવાનાં ગીત.

સમી રે સંજ્યાએ નીસર્યા દેવ, કયાં જઇ વસશો.
વસીશું તે આંબા આમલી વસીશું સરોવરની પાળે.
વસીશું તે ચાચર ચકટે, માતા કરો રે કલ્યાણ.
વસીશું તે——ને ઓરડે જે ઘર મીઠા બોલી નારી.

મીઠડા બોલે ને મન વસે વળી વળી લાગે છે પાય.
પાય લાગીને શું શું માગીયાં માગ્યાં ધણીયનાં રાજ.
અખંડ હેવાતન ઘાટડી માગ્યાં પુત્રપરિવાર.

રાંદેલ માનો સરો રે સોરંભતો રાંદેલ પૂજા કોણે કરી રે.
———ને ઘેર નવી વહુ તો રાંદેલપૂજા તેણે કરી રે,

રાંદેલ રહો રહો રે તમને કયા ભાઇ મનાવે.
રાંદેલ રહો રહો રે તમને કઇ વહુ પાયે લાગે.
રાંદેલ રહો રહો રે તમને ચીરના ચંદરવા.
રાંદેલ રહો રહો રે તમને મોતીનાં અખ્યાણાં.

રહો રહો રન્નાદે પરોણલાંરે, રહો રહો આજનો દિન,
રહીને તે કરો રળીઆમણાંરે.
રહો તો રંધાવું ઝીણી સેવ, જાઓ તો રંધાવું રૂડી લાપસીરે.

એમ ન જાણશો માત પૂજીને પાછાં વળ્યાંરે.
પૂરી તેવી પૂરો મોરી આશ, હરખેને રાંદેલ તેડીયાંરે.
—પહોંચીરે આશ,—વહુનાં પહોંચ્યાં મનોરડાંરે.

ચાચર પૂજતી વખત.

ચાચર માનો સરોરે સોરંભતો, ચાચર પૂજા કોણે કરીરે.
—નેરે ઘેર નવી વહુતો ચાચરપૂજા તેણે કરીરે.
એમ ન જાણશો દેવ પૂજીને પાછાં વળ્યાં રે.
પૂરી તેવી પૂરો મોરી આશ, હરખેને ચાચર પૂજીઆંરે.
—પહોંચીરે આશ—વહુનાં પહોંચ્યાં મનોરડાંરે.

સીમન્તમાં ગાવાનાં ગીત.

મેડીએ બેઠા શુણોરે સારંગ ધેનુ, વહુવરનાં વચન શુણજો.
વહુવર માગે છે જળહળ મોડ, જો સંપત હોય તો આપો.

ઝંકારે ગઢ થકાં સુનાંરે અણાવો, વેગથી મોડ ઘડાવો.
ઠડમચગંઢ થકા હીરારે અણાવો, વેગથી મોડ જડાવો.
સીંગડગઢ થકાં મોતીરે અણાવો, વેગથી મોડ પ્રોવાડો.
કોણુરે ઘડીઓ ને કોણેરે જડીઓ કોણેને મોર પોરવીઓ.
કયાં બેસી ઘડીઓ ને કયાં બેસી જડીઓ કયાં બેસી મોડ પોરવીઓ.
——ઘડીઓ ને——જડીઓ—— મોડ પોરવીઓ.
આગલે બાર ઘડીઓને પાછલે બાર જડીઓ પરસાળે મોડ પોરવીઓ.
એરે સુનીડાને પીરસોરે ખાંડ, મોડ ઘડેરે રૂડે ઘાટ.
એરે સુનીડારે પીરસોરે થુલી, મોડ ચડેરે જેમ ફુલી.
એરે સુનીડાને પીરસોરે દુધ કુર, મોડ લાવે તો ઉગતે સુર.
મોડ પ્હેરી ને ઘેણ દેરાસરે ઉભાં, દેવતાને મન ગોઠયાં.
દેવતાને મન ગોઠયાં રે સારંગ ઘેણ, મોડ મ્હારી મોડાંતીએ સોહીએ.
મોડ પ્હેરીને ઘેણુ આવેને જાએ, સાસુજી રળીયાત થાએ.
સાસુજી રળીયાત થાએરે—સારંગ ઘેણુ, નણદીને હરખ ન માય.
હાથ કાંસકડી ને ખસવટે નાડાં, માથું ગુંથાવા ઘેણ ચાલ્યાં.
ઘેણુનું તે માથું કોઇ ગુંથી ન જાણે, ગુંથાવી ન જાણે.
ગુંથે મારા———ની રાણી,———ની રાણી ને———વહુ ઠકરાણી.
તેણે મારી ઘેણુ શણગારી, પાટણ દેશનાં પટીયાંરે પાડયાં.
નાડાં ઘાલ્યાં રે નડીઆદી, સુરત શેહેરની ટીલડી રે ચોડી.
આંખ આંજી રે અણીઆળી.

પ્હેરો રે લાડકડી ઘેણ કાંચળી રે.
તમને ઇશ્વર પારવતીએ મોકલી રે, સીવણ સીવણુ ઘુઘરી રે.
ઘેણુ હઇડે હસતી પુતળી રે, પ્હેરો રે લાડકડી ઘેણુ કાંચળી રે.
તમને———કઇ———વહુએ મોકલી રે, સીવણુ ઘેણુ હઇડે.

સીલડા ગજની કોથળી એની રે, ઘેણુનાં સાસુજીએ કરી સીવાડી રે.
ઘેણુના રે સસરાજીએ ભરતે ભરાવી રે.
ઘેણુનાં રે નણદીએ ઘુઘરી મુકાવી રે.
ઘેણુના રે સ્વામીજીએ રૂપૈએ ભરાવી રે.
ઓસીસે મુકી ઘેણુ પાંગતે જુએ રે, કોથળી ન જડે ને ડસકે રૂવે રે.
કોથળી કોથળી શું કરો ગોરાં રે, કોથળી જાશે ત્યારે દોરારે.
કોથળી કોથળી શું કરો બાળાં રે, કોથળી જાશે ત્યારે પ્હેરશો માળારે
અહિંથી ને કોથળી, ફળીએ જાશે રે, ત્યારે મોસાળાંની ત્રેવડ થાશે.
કોથળી માંહે હતો એકજ અડધો રે, કોથળી લઈ ગઇ એની મીંડઘોરે.

હાથ ઝારી ને ખભે ધાટડી રે, ઘેણુ જુએ એના સસરાજીની વાટડી રે
કાંએરે ઘેણુના સસરાજી નાસતા ફરો રે.
તમારે દામ ખરચ્યા તે વિના નહિ ચાલે રે. હાથ ઝારીને ખભે.
ઘેણુ જુએ એના દિયરની વાટડી રે.
કાંએ રે ઘેણુના દિયર નાસતા ફરો રે.
તમારે બુસેટ તે માર્યા વિના નહિ ચાલે રે. હાથ ઝારીને ખભે.
ઘેણુ જુએ એનાં નણંદની વાટડી રે.
કાંએરે ઘેણુનાં નણદી નાસતાં ફરો રે.
તમારે રાખડી તે બાંધ્યા વિના નહિ ચાલે રે. હાથ ઝારીને ખભે.
ઘેણુ જુએ એના સ્વામીજીની વાટડીરે
કાંએરે ઘેણુના સ્વામીજી નાસતા ફરોરે
તમારે કરમાંત્તર કીધા તે વિના નહિ ચાલેરે હાથ ઝારીને ખભે.

સુનાના ટાચકડા ને હીરલાની દોરી, હું તમને પૂછું મારી મોડાંતીરે ગોરી,
તમારાંરે સાસુએ શી શી સાધર પૂરી.
ઉન્હાં ઉન્હાં ખાજાં ઉતરતી જલેબી, લીલવાનું શાક ને માંહે આંબાં મરી.
તેરે ખાઇને ઘેણુ ઓરડે સુતાં, રાતના ચાર પહોર ધસમસ ઉંઘ્યાં.
સાસુના જાયા સુતેલા કે જાગો, પાનનાં બીડલાં તે વાળી વાળી આપો.
સુનાના ટાચકડા ને હીરલાની દોરી, હું તમને પૂછું મારી મોડાંતીરે ગોરી,
તમારી માડીએ શીશી સાધર પૂરી.
બાર વર્ષનો બાવટો ને તેર વર્ષનું તેલરે તાંદળજાની ભાજી એરંડીએ વધારી.
તેરે ખાઇને ઘેણુ ઓરડે સુતાં.
રાતના ચાર પહોર જરા નવ ઉંઘ્યાં.

રાખડી વખત.

કુંકુંના છડારે દેવાડીએ, ઘેણુ મોતીના ચોક પૂરાવીએરે,
સેવના પાટ મંડાવીએ રે ઘેણુ લીલડે નેત્ર ઓછાડીએ રે
ઘીના દીવા અજવાળીએ રે ઘેણુ નાળીએર અરઘ્ર દેવાડીએ રે.

લંકાગઢ વહાણુ પૂરાવીએ, ત્યાંથી સુનાંરે અણાવો.
તેની ઘડાવોરે રાખડી, ઘેણુને જમણલે હાથ.
હડમચગઢ વહાણુ પૂરાવીએ, ત્યાંથા હીરારે અણાવો.
તેની જડાવો રે રાખડી ઘેણુને જમણલે હાથ.
સીંગડગઢ વહાણુ પૂરાત્રીએ, ત્યાંથી મોતીરે અણાવો.
તેની પ્રોવાડોરે રાખડી, ઘેણુને જમણલે હાથ.
———વ્હેલ મોકલાવીએ, ત્યાંથારે————બહેન તેડાવો.
તેની પાસે રાખડી બંધાવીએ, ઘેણુને જમણલે હાથ.

ખોળો ભરતી વખત.

રતિવહુનું મોસાળુ.

રતિવહુને પૂછે રાણી રૂક્ષ્મણી, તમે શા વિનારે વહુઅર અનમન્યાં.
સાસુજી આગળ કહેતાં લાજું, મને ફેર ઉલટ આવે ઘણાં.
ત્રિભુવનના રે જયાં નાથ બેઠા છે, ત્યાંને આવ્યાં સુંદરી.
રળિયાત થઈ એક વાત કહું, તમે સાંભળો વૈકુંઠના ધણી.
આપણી રતિવહુનાં રે સીમંત આવ્યાં, આપણે રે ઘેર સોહેળો.
રૂડાં સુનાં અણાવો ને ઘાટ ઘડાવો. વહુઅરને રે પહેરાવીએ.
એક સોનીનો બેટો ને ગોખે રે બેઠો, ભલા તે ઘાટ ઘડાવીએ.
ઘડજે ઘડજે રે ચુડી ને ઘડજે રે કાંકણી, ઘડજે મોડાતી હાથે રાખડી,
વરવહુ કેરા ઉલટ ઘડજે, મુગટ માથાની દામણી.
ઘડજે રે દોરાંને ઘડજે કંદોરા, ઘડજે પ્રધુમન હાથે બેરખા.
એક જોશીનો બેટો ને પાટે રે બેઠો, રૂડાં તે મુહૂર્ત પૂછાવીએ.
છઠ સાતેમ ને રવિ ઉગતે સુર, મુહૂર્ત આપ્યાં રે ઉતાવળાં.
એક સુનાનો ખડિયો ને રૂપાની લેખણુ, બળીભદ્ર લખે રે કંકોતરી,
પ્રથમે લખજો રે ગણપતિ બહુ ગુણવંતા, સુદ્ધબુદ્ધ જમણે પધારજો.
લખજો આદિત રાંદેલ સૂરજ ચંદ્રમા, ગોરગોરાણી પધારજો.
લખજો ઈંદ્રઇંદ્રાણી ને રૂદ્રરૂદ્રાણી, બ્રહ્માસાવિત્રી પધારજો.
ઘેણુના કાકા રે લખજો ને મામા રે લખજો, ઘણું લખજો રે ઘેણુના વીરા રે.
ઘેણુની કાકી રે લખજો ને મામી રે લખજો, ઘણું લખજો રે ઘેણુની ભાભી રે.
લખજો બાળપણુના મિત્ર સુદામા, ભાવે ભૂધરજીને ભેટવા.
એક હંસલાની કોટે કંકોતરી બાંધી, ઘેણુને તે મહિયર કાગળ મોકલ્યા.

વાવલીઆ રે વાયા ને મેહુલા ધડુકયા, કાગદીઆ રે પાછા વળ્યા.
ઘેણુને મહિયર તે આગળ નદી ઝાજેરી, તે માટે કોઈ નહિ આવીએ.
એક હસ્તી તેડાવો ને નદીઓ સોસાવો, ધનરસ માહી જાયો આવશે.
ઘેણુને મહિયર તે આગળ ડુંગર ઝાજેરા, તે માટે કોઇ નહિ આવીએ.
એક ભમર તેડાવો ને ડુંગર કોરાવો, ધનરસ માડી જાયો આવશે.
ઘેણુના કાકા રે આવ્યા ને મામા રે આવ્યા, એક ના આવ્યા રે વીરા લોભીયા.
મારા લોભી રે વીરા લોભ ન કરીએ, અવસરે આવી ઉભા રહીએ.
ઘેણુની કાકી રે આવ્યાં ને મામી રે આવ્યાં, એક ના આવ્યાં રે ભાભી લોભીયાં.
મારી લોભેણુ ભાભી લોભ ન કરીએ, અવસરે આવી ઉભાં રહીએ.
સ્વામી તમારા સગાનું સઉ કોઇ આવ્યું, મારા સગાનું કોઈ ન આવ્યું.
ઓરડીએ ઉભાં ઘેણુનાં સાસુજી બોલ્યાં, મહિયરની તે શી આશ રે.
તમારા કેડ પ્રમાણે રૂડાં પટોળાં વણાવું, કહો તો ઘડાવું ઘમર ઘુઘરી.

ઉથલો.

ગંગા રે જમના ગોદાવરી, અણાવો રે ત્રિવેણીનાં નીર, ઘેણુ નવાડીએ.
ખાંડની ખેડ ઉકાળીએ, ઘેણુને નમણે રે સોહાસેણુ ચાર. ઘેણુ.
નાહીને ઉઠયાં રે રતીવહુ, પહેર્યાં પહેર્યાં રે જાદરનાં ચીર, ઘેણુ નાહી ઉઠીયાં.

સસરા લીલડા ગજ પથરાવે, મૃગનયની મંદિરમાં પધારે.
સાસુ ઘાટ અનોપમ લાવે, રતી વહુઅરને રે પહેરાવે.
રતીરૂપ રંભાની રે તોલે, દેખી પ્રદ્યુમનનાં રે મન ડોલે.
હળવે ડગ ભરજો રે રાણી, તમારા સસરા છે સારંગપાણી.
કહેશે વહુઅર કયાં કરમાણી, વાડકડો તે ચંદને ભરીઓ.
મૃગનયનીરે આગળ ધરીઓ, મૃગનયનીને ચંદન ન ભાળે.

ગયો અવસર ફરીએ ન આવે. ઘેણુની તેડાવો સુભદ્ર નણુદી.
તેની પાસે રાખડી બંધાવો, રાખડલી બંધામણુ લાખ.
આપે રતીવહુ કેરો બાપ, દિયર ખોળે આવીને રે બેઠા.
ઘેણુને બુસેટ મારીને ઉઠયા, બુસેટીઆને લાલક ભાય.
આપે રતીવહુ કેરાંરે માય, ઘેણુની તેડાવો વડીરે જેઠાણી.
વડી વહુઅર હોય વડા ચાર, કરે ખોળા કેરારે આચાર.

છોકરો જન્મે ત્યારે ગાવાનાં ગીત.

પ્રેમાનંદ પાટની પાયારે, માતા દેવકીએ શ્રી કૃષ્ણ જાયારે.
હવે જશોદાજી હાજર થાઓરે, ગોળ સુંઠી ઝાંઝણુજીને પાઓરે.
ગોળસુંઠીમાં ગોળ છે મીઠાં રે, ઝાંઝણ જન્મ્યાને અચરત દીઠાં રે.
તને જભલું સીવાડું કે આંડણુ રે, તું તો વસુદેવનું કુળ માંડણુરે.
તને જભલું સીવાડું કે ટોપીરે, તું તો નંદજીને મન ગોપીરે.

નંદજીને બારણે રાયણુ પાકી, સૌ છોકરાંએ સુખડી માંગી.
કીકાજીરે બાળાજી નાધડીઆ નંદ ગોવાળજી, તું બોલરે બાળુડાજી--
તને સુખડી અપાવું હસી.
ખજુર ખારેક ને કોપરાં, જશોદા બોલાવે આવો છોકરાં, કીકાજીરે.
કીકો આવ્યો ઘર ઘોળીએ, ને----નાઠા કાં ખોળીએ, કીકાજીરે.
કીકાને પછેડે દાળિયા,----બોલાવેરે આવોરે નિશાળીઆ, કીકા.
કીકાને પછેડે ધાણી, નંદજી બોલાવેરે આવો મારા દાણી, કીકા.
કીકો બેઠો ચંદન ઘસે, બોખે દાંતે----હસે, કીકાજીરે.

કીકા નવસેં નવાણું નદી ડોળીરે, પુરૂષોત્તમ કાઢયા ખોળીરે.
કીકા હાંહાંરે તારા દુર્લભ દીઠાં મ્હોંડાંરે.
કીકા અડદાળી રોટલી કાળીરે, કીકો આવ્યો ત્યારે મા ઓશિયાળ ટાળીરે.
કીકા અડદાળી રોટલી રાતીરે, કીકો આવ્યો ત્યારે મા થઇ માતીરે.
કીકા અડદાળી રોટલીને તેલરે, કીકો આવ્યો ત્યારે બાપની વાધી બેલરે.
કીકા ફોઇનો ફાંદો ફાવ્યો રે, કીકા ભલે ભત્રીજો તું આવ્યો રે.
કીકા કોથળીના બંધ કાપો રે, કીકા ફોઇ માગે તે આપો રે.

માતા જશોદાએ શ્રી કૃષ્ણ જાયા, ગોકુળમાં રે સૌને આનંદ પાયા.
હરૂં ઢાંકુ ફરૂં ઢાંકુ કરૂંરે જતન, હું રાંકને ઘેર લાધ્યું રતન.
નાકની દાંડી તે નંદજીના સરખી, નખ થકી બાઈ જુઓને નરખી.
ઉંઆં ઉંઆં કરે લઉઓ આંગળાં ધાવે, ચૌદ ભુવન મુખમાં દેખાડે.
આંગલાં સીવાડીને આવ્યાં રે ગોપી, તેરે લાવ્યા અખોવનની રે ટોપી.
જુઓ જોશીરે મારા કૃષ્ણના જન્મ, કેવા હશે મારા પ્રાણજીવન.
ભાટબંદીજન જે જે રે બોલે, આજ મારે ઘેર હાથી રે ડોલે.
કહે રે કહાના કયા તારા તાત, આંગળીએ દેખાડયા નંદજી રે બાપ.
કહે રે કહાના કઇ તારી માતા, જમણું દેખાડયાં જશોદા રે માતા.

છઠ્ઠીને દિવસે.

[જનમરાસ.]

હરિ અવતાર શુણો રે સભાવ, હરિ અવતાર શુણે ફળ હોય.
પુત્ર કળત્ર ધન બહુ રિદ્ધ હોય, જન્મ જન્મ તણાં મટે રે પાપ.
માઘ માસે રે છઠ્ઠ સાતેમ આવી, દેમહે ચોથું રે નહાણું રે નાહી.
કંસની માડી વધાવવાને આવી, થાળ ભરી સંગ મોતીડાં લાવી.

ઉપર શ્રીફળ બીજોરાં રે લાવી.
સંક્રાંત સાતેમ ને સોમવાર, દેમહે મોહિનીનો અવતાર.
દેમહે સુતાં ને શાણાં રે દેખે, પ્રથમ ઉઠી વસુદેવને સોંપે.
સાંભળો રે વસુદેવ વાત અકળિત, આપણે રે ઉદર વસિયા રે વિઠ્ઠલ.
રૂપ નારાયણ ચતુર્ભુજ દીઠાં, શામળીઆ રે હરિશંકર દીઠા.
શંખ ચક્ર ગદા લટકતાં રે, જેવા કોટિ સૂરજ દીઠડાં રે.
ઉભી રે દેમહે ઝંખે ઝંખાએ, એ રે શાણું કાંઇ આળ પંપાળ.
એરે શાણું જો કંસાસુર જાણે, તારે આપણાં ગોત્ર ક્ષય આણે.
કંસને રે ઘેર હવા રે અસોજી, કંસને રે ઘેર નાદ વસેજી.
કંસને રે ઘેર આંબલી બ્યાસી, કંસને રે ઘેર સીકાં રે ત્રુટાં.
કંસને રે ઘેર ગોરેસ ફુટાં, કંસને રે ઘેર ભાંગ્યાં રે ભાણાં.
કંસને રે ઘેર પડયાં રે ભંગાણુ, કંસને રે ઘેર ધારણ ધસીયાં.
કંસને રે ઘેર મોભ રે ખસીયા.
તોરણ સ્તંભ મરડાઈ ગયા રે, ચળીયું રે કંસનું બેસણું રે.
દુધડાં પીને ધરણ ઢળ્યો રે.
ઉભોરે થઇને સહેજેરે સૂતો, કંસેરે મનરખ જોશી તેડાવ્યા.
જોજોરે જોશ ને કહેજોરે સાર, ચાર ખાંડીને તલ જવ મંગાવો.
ઘીના ઘડા ગળતારે નોધાવો, ગોર જમાડીને પૂજા કરાવો.
નવે રે ગ્રહનાં દાન અપાવો, વળતીરે કંસની કળત્ર બોલી.
દેમહેરે તુને કેટલોરે માસ, રત્નકમળ કરાં દોહ્યલાંરે.
રાયનાં વિઘ્નને વાળજોરે, પાંચમો માસ મારે ઉદરરે.
બેનડ બનીયડ બેઠાંરે વાટે, સાંભળોરે બેનડ એટલીરે વાત.
જાયુંરે લઇને વીયાયુંરે આપો, બ્હેનના જાયાને રક્ષા કરી રાખો.
જાયુ ન આપે કોઇ પેટનુંરે, એરે જાયાનેરે એ હવું રે.

છઠ્ઠેને ગર્ભે હું તો ગોકુળ આવી, બ્રહ્મારે વિષ્ણુ મહેશ્વરે વાહી.
સાતમેરે ગર્ભે હું તો મથુરામાં રહી, હાંહાંરે દાનવે વાત ઉતારી.
આઠમો ગર્ભ ક્યાં ગાળશું રે.
શુંથુરે આઠમો ગર્ભ ક્યાં ગાળે, આઠમો ગર્ભ કંસાસુર મારે.
અષ્ટમી રોહણીને બુધવાર, પુત્ર જાયોરે સો લાખેણોરે.
ઓરે આવો વસુદેવ ભરથાર, વિનતિ મારી એક વિચારો.
એક દિવસ હું તો ગોકુળ ગઇ, વાચારે દીધીને લીધીરે સહી.
જાયુરે લઇને વિયાયુરે આપું, બ્હેનના જાયાને રક્ષા કરી સ્થાપું.
સાંભળી વસુદેવ બોલીયા વાણુ, તમેરે કહ્યું તે મારે પ્રમાણુ.
પેહેલેરે પાવલે પુન્ય રક્ષા જો, અંગુષ્ટ રાખે આદ રક્ષાજો.
પળવેરે ત્રિકમ દેવ રક્ષા જો, નળે નરોત્તમ દેવ રક્ષા જો.
જાંગે જનાર્દન દેવ રક્ષાજો, કેડે કૃષ્ણાર્જુન દેવ રક્ષાજો.
પેટે પંચાયતન દેવ રક્ષા જો, દુંટીએ દામોદર દેવ રક્ષા જો.
હૈડે હરિહર દેવ રક્ષા જો, ગળે ગદાધર દેવ રક્ષા જો.
હાથે તે હરજી દેવ રક્ષા જો, નખે નારાયણ દેવ રક્ષા જો.
આંગળે અર્જુન દેવ રક્ષા જો, પોંચે પુરૂષોત્તમ દેવ રક્ષા જો.
કોણીએ કેશવ દેવ રક્ષા જો, ખભે ક્ષીરસાગર દેવ રક્ષા જો.
ગળે ગદાધર દેવ રક્ષા જો, દાંતે દયાકર દેવ રક્ષા જો.
જીભલડીએ જદુકુળ દેવ રક્ષા જો, નાકે તે નરસિંહ દેવ રક્ષા જો.
કાને કોદંડધર દેવ રક્ષા જો, આંખે તે અમર દેવ રક્ષા જો.
ભ્રમરે ભૂધર દેવ રક્ષા જો, માથે મધુસૂદન દેવ રક્ષા જો.
બ્રહ્માંડે ભોળાનાથ દેવ રક્ષાજો, પૂઠે પંચાનન દેવ રક્ષાજો.
તળેને ઉપર દીધીરે રક્ષા.
એટલી રક્ષા દઇ રાખજો રે, બાળ બળોતીયામાંરે વિંટાળ્યો.

લઇ વસુદેવના હાથમાં સોંપ્યો.
હળવે હળવે ચાલજો રે, ન પડે કંસાસુરને જાણ રે.
લોહ ગડાગડ ઘડીયાં કમાડ.
ભાગી રે ભોગળ લોહની રે, લોહ જડાજડ જડીયાં કમાડ.
કાળો રે મેઘ અંધારી રે રાત, માથે રે ગરૂવો જે જગત્‌નો નાથ.
શેશનાગે શિરછત્ર ધર્યું રે.
જમનાના પાણીમાં પડીયું બિંબ, ઉઠયા રે વસુદેવ ખેપારે ખેપ.
કીધી પ્રદક્ષિણ સાત સંકેત, ચક્ષુએ દીઠી દમાદે મારે.
કહે તું રે દાનવી કે પશુહાણુ, કહે તું રે બાળક લેવા આવી.
કહે તું રે કહાનનું આયુષ લાવી,
નહિ હું રે દાનવી નહિ પશુહાણુ, નહિ હું રે બાળક લેવા આવી,
હું તો રે કહાનનું આયુષ લાવી.
હું છું જમના વડી નદી રે.
હરિ પોરાવ્યા આંબલીઆની ડાળ, વસુદેવ જુએ છે પાણીનો માર્ગ.
એટલે જમના થઇ રે બે ભાગ, ઉઠો જશોમતિ લો રે ત્રિભંગી.
દીવડીઆ અજવાળે સારંગી, ગોખે ઘીયના દીવા મૂકાવો.
તોરણ બાંધોની જાદવ માય પાંગતે લખજો મંગળ રાય.
છઠ્ઠી લખો સુર મોહી રહે રે.
ધરચવી આણવી સહજ વિઆઇ, સાંભળો લાખેણો વિજળી જાઇ.
પુત્રને મૂકીને બાળકી સાહી, લોહ ગડાગડ ઘડીયાં કમાડ.
લોહ જડાજડ જડીયાં કમાડ.
ભીંડી રે ભોગળ લોહની રે, બાળી રે બૂમજ પાડતી આવી.
ઉઠો ખેપારે ખેપ, ચાલો ખડ્ગ લઇ બ્હેન વિઆઇ.
બ્હેનની બાળીનો ઝાલ્યો રે પગ, વીરા રે પાથરૂં પાલવ ખોળા.

એક ભાણેજી રહેવારે દીજે, વીરા રે ઘડપણ પાળવા કાજે.
હાથેથી છૂટી ગઇ વિજળી રે, મને શાને મારે બાપલા રે.
તારો રે વેરી ગોકુળમાં રે.
એરે ગાયને જે સાંભળે રાસ, તેનો રહેજો વૈકુંઠે રે વાસ.
તેની નારાયણ પૂરે રે આશ.

હાલરડાં.

હરિ હાલો રે કહાન હાલો, નંદનો લાલો રે વિશ્વનો વ્હાલો.
તે પોઢયો પારણે હરિ, હાલોરે.
એને પારણે જડીયા ખાપરે, નંદજી બાપ ઝુલાવે પારણું. હરિ.
એને પારણે જડીયા હીરા, બળીભદ્ર વીરા ઝુલાવે પારણું. હરિ.
એને પારણે હીરની દોરીરે, સુભદ્રા ઝુલાવે પારણું. હરિ.
એને પારણે ઝાઝાં મોતીરે, વ્રજની ગોપી ઝુલાવે પારણું. હરિ.
હાલરૂં ગાઉંને હરિ નવ સુએ, સુખે ન પોઢે ગોવાળો કહાનજી. હરિ.

નાધડીઆ તુજને ઝોળી, બાળુડા તુજને ઝોળી.
વધામણીની વિગત ઘણી, આણોરે ભાતને પીગાંણી. નાધડીઆ.
આણોની ખારેક ને કોપરાં, તેડોરે નાધડીયાં છોકરાં. નાધડીઆ.
ચીરપટોળાંની વાળોરે ઘડી, તેડોરે નાધડીયાંની ટોળી. નાધડીઆ.
ઝોળીમાં સુવાડે મહિયારી, નાળીએર મૂકીને લે માડી. નાધડીઆ.
મહિયારીને આપો દામ, કુંવરનું શ્રીકૃષ્ણ જ નામ. નાધડીઆ.

છોકરાનો વિવાહ મળે ત્યારે ગાવાનાં ગીત. (પહેલાં કુંકુંના છડા ગાવા.)

આજ મારે ઘેર રામ રમેરે, રામ રમે તે તો સૌને ગમેરે.
રામ રમે તે તો સૌને ગમેરે, સૌને ગમે ત્યાં તો દીવા બળેરે.

દીવડા બળે ત્યાં તો રત્ન ખરેરે, અણુચિંત્યો આવ્યોરે મારે ઘેર સોહેળોરે.
વાજતે ગાજતે આવ્યો મારે ઘેર સોહેળોરે.
નવલા વહેવાઇએ મોકલ્યો મારે ઘેર સોહેળોરે.
પાદશાહી પાથરણાં તે કોણુ રાયે મોકલ્યાંરે.
પાદશાહી પાથરણાં તે પાદશાહે મોકલ્યાંરે.
જાદરના ગલેચા તે કોણુ રાયે મોકલ્યારે.
ચીરના ચંદરવા તે ડોશીએ મોકલ્યારે.
એણીની કુંખેરે જીઆ વર જાયા પનોતીએ.

રંગરસ ઘોઘેથી ઉતરીઓ, રંગરસ મોંઘોરે વેચાયરે.
રંગરસ પાંચલાનો પાશેરરે, રંગરસ અડધાનો અચ્છેરરે.
રંગરસ રૂપૈયાનો શેરરે, રંગરસ આણ્યો અમારે ઘેરરે.
જેવો રંગ——પાઘડીએરે, તેવો રંગ રાખજો તમે——વહેવાઇરે.
જેવો રંગ—વહુની ચુંદડીએરે, તેવો રંગ રાખજો તમે—વહેવાણુરે.
આગળ હતા લોક ને લોકાઇ, હવે થયાં સગાં ને વહેવાઇરે.

અમીરસ ભરી રે તળાવડી, મોતીડે બાંધી છે પાળ રે,
ત્યાંને મારા જીઆવર ઝીલતા—વહેવાઇને લાગી છે રાડ.
શું રે મોહ્યા પગની પાનીએ રે, શું રે મોહ્યા હીંડવાની ચાલ.
શું રે મોહ્યા રે કંઇ નેયણે, શું રે મોહ્યા મુખનાં તંબોળ.
નથી મોહ્યા પગની પાનીએ, નથી મોહ્યા હીંડવાની ચાલ,
નથી મોહ્યા રે કંઇ નૈયણે, નથી મોહ્યા મુખનાં તંબોળ.
પુત્ર મોહ્યા રે —તણા, તેની અમને લાગી છે રાડ,
જાયા મોહ્યા રે—વહુ તણા, તેની અમને લાગી રે રાડ.

રન્યાદેવની આરતિ.

સુકેડે રચ્યાં રે કમાડ, શ્રીખંડે ધોળ્યા ઓરડા રે,

આદિતને જમવાનો વાર, રાંદેલ રાંધે રાંધણું.
બાસેઠ દીધા રે વઘાર, ચોસેઠ રાંધ્યાં રાંધણું રે.
ઉઠો સ્વામી રે ભોજન કરો, હું રે ઉતાવળી રે.
આદિતને ચડી છે રીસ, રાંદેલમાં રહ્યા સોહીએ.
લીધાં રે આંડણુ લીધા ટોપીએ રે.
લીધા રે રામૈયાકેડે પુત્ર, રાંદેલ ચાલ્યાં રૂશણે રે.
દિયર મનાવવાને જાય, ભાભી રે કેવાં રૂશણાં રે,
તમ વિના સુના રે અવાસ, રામૈયા સુનાં પારણું રે,
અણુતોલ્યાં સુનાં રે વેચાય, ભાભી રે ઘર આપણું રે.
અણુમુલ્યા હીરા રે વેચાય, ભાભી રે ઘર આપણું રે.
(પછી ઘરનાનું નામ હરેકમાં કહેવું.),

પાને ફૂલે ભરાવી છે છાબ, તો અગર ચંદને ભર્યા દાબડા રે.
જગાડો રે વહુ——વહુના કંથ, રાણી રાંદેલને કરે આરતિ રે.
આરતિ અવસરે હોય રે, રન્યાદેવ પહેલડા પહોરની રે.
પાને ફૂલે ભરાવી છે છાબ, તો અગરચંદને ભર્યા દાબડા રે.
જગાડો રે વહુ——વહુના કંથ, રાણી રાંદેલને કરે આરતિ રે.
આરતિ અવસરે હોય રે, રન્યાદેવ બીજલાં પહોરની રે.
ત્રીજા પહોરની, ચોથા પહોરની, ઇત્યાદિ.

મારે આંગણે કુઇ રે ખણાવું, ધુંટણ સમાણાં પાણી રે. રન્યાદેવ.
ધાટડીઆળાં નહાવા રે બેઠાં, આદિતની ધરનાર રે. રન્યાદેવ.
સોઇ રંગ તોઇ રંગ લાલ કસુંબો, મથુરામાં મોંઘેરો વેચાયરે. રન્યાદેવ.
કેળાં કાતળીઆં ને આંબા પાતળીઆં, ખડખુચાં છોલાએ રે. રન્યાદેવ.

પહેલો રે પોઠી કુંકાએ ભરીયો, જઇ રાણી રાંદેલ આગળ ધરીયો.
માવડીઓ ભાંગોની મેણલાં.
હું વણજારી—દાસ તમારી, નવ લાખ પોઠી એકલડી હંકારૂં. માવડીઓ.
બીજો રે પોઠી શ્રીફળે ભરીયો, જઈ રાણી રાંદેલ આગળ ધરીયો. માવ-ડીઓ.
ત્રીજો રે પોઠી ખારેકે ભરીયો, જઇ રાણી રાંદેલ આગળ ધરીઓ. માવ-ડીઓ.
ચોથો રે પોઠી ફોફળે ભરીયો, જઇ રાણી રાંદેલ આગળ ધરીઓ. માવ-ડીઓ.
વેચી ન જાણું સાટી ન જાણું, નવ લાખ પોઠી એકલડી હંકારૂં. માવ-ડીઓ.
મેણલાં રાણી રાંદેલ ભાગે, મનના મનોરથ મૂળરાજા પૂરે. માવડીઓ.

મારી આંગળી ઘસાઇ, રાંદેલપૂજા કરંતલાં રે.
અંબોડારે લચીઆ, રાંદેલ પાય પડંતલાં રે.
હું તો જાઉં રે કાશી, ત્યાંરે જઇને તપ કરૂં રે.
માગું ધણીયનાં રાજ, અખંડ હેવાતન ઘાટડી રે.
મારી આંગળી ઘસાઇ, રાંદેલપૂજા કરંતલાં રે.
અંબોડારે લચીયા, રાંદેલ પાય પડંતલાં રે.
હું તો જાઉં રે ગોદાવરી, ત્યાંરે જઇને તપ કરૂં રે.
માગું સસરાનાં રાજ, સાસુનાં ઘાટ સોહામણાં રે.

લીલાં પીળાં ફુલડીઆં બે ચાર, લીલો ને રથ રળીઆમણો રે.
ઉઠો રાંદેલ કરો શણગાર, આદિત સરખા રથ ચડયા રે.
રથ રાખી પૂછે રે વાત, સ્વામી અમને નગર દેખાડજો રે.

નગર ભલાં પણ દૂર, કાશીમાં વિશ્વનાથ દેવ ભલા રે.
લીલાં પીળાં ફુલડીઆં બે ચાર, લીલો ને રથ રળીઆમણો રે.
ઉઠો——વહુ કરો શણગાર,——સરખા રથ ચડયા. રે.
રથે રાખી પૂછે રે વાત સ્વામી અમને નગર દેખાડીએ રે.
નગર ભલાં પણ દૂર, સુરતમાં મોળેશ્વર દેવ ભલા રે.

તાપીની તરીએ તરીએ વાવ્યાં રન્યા દેવ.
ઉગ્યો છે ચોળ મજીઠ રન્યા દેવ.
તેવી રંગાવો ચુંદડી રન્યા દેવ.
ચુંદડીને ચારે છેડે પૂતળી રન્યા દેવ.
ઓઢોની રાણી રાંદેલ ચુંદડી રન્યા દેવ.
હું કેમ ઓઢીશ એકલી રન્યા દેવ.
મારે ને સાવિત્રીબાઇને વાંધા રન્યા દેવ.
તાપીની તરીએ તરીએ વાવ્યાં રન્યા દેવ.
ઉગ્યો છે ચોળ મજીઠ રન્યાદેવ.
તેની રંગાવો ચુંદડી રન્યાદેવ.
ચુંદડીની ચારે છેડે પૂતળી રન્યાદેવ.
ઓઢોની——વહુ ચુંદડી રન્યાદેવ.
હું કેમ ઓઢીશ એકલી રન્યાદેવ.
મારે ને——બ્હેનને વાંધા રન્યાદેવ.

પાને ફૂલે ભરી છાબડી અગરની દાબડી રે.
મેરે માંડયાં છે જાગ રાંદેલ મારે ગોરાણી રે.

આદિત શાંદેલને મોકલો હું ખડી રે ઉતાવળી રે.
બેસણું આપીશ પાટ ઓરાડીશ ઘાટડી.
ભોજન સેવને બાટ ઉપર વડાં વેડમી રે.
મુખવાસ પાન પચાસ પડો ભરી એળચી રે.
પાને ફૂલે ભરી છાબડી અગરની દાબડી રે.
———એ માંડયાં છે જાગ,—બ્હેન મ્હારે ગોરાણી રે.
———જમાઇ બ્હેનને મોકલો, હું ખડી રે ઉતાવળી રે.
ઇત્યાદિ—

પ્રકરણ ૧૦ મું.

ગરબાસંગ્રહ.

વસંતતિલકા.

જો હોંસ હોય ઉરમાં ભગિની તમોને,
ગાવા ગીતો વિવિધ તો શુભ લાભ લો ને,
રૂડી ઋતુ શરદમાં ગરબા રસાળા,
ગાઓ સુકંઠથી તમે મળી સર્વ બાળા.

માતાના ગરબા.

આઇનો નગર કોટમાં વાસજો, જવાળામુખી તે અંબા જાગતી જો.
માને બ્રહ્માએ સેવી તે માને વિષ્ણુએ જો, સદાશિવે સેવી તે જવાળા-
માતજો, જવાળા.
માના કુંડળતણો મહિમા ઘણો જો, બ્રહ્માવાણી વખાણે વેદ જો.
જવાળા.

માના વદન તણી શોભા ઘણી જો, જાણે શરદપૂનેમ કેરો ચંદ્ર જો.
જવાળા.
મા અહો અહો અંબા જાણે જો, અંબા રમે તે રંગભેરૂ રાસ જો.
જવાળા.
માનું સોનાનું છત્ર શિર છાજતું જો, માને ઘંટે ચોર્યાશી નાદ જો,
જવાળા.
માને નૈવેદ મૂકયાં તે નાનાં ભાતનાં જો, માને મદના પ્યાલા હાથમાં જો.
જવાળા.
મા આદ્ય અંતર તું ઇશ્વરી જો, સદા પ્રાગ તમારો દાસ જો.જવાળા.

રૂડાં ગરબે રમે તે માતા અંબિકા જો, પાયે વાગે તે ઘુઘરીની ઘમકા જો.
રૂડાં.
ગરબો જોવાને દેવ ઋષિ આવીઆ જો, સાથે બ્રહ્મા સાવિત્રીને લાવી-
યા જો. રૂડાં.
આવી નવ કુળ નાગની નાગણી જો, ગરબે ના રમે તે નાર અભાગ-
ણી જો. રૂડાં.
રૂડી વાગે તે વેણુમૃદંગમાં જો, ભેરી તાલ તંબુરો રસ રંગમાં જો.
રૂડાં.
ગાય છત્રીસ રાગની રાગણી જો, કરે નોરતાં તે ચોસેટ જોગણી જો.
રૂડાં.
માચંડ મુચંડને તમે મારીઆ જો, શરણે આવ્યા તેને ઉગારીયા જો.
રૂડાં.
નરભેરામના સ્વામીના સંગમાં જો, અમે છઇએ માતાજીના રંગમાં જો.
રૂડાં.

માતા આરાસુરી ગરબે રમે જો, ફરે ફુદડી તે દેવ સૌને ગમે જો. માતા.
માએ ગરબો માંડયો છે અતિ ધુમમાં જો, સૌ સખીઓ રમે છે આનંદમાં
જો. માતા.
માએ પહેરી છે સાડી સોહામણી જો, માને કોટે તે માળા મોતીની ઘણી
જો. માતા.
માના ઝાંઝર તણો ઝમકાર છે જો, માના કુંડળ તણો ચળકાર છે જો.
માતા.
સાથે કાળકા ને બહુચરા બે બેનડી જો, ગરબે રમે તે અંબા અલબે-
લડી જો. માતા.
માના સ્વરૂપની શોભા શી કહું જો, માના ગુણનો તે પાર હું શું લહું
જો. માતા.
ગરબો જોવાને દેવ સૌ આવીઆ જો, માનું સ્વરૂપ જોઇને ધરણે ઢળ્યા
જો. માતા.
જે કોઇ વિનતિ તે માત અંબાની કરે જો, તેના જનમ જનમનાં
પાતિક ટળે જો. માતા.

ધન્ય ધન્ય રે આરાસુરી માત તારા પરતાને,
મહિમા તારો શું વખાણું, મુખે કહ્યો નવ જાય રે;
દર્શન કરતાં અંબા તારૂં, ભવ દુઃખ સધળાં જાય. તારા.
જુગ જુગમાં તું વ્યાપી રહીને, પાર ના પામે કોય રે;
ભકત તારાનાં દુઃખડાં ભાંગે, પ્રેમ કટાક્ષે જોય. તારા.
મા સુંદર રૂપ સોહામણું, લલાટે ચંદ્ર પ્રકાશ રે;
દેવ તારા દર્શનને તરસે, કૈલાસ તારો વાસ. તારા.

મા સાંભ્દ, સઘળી શરણે ત્હારે, જગદંબા કહેવાય રે,
કોમળ કાન્તિ શી કહું તારી, નામે પાતિક જાય. તારા.
મા કર જોડીને વિનતિ કરૂં છું, શરણે રાખો માતરે;
પામર પશુ હું કાંઇ નવ જાણું, ગુનો કરજો માફ. તારા.

અંબા જોયાના કોડ રે, નિરખું મોરી માડી.
બાળી બહુચર જોયાં નિહાળી રે, નિરખું મોરી માડી.
અંબા ને બહુચરા બે બેનડીઓ, બિરાજે છે ગોખ રે. મારૂં મન મોહ્યું.
મા સોળે શણગાર સજીને બેઠાં, પ્હેર્યાં ચરણાં ચોળી ને સાડી રે; નિરખું.
મા દેશ દેશના સૌ લોકજ આવે, કોઇ હીંડે બેસે ઘોડાગાડી રે. મારૂં.
મા અદ્ભુત લીલા શી કહું તારી, મા સંગ આવે દહાડી દહાડી રે;
નિરખું.
ભાદરવા શુદે પાટે રે બેઠાં, માને મહોલે ઝુલે છે હાથી રે. મારૂં.
મા ઘેલો ગાંડો થઇ પાલવે વળગ્યો, મા રખે મેલતાં કહાડી રે; નિરખું.

આરાસુરી અદ્ભુત માત, તખત પર અંબા બિરાજે.
માને પહેરણ ચુંદડી ઘાટ, તખત પર અંબા બિરાજે.
ચાચર ત્હારાની શોભા છે સારી, ફરતી ધર્મશાળા છાજે. તખત.
લોક ભેળા થઇ વિનતિ કરે મા, ડુંગરમાં શબ્દ ગાજે. તખત.
કોઇ કહે આઇ અને કોઇ કહે માઇ, તા થેઇ તા થેઇ નાચે. તખત.
સેવા કરવામાં સૌ છે તત્પર, થાળ કરી મન રાચે. તખત.
કોઇ કનક ને કોઇ કંચોળાં, લાવે છે ભેટને કાજે. તખત.
શુદ્ધ મને ભજે ભાવથકી જે, દર્શનથી દુઃખ ભાંજે. તખત.
સેવકના પૂરો મનના મનોરથ, બીન દેખે દીલ દાઝે. તખત.

અંબે માત વિનંતિ કરૂં હું તમારી, પૂરેની આશ અમારી. અંબે માત.
ત્રિશૂળધારા દીનદયાળી, ભકત જનોને તારનારી;
ઇંદ્રાદિક સનકાદિ વસે છે, સત્તા વખાણું હું તારી. અંબે માત,
આરાસુરવાળી, બહુચર બાળી, પાવાની બલીહારી;
ગુજરાત માંહે ધામ અલૌકિક, દર્શનમાં સુખકારી. અંબે માત,
અપંગનાં તેં દુઃખ નિવાર્યાં, અકળ કળા છે તારી;
આ સંસારમાં હું છું પામર, અરજ મારી લે સ્વીકારી. અંબે માત.
અનાથની તે વાહારે આવીને, સાહ્ય કીધી ઘણી સારી;
ભકતની ખામી કેમ વિસારે, તું છે પ્રાણ આધારી. અંબે માત.
ચંડમુંડ જેવા દૈત્ય મારીને, પ્રાકમ કીધાં તેં ભારી;
બુડતાના તેં પ્રાણ ઉગાર્યા, હું રંકને લે ઉગારી. અંબેમાત.
અનેક દુઃખ દેવતાનાં તેં દળિયાં, દૈત્ય દળને વિડારી;
ગરીબનીવાજ દયા કરી મુજને, પૂરેની આશ અમારી. અંબે માત.
માત દયાળ કહું વારી વારી, કરજે સાહ્ય અમારી;
વિના આશરે તારે નથી એક આરો, ભક્તની બુજ જાણનારી.
અંબે માત.
સૃષ્ટિમાં પરમ દૈવત શકિત, અનેક નામ ધરનારી;
સ્તુતિ કરે છે ઇંદિરા આદિ, ચરણકમળ પરવારી. અંબે માત.

અલબેલી અંબે માત રે, જગ જશ વરતાયે.
જુગ જુગમાં વિખ્યાત રે, મહિમા વખણાયે.
મહિષાસુર મારી ભાર ઉતારી, હાંરે માએ ખાસો ઘડયો એ
ઘાટરે. જગ જશ.
ચંડ મુંડ વિડારી પ્રાકમ ભારી, હાંરે માએ સાધુપીડાની
શુણી વાત રે. જગ જશ.

મધુકીટ હણીયો તરણા તુલ્ય ગણીઓ, હાંરે માએ ઋષિના
ટાળ્યા ઉચાટ રે. જગ જશ.
રક્તબીજ તાડવું દૈત્યસંહારણ, હાંરે માએ જુક્તિ કરી
ભલી ભાત રે. જગ જશ.
દેવનાં દીલ ઠારી કીર્તિ ઘણી સારી, હાંરે માએ દૈત્યને વાળ્યો
દાટ રે. જગ જશ.
અનેક દુઃખીયા કર્યા છે સુખીઆ, હાંરે મા સેવક જન રળિયાત.
જગ જશ.

કૃપા કરીને મા જકતજનુની, વિનતિ શુણજો મારી. હાંરે વિનતિ.
આરાસુરી તું અંબે નિરખની, કરૂણાદૃષ્ટિ પસારી. હાંરે કરૂણા.
બહુચરબાળી ચુંવાળવાળી, માગું સહાય તમારી. હાંરે માગું.
પાવાવાળી છો મહાકાળી, વસો છો જંગલ ઝાડી. હાંરે વસોછો.
તુળજામાતા છો સુખદાતા, દક્ષિણમાં વસનારી. હાંરે દક્ષિણમાં.
તુજ વિણ મનના કોડ પૂરે કોણ, રંકને લેજો ઉદ્ધારી. હાંરે રંકને.
જેવો તેવો પણ દાસ છું તારો, પૂરોની આશ અમારી. હાંરે પૂરોની.

ધન્ય ધન્ય આરાસુરી, ધન્ય કીર્તિ ત્હારી;
ધન્ય કીર્તિ ત્હારી, માત દેવી અંબા ન્યારી. ધન્ય ધન્ય.
દુનિયા ત્હારે દરશને આવે, મેહેર માજી ત્હારી,
ઘટઘટમાં તું વ્યાપી રહી છે, ધન્ય શક્તિ ત્હારી. ધન્ય ધન્ય.
અકળ સ્વરૂપ અંબા ત્હારૂં, ન રહે ચિત્તમાં ઉતારી;
સૂરજ સરખા મોહી રહ્યા છે, જે ત્રિશૂળધારી. ધન્ય ધન્ય.
શુંભ નિશુંભ હણવા માજી, ક્રોધ દીલમાં ધારી;
અગાધ લીલા માત ત્હારી, કેમ શકું વિસ્તારી. ધન્ય ધન્ય.

અલબેલી અંબા આદ્ય શક્તિ, શંકરની નારી,
એક વાર ઇચ્છા મારી, દરશનની ત્હારી. ધન્ય ધન્ય.
મહિમા માતા શું વખાણું, કોમળ કાંતિ ત્હારી,
ચરણકમળમાં રાખ અંબે, વ્હારે ચઢજે મ્હારી. ધન્ય ધન્ય.

હાંરે મા શ્રીગુરૂ ગણપતિ શારદા, હાંરે ચરણે નમાવું શીશ રે.
હાંરે કીરપા કરો જગદીશ રે, ઉનાઇ માતા રે અવિચલ છે.
હાંરે મા રામ તે ચંદ્રજીના યજ્ઞમાં, હાંરે મળ્યા ઋષિ સહસ્ર દેવરે ઉનાઇ.
હાંરે તેણે ઉષ્ણોદક માગ્યાં સ્નાનમાં, હાંરે પ્રકટ્યાં તત્ખેવરે ઉનાઇ.
હાંરે માનો પ્રવાહ ચાલ્યો તે લ્હેકતો, હાંરે ફોડયાં સાત પાતાળ રે. ઉનાઇ.
હાંરે માની જ્વાળા તે ગગને આજી રહી, હાંરે મેરૂ ઝાંખે નિરધાર રે. ઉનાઈ.
હાંરે માને ચીર તે ચુંદડીના ચંદ્રવા, પ્હેરણ દક્ષણીનાં ચીર રે. ઉનાઇ.
હાંરે માને પાંચ પટાનો રે ઘાઘરો, સાળુડે કસબી છે કોર રે. ઉનાઇ.
હાંરે માને લીલડા ગજની કાંચળી, હાંરે ડોકે જગમોતીનો હારરે. ઉનાઇ.
હાંરે માને અબીલ ગુલાલનાં છાંટણાં, સિંદુરે વરસ્યા છે મેઘ રે. ઉનાઇ.
હાંરે માએ ચૈતર માસ પ્રકાશિયાં, મળ્યાં અતીતનાં ઝુંડરે. ઉનાઈ.
હાંરે તેને જટાવિભૂતિ બિરાજતી, હાંરે એવા પુરૂષ ભાવનેરે. ઉનાઈ.
હાંરે માનો ગરબો જે કોઇ ગાય ને સાંભળે, હારે તેનો વૈકુંઠમાં વાસરે. ઉનાઈ.
હાંરે તે તો ચાર પદારથ પામશે, હાંરે પૂરો મનડાની આશરે. ઉનાઈ

અલબેલીરે અંબે માત, જોવાને જઇએ.
વરદાયીરે બહુચર માત, જોવાને જઇએ.

સપ્તસીંગીરે સાચી માત, જોવાને જઇએ.
પાવાવાળીરે કાળી માત, જોવાને જઇએ.
જોવારે જઇએ ને સુખીયાં થઇએ, આરાસુરમાં રહીએરે;
આપ આપણાં મનની વાતો, અંબા આગળ કહીએ. જોવાને.
આરાસુરમાં અંબા બિરાજે, પાવાગઢમાં કાળી રે;
દક્ષિણમાં તુળજા ભવાની, ચુંવાળ બહુચરબાળી. જોવાને.
માને પારે હવનજ થાય, ને ચીર ચુંદડી હોમાય રે,
બ્રાહ્મણ સઘળા વેદ ભણે ત્યાં, માતુની મંગળ ગાય. જોવાને.
મા આંધળાને આંખજ આપો, પાંગળાને આપો પાયરે;
નિરધનીયાને ધનજ આપો, વાંઝીયાંને પારણાં બંધાવો. જોવાને.
કરજોડીને કરૂં વિનતિ, શિવાનંદ તારો દાસરે,
કૈલાસ જેને વાસજ આપો, અંબાને પરતાપ. જોવાને.

તાર માતા તાર, તાર ત્રિભુવનરાણી. તું મારી દીનદયાળ.
મેં ત્હારી સેવા ન જાણી, અંબાને દરબાર, મોગરો મોહી રહ્યોરે.
ફૂલ ફૂલ્યાં દરબાર, હાર ગુંથાઇ રહ્યોરે, કયા બાઈ વેડે ફૂલ કઇ વહુ
હાર ગુંથેરે.
તે મારી અંબાને કાજ, દેખીને જમ મોહ્યાં રે. તાર માતા.
તુળજાને દરબાર મોગરો મોહી રહ્યો રે, ફૂલ ફૂલ્યાં રે દરબારઃ
હાર ગુંથાઈ રહ્યો રે કયા બાઈ વેડે ફૂલ, કઇ વહુ હાર ગુંથે રે.
તાર માતા.
બહુચરાને દરબાર મોગરો મોહી રહ્યો રે, ફૂલ ફૂલ્યાં રે દરબાર;
હાર ગુંથાઇ રહ્યો રે, કયા બાઇ વેડે ફૂલ, કઇ વહુ હાર ગુંથે રે.
તાર માતા.

કાળકાને દરબાર મોગરો મોહી રહ્યો રે, ફૂલ ફૂલ્યાં રે દરબાર;
હાર ગુંથાઇ રહ્યો રે, કયા ભાઇ વેડે ફૂલ, કઇ વહુ હાર ગુંથે રે;
તે મારી કાળકાને કાજ, દેખીને જગ મોહ્યાં રે.

આજ મારી આઠેમ રંગ ભરી રે, મારે રમવા સરખી રાત.
હું તને વિનવું અંબિકા રે, મારે ગરબે રમવા આવ.
હું કેમ આવીશ એકલી રે, મારી સાથે સહિયરનો સાથ.
પહેરોની ચીરચુંદડી રે, માતા હોડો કસુંબા ઘાટ.
આંખડી આંજે અણીઆળડી રે, માતા ટીલડી ચોડો લેલાટ.
કેડે પટોળડી ખસમસે રે, માને ઝાંઝરનો ઝમકાર.
પાંચ પટ્ટાનો માને ઘાઘરો રે, માને સાળુડે કસબી કોર.
લીલડા ગર્જની કાંચળી રે, માને ડોકે તે નવસેરો હાર.
આછી તે પીએળ ધ્રમ ધ્રમે રે, માનાં મોતીડાં તપે લેલાટ.

કીરપા કરજો અંબા આજ મને કીરપા કરજો અંબા.
બારે બત્રીસી રસોઇ કરૂં મા, ભોજન બાવે જમવા. આજ મને.
ચોસેટ જોગણી ટોળે વળીરે મા, આવજો ગરબે રમવા. આજ મને
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરધર નાગર, શુંભ નિશુંભને દમવા. આજ મને.

અંબાજીને ગાય જે કોઇ અંબાજીને ગાય.
તેનેરે આંગણે નિત્ય દિવાળી, આનંદ ઓચ્છવ થાય. જે કોઇ.
સેવક જનોની દયા જાણીરે મા, હાથમાં ત્રિશૂળ સાહ્ય. જે કોઇ.
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરધર નાગર, અવિચલ શરણે રેહાય. જે કોઇ.

છુટક ગરબા.

આજને આવ્યોરે હરિ દાવમાં.

હાંરે ભોળા ભાવમાંરે ભોળા ભાવમાં,
તે ભૂધરને ભેટીએજીરે. આજ.
દાવ પડે ત્યારે લાજ ધરે;
હાંરે ત્યારે સાથરે તે શીદને આળોટીએ જીરે. આજ.
મ્હારારે મનમાં એવું આવેછે;
હાંરે એના વ્હાલમાં તે લાલને લપેટીએ જીરે. આજ.
દાસ રાજેના સ્વામી તમે રે મળ્યા છો;
હાંરે ત્યારે દોહ્યલા તે દિન શીદ ગાળીએ જીરે. આજ.

આવોની લાલ વરણાગીયા;
હાંરે ઘેર આવોની શ્યામ સવાદીયાજી રે. આવો.
હારે કહાના આવો તો શીખવું ચાતુરી;
હાંરે આપણે રમીએ તે રંગભેર રાતડી જીરે. આવો.
હાંરે જઇએ જમુનાંજીના ઘાટમાં;
હાંરે પેલા દુર્જન લોક દેખે વાટમાં જીરે. આવો.
હાંરે એવા દાસ રાજેના સ્વામી વાંકડા;
હાંરે હું તો મોહી રહી મૂછના આંકડા જીરે. આવો.

આવોની નંદજીના લાડકા,
હાંરે હું તો પ્રેમે પાઉં દૂધના વાડકા જીરે. આવોની.
મ્હારે મ્હારા મનમાં તે આજ ઘણી હોંસછે,
હાંરે મ્હારા ઘરમાં તે મોળી ખાસ છે જીરે. આવોની.
હાંરે તુજ માટે ગોરસ મૂકયું શીકલે,
હાંરે વ્હાલા ચતુરાઇ મારી પાસે શીખ લે જીરે. આવોની.

હાંરે એક કહું વાત કહુંરે ત્હારા કાનમાં,
હાંરે હુંતો મોહી રહી ત્હારી સાનમાં જીરે. આવોની.
હાંરે અલ્યા દાસ રાજેના સ્વામી માહરા,
હાંરે ગોપી ગાયછે તે ગુણ અલ્યા તાહગ જીરે. આવોની.

આજની ઘડી રે રળિયામણી,
હાંરે મારા વ્હાલાજી આવ્યાની વધામણીજી રે. આજની.
હાંરે સોહાસેણ પૂરોની સાથિયા,
હાંરે મલપતા આવે હરિ હાથીઆ જીરે. આજની.
હાંરે સોહાસેણ ચાર તેડાવીએ,
હાંરે મારા વ્હાલાજીને મોતીડે વધાવીએજી રે. આજની.
હાંરે સોહાસેણ મળજો જે ઘડી,
હાંરે મારા પ્રભુજી પધારે જે ઘડીજી રે. આજની.
હાંરે અલ્યા દાસ રાજેના સ્વામી ફાંકડા,
હાંરે હુંતો મોહી રહી મૂછના આંકડાજી રે. આજની.

મોહી રહી મોહી રહી નંદજીના કુંવરને મોહી રહી,
એનું મુખડું હુંતો જોઇ રહી રે. નંદજી.
શ્યામ સ્વરૂપ એનું મધુરૂં મુખ છે,
ગેડલી હાથમાં સોહી રહી રે. નંદજી.
જળ જમુનામાં રે નહાવારે પેઠાં,
કદમ બેઠો વસ્ત્ર લઇ લઇ રે. નંદજી.
વૃંદાવનની કુંજ ગલનમે,
રાસ રમે વ્હાલો થેઇ થેઇ રે. નંદજી.

મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર,
ચરણકમળ ચિત્ત હું રહી રે. નંદજી.

બાજે બાજે બાજે રે તેરે બંગલેમેં ઘુઘરૂ બાજે.
રૂમઝુમ રૂમઝુમ નેપુર બાજે,
ઘુમઘુમ ઘુઘરૂ બાજે રે તેરે.
બીંદ્રાબીનકી કુંજ ગલનમે,
રાધાકૃષ્ણ બિરાજે રે. તેરે.
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર,
ચરણકમળ ચિત્ત રાજે રે. તેરે.

બગીયાં બગીયાં બગીયાં રે, મેરા બાલમ બિરાજે સારી બગીયાં.
મોર મુકુટને કાને કુંડળ, પીળા વાઘાને લાલ તંગીયારે. મેરા.
બીંદ્રાબનકી કુંજ ગલનમે, સોળસેં ગોપીને વ્હાલે ઠગીયાંરે. મેરા.
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, લાલ રંગીલો રંગીયાંરે. મેરા.

કહાના મોરી ગાગરીયાં ભર દે, ભર દે, હો શિર પર ધર દે રે.
કહાના.
મેં જલ જમુના જાતી ભરનકું, ગાગરીયાં શિર પર ધર દે રે. કહાના.
તુંમ મત જાનો લાલા ઓર એકલી, સાથે સાહેલી મેરા સંગ છે રે.
કહાના.
તુંમ મત જાનો લાલા ઓર કુંઆરી, મેરા શામળીઓ વર છે રે.
કહાના.
તુંમ મત જાનો લાલા ઓર આ ગામકું, બીસ સમે મેરા ઘર છે રે.
કહાના.

આગે જાઉં તો ફૂટે મેરી ગગરી, પાસે જાઉં તો ભીંજે સબરા રે.
કહાના.
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, ચરણકમળ ચિત્ત ધર દે રે. કહાના.

નહિ દઉં નહિ દઉં નહિ દઉં રે, કહાના આજે તમને દાણ નહિ દઉં,
તારો જુલમ તે હું કેમ સહું રે. કહાના.
આવડો જુલમ શો રે કરે છે, મારી પૂંઠે પૂંઠે ફરે છે રે. કહાના.
લાખ ટકાનું ગોરસ મારૂં, વેપાર કરીને ખોટ કેમ સહું રે. કહાના.
બાધરે મારગ જાઓ પાતળીઆ, ઝાઝું કરશો કંસને કહું રે. કહાના.
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, ચરણકમળ ચિત્ત હું રહું રે. કહાના.

ઓધવજીનાં હારીયાં.

કાનુડો તો કામણગારો, કાનુડો તો કામણગારો,
કાનુડો તો કામણગારો રે, ઓ બ્હેની આતો,
કાનુડો તો કામણગારો રે.
રંગે રાતો મદમાતો, વાંસળીમાં ગીત ગાતો,
નયણાં શું કરે છે વાતો રે. ઓ બ્હેના.
જમુનાજી ગઇ પાણી, મેહપીડા ભરી આણી,
ઘેલી થઇ હું આવી શાણી રે. ઓ બ્હેની.
તેં કહ્યું તે મેં ન માન્યું, આજે મારી જાતે નાણ્યું,
આવડું મેં નહોતું જાણ્યું રે. ઓ બ્હેની.
બ્હેની ત્હારે પાયે લાગું, વ્હાલા વિના ઘેલું લાગ્યું,
દયાનો પ્રીતમ માગું રે. ઓ બ્હેની.

શ્યામને સમજાવી કહેજો, શ્યામને સમજાવી કહેજો.
શ્યામને સમજાવી કહેજોરે, ઓધવજી એટલું,
શ્યામને સમજાવી કહેજો રે.
વ્રીજની નારી ઘણું વલખે, મનડું મળવાને તરશે,
મોહનજી આવજો કાંઈ મસે રે. ઓધવજી.
અક્રૂરજી અહિં આવ્યા, કપટે હરિને સમજાવ્યા,
અમારાં કાંઇ ન ફાવ્યાં રે. ઓધવજી.
કુબજા તો જાતે કપટી, વ્હાલાને લીધો લપટી,
ગોકુળમાંથી ગયા છટકી રે. ઓધવજી.
રંગીલો તો રંગમાં ભીન્યો, ગોપીઓનો સાથ સુનો,
ઓધવજી અમારો શો છે ગુનો રે. ઓધવજી.
શરદ સમે રાસ રમ્યા, ભેળા બેસી ભોજન જમ્યા,
મથુરાના લોકો હવે ગમ્યા. ઓધવજી.
ભજો તો મીઠાના સ્વામી, હૈયામાં રહ્યા રમી,
પાયે લાગું નમી નમી રે. ઓધવજી.

વ્હાલાને મનાવી લાવો, વ્હાલાને મનાવી લાવો,
વ્હાલાને મનાવી લાવો રે, ઓધવજી મ્હારા,
વ્હાલાને મનાવી લાવો રે.
ગોકુળીયું તો સુનું લાગે, નંદજીનું ઘર ત્યાગે,
તેમાં કાંઇ ન સારૂં લાગે રે. ઓધ૦
જમનાજી તીરે જાય, તરસ્યા ગોવાળિયા થાય,
જુવેછે તમારી વાટ રે. ઓધવજી.
જશોદાને માત કહાવો, નંદજીને તાત કહાવો,
ઘડપણે રઝળાવી શું જાઓ રે. ઓધવજી.

દશરથે દેહ ત્યાગી, નંદઘેર ન જોયું આંખી,
ગોપીઓ રઝળતી રાખી રે. ઓધવજી.
ઘરથી ન જાણ્યું આવ્યો, ધુતારાનો કાવો દાવો,
કપટી કહાનુડો કહાવો રે. ઓધવજી.
ગોકુળથી ગયા ન્હાસી, ઘરમાં રાખી કુબજા દાસી,
મથુરાના થયા વાસી રે, ઓધવજી.
મળો તો મીઠાના સ્વામી, જીવન અંતરજામી,
તમને શિખામણ શાની રે. ઓધવજી.

ભજો સૌ ગંગાધરને, ભજો સૌ ગંગાધરને,
ભજો સૌ ગંગાધરને રે, ભોળો ઇશ છે,
ભજો સૌ ગંગાધરને રે.
ડાકડમરૂને માળા, કંઠે છે સર્પ કાળા,
અર્ધાંગે હિમાચળ બાળા રે. ભોળો.
સર્વાંગે ભસ્મ બિરાજે, જટામાં જાન્હવી છાજે,
ભૂતપ્રેત આગળ ગાજે રે. ભોળો.
બીલપત્ર એને વ્હાલી, રૂદ્રાક્ષ કંઠે ઘાલી,
જગદંબા એને વ્હાલી રે. ભોળો.
ત્રિલોકનો એ છે જોગી, અંબાએ માન્યો ભોગી,
પાર ન પામે કોઇ શોધી રે. ભોળો.

ઘેલા નંદજીના કુંવરે ઘેલાં કીધાં જો, વ્હાલે લીધા અમારા પ્રાણ જો.

નંદજી.

વ્હાલો ગોકુળ મૂકીને મથુરાં ગયો જો, વ્હાલે કુબજાશું બાંધી પ્રીતજો.
નંદજી.
વ્હાલા ગોકુળની શેરી સોહામણી જો, ત્યાંતો નિત્યનિત્ય નવલા રંગજો.
નંદજી.
વ્હાલે રાસ રમાડીને તેડીયાં જો, વ્હાલે તેડીને તરછોડીયાં જો. નંદજી.
મેહેતા નરસૈયાનો સ્વામી ભલે મળ્યો જો, વ્હાલે ફરીને રમાડયા રાસજો. નંદજી.

જમના કાંઠે ઉભા તે સુંદર શામળા જો, મીઠી મોરલીમાં મધુરી વેણુ વગાડતાજો. જમના.
ગોપી જમના નહાવાને નિસર્યાં જો, નહાવા નિસર્યાં ને અંગનાં આભરણ વિસર્યાં જો. જમના.
ગોપી આકુળ વ્યાકુળ થાય ઘણી જો, આપણાં અંગનાં આભરણ કહોની સખી કયાં હશે જો. જમના.
વ્હાલે વનમાં વગાડી ઝીણી વાંસળી જો, વાગી વાંસળીને ફોરી નાખી પાંસળી જો. જમના.
મહેતા નરસહીંયાના સ્વામીને વિનવું જો, આપો ચુંદડી અમારી પાયે પડું જો. જમના.

અરજુરે તમને જાણ્યારે ગિરધારી, મતલબીઆ છો મોહન મોરારી. અરજુરે
મનેરે માયા લાગી છે તમારી, મારે મન અગી છે મોરારી,
વ્હાલેરે મને શા માટે વિસારી. અરજુરે.
મહેલીરે ખબર આવી પડતી, એની સાથે પ્રીત નહિ કરતી,
વ્હાલાએતો મૂકી ગયા રડતી. અરજુરે.

મેં તો રે જાણ્યું ઉજળું તે દૂધ હશે, તેને રે વ્હાને વાહી મ્હને છાસે,
રહીતી રે હું તો તમારે વિશ્વાસે. ગરજુ રે.
જશોદાના કહાન તમે કાળા, કાળારે બહુ આંખ તણા ચાળા,
તે પર હું તો મોહીશું નંદલાલા. ગરજુ રે.
હવેરે હરજી ઘણુ થયું ગિરધારી, ક્ષમા કરો ચૂક થઇ મારી,
થઇને રહીશું દાસી તમારી. ગરજુ રે.
પ્રીતમના સ્વામી મને મળીયા, દુઃખરે મારાં જનમનાં ટળીયાં,
ગોપીરે સૌ આનંદથી મળીયાં. ગરજુ રે.

કંથ રે મારા કઠણ થયા કરમેં, ઘાયલ થઇ છું ચિત્ત ન ઠરે ઘરમેં.
કંથ રે.
વ્હાલારે મારા મથુરાંના વાસી, વ્હાલીરે કીધી કંસતણી દાસી,
કીધીરે કહાના કુબજા પટરાણી. કંથ રે.
ગોકુળીઆમાં સુનું બહુ લાગે. કટારી તો પ્રેમતણી વાગે,
ઘેર આવો જશોદાના જાયા. કંથ રે.
રાતદિન રોતાં સખી જાએ, વિયોગનું દુઃખ ન સહેવાએ,
લાવો કોઇ સમજાવી વ્રજરાએ. કંથ રે.
ગોપિકાના સુખસાગર આવ્યા, થાળ ભરી મોતીડે વધાવ્યા,
હાવે થઇ છે આનંદની હેલી. કંથ રે.

ગોવાળીયાનાં હારીયાં.

લગારેક નંદના છોરારે, આવો મ્હારી ગાવડી દોહવારે.
મ્હારી ગાવડી તુજને હળીરે તુજને દોહવા દે,
દોહલવણીનો ટકો પૈસો થાય તે પહેલો લે. લગારેક.

આવડો મોંઘો શું થયોરે, શોધ્યું ગોકુળ ગામ;
આજતો મ્હારે જો પડયું, વ્હાલા તુજ સરીખું કામ. લગારેક.
ઘરનાં છોકરાં રોતાં મૂકીને, તુજને ખાવા આલું,
કંઠ તણો કંઇ હાર લઇને, કહાનજી કોટે ઘાલું. લગારેક
મનનું હેત તો મન જણાવે, મ્હોંએ કહે શું થાએ,
નરસૈયાના સ્વામીના વિના, મારૂં જીવ્યું અનરથ થાએ. લગારેક.

હરિ આવ્યાછો દાવેરે, વ્હીલા નહિ મૂકું હાવાંરે.
હરિને વ્હીલા મૂકતાં મારૂં માનતું નથી મન, જેને મંદિર હરિ પધ.રે
તેનું જીવ્યું ધંન્ય. હરિ.
ઘરમાં રાખીશ ગિરધારી રે, હું આંગણે ઉભી રહીશ,
જોર કરી જદુનાથજી તમો, જાશો ત્યારે કહીશ. હરિ.
પ્રેમના ભોગી પાતળા, મેં જાણી તમારી પેર,
ઓછો સ્નેહ જોઇને, વ્હાલા આવતા નથી ઘેર. હરિ.
વાટડી ત્હારી જોવાને, હું આંગણે ઉભી રહી,
નરસૈયાના સ્વામીનું, હું મુખડું જોઇને મોહી. હરિ.

ઉભી રહે રે ગોવાળણી, જોર તારૂં જાણ્યું.
અમો દાણી નંદરાયના રે, મન માને તે લઇશું,
કહેની ત્હારા કંસરાયને, અમે ઉત્તર દઇશું. ઉભી.
રાવણ સરખો રણમાં રોળ્યો, કંસ બાંધી આણું,
મહી વેચવું ને વાત મોટી, એ તો મનમાં જાણું. ઉભી.
એટલી મોટાઇ જો કરે, ઘેર કંથ હોય જો સારો,
તેને તો મેં ઓળખ્યો, જાણે સેવક છે અમારો. ઉભી.

આ માર્ગ વળી આવજો રે, દાણ લઇશું અમો આપ,
બાલજી પ્રભુ રઘુનાથજી રે, પોતાનો કરી દાસ. ઉભી.

ઉભો રહે રે વડવાડીઆ, તને વડવાની શી ટેવ,
હું મહિયારી અબળા નારી, વનમાં રોકી રાખી,
કહ્યું ન માને તું કોઇનું, સઘળું રહું છું સાંખી. ઉભો.
તું ડરાવ્યો કેમ ડરેરે, બોલે છે બહુ બળમાં,
અડધી રાતે નાસી આવ્યા, નંદરાયના ઘરમાં. ઉભો.
હું અબળાને કયાં દુઃખ દે છે, તને વારે વારે શું કહીએ,
જાવા દે કાં જોર કરે છે, ચિત્તની વાતો કહીએ. ઉભો.
આજ તને કોઇ નથી કહેનારૂં, જે પાધરે માર્ગે ચાલે,
બાલજી પ્રભુ રઘુનાથજીનો, દાણ ના આપું લગારે. ઉભો.

ઉભી રહે રે ગોવાળણી તું, આપ મહીનું દાણ,
સોળ વર્ષની સુંદરી રે, રાધા તારૂં નામ,
સોળ શણગાર સજીને આવી, વનમાં તે શું કામ. ઉભી.
પાધરી રીતે આપતી જારે, કહ્યું અમારૂં માન,
ચૌદ લોકમાં સૌકો જાણે, નંદનો કુંવર કહાન. ઉભી.
સુધી રીતે આપી જાઓ, શીદને થાઓ ખોટી,
નહીંતર હમણાં લૂંટી લઇશું, રાડ થાશે મોટી. ઉભી.
તું સ્ત્રી કહ્યું નવ માને, આડી તારી જાત,
બાલજી પ્રભુ રઘુનાથજીએ, સમજાવી કહી વાત. ઉભી.

ઉભો રહે રે ગોવાળીઆ, તારા મનની કહેની વાત,

તું બળવંતો બહુ અલબેલો, ત્હારે શું છે કાજ,
સાસુનણંદ મુજને સાલે, કંથની લોપાય લાજ. ઉભો.
તું છોગાળો થઇને ફરેછે, અમારે છંદે લાગ્યો,
દુરીજન લોકો સહુ દેખશે, માટે ખસ લગારેક આઘો. ઉભો.
રૂપરંગીલા કહો કેમ રહીએ, લોક પાડેછે ભાત,
ગુણવંતા શું ગોઠડી કરતાં, પરાણે કરે ઘાત, ઉભો.
અપરાધી તો અદકા પીડે તો, કેમ કહીએ આત,
ભાલણુ પ્રભુ રઘુનાથજીરે, હમણાં નથી લાગ. ઉભો.

ઉભી રહેરે ગોવાળણી, તું બોલતી વાંકા બોલ.
કહે હાવે શું કરવું ત્હારે, તે તું સાચું બોલ,
ચૌદ લોકમાં સૌકો જાણે, નહિ કોઇ તારી તોલ. ઉભી.
રસિયા સાથે રજની રમતાં, નહિકો બોલે એમ,
પ્રેમરસ પાઇ ઘેર પધારો, મનનો કાઢી વ્હેમ. ઉભી.
દાણ મહીનું મેં નથી માગ્યું. અંતર આણી વ્હાલ,
ત્હારે મ્હારે પ્રીતિ બંધાણી, કુંજભુવનમાં ચાલ. ઉભી.
કુંજભુવનમાં રંગે રમશું, મનડું મૂકી આજ.
ભાલણુ પ્રભુ રઘુનાથજી રે, બહુનાં સરશે કાજ. ઉભી.

ચાલ્યો જા રે ગોવાળિયા, તું અમશું ના કર મોહ.
કીકી ત્હારી કામણગારી, કાળી ત્હારી વેણ,
મોરલીમાં મોહ પમાડી, શીદ નચાવે નેણ. ચાલ્યો.
વનમાં આવી વેણુ વગાડે, કરે મધુરી વાત,

મારગમાંથી રહે વેગળારે, જાણશે તારો તાત. ચાલ્યો.
પાધરી વાટે જાઓ પાતળિયા, શીદને ખોટી થાઓ,
પરનારી ખાલવડો તમે, ધોળે દીસે સાહો, ચાલ્યો.
જો મ્હારૂં મહી લૂંટશો તો, મુખની ખાશો ગાળ,
ભાલણ પ્રભુ રઘુનાથજીરે, તમે શાને બોલો આળ. ચાલ્યો.

જા જા જૂઠડી નારીરે, પૂછું પરણી કે કુંવારીરે,
જૂઠી જૂઠડી શું કરોરે, સંભાળોની આપ,
મારગ વચ્ચે રોકે તેને, બે હોય મા ને બાપ.
શું પૂછો નંદના છૈયા રે, અમો ગોકુળની મૈયારે.
કૃષ્ણ કહેછે કામની રે, સાંભળી લે સહી,
પૂછ ત્હારાં માબાપને, જે વેચવા મોકલી મહિ. જા જા.
મથુરાંમાં જન્મ્યો ને, નંદજીનો બાળ,
મારગ વચ્ચે રોકીને તું શીદ કરેછે આળ. શું પૂછો.
કૃષ્ણ કહેછે કામનીરે, મહિયારીરે માતી,
મહી વેચીને પાછી ફરતી, રંગે છે રાતી. જા જા.
સાસુ અમારી ખીજશેરે, પરણ્યો પૂછે પેર,
નરસૈયાના સ્વામી અમને, જાવા દો ને ઘેર. શું પૂછો.

ધૂતારી ઘુમટાવાળીરે, આંજ્યા વિણ આંખડી કાળીરે.
ઉંચીને અલબેલડી રે, પાતળી પરિધાન,
જોબનીયાનું જોર ઘણું, હું ઉતારૂં અભિમાન. ધૂતારી.
નાનપણમાં નામજ કહાડ્યું, લોક કરે વખાણ,
મ્હોં માગે ને આંખડી લાજે, માંહોમાંહે શું દાણ.

ચાલ્યો જા પાધરી વાટે રે, સાંખું નંદરાયના માટે,
આ ગોકુળમાં ઘણી વસેછે, મોટી જાત આહીર.
વ્હેવારની વાતે લજ્જા શાની, છે વડકણાની. ધૂતારી.
પાધરી વાતે તે લડેરે, જેને હોય બે બાપ,
એ શું દાણ લખાવી લાવ્યા, કંસરાયની છાપ. ચાલ્યો.
છાપ તો ત્હારો બાપ કરેછે, રાંકડો ભીખુભાન,
અમો કુંવર નંદરાયના ગણું કંસને તૃણસમાન. ધૂતારી.
સમજી બોલો શામળા રે, લોક સાથે શાં લાડ,
ભીખ માગીને જીવવું, માનો પરમેશ્વરનો પાડ. ચાલ્યો.
ગોપી ગાળ દ્યો અદકેરી, છે જોરાવરીનો પોરો,
ભીખ માગ્યાની પેર કહું, તું કાન ઘરની ઓરો. ધૂતારી.
કાન ધર્યાનું કામ શું છે, સમજ્યાં મનની વાત,
એવો કો દેખતી નથી, અટકાવી શકે હાથ. ચાલ્યો.
આશે રાણી ઇંદ્રાણી તો, જાય મુકીને માન,
તારૂં સર્વસ્વ લઇ સુંદરી, તો નામ મ્હારૂં કહાન ધૂતારી.
છ વર્ષનો છોકરોરે, ચોરીને પીતો છાસ,
સર્વસ્વ આપું શામળા તું, આવ મારી પાસ. ચાલ્યો.
તું મદમાતી મહિયારી, હું નિકટ ન્હાનું બાળ,
બાળપણું તુજને દેખાડું, થાવા દે સંધ્યાકાળ. ધૂતારી.
વિવાદ કરતાં દિવસ વીત્યો, અબળા આકળી થાય,
પ્રેમાનંદ પ્રભુ જાવા દ્યો, ગોપી લાગી પાય. ચાલ્યો.

મારગ મૂકો જાવા દો, પ્રિતમ પાસે લાગું આજ,
મારગ રોકયો કહાનુડા, તેં દાણ લેવાને કાજ. મારગ.

પિતા મારો જાણુશે, કરશે તારી પેર,
હમણા મને તું જાવા દેની, છાનો આવજે ઘેર. મારગ.
બટકો ત્હારો લાખ ટકાનો, નિર્મળ ત્હારૂં મુખ,
તું દીઠે કહાનુડા, મ્હારા મનડામાં થાય સુખ. મારગ.
હું ગોવાળણી આહીર જાતી, તું નંદજીનો કુમાર,
લોકડીયાની લાજ ન રાખું, છો હૈયાતણા રે હાર. મારગ.
વૃંદાવનની કુંજગલનમાં, મળ્યો સઘળો સાથ,
રાસ રમે રાધા સંગે, ભાલણુ પ્રભુ રઘુનાથ. મારગ.

ઉભી રહે રે આહીરડી, તું બોલતી વાંકા બોલ,
તારી આંખલડી મે ઓળખી રે, આવે નહિ કોની તોલ. ઉભી.
મારગે છોડી અંબોડલો રે, હીંડતી મોડામોડ,
શેરી જોઇને ચાલીએ, જો કંથ હોય જોડ. ઉભી.
સતી ના સામું ભાળતી રે, નીચું જોઇને જાય,
પરપુરૂષથી વેગળી રહે, તેની આંખડલી ઓળખાય. ઉભી.
દાણુ લાગે આ ઠામનું, હીયાં નથી કંસનો લાગ,
વણુ પ્રીછે આવે નહિ, આવે તો મ્હારો ભાગ. ઉભી
આવતાં આવી કામની, હું જે માગું તે આપ,
ભાલણુ પ્રભુ રઘુનાથજીએ, અંતર આણી થાપ. ઉભી.

કાળા કહાનજી રે, મ્હારી ચુંદડલીના ચોર,
મીઠી મોરલીવાળા રે, મ્હારી ચુંદડલીના ચોર.
લાખ ટકાની ચુંદડી ને, નવલખો છે રંગ,

કાળી થાશે કામણગારી જો અડકશે તારૂં અંગ. કાળા.
ચુંદડી ચોરી વ્હાલો ચડ્યો કદમની ડાળ,
અમે ઉભાં જમનાજીમાં કર જોડી ખીજનાર. કાળા.
નંદના લાલ ના કર ચાળા,
મધરાતે મથુરાંથી આવ્યા લઇને ઉચાળા. કાળા.
લગ્ન લઇ નથી પરણાવ્યો રે નથી ખરચ્યાં દામ,
રામકૃષ્ણ પ્રભુ પાતળા મારા ભવનાં સીધ્યાં કાજ. કાળા.

સલુણી રાધે પ્યારી રે તું તો મેરો કહ્યો માન,
તુજને તેડે શામળો રે કુંજગલનની માંહ્ય,
સરખે સરખી મળી સુંદરી પ્યારી તુંજ સમો વડ ત્યાંય. સલુણી.
સૌ વ્હાલી છે શ્યામને રે પ્યારી અદકો તુજશું નેહ,
સુનો ફરે છે શામળો જાણે પ્રાણ વિનાનો દેહ. સલુણી.
સખીયો સૌ વિનવે રે ચાલો અમારી સાથ,
બાલણ પ્રભુ રઘુનાથજી તો માને તમારો પાડ. સલુણી.

કહાનુડો દાણ માગેરે, ધુતારો દાણ માગે રે,
કોણે આપ્યું છે આગેરે. કહાનુડો.
સવાયાનું ગોરસ તેનો ત્હારે પૈસો જોઇએ,
વેપાર દીઠો બીજમાં શું ગાંઠનું દીજીએ. કહાનુડો.
મટુકીમાં મીરાત મ્હોટી છે છાસનું પાણીરે,
તે ઉપર નહોતું જાણ્યું જે કાં થઇ બેસો દાણી. કહાનુડો.
દાણની દોલત જોડતાંમાં મૂળગું ખોશોરે,
મહી જાશે નંદનો તે લાલજી જોશોરે. કહાનુડો.

સુંદર શામળારે અમે હાર્યાં ને જીત્યો તું.
દિવાચલ અસ્તાચલ પોતાં પડી પ્રભુજી સાંજ,
પરણ્યા પિયુને ઉત્તર દેશે કેમ રહી એ વનમાંય. સુંદર.
સાસુડી સાપેણુ નણુદી નાગેણુ જેઠ જેવો જમ,
સૂરજ સરખો સ્વામી તેને ઉત્તર દઇશું કેમ. સુંદર.
કાલ લેતો હોય તે આજ લેને અમને અસુર થાય,
અરથાધર્મની મ્હોટી મેડી ઘેર દોવી છે ગાય. સુંદર.
દાણુ તમારૂં અમે લઇશું તમે આપીને જાઓ,
પ્રેમાનંદ પરમેશ્વર ગોપી આકળાં શીદને થાઓ. સુંદર.

મહિયારીનાં હારિયાં.

પ્રથમે સમરૂં શ્રી ગણુપતિ દેવા, તમે છો ગરીબનીવાજરે;
ઉંચાં રે નીચાં દેવળ ચણાવું, ત્યાં ત્હારી મૂર્ત્તિ પધરાવું. પ્રથમે.
તેલ મોગરેલ તને નિત્યે ચડાવું, દુર્વાએ કરૂં તારી સેવારે;
મીસરીરે ભોગ તને નિત્યે ધરાવું, મોદિક ધરાવું તને લેવારે. પ્રથમે.
જમણા હાથમાં ફરસી ધરાવું, ઉંદર વાહન ચડવારે;
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરધર નાગર, સિંદુરે કરૂં તારી સેવારે. પ્રથમે.

મલપતીરે મહિયારીરે આવી, માથે મહિની ગોળીરે;
મહિ લો મહિ લો ગિરધરધારી, ભણે તે ભામની ભોળીરે. મલપતી.
ઘરમાંથી ગોવિંદજીરે આવ્યા, ગોરસ નાખ્યાં ઢોળીરે;
આવ્યો જાની કુંવર કનૈયા, મહિ મારૂં ઢોળાશેરે. મલપતી.
લાખનો રે લેંઘો ને લાખનોરે સાળું, સવા લાખની ચોળીરે;
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, રાધારંગમાં રોળીરે. મલપતી.

લાડેકવાયા તને લાડ ન કરીયે, ઢળશે મહિ ને મટકી રે,
મહિયારી મહિ વેચવા ચાલી, માથે મહિની મટકી રે. લાડેક.
વૃંદાવનને મારગ જાતાં, ગોરસ નાખ્યાં પટકી રે,
કહીનુડે રે કંઇ વનમાં ઘેરી, ગોરસ પીધાં ગટકી રે. લાડેક.
કહણુ રાજ છે કંસજ રાયનું, ચોરે ચડશો ચટકી રે,
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, સામળી સુરત પર છટકી રે. લાડેક.

છેડલો રે મૂક છબીલા રે કહું છું, તુટશે મોહનમાળા રે,
દેખાઇતા રે હરિ ન્હાના સરખા, કયાંથી શીખ્યો આવડા ચાળા રે.
છેડલો.
તમે છો ન્હાના ને હું છું મ્હોટી, લોક તે કરશે હાંસી રે;
પૈસો હોય તો લોની વેચાતી, થઇ રહું તમારી દાસી રે. છેડલો.
અમે વહુઆરૂ મ્હોટારે ઘરનાં, દીઠડે મારગ જાવું રે,
નાથ વિના બીજો નર નથી નિરખ્યો, કહો તેવા સમ ખાઉં રે. છે૦
ચીર ફાડીને જેમ કકડા રે કરીયે, ધડ ઉપરે જેમ લીટીરે,
નરસૈયાના સ્વામીની સંગે રમતાં, હાથની ઉતારી આપી વીંટીરે. છે૦

હાથ ચક્ર ત્રિશૂલ બિરાજે, અલેક જગાવે નગરીમેં,
શ્રીકૃષ્ણુકે દર્શન કરને, આયે સદાશિવ ગોકુલમેં. હાથ.
જટા મુગટ પર બ્હેતી ગંગા, ચંદરમા શિર ઉપર હે,
ગલે રૂંઢકી માલ બિરાજે, રૂપ ભયાનક અદકા હે. હાથ.
શેષનાગ તબ રહા લપટકર, આલમ ભાગે દૂર દૂર હે,
કોન મુલકસે આયા જોગી, દેખો ગોકુલ અંદર હે. હાથ.
અલીગલીમેં અલેક જગા કર, આયે નંદકે આંગનમેં,

માત જશોદા બેઠી મ્હેલમેં, અવાજ સુની આ કાનોમેં. હાથ.
અવાજ સુન કર આઇ જશોદા, આન ખડી દરવાજેમેં,
જબ જોગીકા સ્વરૂપ દેખા, બીચાર કરતી હે દીલમેં. હાથ.
થાળી ભરકર કંચન લાઇ, લો બાવાજી ઝોળીમેં,
શિવજી કહેતે હમ નહિ લેતે, લે જાઓ માઈ અપને ઘરમેં. હાથ.
ચાર ખુંટકા સોનારૂપા ભર્યા હે માઇ મેરી ઝોળીમેં,
હીરાકંચન પાટ પીતાંબર, જો ચૈયે સો હે ઘરમેં. હાથ.
દૂર દેશકા મેં હું જોગી, રહેને વાલા કાશીકા,
તેરે બાલકકી સુરત દેખને, આયા ગોકુલ નગરીમેં. હાથ.
જલદી લાવ માઇ તેરા બાલકકું, દરશન કર જાઉ કાશીમેં,
શ્રીકૃષ્ણકે દરશન કરને, આયા હું મે ગોકુલમેં. હાથ.
કહેત જશોદા સુનો બાવાજી, એ બાતાં નહિ હોનેકી,
મેરા બાલક લેકું જન્મ્યાં, ખબર નહિ ઇનિકે તનકી. હાથ.
કાળા પીળા સ્વરૂપ તુમેરા, સુરત જેસી બાઘ્રેકી,
મેરા બાલક ડર કર મર જાએ, નજર લગે કોઇ સંડોકી. હાથ.
ઇન ગોકુલમેં બોતહે બાલક, જા સુરત દેખો ઉનકી,
એરા બાલક બોત હે છોટા, ઘરમેસેં નહિ લાનેકી. હાથ.
થાળી ભરકર કંચન લાઇ, ઉપર ભિક્ષા મોતનકી,
લેના હોય સો લો બાવાજી, મેં બાલક નહિ લાનેકી.
કહત સદાશિવ સુનો જશોદા, એ બાલ નહિ બીનેકા,
તીન લોકકું એહી ડરાવે, એ દાતા તીન ભોવનકા. હાથ.
ચંદા સુરજ નવ લાખ તારા, ધ્યાન ધરે તેરા બાલકકા,
સુરવર મુનિવર નારદ સારદ, સબ સમરન કરે ઉનકા. હાથ.

ઘેલી જશોદા ભૂલી ફીરતહે, એ બાલક નહિ બીનેકા;
એસા બાલક લેને જન્મ્યા, કામ સુધારા કોઇ એકકા. હાથ.
જલદી લાવ માઇ તેરા બાલકકું, ક્યૌં છુપાયા હે ઘરમેં;
રૂઠ કર જોગી ખડા હુવા ને, બેઠ ગયા દરવાજામેં હાથ.
અપને દીલમેં સમજી જશોદા, લે આઇ શ્રી કૃષ્ણકુ;
મળી દોનોકી નજરો નજરી, શિશ નમાયા શંકરકું. હાથ.

મેં જોગીજશ ગાયોરે, બાલામેં જોગી જશ ગાયોરે;
ધન્ય જશોદા તેરે સુતકું તેને એસા સુત જાયાહે. મેં જોગી.
જાકો ધ્યાન ધરત સુરનર મુનિ, નિગમનઓ જે પાયો રે;
ગુણ બડા છોટા નવ જાનો, અલક પુરૂષ ઘર આયો હે. મેં જોગી.
જો ચાહેસો લીજે સદાશિવ, કરો મોપે દયારે હે;
દીયો આશીશ મેરે સુતકું, બને અવિચલ કાયારે. મેં જોગી.
નમે લેઉ પાટ પીતાંબર, ન લેઉં કંચન માયારે;
તેરે સુતકા દરશ દેખાઓ, જે મોહે ગુરૂને બતાયા રે. મેં જોગી.
દરશન પાએ ચરણ રજ બંધી, સીંગીનાદ બજાયારે;
નિરખી નિરખીને પંકજલોચન, નયનસે નીર બહાયારે. મેં જોગી.

ઇશ જોગીઅનકી જોગીઅનકી દૃષ્ટિ પરી હે, કહાન અમારો રોવેરી;
ઘરઘર ઢુંઢત માત જશોદા, દૂધ ન પીવે નહિ સોવેરી. ઇશ જોગી.
એ જોગીકું ઢુંઢત નીકસી, બ્રીજમે ફેરી ડારેરી,
લટકત લટકત શંકર આયે, અલખ જયૌં અલખ પોકારેરે. ઇશ જોગી.
જોગી માગત બ્રીજરાનીપે, રાઇ લોન કર લીનોરે;
ચાર ફેર લાલનકે ઉપર, શિર ઉપર કર દીનોરી. ઇશ જોગી.

રોગદોષ સબ ગયો બાલકકો, મગન ભયે નંદલાલારે;
નંદ રાની તબ મુદિત ભયીહે, દીની મોતનકી માલારે. ઈશ જોગી.
તુમકો જોગી પૂરમ મનોહર, બ્રીજમેં વાસો કીનેરી;
જબ મેરો સુત રોવન લગે, તબ અહીં દરશન દીજેરી. ઇશ જોગી.
કહો જોગી નામ તુમેરો, તુમકું ભેદ બખાનેરી;
બુઢે બાબુ નામ અમારો, સુરશ્યામ મોહે જાનેરી. ઇશ જોગી.

ગલીઅનનાં હારીયાં.

આવત મોરી ગલીઅનમેં ગિરધારી, મેં તો છુપી હું લાજકી મારી. આવત.
કસુ બલ પાઘ કેશરીયા વાઘો, ઉપર હાર હજારી,
શિર મોતીઅનકો તોરો બિરાજે, પેચનકી છબ ન્યારી. આવત.
મોરમુકુટ પીતાંબર સોહીએ, કુંડલકી છબ ન્યારી,
ગળે મોતીઅનકી માલા બિરાજે, હીરાકી બલીહારી. આવત.
જમનાકે તટ પર ધેન ચરાવે, મોરલી અધરપર ધારી,
જબ બંસીકી ટેલ સુણી સખી, આપ મીલે બ્રીજનારી. આવત.
આ બ્રીંદાબનકી કુંજગલનમે, આન મીલે રાધે પ્યારી,
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરધર નાગર, તુમ જીતે હમ હારી. આવત.

કેસે ભરૂં જલપાણી મૈયા મે કેસે ભરૂં જલપાણી.
કાળો કહાનુડો થઇ બેઠો દાણી. મૈયા.
મારગ રોકયો છે નંદજીને છેયે, મટુકી લૂટે છે અમારી,
કંસરાયને મન ન આણે, જાત મેં એની જાણી. મૈયા.
પીળાં પીતાંબર પહેરણ એને, ગેડી ધરે કરમાંહે,
રૂમઝુમ રૂમઝુમ નેપૂર બાજે, પાઘડી બાંધે છે તાણી. મૈયા.
નાકમાં મોતી અમુલખ લળકે, કાનમાં કુંડળ ચળકે,

તટ જમનાપર ધેન ચરાવે, મધુરી લાગે છે એની વાણી. મૈયા.
બીંદ્રાબનકી કુંજગલનમે, ઘેરી ગોવાલણુ નારી,
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરધર નાગર, રાસ રમે વનમાળી. મૈયા.

સુદામાકું દેખત શ્યામ હસેરે, દેખત શ્યામ હસેરે. સુદામા.
ટૂંકી શી ધોતી ને દુબળી કાયા. ચાલત પાઉં ધસેરે,
ટૂંકી શી લકડી કરમે ગ્રહીહે, ભુજમે ગઠડી બીસેરે. સુદામા.
આવો સખા અપને બાલપનેકી, બાત ભુલી કયૌં જાશેરે,
અમારીરે ભાભીને કયા કયા પઠાયા, પ્રેમસહિત એ દીસેરે. સુદામા.
ગઠડી ખોલી તો જરજરી કપડાં, તાંદુલ નીકસત લગેરે.
ચણેકી ભાજી બટાનેકી રોટી, ચાવત દંત પીસેરે. સુદામા.
અપને મિત્રકી એસી હાલત દેખી, શ્રી હરિ શોચ કરેરે,
ચાવલકી મુઠી સમાન રિદ્ધ સિદ્ધિ, ભકતકો દુઃખ હરેરે. સુદામા.
એક ભરી ઓર દુસરી બી લીની, તીસરી મુઠી ભરેરે,
રૂખમણીજીએ બાંહે ગ્રહી, કયા હમકું બી પરહરેરે. સુદામા.
સુદામાકી સેવા પરસ્પર કીની, વસ્ત્રઆભૂષણ ધરેરે
દેખી અલંકાર મગ્ન થયો મન, ગરીબકી આશ ઠરેરે સુદામા.
બીદાએ કીએ જબ જેશે કે તેસે, મનકી મનમાં રહેરે,
નિરાશપનેમે પંથ ખૂટે નહિ, કાળો કપટી કહેરે. સુદામા.
મહા કષ્ટ પુરી સુદામાજી પહોંચે, દેખી ચકિત જાએરે,
કોન એ નગરી કહાં ગઇ છપરી, કોન એ અવાસનએરે. સુદામા.
દેખત નગરી આયે દ્વાર અપને, પૂલડે બધાએ લીએરે,
મુકુંદ મોરારિકો ગુન ગાવત, રંકકું રાજ દીએરે. સુદામા.

રાખોની લજ્જા હમારી, હાંરે શ્યામ રાખોની લજ્જા અમારી.
ભીમ અર્જુન નકુળ સહદેવ, યુધિષ્ઠિર કશુ ના સરીરે,
દુષ્ટ દુઃસાશન ચીર ગ્રહેછે, દેખતાં સભા સારી. હાંરે શ્યામ.
મથુરાંથી હરિ દોડયા આવ્યા, વસ્ત્રની લાગી ઝડીરે.
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરધર નાગર, તેરે નામસે તરીરે. હાંરે શ્યામ.

સખી માંસે કાંએ મીલત ગિરધારી, મેં તો ઢુંઢફીરી બન સારી. સખી.
ગોકુલ ઢુંઢી બીંદ્રાબન ઢુંઢી, ઢુંઢી કુંજકી શેરી,
જમનાજીકો ઘાટ ઢુંઢી ફીરી, કશુ ના મીલે મોરારી. સખી.
શિરપર મુકુટ ને કાનમેં કુંડલ, પીળા પટકા ભારી.
કેશરી તીલક હે લેલારે, શામળ સુરત પરવારી. સખી.
આજ મીલાવે કો મોહનને, દઉંગી મોતનમાળા,
તન મન ધન દઉંગી મેરા, કહે બીખુભાન દુલારી. સખી.
તાલ બજાવત મોરલીમેં, ગાવત નાચત નંદકો છઇયો,
હોંસહે દીલમે દેખનેકી, કહાં જાઉં રાત અંધારી. સખી.
બીંદ્રાબનકી કુંજગલનમે, મોહને મોરલી બજાઇ,
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરધર નાગર, મીલ ગઇ રાધે પ્યારી. સખી.

ઓ મોરલી તું બોત ગુમાને ભરી, બોત ગુમાને ભરી, ઓ મોરલી તું
બોત ગુમાને ભરી.
તું વાંસ તણો કટકો, શ્યામે અધર ધરીરે. ઓ મોરલી.
શો રે કરેછે તું ઘોર ગગનમાં, ચમકત ડરીરે ડરી. ઓ મોરલી
એરે બાંસલડીએ મન હરી લીધું, તનકી શુદ્ધ ન જરીરે ન જરી ઓ.
મોરલી.

બીંદ્રાબનકી કુંજગલીમે, નટવર વેષ ધરી રે ધરી, એ મોરલી.
રામકૃષ્ણ પ્રભુ છેલછબીલો, દર્શન દોને હરિ રે હરિ. એ મોરલી.

નાથ તમે તુળસીને પત્રે તોળાયાં, એવા ગુણ ગોવિંદના ગવાયા. નાથ તમે.

બોડાણે બહુ રામ સમરીયા, ને બોલડીએ બંધાયા,
મહેર કરી મહારાજ પધાર્યા, ડાકોરમાં દર્શાયા. નાથ તમે.
પાછળ ગુગળી શોધવા આવ્યા, અધવચથી અટકાવ્યા.
વ્હાલામાં વ્હાલો આપ બિરાજે, સાન કરી સંતાયા. નાથ તમે.
સુના બરોબર મૂલ કરાવ્યું, વાલ સવાએ તોળાયા.
બ્રાહ્મણને ભિક્ષાવત દીધું, દાસને વશ કહેવાયા. નાથ તમે.
ગુજરાત મધે રચી દ્વારકાં, વેદપુરાણે વંચાયા.
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરધર નાગર, ચારે જુગમાં ગવાયા. નાથ તમે.

ભોળા શંભુ ભક્તકો દુઃખ હરોરે, ભકતકો દુઃખ હરોરે, ભોળા શંભુ.
અંતરજામી અનેક ગુણગામી, મનકી આશ પૂરોરે,
કૈલાસપતિ કરૂણા કરકે, સેવકકી સાહ્ય કરોરે, ભોળા શંભુ.
સદાશિવ શંભુનાથ દિગંબર, તાકો ધ્યાન ધરોરે,
ઉમિયાપતિ તું આપ નિરંતર, સ્મરતાં પાપ જરોરે. ભોળા શંભુ.
ભસ્મધારી દર્શન સુખકારી, વિનતિ ચિત્ત ધરોરે.
અનુગ્રહ કરો હો સાંબ સદાશિવ, ભવકો ફેરો હરોરે. ભોળા શંભુ.
દીનાનાથ દયાળ દામોદર, માગે નારી નરો રે,
કુબુદ્ધિકો કરો નાશ જાણી દાસ, તા પર પ્રેમ ઠરો રે. ભોળા શંભુ.

ગોકુળીઆનાં હારીયાં.

લજ્જા લોપીને કહું છું કહાન ગોકુળ નહિં રહું રે.
મને સાથે લો ભગવાન, ગોકુળ નહિં રહું રે.
હરિ તમ વિના લાગે રાન, ગોકુળ નહિં રહું રે.
હરિ તમ વિના ઘડી નવ ચાલે, પાપી વિરહાએ તન દાઝે. ગોકુળ.
મને ન ગમે તે ગોકુળ ગામરે, રાન સરખું ભાસે ધામ. ગોકુળ.
શણગાર કોને સારૂ ધરીએ રે, તમ વિના વિયોગે મરીએં. ગોકુળ.
અક્રૂરજી હાં શાને આવ્યા રે, મને શત્રુ સરીખા ભાવ્યા. ગોકુળ.
નિરાશ થઇને સુતી રે, ઘેર આવી તો જાણે લૂંટી. ગોકુળ.
મથુરાં છે કામઃશૃગારી રે, વશ કરશે તે તત્ક્ષણ નારી. ગોકુળ.
સુંદર વર ચતુર કહાવો રે, તમશું સ્નેહ તણો છે દાવો. ગોકુળ.
અમે સગાં રે કુટુંબથી ટળીએ રે, હરિ ઓળખીએ આંગળીએ. ગો.
અહીઆં કોને સારૂ મૂકોછો, નાગર થઇને કાં ચૂકોછો. ગોકુળ.
વળી વળી કહું ઘેર આવો રે, રૂદે ઉપર રથ ચલાવો. ગોકુળ.
કીધા નંદજશોદાએ મોટા રે, તે માટે થયા છો ખોટા. ગોકુળ.
નયણે શીદ ભરો છો નીર રે, કપટી છો હળધરના વીર. ગોકુળ.
હરિ બોલ્યા તે વચન ગુમાવ્યાં રે, સમ ખાઇને સૌ સમજાવ્યાં. ગો.
હરિએ પ્રેમકટાક્ષે જોયાં રે, રૂદે ભીડીને નયણાં લોહ્યાં. ગોકુળ.
ઉભા રહો હરિ ચાંદલો કીજે રે, વાસી શ્રીફળ ફોફળ દીજે. ગોકુળ.
હરિ હાથે દધિ વધરાવું રે, તિલક કરી મોતીડે વધાવું. ગોકુળ.
કાગળીઆ સંભારીને લખજો રે, વાંચી તતક્ષણ દુઃખ વિસરજો. ગો.
તમે વ્હેલા તે વળજો નાવ રે, મારી જીભ્યા એ કેમ કહું જાઓ. ગો.
હરિ હેતે પાછું ફરી જુઓ રે, વ્હેલા આવીને દુઃખડાં ખુઓ. ગો.

પ્રભુ હરિકેશવ આરાધું રે, સૈયા ફૂલડીએ બિછાવું. ગોકુળ.

પાયે લાગીને કહું છું કહાન રે, હસીને બોલોની.
રાધા મૂકી મનાવે માન, હસીને બોલોની.
તમે કેમ રીસાયા મહારાજ રે, પરસ્ત્રી શું રમ્યાછો આજ રે. હ.
તમે પ્રીત અમારી સાથ તોડી રે, નટવર બીજી સંગાથે જોડીરે. હ.
હરિ હેત હવે ઓછું કીધું, બીજી નારને તમે સુખ દીધું રે, હસીને.
મ્હારી સરખી તો હશે હજાર રે, રાધા પ્રાણતણાછો આધાર રે. હ.

હરિ સમજયા તે મન મોઝાર રે, અમે પરણ્યા નથી બીજી નાર રે.
રાધા રાણી.
હું તો કહું છું સાચી વાત રે, રાધારાણી રે.
પ્યારી તું છે હૈયાકેરો હાર રે, સાચી વાત માનો નિરધાર રે. રાધા.
હું તો આવ્યો છું ગૌ ચારી રે, મને થાક ચડયો છે નારી રે. રાધા.
તેથી મુખ મારૂં ઉતરીયું રે, દેખી વાંકું તમને પડીયું. રાધા.
હવે વ્હેમ હૈયામાંથી કહાડો રે, હાસ્ય વિનોદની બાજી માંડો. રાધા.

સખી ચાલો આપણે જઇએ, જશોદાને કહેવાને.
તારો પુત્ર આવે અમ ઘેર મહિડાં પીવાને,
છાનો આવીને ગોરસ ફોડેરે, સાથે સખાઓને તેડે. જશોદા.
અમે જળ ભરીએ જમના ઘાટેરે, સામો આવી કાદવડા છાંટેરે, જશોદા.
બાઇ શીખ કાનુડાને દેજોરે, એને સમજાવી કાંઇ કહેજો. જશોદા.
અમે ગોવાળણી રાંક જાતરે, તમે વિચારો જશોદા માત. જશોદા.
આવાં દુઃખ તે કયાં લગી સહીશું રે, ઝાઝું કરશે તો કંસ ને કહીશું. જશોદા.

બંસરીનાં હારીઆં.

બંસરી બજાઇ આજ રંગસે મોરારી.
મોરલી બજાઇ આજ રંગસે મોરારી.
રંગસે મોરારી આજ રંગસે મોરારી. મોરલી.
જીવજંતુ પક્ષી મોહે મોહે ધેન સારી,
ગોકુળકી ગોવાળણુ મોહી મોહી ક્ષીજનારી. બંસરી.
જમનાજીકી ઉલટ ભઇ ધુમ કીની બીહારી,
બેદ પઢત ભૂલ ગયે બ્રહ્મ બ્રહ્મચારી. બંસરી.
નૃત્ય કરત નારદ ભૂલે શંકરકે નારી,
ઇંદ્રસભા ભૂલ ગયે શુદ્ધ બીસારી. બંસરી.
બંસરીકે ટેલ સુનત ભૂલ ગયે સારી,
તુલસીદાસ બંસી બાજે તીનલોક નારી. બંસરી.

નહિરે જાવા દઉં તમને જાવા દઉં રે.
રસીયા મહારાજ તમને નહિં રે જાવા દઉં રે.
ન્હાના ન્હાનાજી તમને નહિં રે જાવા દઉં રે.
રસી અરજ તો અમેરી કહાન, મરજ તો તુમેરી શ્યામ,
ગરજ તો ઘણેરી જેમ રાખો તેમ રહું રે. રસીયા.
ધરણી તો ધરત ધ્યાન તરણી તરત તાન,
હરણીહરણી પડી શરણ શ્યામ કેમ સહું રે. રસીયા.
કહતહે ગુમાનીદાસ સુનીએ ગોપાળલાલ,
અરસ્પરસ દરશન કરી પ્રસન્નમાં રહું રે. રસીયા.

દેદેરી દાણુ અમશું આજ રાધે પ્યારી.
આજ રાધે પ્યારી ભીખુભાનકી દુલારી દેદેરી.
વ્રજકે હમ દાણી ભયે દાણુ લેગે ભારી,
બાત છોડ દાણુ પર સુકન સુણેકી કારો. દેદેરી.
ન્હાના નહિં દેંગે તોસે નંદલાલા,
નહિં દેંગે નંદલાલા છોડ બાળચાળા. નાના.
દુધ પીકે ચલે જાઓ બોલો બચન કાલા,
હમતો સે નહિ બોલેંગે ચલે જા છોગાળા. નાના.
બોલ મત બાત એસી જાની બ્રીજનારી,
ઘેર ઘેર નહિ છોડેગે, દેગે તો સેગારી. દેદેરી.
ઘર અમારે આવોગેતો, દેંગે મહિ પ્યાલા,
અહીઆં કછુ નહિ મીલે, કયાં કરે મત બાલા. નાના.
એસી એસી બાત બોલે કયું ડરાવે નારી,
દાણુ નહિ દેંગે તો તો બોલ મુખસેં હું હારી. દેદેરી.
કયા કરૂં મેં તમસુ લાલા, બોલો બચન કાલા.
બાત છોડ ઘેર ચલો, દઉંગી મોતનમાલા. નાના.
કયા કરૂં મેં તમસુ લાલા હમ મહિકે બીહારી,
તેરી મુખકી ચંદનીમે બાતકું બીસારી. દેદેરી.
લાજ નહિ નંદલાલા હજુ બ્રીજમે બાલા,
દાન દઉંગી બીંદ્રાબીનમેં જીનકા હે હવાલા. નાના.
એસી બાત સુનાઇ પ્રભુ કુંજકે બીહારી,
સુંદર મુખસે હસકે ચાલી, નેણ કટારી મારી. દેદેરી.
જુગલ કિશોર મીલકે ચલે આય કુંજગલનમે,
લીલા દેખી મુદિત ભયે, પુરણ આશ મીલનમે. દેદેરી.

નહિરે દાણ દઉં રે તમને નહિ દાણ દઉં રે,
રસીયા બાલેમ તમને નહિ દાણ દઉં રે.
કહેવું હોય તો કહેજે તારી જશોમતિ માતને,
અમે ભીખુભાનની બેટી કંસરાયને કહું રે. રસીયા.
રોકયો પનઘટ કહાનુડે કેટલું દુઃખ સહીએ.
તમે જાત આહીરની કોડી એક ના લઉં રે. રસીયા.
તું આહીર નંદકો છોયો જે કરે તે સહું રે.
વંદ્રાવનમાં રાસ રચ્યો છે, ચરણ કમળમાં રહું રે. રસીયા.

નમો નમસ્કાર તેરી પાવડીકું દેવા.
પાવડીકું દેવા રામ કરત તેરી સેવા. નમો
છત્ર ચમર ઓ સીંગાસન ધર લીગો સુત આગે,
કેકૈકો બચન સુનત બીસમ બાણ લાગે. નમો.
સુમિત્રાના સુત સંગ ચલે રહે આગી,
કેકૈકે કુખ પ્રગટ બોત લાજ લાગી. નમો.
ધીક પડયો એ કેકે જેણે બીકટ મનં કીધું,
તાત છોડી વૈકુંઠ પધાર્યા તરત જીવ લીધો. નમો.
ધિક્ પડયો એ રાજ પાટ ધિક્ અજોધ્યા તેરી,
રામ ગયા પછી રાજ કરવું ધિક્ પડયો મત મેરી. નમો.
ધરણી ખોલી સેજ રમી નેણ ભરીને સોઉં રે,
જેમ જેમ રામ પંથ પધારે તેમ તેમ મુખ જોઉં રે. નમો.
મેં બી જોગી રામ બીના ગ્રહે બાન કીનો,
તુળસીદાસ રામબી જોગી ભરત જોગ લીનો. નમો.

નંદલાલનાં હારીઆં.

નંદલાલ કનૈયારે બનો ઘેન ચરાવે.
હાથસે લાકડીવાં ને પાંઊસે પાવડીયાં,
હાંરે લાલા નટબર એસ દેખૈયાંરે. બનો.
સુર બ્રહ્માદિક પાર ન પામે,
હાંરે લાલાની તની તની ગમ પડૈયાંરે. બનો.
મે બીરે જાતિ ચલી બીંદ્રાબીન,
હાંરે લાલા મોહન એત સુનૈયાંરે. બનો.
સુરદાસ પ્રભુ તુમારે મીલનકું,
હાંરે લાલા ચારત નંદકી ગૈઆંરે બનો.

બીંદ્રાબીનકા દાણીરે ગોરસ દાણુ માગે.
બીંદ્રાબીનકો દાણીરે કહાનો દાણુ માગે.
મહિ મેરો સારો લૂંટ લીયોરે.
હાંરે મારી શિરકી મટુકી ફોડીરે. ગોરસ.
આ બીંદ્રાબનકી કુંજગલનમેં,
હાંરે લાલા પાલવ સાહ્યો મ્હારો તાણીરે. ગોરસ.
સુરદાસ પ્રભુ તુમારે મીલનકું,
હાંરે લાલા બાત કહું એ ના જાણીરે. ગોરસ.

કહાન કરત બરજોરીરે તમે સુનીયાં લોકો.
સાસુનણંદકી હે નહિં ચોરી,
હાંરે લાલા દિયર કરત ઠીંગા ઠોરીરે. તમે.
ઠુમક ઠુમક કહાન કરતહે,

હાંરે મ્હારી મોતનમાળા તોડીરે. તમે.
સુરદાસ પ્રભુ તુમારે મીલનકું,
હાંરે લાલા લાજ રખોની હમેરીરે. તમે.

ઘડુલો તે અમારો ચડાવોરે હો નંદના છૈયા,
મેરો ઘડુલો અતિશે ભારી,
હાંરે લાલા ન ચડાવો તો દઉં ગારીરે. હો નંદ.
જળ ભરવાને હુંરે આવીછું,
હાંરે લાલા ગોકુળીઆમાં રહુંછુંરે. હો નંદ.
ઘેર તે ન્હાના બાળક રડશે,
હાંરે લાલા સાસુડી મારી લડશેરે. હો નંદ.
નરસૈયાનો સ્વામી ભલેરે મળ્યો છે.
હાંરે મારો ઘડુલો શિરપર ધર્યો રે. હો નંદ.

ચીર તે અમારાં આપો રે હરિ પાવલે લાગું.
અબળા માણસ અમે લાજેરે મરીએ,
હાંરે લાલા કર જોડી માન માગુંરે. હરિ.
કદમે બેસીને શું નેણ નચાવો,
હાંરે લાલા અબળાને શું તરસાવો રે. હરિ.
સાંજ સમેની વેળારે થઇછે,
હાંરે લાલા ગાવડી દોવાની રહીછે રે. હરિ.
નરસૈયાનો સ્વામી હું માન માગું,
હાંરે લાલા જે જોઇએ તે આપું રે. હરિ.

જમુનાજીને કાંઠેરે વ્હાલો વેણુ વજાડે.
અબીલ ગુલાલની ધુમ મચીહે,
હાંરે ટેલ સુની અમે આવ્યાંરે. વ્હાલો.
પ્રેમકટારી વ્હાલે રે મારી,
હાંરે પીયુડાની નવ રહું વારી રે. વ્હાલો.
લાજ મરજાદા સર્વે રે મૂકી,
હાંરે લાલા ઘરનો ધંધો સઉ ચૂકી રે. વ્હાલો.
ત્રિલોકમાં કો પાર ન પામે,
હાંરે લાલા ચિત્તડું હર્યું ઘનસ્યામે રે. વ્હાલો.
નરસૈયાના સ્વામીની વિનતિ કરીયે,
હાંરે લાલા બ્હાવરા થઇને ફરીએ રે. વ્હાલો.

ચાલો સખી જાગ જમુના રે વ્હાલો રાસ રમાડે,
ઇત ગોકુલ ઇત મથુરાં નગરી,
હાંરે લાલા બીજમેં ગોવાલન ઘેરી રે. વ્હાલો.
મારી કાંકરીયાં ફોડી ગાગરીયાં,
હાંરે મ્હારી ભીંજ ગઇ તન સાડી રે, વ્હાલો.
આ બીંદ્રાબનકી કુંજગલનમે,
હાંરે લાલા જુગલ બની હે જોડી રે. વ્હાલો.
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર,
હાંરે લાલા ચરણકમળ ચિત્ત ઘેરી રે. વ્હાલો.

દીવાળીનાં હારીઆં.

મ્હારે દીવાળી થઇ આજ હરિમુખ જોવાને.
મ્હારાં સર્યાં રે સેવકનાં કાજ ભવદુઃખ ખોવાને.

આજ દિવાળી મેં અજવાળી હરિ જોયા નિહાળી રે,
વદનકમળપર વારી જાઉં વિડલા આંખડી થાય ટાઢી. હરિ.
રાધા નાચે કૃષ્ણ વજાડે ગોપિકા ગાય ગીત રે,
સતભામા રીસાવી રહ્યાં તે ગોકુળ ગામની રીત. હરિ.
રત્નજડિત સુનાની થાળી માંહી મૂક્યું કપૂર રે,
આરતિ કરૂં રે પ્રાણજીવનને રવી ઉગમતે સૂર. હરિ.
સુના કેરાં સૂરજ ઉગ્યા મોતીડા વરસ્યા મેઘ રે,
જન વિઠ્ઠલ પ્રભુ પાતળા મ્હને હરિ ભજ્યાની ટેવ. હરિ.

બલીહારી રે મોહનલાલ, ત્હારા લટકાને.
બલીહારી રે સુંદર સ્યામ, ત્હારા લટકાને.
લટકે ગોકુળ ગાય ચરાવી, લટકે પલવટ વાળી રે,
લટકે જળ જમુના જંપલાવી, લટકે નાથ્યો કાળી. ત્હારા.
લટકે ગિરિ ગોવર્ધન તોળ્યો, લટકે વાયો વંશ રે,
લટકે દળદાવાનળ પીધો, લટકે માર્યો કંસ. ત્હારા.
લટકે રઘુકુળ રૂપ ધરીને, સાહેર બાંધી પાજ રે,
રામે રાવણ રણમાં રોળ્યો, વિભીષણને આપું રાજ ત્હારા.
લટકો ત્હારો લાખ ટકાનો, ચટકાનું નહિ મૂલ રે,
રામકૃષ્ણ પ્રભુ ચતુરશિરોમણિ જોબનીયું ભરપૂર. ત્હારા.

લાગ્યો લાગ્યો રે નવરંગ નેહ, લખીયા હૈડામાં,
મારે પૂર્વ જન્મનો સ્નેહ, લખીયા હૈડામાં.
જળ જમના ભરવાને જાઉં ને, ન કરૂં કોનો સાથ રે,
એક વાર જાવું અદકું પડે તો, મનમાં થાઉં રળિયાત. લખીયા.

કાલિંદીને કાંઠડે અમે ન્હાવા પેઠાં નીર રે,
છેલ કરી અલબેલડે કંઇ, ચોર્યાં અમારાં ચીર. લખીયા.
રાધા ગોરી હરિ શામળો, જોવા સરખી જોડ રે,
કુંજગલીમાં કહાનુડે કાંઇ, પૂર્યા અમારા કોડ. લખીયા.
રાધા હોડણુ ચીર પટોળાં, મોહન માથે ખુંપ રે;
વંદ્રાવનમાં રાસ રચ્યો છે, રામકૃષ્ણ સ્વરૂપ. લખીયા.

આવે આવે રે નંદનો લાલ માખણ ખાવાને,
મીઠી લાગે રે તમારી ચાલ, નહિ દઉં જાવાને.
મને આતે આવે છે વ્હાલ, નહિ દઉં જાવાને.
પુરૂષોત્તમ પ્રાણ આધાર, નહિ દઉં જાવાને.
કનકકંચોળે માખણ ભરીયાં, સાકેર ભેળું અપાર રે.
પ્રસન્ન થઇ આરોગો મ્હારા વ્હાલા, દીન ગોપીના નાથ. માખણ.
પુરણ પુણ્યે હું તમને પામી, હવે નહિ મૂકું ખ્યાલ રે,
આંગણે ઉભી વાટડી જોઉં, કયારે આવે રે નંદનો લાલ. માખણ.
તું તો અમને આળ ચડાવે, નહિ આવું તુજ દ્વાર રે,
જૂઠું બોલે ને નેણ નચાવે, તું છે ધૂતારી નાર. માખણ.
દીનદયાલ દયાનિધિ કેશવ, એવું શું બોલો મોરાર રે,
રામકૃષ્ણ પ્રભુ એમ કરી કહેછે, ઉતારો ભવપાર. માખણ.

મ્હારે ઘેલા થયારે ગોવિંદ, કહોરે બાઇ કેમ કરીએ,
એના નિત્ય નિત્ય નવલા છંદ, કહોરે બાઇ કેમ કરીયે.
વાંકા નયણા વાંકી ભ્રગુટી, વાંકી ચાલ અપાર રે,
શેરડિયેથી સાદ સાંભળી, જઇને ભીડું દ્વાર. કહોરે.
માણસને શું મોહેડેરે કહીયે, કંઇ ન સમજે પેરરે,

સરોવરીએ શું પાણી સૂકાં, પીવા આવે ઘેર. કહોરે.
લાલ પાઘ ને લાલ ફેંટો નાગો લાલ ગુલાલ રે,
રામકૃષ્ણ પ્રભુ છેલ છબીલો, અચ્છો બન્યો નંદલાલ. કહોરે.

બેડું.

બેડું મ્હારે ભાર ઘણો ઓ રાજ, ઘડે મ્હારે ભાર ઘણો.
બાતાં કયું કરીએ દીનાનાથ, બેડે મ્હારે ભાર ઘણો.
લટકેરે આવું ને લટકેરે જાવું, લટકામાં સમજાવું,
ઘડીએક કાંઇ વિલંબ કરોતો, બેડું ઉતારીને આવું. બેડે.
કોરીરે સાડી ને જરદ કીનારી, વચ્ચે સુનેરી તાર,
ચંચળ નાર બંડી રહી આવે, રાય ચંપેકો હાર. બેડે.
કનકકંચોળે કેસર ઘોળું, હાથમે સુનેકી ઝારી,
જશોદાના કહાનજીને પૂજવા ચાલી, સાથે સકળ બ્રોજનાર. બેડે.
શેરી ભલી પણ સાંકડીરે, નગર ભલાં પણ દૂર,
નરસૈયા સ્વામીની સંગે રમતાં, જોબનીયું ભરપૂર. બેડે.

મારગ તમે શાને રોકો હો સ્યામ, શેરી તમે શાને રોકો.
મ્હારે જવું છે મથુરાં ગામ, મારગ તમે શાને રોકો.
મ્હારેરે જવું છે મહિ વેચવાને, અસુર અમને થાય,
સખીયો મ્હારી જતી રહેશે, હું કેમ રહીશ વનમાંહે. મારગ.
તું ગોવાળીયો ગોકુલનોરે, નંદજીનો કુમાર,
આટલો જુલમ શાને કરેછે, બ્હીતો નથી લગાર. મારગ.
રાજ અહિં છે કંસનુંરે, તું તે કેવો કહેવાય,
દાણી થઇને મારગ રોકે, એ દુઃખ તે કેમ સહેવાય. મારગ.

બીંદ્રાબનકી કુંજગલનમાં, કૃષ્ણ ચરાવે ઢોર,
નરસૈયાના સ્વામીને વિનવી કહું છું, ભવનાં બંધન છોડ. મારગ.

મ્હેરો છેલ લંગરવો કહાન, અંજન કયું કરિયું રે.
માતા જશોદાએ આંખડી આંજી, ટબકું કીધું ગાલ. અંજન.
હરિ શામળા શી સુરત, મધુરી શી મુરત, છેલછબીલે શ્યામ. અંજન.
રાધા ગોરી ને હરિ શામળો, શોભિત બ્રીજ લેવાન. અંજન.
ઝાડ કદમનાં થડ પર બેસી, મોરલીમેં ગાવે ગાન. અંજન.
મોરલીનાં ગાને ઘેલાં કીધાં, સાંભળ્યાં મધુરાં ગાન અંજન.
હાથમાં લાગીડીઆં ને પાઉંમે પાવડીઆં, શિર પર વાંકે બાલ. અંજન.
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, દીયો મે પ્રાણદાન. અંજન.

પાલવ મૂકો મોહનલાલ, અસુર આજ થયું છે.
ચીર તે અમારા ફટશે વ્હાલા, છલકાશે મહિનું માટ. અસુર.
મારગ વચમાં રોકી ન રહીએ, દેખે દુરીજન લોક. અસુર.
પીયુડો મારી પૂઠ ન મૂકે, નણંદીનો છે સંતાપ. અસુર.
સાસુડી ઘેર ખીજશે મ્હારી, રોશે તે ન્હાનાં બાળ. અસુર.
આજે કહાના જાવા દીયોની, આવી મળજો કાલ. અસુર.
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, ચરણકમળમાં રાખ. અસુર.

માઇ બ્રીજબાસી કહાન હો, તેણે મ્હારી ગાગર ઢોળી હો.
હાંરે નંદાનંદજીકા છૈયા હો, તેણે મ્હારી ગાગર ઢોળી હો.
હાંરે જશોમતીકા કનૈયા હો, તેણે મ્હારી ગાગર ઢોળી હો.
હાંરે બળિભદ્રજીકા ભૈયા હો, તેણે મ્હારી ગાગર ઢોળી હો.

ગાગર ઢોળી મેરી બૈયા મરોરી હો, મોતનકી લટ રૂમઝુમ તોરી, માઇ.
જીને જીને ગજરે ને બડે બડે નેણ હો, બીંદ્રાબનમેં કર રહ્યો સેન. માઇ.
દાસ મીરાંબઇ કહે, ગિરિધરલાલ હો, ચરણકમળ ચિત્ત રાખ. માઇ.

મોતીડાં વેરાશે ગીરધરલાલરે, જમુનાને આરે.
સોના તે કેરો મ્હારો ઘાટ ઘડ્યો વ્હાલા, ઉંઢણી રત્નજડાવરે. જમુનાને.
જશોદાના જીવન કાંઠડે ઉભા વ્હાલા, કેમ કરી ભરીએ ઓછાં નીરરે.
જમુનાને.
બચડતી તો ગોપી આવી ગોકુલમાં ઘેરી વ્હાલા, એટલે ઉગ્યા તે સુર્યભાનરે. જમુનાને.
મ્હેલો મ્હેલો કહાંન મારો પાલવ પાટે વ્હાલા, દેખે પેલા દુરીજન લોકરે.
જમુનાને.
રઘુનાથના સ્વામી શ્રી રઘુરાજ વ્હાલા, રાખો અમારી લાજરે. જમુનાને.

ચનક થનક તો થઇ રે, નાચે નાચે નંદનો નાધડીયો.
તાળબંધ તાળી વાગે ઘુઘરૂ ઘમકે,
હાંરે લાલ મોરલી બજાવે લઇ લઇ રે. નાચે નાચે.
નારદ નૃત્ય કરંતા રે આગે,
હાંરે ત્યાં તો સૂરજ રહ્યા છે મોહી મોહી રે. નાચે નાચે.
બ્રહ્મા વેદ ભણંતા રે આગે,
હાંરે ત્યાં તો સાથ રાધાને લઇ બઇ રે. નાચે નાચે.
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર,
ત્યાં તો કૃષ્ણજીએ મોરલી બજાઇ રે. નાચે નાચે.

ઝાંઝરીયું રૂમઝુમ વાગે, નેપુરીયું ઠમ ઠમ વાગે.

ચોખા ચરણ ચડાવું રે વિઠ્ઠલ વાંકા બોલો કેમ. ३ મ.
મેઘવરણ છો શ્યામ સુંદરવર, વિજળી ચમકે ચમ ३ મ.
પાછું ફરીને જુઓ સાહેબા, મ્હારા રે ગળાના સમ. ३ મ.

ભોળી.

આહીર સુંદર શામળો, સાહે રાધાવર વલ્લભો.
જલ્લ રહ્યો ને હરે નેણાં ભોળી રે,
કામણગારો કાનુડો ભોળી રે.
તેણે મને કામણ કીધાં ભોળી રે.
ચિત્તડલાં ચોરીને લીધાં ભોળી રે.
હાથડેના લાગે ધંધા ભોળી રે.
ફાકટ તે નાખ મુને ફંદા ભોળી રે.
જમનાજીને કાંઠડે ભોળી રે.
ઉભો શ્રી નંદજીનો નંદા ભોળી રે.
ઉભલો વગાડી વંસા ભોળી રે.
મોરલીમાં હર્યાં ગયા હંસા ભોળી રે. આહીર.
લંકામાં રાવણ રોળાયો ભોળી રે.
મથુરાંમાં માર્યો કંસ ભોળી રે.
શરદપૂનેમની રાતડી ભોળી રે.
ઉગીયા પૂનમ કેરો ચંદા ભોળી રે.
ચંદા શ્રી બાળમુકુંદા ભોળી રે. આહીર.

મટુકીનાં હારીયાં

મૂકો મનમોહન મટુકી, હાંરે મહિ છલકાય,
ભીંજે મ્હારી નવ રંગ ચુંદડી, હાંરે કહાના લાગું ત્હારે પાય. મૂકો.

કહાનજી ચરાવે ગાવડી રે, ઉભો જમુનાને તીર,
ગોપી સૌ ટોળે મળી, હાંરે વચે હળધર વીર. મૂકો.
પાલવ મૂકોની પાતળા રે, કહાના અળગારે રહો,
દાણ મીસે નવ દુભીયે, હાંરે બીજું જે જોઇએ તે લો. મૂકો.
તું છે ગાયનો ગોવાળીયો રે, હું છઉં બ્રીજની રે નાર,
વળગાઝુમે કહાના ના કરો, હાંરે તુટે નવસેરો હાર. મૂકો.
સાસુ અમારી ખાઝશે રે, નણંદી દેશે મ્હને ગાળ,
પરણ્યો કંથ નિહાળશે, હારે જુઠાં મૂકે મુને આળ. મૂકો.
નરસિંહ મહેતાની વિનતિરે, સુણો ચતુર સુજાણ,
ગોરસ કેરૂં શું ગુંજું, હાંરે સોંપ્યાં તન મન પ્રાણ. મૂકો.

બીન દરશન થઈ બ્હાવરી, હાંરે સૈયાં તોરેરે કાજ. બીન.
ઉભી ઉભી જોઉં વાટડીરે, બાલેમ ઘેર આવ,
પ્રીત લાગીરે પ્યારો લાલશું, હાંરે સૈયાં મત તરસાવ. બીન.
અગરચંદનની ઓરડીરે, હીરા રત્નજડાવ,
તાળાં કુંચીરે પ્રેમનાં, હાંરે સૈયાં ખોલત હાર. બીન.
મોર મુકુટ પર મોરલીરે, કુંડળ ઝળકે કાન,
વનમાં વગાડે વ્હાલો વાંસળીરે, હાંરે સામા મળીયાછે કહાન. બીન.
નરસિંહ મેહેતાનો સ્વામી મળ્યોરે, પ્રભુ પ્રાણના આધાર,
જન વિઠ્ઠલ પ્રભુ પાતળા, હાંરે ઉતારોની ભવ પાર. બીન.

ગાગેરીયાનાં હારીયાં.

ગાગેરીયાં મત ઢોળો કનૈયા, મેંતો દઉંગી ગાળી,
હાંરે મેંતો દઉંગી ગાળીરી, ગાગેરીઆં.

તટ જમનાપર ધેન ચરાવે , ઓઢી કામળીયાં કાળી, હાંરેહોડી.
જળ જમુનાકો શીતળ પાણી,ભર લાઇ રાધે પ્યારી. હાંરેભર.
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરધર નાગર, ચરણકમળ ચિત્ત ધારી. હાંરેચરણ.

તલપ તલપ મેરો જીવડો તલપે, કોઇ દીન રામ મીલાવે,
હાંરે કોઇ દીન કૃષ્ણ મીલાવે.
અંજન મંજન ભૂખે મોહન, અન્ન કછુએ ના ભાવે. હાંરે અન્ન.
સેજ સજન બીન સુનોરે મોહન, નયણે નિદ્રા ના આવે. હાંરે નૈણે.
દાસ મીરાં ને લાલ ગિરિધર, રાગ છત્રીસો ગાવે. હાંરે રાગ.

નંદકુંવર તારૂં નામ સાંભળી, સાસ ભર્યાં અમે આવ્યાં. હાંરે સાસ.
દોણીરે લઇ તે દોવારે બેઠા, વાછરડાં ધવડાવ્યાં. હાંરે વાછરડાં.
પ્રેમે પય પાણીમાં રેડ્યાં, સકરમાં ધી તાવ્યાં. હાંરે સકર.
પીયેરીઆંને પડતાં મૂકયાં સાસરીયાંને સતાવ્યાં. હાંરે સાસરીયાં.
દાસ મીરાં ને લાલ ગિરિધર, ચરણકમળ ચિત્ત ભાવ્યાં. હાંરે ચરણ.

વાંસળીનાં હારિયાં.

ધૂતારા ધરણીધર ત્હારી વાંસળીરે લોલ,
વાંસળીએ કાંઇ ઘેલાં કીધાં ગામજો. ધૂતારા.
સખી નહાતાં ધોતાં દોતાં વલોવતાં નિસર્યાંરે લોલ,
ટળતાં પડતાં રડતાં મૂકયાં બાળજો. ધૂતારા.
સખી સાસુસસરો જેઠજેઠાણી નવ લહ્યાંરે લોલ,
કંથજીને ચડતી મૂકી રીસ જો. ધૂતારા.
સખી મધરાતે મોહનજી બેઠા કદમ ચડીરે લોલ,

ગોપીજનનાં હરીયાં છે કાંઇ ચીર જો. ધૂતારા.
સખી અવળાં વસ્ત્ર અવળાં આભરણ પહેરીયાંરે લોલ,
કાન તણાં કાંઇ કેડે ઘાલ્યાં કોટે જો. ધૂતારા.
સખી શ્રી કૃષ્ણ પ્રભુ ભલે પધાર્યા શેરીએરે લોલ,
ગોપીજનની પૂરી છે કાંઇ આશ જો. ધૂતારા.

મીઠી ને વાગેરે વનમાં વાંસળીરે લોલ,
સાંભળાતાં વ્યાકુળ થઇ સ્ત્રીજની નાર જો. મીઠી.
પાણીડાંને મીસેરે વ્હેની જોવા નિસરીરે લોલ,
બેડું મૂકયું સરોવરની પાળ જો, ઉંઢણી વળગાડી આંબાડાળ જો.
નીરને ભૂલીંરે હરિને શોધતાંરે લોલ.
ન દેખું કાંઇ નંદજીનો લાલ જો. મીઠી.
સખીએ માણસ તો હલવે શું આવે નહિરે લોલ,
અમે કરતાં જપ તીર્થ દાન જો. મીઠી.
સફળ થયો જન્મારો સખી એક સેજમાંરે લોલ,
આંખડલીએ કીધા મુજને સાન જો. મીઠી.
સખી જોતાંને જોતાંરે મળીયાં કુંજમાંરે લોલ,
રામકૃષ્ણ પ્રભુ સોંપ્યા તમને પ્રાણ જો. મીઠી.

કીને કાકરી મોસે મ્હારીરે, જદુપતિ જળ ભરવા દો.
સાવ સુનેકી ઝારી અમારી, રત્ન જડિત રઢીઆળીરે. જદુપતિ.
સાસુ બુરી મારી નણંદ હઠીલી, દિયર દેછે મોસે ગાળીરે. જદુપતિ.
ચીર લેકે કદમ ચઢી બેઠે, મેં જળમે હું ઉઘાડીરે. જદુપતિ.
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, તુમ જીતે હમ હારીરે. જદુપતિ

જાદવજી જોતા જાઓરે, એકવાર અમ સામું.
કરગરતાં કંઈ કરૂણા કીજે, વારે વારે શું વાઓરે. એકવાર.
અમેરે તમારાં ને તમેરે અમારાં, શું મ્હારા સમ ખાઓરે. એકવાર.
શાંતિદાસનારે સ્વામી રસિક શિરોમણ, પ્રીતે પાલવડો સાઓરે.
એકવાર.

વારોરે જશોદા ત્હારા દાણીને, મ્હારે ઘેર શાને આવે છે,
શેરીએ રહીને સાદ કરે છે, દુરીજન લોક બળેછેરે. મ્હારે ઘેર.
સાસુનું સાલ્ર મ્હારી નણંદ હઠીલી, દિયરીઓ દમેછે રે. મ્હારે ઘેર.
તટ જમનાપર ધેન ચરાવે, મોરલીમાં મનડાં હરેરે છે? મ્હારે ઘેર.
શાન્તિદાસનારે સ્વામી રસિક શિરોમણ, અણચીંતવ્યો મળેછે. મ્હારે.

ક્હોરે ગોકુળ કેમ રહીએરે, વ્હાલો મ્હારો દાણ માગે છે.
સીકાંરે મોડે ને ગોરસ ફોડે, દધિના દાણ શીદ લેછેરે. વ્હાલો.
અમે વહુઆરૂ લાજેરે ભરીયાં, આડો આવીને ઉભો રહે છેરે. વ્હાલો.
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, દુરીજન લોક હસેછેરે. વ્હાલો.

માછીડારે હોડી હલકાર, મન છે મળવાનું. માછીડા.
ત્હારી હોડીએ હીરલા જડાવુ, ફરતી મૂકાવું ઘુઘર માળરે. મન છે.
સુનારે દઉંગાને રૂપાંરે દઉંગી, દઉંગી ગલેકો હારરે. મન છે.
આણી તીરે ગંગાને પેલી તીરે જમના, બીચમે ખડા નંદલાલરે.
મન છે.
શાંતિદાસના રે સ્વામી રસિક શિરોમણ, કૃષ્ણજી ઉતારો પેલે પારરે.
મનછે.

ક્યારે મળશે કહાનરે, જોશીડા જોશ જુવોની.
સાત સોપારી ને પાનનું બીડું, જાઉંરે જોશીડાને ઘેરરે. જોશીડા.
એક વિના મુને સુનું લાગે, વસતું ગોકુળીયું રાનરે. જોશીડા.
દુઃખેરે દેહડી દુબળીરે દીસે, જાણે પાકું પીળા પાનરે. જોશીડા.
દુઃખના તે કંઇ ડુંગર થયા છે, સુખ થયું સમશાનરે. જોશીડા.
શાંતિદાસનારે સ્વામી રસિક શિરોમણ, હૃદયામાં વસે રામરે જોશીડા.

પ્રભાતિયાં.

નંદકો નઠોર પ્યારો, ભોર ભયે આયો
ભોર ભયે આયો પ્યારો, ભોર ભયે આયો. નંદકો.
છબીમે સીનગાર કીનો, દીપક જમાએ લીનો,
સેજડી સમાર રહી, ભોજન ન ભાયો. નંદકો.
રજનીકો અંત આયો, ચકવાચકવીકું પાયો,
કુતીઅનકું હાર દીનો, ગાંઠકો ગુમાયો. નંદકો.
હાસ્યકી ભયી નિરાશ ઉદાસમે ભયો પ્રભાત,
નંદદાસ કહે પભુ રેન કાંહ ગુમાવ્યો. નંદકો.

જગાડે જશોદા મૈયા, નંદના કુંવર જાગો,
નંદના કુંવર જાગો હરિ, અમને વ્હાલા લાગો. જગાડે.
રવિ ભાનુ સૂર્ય ઉગ્યો અંધકાર ભાગ્યો,
વલોણાનો ઘોર વાગ્યો, આળસ મૂકો આઘો. જગાડે.
પાંચ વસ્ત્ર અંગે સોઇએ, પ્રેમનો છે વાગો,
ઘરઘરની ભામિની જાગી, ઠમકાર વાગ્યો. જગાડે.
વ્હાલો ફીધો ખોળે લીધો, તેડી લીધો આઘો,
નરસૈયાનો સ્વામી મળ્યો, ભવનો ફેરો ભાગ્યો. જગાડે.

ઉઠીએ ગોકુળવાસી, નંદરાય ઉઠાડે. ઉઠીયે.
પ્રભાત કેરો સમય ભયો, ગોવાળ ઉભાં દ્વારે,
તેરી મૈયા મહિ વલોવે, ધેન દોવી છે ત્હારે. ઉઠીયે.
નેણુ ચોળો આળસ મોડો, દૂધ પીયો પ્યારે,
શણગાર સબ પહેરી લીયો, ગોપી ગીત ગાવે. ઉઠીયે.
સુરદાસ કહે મેઉ હુવા, દાસ રામકૃષ્ણજીકે,
કર જોડીને વિનતિ કરૂં, આપ મહેર કીજે. ઉઠીયે.

જગાવે જશોદા રાની, જાગો મેરે લાલા. જગાવે.
રવિકી કિરણ જાની, કુમુદ નીસકું ચાની,
કમળ કળી બીગસાની, દધી મથત ગોવાળા. જગાવે.
સબળ સુદામા તોહે, ઉજવળ બસન લીયે,
દુવાર થાંડે તેડતહે, ગોવાળ ગોપાળા. જગાવે.
નંદદાસ બલીહારી, ઉઠ બેઠો ગિરિધારી,
સબકો દેખ્યો બાહે, લોચન બીસાલા. જગાવે.

જાગીયે બ્રીજલાલ કુંવર નંદકે દુલારે,
નંદકે દુલારે હરિ નંદકે દુલારે.
મથુરાંમેં જનમ લીયો ગોકુળ સીધારે,
પુતનાકો પ્રાણ લીયો કંસકુ વિડારે, જાગીયે.
જમુનાજીમાં ગેંડ પડી ગોપાળલાલ હારે,
કાળીનાગકું નાથ દીયો, કૃષ્ણ જાહેકારે. જાગીયે.
જળસેં હરિ ગજ છોડાયો, દ્વારકાંસેં આયે,
સુરદાસ પ્રભુ મદન મોહન જદુપતિકે દ્વારે. જાગીયે.

જય જય શ્રી રામકૃષ્ણ ગોકુળ ગોવાળા,
ગોકુળ ગોવાળા વળી નંદજીના લાલા. જય.
શંખ ચક્ર ગદાધારી કાને કુંડળવાળા,
જમુનાજીમેં નાગ નાથ્યો જશોદાજીના કાલા. જય.
મોર મુગટ માથે બીરાજે ઝાંઝરના ઝમકારા,
લટકાળી એની ચાલ કહીયે, પગ પદમવાળા. જય.
બીંદ્રાબનમે ધેન ચરાવે, કંઠે તુળસીકી માળા,
બલીહારી તારી શી કહું, મુખે મોરલીવાળા. જય.

જાગીયે ગોપાલ લાલ, પંછી બન બોલે. જાગીયે.
રવી ભયો ઉદેભાન, પંછી સબ તુષ્ટમાન;
ભ્રમર કરે ગુંજ ગાન કમળ નેન ખોલે. જાગીયે.
શશી કમળ શીતળ થઇ, ચકવી પીયા મીલન ગઇ;
અતિ સુગંધ પવન મદન દ્રુમ પાન ડોલે. જાગીયે.
સુરદાસ કહે ભયો પ્રભાત, જાગીયે પનીઆરી જલ ભરન જાત;
ભ્રમર કરત સુંદર નાદ, ઝમકાર બોલે.

પ્રાણ જીવન પ્રાત ભયો, જાગીયે બલ જાઉં રે. પ્રાણ.
માતા જશોદા ધેન દોવે મેરે કહાનકું પીલાવું રે. પ્રાણ.
ઘી ખાંડ દૂધ ભાત મેરે લાલકું ખીલાવું રે. પ્રાણ.
શ્યામ સુંદર મદન મોહન મેરે લાલકું લડાવું રે. પ્રાણ.

આજ કામ કાલ કામ પરશુ કામ કરના,
પહેલે દિન બહોત કામ કામહીમેં મરના. આજ કામ.
ઉઠત કામ બેસત કામ ફીરત કામ કરના,

સાઇ શ્રી રામ નામ એક બે આચરના. આજ કામ.
તજો કામ ભજો રામ સંસાર સમરના,
સુર કહે પ્રભુ મદન મોહન કૃષ્ણ નામ સાચા. આજ કામ.

મેરે મન રામ નામ દુસરા ના કોઇ,
દુસરા ના કોઇ રામ દુસરા ના કોઇ. મેરે મન.
સૃષ્ટિ સઉ સરજાવી જેસી દેવ રહ્યા જોઇ,
જગત પિતા એને કહીયે ભકત રહ્યા મોહી. મેરે મન.
મથુરામેં દેહ ધરી ગોકુલમાં ગવાઇ,
નંદ ઘેર ગાય ચારી ગોપીઓને નચાઇ. મેરે મન.
અવતાર એણે બોત લીયા કળી ન શકે કોઇ,
દેવતણો એ દેવ કહીયે અગાધ લીલા હોઇ. મેરે મન.
મોરમુગટ છત્રધારી કાને કુંડળ સોઇ,
નરસૈયાના સ્વામી તારે ચરણે શીશ નમાઇ. મેરે મન.

ગળે ભુજંગ ભસ્મ અંગ શંકર અનુરાગી,
શંકર અનુરાગી પ્યારે શંકર અનુરાગી. ગળે.
શીશ જટા વાઘાંબર ગળે રૂંઢ માળા,
પ્રીરત નગન રેહત મગન ગૌરિ સંગ બાળા. ગળે.
ચિતા ભસ્મ અંગ રંગ કરમેં ગ્રહી માળા,
તુંહી આદિ તુંહી અંત જગકે રખેવાળા. ગળે.
નીલકંઠ ગંગાધર આપ સીલધારી,
ગુનંદન લંબોદર સાહેબા તમારી. ગળે.
હસી વસી કરત ભેદ ચારો દશ દિશા,
અબતો પાર ઉતારો નાથ, કહત ગૌરીદાસા. ગળે.

ચાંદલી આપોરે મા મને ચાંદલી આપો,
નક્ષત્ર ચુંટીને મા મારે ગજુએ ઘાલો.
રોએને રાતડીઓ થઇને ચાંદા સામું જુએ,
માતારે જશોદાજી હરિનાં આંસુડાં લુએ.
ખાજાંને લાડુરે તે તુંને ખાવા આપું,
આકાશે ચાંદલીઓ વસે તે ક્યાંથીરે આપું.
ચણા ને ચારોળી તે તારે ગજુએ ઘાલું,
બાળકતો સઉને હશે પણ તુંથી સો હારૂં.
સુના થાળીમાં પાણી ઘાલી તેમાં ચાંદલીઓ આપ્યો,
ચોદ લોકના નાથ પ્રભુજીને રોતોરે રાખ્યો.

ગૌને હળાવેરે ગોપી ગૌને હળાવે,
ઓ કહાનુડાજી ઓ કહાનુડાજી કહીને બોલાવે.
આજ મારી ગાયે દુધ થોડેરૂં દીધું,
ધુતારા નંદજીના પુત્રે દોહીને પીધું.
સાંભળરે સુલક્ષણી નારી વાતલડી મારી,
જેવી તું ધુતારી તેવી ગાવડલી તારી.
મીઠાં મીઠાં વચન શુણી ગોપી આનંદ પામી,
ભકતવત્સલ ભૂધરા મેહેતા નરસૈંયાના સ્વામી.

બોળીરે ભરવાડેણ હરિને વેચવા ચાલી,
સોળ સહસ્ત્ર ગોપીના વ્હાલાને મટુકીમાં ઘાલી.
શેરીએ શેરીએ સાદ કરે કોઇલોરે મોરારી,
ચોદ લોકના નાથને વેચે આહીરની નારી.
મટુકી ઉતારી રે માંહે મોરલી વાગી,

બીજની સહુ નારી જોઇને હસવા રે લાગી.
બ્રહ્માદિક ઈંદ્રાદિક બેઠા કૌતક ભાખે,
સોળ સહસ્ર ગોપીના વ્હાલાને મટુકીમાં દેખે.
ભરવાડીના ભાગ્યે પ્રકટ્યા અંતરજામી,
ભક્તવત્સલ ભૂધરા મેહેતા નરસૈંયાના સ્વામી.

જાગોરે જશોદાજીના જીવન આળસડાં મરડી,
પક્ષીડાંતો શબ્દ કરેછે રજની રહી થોડી.
દેરાણી જેઠાણી મારી નણદી જાગે,
પાડોશણના ઘરમાં ઘમ ઘમ વલોણું વાગે.
ક્ષણું એક રો'તો આવું તમારી પાસે,
પાલવ ગ્રહ્યો તે મારો ગોપીના નાથે.
આળસડાં મરડોતો ચીર લઉં તાણી,
સરખીને સમાણી સહીયર જાયછે પાણી.
આજની રજની રે રંગ કહ્યો નવ જાય,
સાંભળ સખીરે ઉલટ અંગે ના માય.

ધન્ય રે ધન્ય મહા પુન્ય જશોદા તણું, પુત્ર ભાવે પરિબ્રહ્મ રાજે;
નંદનો નંદ આનંદ થઇ અવતર્યો, શેષ બળિભદ્ર સંગે બીરાજે,
અમર આહીર અર્ધાંગ ગોપાંગના, વૃક્ષવેલી સરવ ઋષિ રાણી;
ભક્તિ તે રાધિકા મુક્તિ જશોમતિ, વ્રજ વૈકુંઠ તે વેદ વાણી.
નિગમ વાસુદેવજી ગાય ગોપી રૂચા, દેવકી બ્રહ્મ વિવાદ કાવે,
બ્રહ્મ પર લાકડી વેણુ મહાદેવજી, પંચવદને કરી ગાન ગાવે.
ઇંદ્ર અર્જુન હંકાર દુર્યોધન, દેવતા સર્વ અવતાર લીધો;
ધર્મ તે રાય યુધિષ્ઠિર જાણજો, દાસનો દાસ નરસિંહને કીધો.

પાછલી રાતના નાથ પાછા ફર્યા, શું કરૂં રે સખી હું ન જાગી,
હરખતાં નરખતાં નિદ્રા આવી ગઇ, બોલ દીધો વ્હાલે બીરદ પાળી.
કૃષ્ણજી ક્યાં હશે સોએક હવે સુણશે, પ્રથમ જઇને હવે પાય લાગું;
ઉઠ આળસ તજી હરિ નથી ગયા હજી, બહાર ઉભા હશે હેત જોવા,
નરસૈયાંના સ્વામીને આ ભવે વશ કરી, ઘેર જાઉં હવે ઘેન દોવા.

મને મેલરે સુંદરી પ્રાત હવો હવે, ગૌધેન ચારવા અસુર થાએ,
રાત રમતાં રહી પાછલી ખટ ઘડી, માહરી માતા તો વ્હેલી જાગે.
સાદ કરશે મને સેજમાં શોધશે, હું રે આવ્યો તારી પાસ છાનો,
રીસે ભરાઇને નંદજીને પૂછશે, પાય લાગી કહું કંઇક માનો.
નરસૈંયાના સ્વામીને ત્રિપદ પામીને, નિકટ નૈણે પુર ચાર લીધા.

આજની રાતની વારતા શું કહું, સ્વપ્નમાં શામળા સંગ પરણી,
ચોરીમાં પરવરી પાસ બેઠા હરિ, બાઇ મારા કરમની કોણ કરણી.
ચાર વેદા કરી જાય મંગળ ફરી, નરહરિએ મારો હાથ ઝાલ્યો.
ઘૃત તણા દીપતણો મંડપ રહ્યો ઝગમગી, માંડવે નંદ આનંદ પામ્યો.
કનક આભ્રણ ધરી કુમકુમ કેશર ભરી, જશોમતિ સાસુને પાય લાગી,
નરસૈંયાના સ્વામીએ એક કૌતક કહ્યું, એટલે ઝડપ ઝબકીને જાગી.

મેલ પીતાંબરા અંબર માહરૂં સૂરજ ઉગે ત્યારે સૂઇ ન રહીયેં,
અમ ઘેર સાસુડી નણંદ રીસાળવી, કંથ પૂછે તેને શું રે કહીયેં,
તું તારે મંદિરે પ્રેમશું પોઢીયો, માહરે મંદિરે દૂર જાવું,
કંઠેથી બાહુડી કહાડ કમળાપતિ, ક્ષણ એક રહી તારી પાસ આવું.
ઘેન દોવી ઘેર વાછરૂં ટળવળે, મહિરે વલોવવું આજ રે મારે,
લોકની લાજ લોપી લક્ષ્મીવરા, કોણ આવશે તારે ઘેર કાલે.

કંઠેથી કુસુમના હાર કરમાઈ ગયા, દીપક જ્યોત તે ક્ષીણ થાએ,
પક્ષીડાં શબ્દ કરે અતિ સુંદરા, આંગણે રાગ પંચમ્ ગાએ.
રાત સઘળી હું તો તુજ સંગે રમી રહી, ઉજાગરે કહું શીશ નામી,
નરસૈંયાના સ્વામી ભલે મળ્યા, બ્રેહની વેદના દૂર વામી.

ઉઠ ઉતાવળો ચાલને વિઠલા, ગોવિંદ ગાયને વચ્છ ધાવે,
જાગની જાદવા જનુની જશોદા વદે, કહાન કહાં ઘણી તને નિદ્રા આવે ?
દંતધાવન કરો આળસ પરહરો, રજની મીટીરે ગઇ પો'રે ફાટયું,
કુર ને કરમળો શે ન શીરાવતો, દહીંરે દામોદરા થાય ખાટું.
બારણા બહાર બળીભદ્રજી ઉભલા, તેરે વ્હાલા તારી વાટ જોઇ,
નરસૈંયાના સ્વામીનું મુખડું દીઠડે, માતાનું મનડું અંતિરે મોહ્યું.

કામછે જી-કામછે જી જાવા દે ગુમાની કહું, માર ઘેર કામછે જી,
ઇત ગોકૂલ ઇત મથુરાં નગરી, વચમાં ગોકુળીયું ગામછે જી.
આણી તીરે ગંગા ને પેલી તીરે જમુના, કાળીનાગ નાથ્યો વ્હાલો શ્યામ
છે જી.
ઘર પછવાડી મારે કદળીનું વન છે, બારણે ચંપાનું ઝાડછે જી, જાવાદે.
ગરજ હોયતો મારૂં ઘર પૂછી આવજો, રાધેશ્વરી મારૂં નામછે જી.--
જાવાદે.
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર ચરણ કમળ ચિત દામ છે જી. જાવાદે.

ક્યાં જાઉંરે વેરણ રાત મળી,
રાત અંધારી વ્હાલા વાદળ કાળું, સમી સાંજની મારી આંખ મળી.
પગ તણીરે મારી પીડારે પાકી દુઃખનાં ડગલાં ભરીરે ભરી.
મોર મુગટ પીતાંબર વાળો કાને કુંડળ મણીરે મણી.
ઝરમર ઝરમર મેવલોરે વરસે ચમક ચમક થાય વિજળડી.

ચોરા જોયારે વ્હાલા ચૌટાંરે જોયાં શોધી વળી કુંજ ગલીરે ગલી.
નરસૈંયાના સ્વામી મારે મંદિરે પધાર્યા પાયે લાગું હુંતો વળીરે વળી.

સ્થિર રહે ચાંદલા મા કરીશ વ્હાણું, મારે પ્રાણજીવન ઘેર આવ્યારે.
પ્રાણ જીવન ઘેર આવ્યા મારે જગજીવન ઘેર આવ્યારે.
રસીયા સાથે રજની રમતાં મનડામાં ઘણું ભાવ્યારે.
ચાંદો વીટયો ચાંદરણીએ, સરોવર વીંટયું વેળુરે.
ગોવીંદ વીંટયો ગોવાળણીએ, હંસામનની હેલીરે.
પપૈયા પીયુ પીયુ કરી બોલે કુકુરીયાં હું વારૂં તુજને.

પ્રભાતના પહોરમાં દીઠા ડાકોરમાં, ઠીક ઠાકોરને મન મોહ્યું,
ધન્ય ઘડી આજની મેહેર મહારાજની, સેજમાં શામળે સામું જોયું.
નરહરી નરખીયા પ્રેમશું પરખીયા, ગોમતી ગંગમાં અંગ ધોયું,
રણછોડ રાયરે જગત જોવા જાય છે, પલક એકમાં પાપ ખોયું.
વેદની વાત છે સમુદર સાથ છે, નાગને નેતરે નીર વલોયું,
સ્વામી ઇચ્છારામના નવે ખંડે નામના, નરહરિ નરખીને દુઃખ ખોયું.

ઉઠની આરાસુરી જાગો જગદીશ્વરી, ભાસ્કરી શક્તિ પ્રકટ થઇને ઉભી,
આળસ મરડીને શય્યા કર વેગળી, રાત્રિ સ્વરૂપને શીઘ્ર તજની.
ભાનુ મંડળ થકી ચંદ્રમંડળ થકી આવીને રહીશું તું મૃત્યુ લોકે,
વેદ છે તુજ થકી શાસ્ત્ર છે રૂપિ થકી, ધન્ય વેદેશ્વરી વેદવાણી.
પંચમહાભૂતથી શક્તિ કર તુજતણી, એહમાં રાખજે લાજ મારી,
શક્તિ નવનિધિ તણી છે બાલ વસ્ત્રરૂપી, તાહરે દ્વાર આવીને ઉભી.
કર જોડી કલવલે સ્તુતિ કરે તુજ તણી, દર્શન અંબિકા આપ વ્હેલી,

કૃપાકટાક્ષ તુજતણી કરની માયા મુજ ધણી, અંબિકા તું આવી માત સામી.
આધિહર વ્યાધિહર હરઆણુહારિણી, આપની તુજ ચરણ મુને દાસ જાણી.
આ સ્તુતિ જે કોઇ ગાય ને સાંભળે, અંતે તે પ્રાણી અંબાને પ્રોળે–હડની.

રખે તું વેણુ પ્રહારી પુરવ જનમમેં અતિ તપ કીધો, તો સુંદર વર પામીરે;
ધન્ય ધન્ય આંજની રજની મારે, સહજ પધાર્યો સ્વામીરે.
સારો સોઢીએ શેરડીએ, લેરમલેર તું રંગારે,
ભલે મળ્યો નરસૈયાનો સ્વામી, ગોપીજન ગોવિંદારે.

સુરજ ઉગે ને સાધન સાધે,
હાંરે તારૂં ભજન કરે ભજનીરે,
હો રસીયાજી કયાંરે રમ્યા રજનીરે. હો રસીયાજી.
આજનુંરે સૂખડું કહોરે મને પ્રભુજી,
સઉ મળીને પુછે સજનીરે. હો રસીયાજી.
મોરમુગટ ને કાનેરે કુંડળ,
વળી ચાલ ચાલે ગજનીરે. હો રસીયાજી.
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર,
તારૂં લંપટપણું તજનીરે. હો રસીયાજી.

જળ કમળ છાંડી જાઓરે બાળક, સ્વામી અમારો જાગશે.
જાગશે તને મારશે મને બાળહત્યા લાગશે.
કહેરે બાળક તું મારગ ભૂલ્યો, કે તારા વેરીએ વળાવીઓ,
નિશ્ચે તારો કાળજ ખુટયો, અહિંતે શીદને આવીઓ.

નથી નાગેણ હું મારગ ભૂલ્યો, નથી મારા વેરીએ વળાવીઓ,
મથુરા નગરીમાં જુગટું રમતાં, નાગનું શીશ હારીઓ.
રંગે રૂડો રૂપે પૂરો, દીસતો કોડીલો કોડામણો,
તારી માતાએ કેટલા જન્મ્યા, તેમાં તું અળખામણો.
મારી માતાએ બે જન્મ્યા, તેમાં હું નટવર નાધડો,
જગાડ તારા નાગને મારૂં નામ કૃષ્ણ ક્હાનડો.
લાખ ટકાનો મારો હારજ આપું, આપુંરે તુજને દોરીઓ,
એટલું મારા નાથથી છાનું, આપું તુજને ચોરીઓ.
શું કરૂં નાગેણ હાર તારો, શું કરૂં તારો દોરીઓ,
શાને કાજે નાગેણ તારે, કરવી ઘરમાં ચોરીઓ.
ચરણ ચાંપી પૂછ મરડી, નાગેણ નાગ જગાડીઓ,
ઉઠોની બળવંત કોઇ, બારણે બાળક આવીઓ.
બેઉ બળીયા સાથે મળીયા, કૃષ્ણે કાળીનાગ નાથીઓ,
સહસ્ર ફેણા ફુંફવે જેમ, ગગને ધાલે હાથીઓ.
નાગેણ સઉ વિલાપ કરે જે, નાગને બહુ દુઃખ આપશે,
મથુરાં નગરીમાં લઇ જાશે, પછી નાગનું શીસ કાપશે.
બેઉ કર જોડી વિનવે સ્વામી, મૂકો અમારા નાથને,
અમે અપરાધી કાંઇ ન સમજ્યાં, ન ઓળખીયા ભગવંતને.
થાળ ભરી સગ મોતીએ, શ્રીકૃષ્ણને વધાવીઆ,
નરસૈયાના સ્વામીની પાસેથી, નાગેણે નાગ છોડાવીઆ.

પારણું.

માતા જશોદા ઝુલાવે પુત્ર પારણે, ઝુલે લાડકડા પુરૂષોત્તમ આનંદભેર,
હરખી નરખીને ગોપીજન વાએ વારણે, અતિ આનંદ શ્રી નંદાજીનેઘેર
માતા.

હરિના મુખડાંપર વારૂ કોટિક ચંદ્રમા, પંકજલોચન સુંદર વિશાળ કપાળ,
દીપક જ્યોતિ સરખી દીસે સુંદર નાસિકા, કોમળ અધર અરૂણ છે રૂડાં
રાતાં ચોળ. માતા.
મેઘશ્યામકાંતિ ભ્રગુટી છે વાંકડી, ખીલટીઆળા ભાળ ઉપર ઝુમે કેસ,
માતા.
હસતાં દંતુડી દીસે બેઉ હીરાકણી, જોતાં લાજે કોટિક મદનમોહન વેષ,
માતા.
સિંહનખ જડેલું સુવર્ણ શોભે સાંગલું, નાજુક આભ્રણ સઘળાં કંચન
મોતીહાર, માતા.
લાલ લલાટે કીધો કુમકુમકેરો ચાંદલો, શોભે જડીત્ર જૂણે મુકતામણિની
માળ, માતા.
જનની જગતે આજે અણીઆળી બેઉ આંખડી, સુંદર કાજળ કેરૂં
ટબકું કીધું ગાલ. માતા.
સર્વે સોનાનું જડીત્ર મણિમય પારણું ઝુલાવે રૂમઝુમ વાગે ઘુઘરીનો
ધમકાર, માતા.
માતા વિધવિધ વચને હરિગુણ ગાય હાલરાં, ખેંચે ફુમતીઆળી રેશમ
દોરી સાર, માતા.
મારા કહાનાની સમાણી કન્યા લાવશું, મારા લાલને પરણાવીશ મહોટે
ઘેર.
મારો જાયો વરરાજા થઇ ઘોડે બેસશે, મારો કહાનો કરશે સદા લીલા-
લ્હેર, માતા.
જેનો શેષ શંકર સરખા પાર પામે નહિ, નેતિ નેતિ કહેછે નિગમ વારે
વાર,
તેને નંદરાણી હુલરાવી ગાએ હાલરા, નથી નથી એના ભાગ્યતણો
કાંઇ પાર. માતા.

ધન્ય વ્રજવાસી ગોપીજન નંદ જશોમતિ, ધન્ય ધન્ય વંદ્રવન હરિકેરો
ત્યાં છે વાસ,
સદા જુગલ કિશોરરે ત્યાં લીલા કરી, બલીહારી કહે છે દયારામદાસ,
માતા.

માતા જશોદા બોલાવે જમવા લાલને, ચાલો લાડકડા પુરૂષોત્તમ લાગું પાય,
તેમ તેમ રીસાવી રંગ રસીયોજી આવે નહિ, પાછળ દોડે તેમ નટવર
નાસી જાય. માતા.
કાળા કેમ સંતાપે મુજને કામ છે, વાટ જુએ કહાના બેસી રહ્યા બળવીર,
તુજને શિખામણ દઉં છું તે કેમ નથી લાગતી, શા માટે શામળીયા ભરો
નેત્રમાં નીર. માતા.
આવા ઢંગ ધુતારા જે કોઇ તુજમાં જાણુશે, ત્યારે પરણ્યાની શી થાશે
હરિજી પેર,
કોઇ કન્યા નહિ આપે કહાના કહું છું તુજને, રાખો ડહાપણ ચાલો રાડ
તજીને ઘેર. માતા.
જેમ તેમ સમજાવી લઇ ચાલ્યાં સુંદરશ્યામને, કટિએ બેસાડીને ચુંબન
કીધું ગાલ,
મુખડાં હરખી નરખી રંગમાં રીઝયા ઘણું, લાવી મુખડા આગળ મૂકી
કનકની થાળ. માતા.
માંહે પકવાનો પીરસ્યાં છે ભલી ભલી ભાતનાં, ખાજાં જલેબી ઘેબર
બરફી ખુરાં સાર,
માંહે સુતરફેણી આણી અતિશે ઉજળી, પુરણપોળી સકરપારા શીરો
સાર. માતા.
મેવા મીઠાઇ લાવ્યાં છે માત જશોમતિ, રીસ ઉતારી પ્રીતે જમોની
મારા બાળ,

અતિ આનંદે જમાડે સુંદરસ્યામને, ગોપી રીઝવી રીઝવી રમાડે નંદ-
લાલ. માતા.
રીઝવી રમીને જમ્યાછે હરિ બળદેવજી, માતા જશોદાને આનંદ ના માય,
હરખે જમાડી પોરાડે પ્રભુને પારણે, ઉભો દાસ હરિભદ્ર ઢોળે પ્રભુને
વાય. માતા.

(સીતાના મહીના.)

સખી આવીઓ કાર્તિક માસ, કે કંથ સીધાવીઆ,
જે માસે મૂકી ટહાડ, શીઆળો ભર આવીઓ.
મને મૂકી ગયા નિરધાર, પીયુરે મારા પરવર્યા,
જેવા જમડા વેરણ હોય, જીવડો મારો જાય છે.
સખી માગસરીએ મદ જાય, બાળાપણ દોહલું,
જેના રામ ગયા પરદેશ, દહાડા લેવા દોહલા.
સખી સુની દીસે સુંદર સેજ, સુના દીસે ઓરડા,
જેના પ્રભુ ગયા પરદેશ, તેને શેનાં સોયલાં?
સખી પોષ માસે પરિબ્રહ્મ, મને બહુ સાંભરે,
સીતા એકલડાં વનમાંહ્ય, ઝુરી ઝુરી શું કરે?
હરિ વિના વાણું ન વાય, રહેવાય નહીં એકલું,
કોઈ આવે ને કોઇ જાય, સંદેશો મોકલું.
સખી આવીઓ માઘ માસ, સજ્જન મુને સાંભરે,
એ રૂતુએ હિમાળો વાય, દેહી મારી થરથરે.
સખી પોતાના દીલડાની વાત, કોની પાસે ખોલીએ,
જેના રામ ગયા પરદેશ, અવર શું ન બોલીએ.
સખી ફાગણ મહીને ફુલ, દીસે રળિયામણાં,

જેના રામ ગયા પરદેશ, ફુલો કોણ કામનાં ?
સખી પીપળે આવીઆં પાન, હજીએ ન આવીઆ,
એમ વહી ગયા પાંચ માસ, છઠ્ઠો ચૈત્ર આવીઓ.
સખી ચૈત્રે ચિંતા માંહે, સુકાઇને સળવળ્યાં,
ના આવીઓ કાગળ એક, હરિના હાથનો.
સખી ઉનાળે લુ વાય અગ્નિ બહુ બાળે,
ન આવ્યો કલ્યાગરો કંથ, હૈયામાં ખરખરે.
સખી વૈશાખે વનમાંય, હીંડોળે ઝુલતા,
આવી પાકી આંબા ડાળ, સૂડા ઘણું ચાખતા.
રીસાવી ગયા મારા રામ, નૈણાંરે રહ્યાં ચોળતાં.
આવી ફૂટી આંબા શાખ, વીખડાં જેમ ઘોળતાં.
સખી જેઠ માસે જળમાંય, સજોડે ઝીલતાં,
જેના રામ ગયા પરદેશ, સહીયરશું ખેલતાં.
સખી નાહી ધોઇ નીરધાર, અંબોડો વાળીએ,
જેના રામ ગયા પરદેશ, કાજળ કેમ સારીએ.
સખી આવીઓ આષાઢ માસ, પપૈયા પીયુ લવે,
ઝીણા ઝરમર વરસે મેહ, આભેથી ઉતરે.
સખી ઘોર અંધારી રાત, ચમકતી દામની,
જેના રામ ગયા વનવાસ, સેજો કોણ કામની ?
સખી આવીઓ શ્રાવણ માસ, શ્રાવણ વરસે સરવડે,
સીતા ભીંજે નવરંગ ચીર, નૈણેથી આંસુ ઝરે.
સખી ભાદરવે ભરથાર, વીના કેમ જીવીએ,
આવી નવી કરસણ ડાળ, નવાંરે કેમ ચાખીએ.
સખી પ્રેમ રસની પ્રીત, પળે તો પાળીએ,
એવાં નગુરાં માણસની પ્રીત, ટળે તો ટાળીએ.

સખી આવીઓ આસો માસ, દીસે રળીઆમણો,
ઘેર પધાર્યા શ્રી જગદીશ, દિવસ સોહામણો.
પુરમાં વરત્યો જય જયકાર, અજોધ્યામાં આવીઆ,
સતી સીતાના પૂર્યા કોડ, મોતીડે વધાવીઆ.

(રાધાના મહીના.)

કારતક માસે કાનજી રે, મ્હેલી જઇએ ન એમ,
રૂદન કરે રાણી રાધિકા, વરસે આંસુડે મેહ.
હરિ વિના હૈડાં સુકાય છે, પાપી પ્રાણ ન જાય,
લોભી જીવડો ન જાય, શું રે જીવું હું સંસારમાં.
માગશર માસે માનું નહીં રે, મ્હારા મોહનલાલ,
સુની દીસે સુંદર સેજડી, પડે પેટમાં ફાળ.
હરિ વિના હૈડાં સુકાય છે—ટેક
પોષ માસે રૂચે નહીં રે, સુખ સંપત સાજ,
અધવચ મ્હેલ્યાં રે આ સમે, વેરણ જાય ન રાત. હરિ.
મહા મહીને મ્હારાજને રે, તેડી લાવોની ઘેર,
નૈણે નીરખું મારા નાથને, થાય લીલા રે લ્હેર. હરિ.
ફાગણ ફુલ્યો ફુલડે રે, ફુલ્યાં કેસુડે વન,
અબીલ ગુલાલના છાંટણાં, ખેલું કોશું વસંત. હરિ.
ચૈતરે ચિત્ત ચહે નહીં રે, પહેરવાને રે ચીર,
સ્વામી વિના શણગાર શો, કેમ સજીએ શરીર.
વૈશાખે વન વેડીઆં રે, વેડી આંબા રે ડાળ,
કોયલડી ટઉકા કરે, શબ્દ સુણ્યો રસાળ. હરિ.
જેઠમાં જીવ અકળાયછેરે, ઘરમાં ઘડી ના રહેવાય,
ભીતર ભડકા થાયછે, અગ્નિ વેહ ના સેવાય. હરિ.

આષાડ માસે હું નહીં નમુંરે, નમ્યો નવલો રે મેહ,
વ્રેહનાંરે વાદળ ઊલટયાં, રહોસે સુકાણી દેહ. હરિ.
શ્રાવણ વરસે સરવડેરે, નદીએ નીર ભરાય,
કહો સખી કેમ કીજીએ, ધીરજ નવ ધરાય. હરિ.
ભાદરવો ભલે ગાજીઓરે, વરસ્યો ઉત્તર દેશ,
હુંરે બેઠી રંગમોલમાં, પ્રભુ છે પરદેશ. હરિ.
આસોમાસે હરિ આવીઆરે આનંદ ઓચ્છવ થાય,
ઘેર ઘેર જાય વધામણીરે, હૈડે હરખ ન માય. હરિ.
બારે માસ પૂરા થયારે, પુરી તેરમે આશ,
કર જોડીને વીનવું, ગાય નરસૈયો દાસ. હરિ.

પંદર તિથિ.

સખી પડવે તે પંથે ચાલ્યારે, મહાવનના મારગ ઝાલ્યારે,
સાથે સીતાને લક્ષ્મણ બાળા, રઘુપતિ રામ હદેમાં રહેજોરે.
સખી બીજે મઢીમાં બીરાજેરે, પાસે નદીઓ તણાં નીર ગાજેરે,
રામ મ્હેલી ગયા રૂડું રાજે—રઘુપતિ.
સખી ત્રીજે તે વનની ઝાડીરે, દશ ફળ મંગાવેછે દહાડીરે,
સારી શોભે સીતાજીની વાડી—રઘુપતિ.
સખી ચોથે કેવડીઓ મ્હેકેરે, ફાલ્યો ફુલ્યો મોગરો મ્હેકેરે,
એવી લીલી લતાઓ લ્હેકે—રઘુપતિ.
સખી પાંચેમે પોપટ પાળ્યોરે, પાંખ લીલી ને કાંઠડો કાળોરે,
રામ નામ ભણંતો ભાળો—રઘુપતિ.
સખી છઠ્ઠે છેતરવાને આવ્યોરે. કુડો કપટી રાવણ સાથે લાવ્યોરે,
બે મુખનો મૃગ બનાવ્યો—રઘુપતિ.
સખી સાતેમે શ્રીહરિ સમર્યારે, વાડી ભેળી ઉરાડયા ભમરારે,
ડાળ સાહી ઉખેડયા ડમરા—રઘુપતિ.

સખી આઠેમે એને નિહાળ્યોરે, ધનુષ્ય ધારીને મૃગલો માર્યોરે,
મૃગ મરતી વખત પોકાર્યો. રઘુપતિ.
સખી નોમે તે નાખ્યું તીરરે, જઇ વાગ્યું તે મૃગને શીરરે,
ધાજો ધાજો લક્ષ્મણ વીર. રઘુપતિ.
સખી દસેમે કહે લક્ષ્મણુનેરે, બેલી વીરો બોલાવેછે તમનેરે,
આડી આણુ દેતા જાઓ અમને. રઘુપતિ.
સખી એકાદશી ઉપવાસીરે, લંપટ લેવાનો લાગ તપાસીરે,
રાવણુ સીતાને લેઇ ગયો નાશી. રઘુપતિ.
સખી બારસે હનુમંત બળીઓરે, ઠેકી સમુદ્રને પાર ઉતરીઓરે,
જઇને જોગમાયાને મળીઓ. રઘુપતિ.
સખી તેરસે ત્રંબાળુ ભાંગેરે, હાક હનુમંતકેરી વાગેરે,
લ્હાય લંકાગઢમાં લાગે. રઘુપતિ.
સખી ચૌદસે ચિત્ત વિચારીરે, ફોજ વાંદરાંની રચી સારીરે,
રામે રાવણુને નાખ્યો મારી. રઘુપતિ.
સખી પૂનેમે પ્રભુજી પધાર્યારે, થાળ ભરી મોતીડે વધાવ્યારે,
માતા કૌશલ્યાને મન ભાવ્યા. રઘુપતિ.

સત્યભામાજીનું રૂષણું.

કડવું ૧.

નારદ સ્વર્ગભુવન થકી આવ્યારે, એક પુષ્પ અનુપમ લાવ્યારે.
પુષ્પ આપ્યું તે રૂક્ષ્મણી નારીરે, સત્યભામાને મૂકયાં વિસારી રે.
નારદ સત્યભામાને મંદિર ગયારે, સર્વે માંડી સમાચાર કહ્યા રે.
તમને ન ગણે તરણાની તોલેરે, એવાં વચન ઋષિરાય બોલે રે.
મેં તો વાત સાંભળી તમારીરે, ઘણું કાળજું દાઝયું અમારૂં રે.

મ્હારી ઘેલી ના ધરીએ રોષરે, શામળીએ તે પાડયો સોસ રે.
હું તો શું કહું મુખ સંબંધીરે, આવાં નિધણીયાં થયાં કેદી રે.
શુણી નારદજીની વાણીરે, ઘણું રોષે ભરાયાં રાણી રે.
એવું કહીને નારદજી સધાવ્યારે, સાંજ પડી ને સામળીઆજી આવ્યા રે.
સ્વામી ગોવિંદીયાનો પૂછેરે, નારી આ તે કારણ શું છે રે.

કડવું ૨.

માન માન ભમરા મ્હારે ઘેર શીદ આવ્યા.
એમ ખીજીને બોલ્યાં સત્યભામા રાજ. મ્હારે ઘેર.
તમે ગોવાળિયા મત કીધી રાજ. મ્હારે ઘેર.
તમે આહીરની એઠી છાશ પીધી રાજ. મ્હારે ઘેર.
તમે મરદ મટીને થયા મેરી રાજ. મ્હારે ઘેર.
મારા વ્હાલા મટીને થયા વેરી રાજ. મ્હારે ઘેર.
તમને સઉ કહેછે કાંચલડી પહેરી રાજ. મ્હારે ઘેર.
તમે નારીને વશ થઇને નાચ્યા રાજ. મ્હારે ઘેર.
તમે જાચીક થઇને જાચ્યા રાજ. મ્હારે ઘેર.
વડી રૂક્ષ્મણી વ્હાલી કીધી રાજ. મ્હારે ઘેર.
મ્હારે બાપે પરણાવી દીધી રાજ. મ્હારે ઘેર.
તે વાત કાગળીએ લખી લીધી રાજ. મ્હારે ઘેર.
અમને વિખડાં શેં ના ઘોળી દીધાં રાજ. મ્હારે ઘેર.
તમે અમથી છાના રથ ખેડયા રાજ. મ્હારે ઘેર.
તમને આજે તે અહિં કોણે તેડયા રાજ. મ્હારે ઘેર.
એમાં ગોવિંદીયો શું જાણે રાજ. મ્હારે ઘેર.

કડવું ૩.

મ્હારા વ્હાલા સનાદે રહેજોરે, મ્હારૂં કામ પડે તો અળગા રહીને કહેજો રે.
મ્હારા વ્હાલા.

પારિજાતકનું પુષ્પ નારદ, સ્વર્ગભુવન થકી લાવ્યા,
હૈયામાં તો હોળી લગાડી, હોલવવાને શીદ આવ્યા. મ્હારા વ્હાલા.
આપ અનુપમ પુષ્પ મંગાવી, આપ્યું રૂક્ષ્મણી નારી,
માયા તમારી જાણી મોહનજી, હેત હૈયાનું લીધું તાણી. મ્હારા વ્હાલા.
દ્રાવડ દેશમાં રહેતી હતી તે, કોણ કર્મગત લાગી,
ઓછામાં એક પૂરૂં કરવા, કર્મે અમારે કયાંથી ભાગી. મ્હારા વ્હાલા.
પરણ્યા પહેલી સાસરે સાંચરી, એનું કુળ જુઓને વિચારી,
કુટુંબ આપણાને કલંક ચઢાવી, નીસરી આવી એ નારી. મ્હારા વ્હાલા.
ક્રોધ કરી બોલ્યાં સત્યભામા, જ્યારે જીવડલા મ્હારા,
જીવ્યાથી મરવું ભલે સારૂં, એને નેણે વ્હે જળધારા. મ્હારા વ્હાલા.
અમો અમારે ઘેર રહેશું, ને તમો તમારે ઘેર જાઓ,
આ દુઃખથી જ્યારે અદકું રે પડશે, ત્યારે કૃષ્ણજી તમને કહેશું. મારા
વ્હાલા.
ત્યારે બોલ્યા શ્રી જાદવપતિ, એક ગુન્હો માફ કરોની અમારો,
તે ફૂલડાં લાવીશું દાડી દાડી ત્હારા સમજો ત્હારે આંગણીએ.
કહેતો વાડી વવડાવું મ્હારી વ્હાલી સોહાગણ બોલોની,
હેતે નાખી કમળ દિલ ખોલો, રંગભીની સોહગણ બોલોની,
એક ફૂલ એકલીને આપ્યું ને, અમો રહ્યાં આંખ ચોળી,
મેં જાણ્યું મ્હારા નાથજી આપશે, સઉને સરખું વહેચી. મ્હારા વ્હાલા.
નારદને તો સઉ જાણેછે, ઘેર ઘેર રાડ કરાવે,
બે ચાર ઘેર વઢવાઢ કરાવે, ત્યારે નારદને અન્ન ભાવે. મ્હારા વ્હાલા.
નારદ ઋષિ રહેજો સુખી, તે કદાપિ જૂઠું નહિ બોલે,
જેવું હોય તેવું મુખપર કહે, તમો નથી નારદજીની તોલે. મ્હારા વ્હાલા.
ત્રિકમ કહે સુણો તારૂણીને, ખોલો ઘુંઘટ મુખ નિરખું,

આજથી શિખામણ પૂરી લાગી, હવે આપીશું સહુને સરખું. મ્હારી.
એવાં વચન તે કયાં જઇ કહીએ, જો હોય બાળક ન્હાનાં,
સાચી જૂઠી તે આઇ માને, પછી ઉલરાવે રહે છાનાં. મ્હારા વ્હાલા.
કમળવદની શું કઠણ થયાંછો, કંઇએક કારણ થાશે,
અર્ધી રાત તો એમ વહી ગઇને, હમણા વહાણું વાસે, મ્હારા વ્હાલા.
કારણ થાશે તો અમારૂં શું જાશે, ને તમો અવિચળ રહેજો બંને જોડી,
રૂક્ષ્મણી ને તમે મોકળે મહાલજો, અમે મરીશું અહીંથી છાંડી. મ્હા.
આવડો એનો ભય લાગેછે, એવું શું કામણ કરાવ્યું,
જાઓ જાઓ એનો ભય પલંગ પાથરો, પરભાતે જઈ મ્હારે વઢવું ,,
અલબેલો કર જોડી ઉભો, ને જાદવ પાથરે જામા.
ગોવિંદીઓ કાલાવાલા કરેછે, તોએ ન માને સત્યભામા. મ્હારા વ્હાલી.

કડવું ૪.

તમે છાનામાના જાઓરે, જાદવ કુળ કયાં જોયું.
મારા બાપે લાંછન લીધું રાજ, જાદવ કુળ કયાં જોયું.
કોઇ પરણીને કોઇ કુંવારી ને કોઇને ચોરી લાવ્યા,
એવાં હીણાં કામ કરીને, ભૂદરજી બહુ ભાવ્યારે. જાદવ.
મરજો મ્હારાં માબાપોને, આ મુરતે મન મોહ્યું,
છપ્પન કોટિ જાદવ મૂકીને, કૃષ્ણ કુળ કયાં જોયુંરે. જાદવ.
પાપી પિંડ આ પીડા જોઇને, પ્રાણ અમારો નીકળજો,
મુએલાં માબાપ પેલાં, મુઆં હોય ત્યાંથી મરજોરે. જાદવ.
કઠણ કાળજું નથી ફાટતુંને, શું કહું મુખથી વાણી,
કાલે અત્યારે આણી તેને, આજ કરી પટરાણીરે. જાદવ.
વ્હાલા હતા તે વેરી થઇ બેઠા, ને દુઃખના ડુંગર ડોલ્યા,
કર્મે પેલી કયાં રાખીતી, કુળના મારગ મ્હેલ્યારે. જાદવ.

કડવું ૫.

ત્યારે રહીને રસીયો બોલ્યોરે, માનીતી મન બોલો.
મ્હારી મીઠા બોલી નારરે, માનીતી મન બોલો.
ત્હારા સમ જો તુજ સરખીને, નહિ કોઇ મુજને વ્હાલી,
જો વ્હાલી તું કહેતી હોય તો, શીઘ્ર લાવું ઝાડીરે. માનીતી.
શાને કાજે રાડ વધારો ને સાચું કહો સત્યભામા,
એને હાથે એક પુષ્પ છે ને, હું ત્હારો ગજગામારે, માનીતી.
મુખ તમારૂં ચંદ્ર સરખુંને, અમૃત સરખી વાણી,
જો નારી તું કહેતી હોય તો, ઇંદ્રપુરી લાવું તાણીરે. માનીતી.
એક વાર મુખડું દેખાડોને, એટલું હું જાચું,
જો નારી તું કહેતી હોય તો, ઉભો ઉભો નાચુંરે. માનીતી.
મોહનજીએ મુકુટ ઉતાર્યો ને, અલબેલો રહ્યા શીશ નામી,
બેઉ કર જોડી પાગે લાગ્યો, ગોવિંદીયાનો સ્વામીરે. માનીતી.

કડવું ૬.

તમે વણબોલ્યા ઘેર જાઓરે, કહાના કહેવું પડશે,
તમને રીશ ઘણેરી ચઢશે રાજ, કહાના કહેવું પડશે.
માસીને તમે હાથે મારીને, મામાનું મૂળ કહાડયું,
મામા કેરૂં ધન આવ્યું તેનું, દ્વારિકા વસાવ્યું રે. કહાના.
નંદ જશોદાએ મોટા કીધા, ને મુખ તમારૂં જોતાં,
ધન લેવાને ધાયા ત્યારે, માબાપ મૂકયાં રોતાં રે. કહાના.
પાંડવ જ્યારે થયા તમારા, તેને બહુ વાતે વણસાડયા,
કૌરવને નગરમાં રાખી, પાંડવ વનમાં કહાડયા રે. કહાના.
દ્રુપદસુતાએ તમને ભજ્યા, તેને મહા શોકપાવ કીધી,
પાસે રહીને પાતળીયાજી, તેની લજ્જા લીધીરે. કહાના.

મ્હોટા મ્હોટા મહા જોદ્ધા, તે તમથી રહ્યા છે હારી,
ઇંદ્રાદિક સનકાદિક હાર્યા તો, નારી કોણ બીચારીરે. કહાના.
ગોવાળીયામાં ગાયો ચારીને, એઠી છાશો પીધી,
નારીને રીઝવવાની કળા, ત્યાંથી શીખી લીધી રે. કહાના.
તમને લાજ શરમ નહિ આવે, ને હું તો તમથી લાજું,
રાય તમારૂં લાંછન જોઇને, હું હૃદયામાં દાઝું રે. કહાના.
તમારે ઘેર હું આવી, મ્હારા કુલમાં લાગી ખામી,
જાઓ જાઓ હું કહેતી નથી, ગોવિંદીયાના સ્વામીરે. કહાના.

કડવું ૭. પ્રભાતિયું.

શું રૂડું રે કીધું મ્હારા નાથજી, હાંહાં રે રૂક્ષ્મણીના વ્હાલા.
પારિજાતનું પુષ્પ આપી અહિં આવ્યા ઠાલા, શું રૂડું.
સોળ વર્ષની સુંદરી કીધી અધિકારી,
પરણ્યા વિનાની પ્રેમદા ઘેર લાવ્યા કુંવારી. શું રૂડું.
સુરનર મુનિવર દેખતાં અંબા પૂજવા ચાલી,
લાંછન જોયું લાગી નહિ, બાંધવ નાંખ્યો બંધાવી. શું રૂડું.
તમ સંગે જે વળગી રહે, તે તમ સરખું થાય,
ગોવિંદીયો છત્ર ધરી રહ્યો, ગુણ નાભિના ગાય. શું રૂડું.

કડવું ૮.

મ્હારો વ્હાલો અદડ ગદડીગો રે, સમ ખાય શ્યામળીઓ.
લોહના ગેડ તપાવો નારી, તે હું કરમાં સાહું,
તાતું તેલ કરાવો, તેની મધ્યે બેસી ન્હાઉં રે. સમ ખાય.
ચાલંતા વિષધરને હું, કહો તો હાથે ઝાલું,
અંગારા ધીકાવો, તેની મધ્યે રહીને ચાલું રે. સમ ખાય.
માળા મૂકો નિમ કરીને, તેને હું ઉપાડું,

જે પરમાણે પતીજ આવે, તેવા સોગન ખાઉં રે. સમ ખાય.
જળઅગ્નિ ને તેજ તમારૂં, ને સર્વે વાતમાં પૂરા,
શા સોગન ખવડાવું એમાં, એક નથી અધુરા રે. સમ ખાય.
સંગમ જળની ઝારી મંગાવો, ને કરમાં લોની ઝાલી,
કોઇ દહાડો એવું નહિ કરીયે, તેનું મૂકો પાણી રે. સમ ખાય.
ઇંદ્રપુરીવૃક્ષ ન લાવું, મ્હારે અન્ન પાણીની બાધા,
ગોવિંદીગાના સ્વામીએ તો, સાચા સોગન ખાધા રે. સમ ખાય.

કડવું ૯.

બોલ્યાં બોલ્યાં સોહાગણ બોલ્યાં રે, હેતે નાભિકમળદીસ ખોલ્યાં
રંગભીની સોહાગણ બોલ્યાં રે.
આવો મ્હારા મંદિરીયામાં, ને શું બેઠા છો છેલા,
રીસની મારી હું બોલી છું, શું થાઓછો મનડાના મેલા રે. સોહાગણ.
વ્હાલામાં વઢવાડ કરી છે ને, રસીયા રોષ ન કરીએ;
સહજ તમારા મુખડા ઉપરથી, વ્હાલા વારી અમો મરીએ. સોહાગણ.
કાલે આવ્યા હતા નારદજી, મને સાચાં જૂઠાં કીધાં,
તે માટે ત્રિભોવન વ્હાલા, આવડાં વિખ ઘોળી પીધાંરે. સોહાગણ.
ચૌદ લોકના નાથને મેં, અસાર કહી બહુ વાણી,
કહેલાં વચન સંભારી, સત્યભામાને નેત્રે આવ્યાં પાણીરે. સોહાગણ.
તમો જ્યારે એમ કરશો ત્યારે, અમે કયાં નાસીને જઇએ,
નહિ અમારૂં પીયર પાસે, ત્યાં જઇ વાસો વસીએરે. સોહાગણ.
ઉઠો નાથજી પલંગ પાથરૂં ને, ચુવાચંદન ચોળું,
મ્હારા કાલજડાની કોર તમને, વીંજણલે વા ઢોળુંરે. સોહાગણ.
આ રૂસણું સાંભળે ને શીખે, ને નર નારી જે કો ગાય,
નિર્મળ ચિત્તે સાંભળે, તે પાવન થાયરે. સોહાગણ.

રીતેભાતે રસ ન છાંડે, રસ વાધે નરનારી,
ગોવિંદીયાના સ્વામીની સંગે, અલબેલીએ લીધી રંગ તાળીરે. સોહાગણ.

સપ્ત વાર.

સોમવારે રે શિવશક્તિ પૂજું પ્રીતથી,
અંતરમાંરે ધ્યાન ધરૂં એક ચિત્તથી,
મંગળવારે રે મંગળ પદ પ્રભુ આપજો,
મુજ વૃત્તિને રે આપ ચરણમાં સ્થાપજો.
બુધવારે રે બુદ્ધિબળ મુજમાં નથી,
આશા તૃષ્ણાથીરે, મન ન છૂટે મમત્વથી;
ગુરૂવારે રે સદ્‍ગુરૂ સાક્ષ કરો પ્રભુ,
સચરાચરરે સર્વ વ્યાપક છો હે વિભુ.
શુક્રવારે રે શુદ્ધ ભાવે ભજું તેહને,
અષ્ટ સિદ્ધિરે અણિમા સહ વંદે જેહને;
શનિવારે રે સત્ત્વ તણી વૃદ્ધિ ના થતી,
કરૂણા કરોરે મુજ બુદ્ધિ નિર્બળ અતિ.
રવિવારે રે રજ તમથી નિવૃત્ત કરો,
ઉમિયાપતિરે મુજ વિનતિ શ્રવણે ધરો;
સપ્ત વારેરે સાધન સંપત્તિ યાચતી,
મનમોદથીરે હરિગુણ ગાઇને રાચતી.

પ્રકરણ ૧૧ મું.

પાકવિધિ.

ગીતિ.

લઘુ વયની આ જોણે, વિવિધ પ્રકારની રસોઇ નવ કીધી,
તેની સુગમતા માટે, પ્રકટ કરી છે પ્રીતે પાકવિધિ. ૧

એકાદી જન જે ને, વળી વિદેશ વિષે વિચરનારી,
તેના મનની શંકા, છે આ પાકવિધિ સહુ હરનારી, ૨

કસાર કરવાની રીત. ૧

જેટલો કસાર હોય તેથી દોઢું પાણી મૂકી અધરણ કરવું. તેમાં કસાર ઓરવો–પાણી સોસવાઇ જાય એટલે તેમાં ખાંડ નાંખી હલાવી; ને અંગારે મૂકવો અને ઘી શેર ૦। લેખે નાખવું.

ગોળનો કસાર કરવો હોય તો અધરણ ખખળે એટલે તેમાં ગોળ નાખી તે ગોળ મળી જાએ પછી કસાર ઓરી પાણી સોસવાઇ જાય એટલે તેને અંગારે મૂકવો.

કસાર ઓરતા પહેલાં થોડા તેલનું માંણ કસારને દેવું.

કસાર શેર એકે સવાશેરી ખાંડ ને ગોળ શેર પોણા લેખે નાખવાં ને મસાલામાં બદામ, ચારોળી, દરાખ, એળચી સુમાર પ્રમાણે નાંખવાં.

કસાર શેર એકે માણસ ૨॥ લેખે અને લેંહેંચી સાથે માણસ ૪ લેખે મૂકવો. ને લેંહેંચી શેર ૧ નાં માણસ ત્રણ લેખે મૂકવી ને કસાર દૂધ હોય તો માણસ દીઠ દૂધ શેર ૧॥ મૂકવું. કસાર ઘી હોય તો ઘી શેર ૦॥ માણસદીઠ અને કસાર લેંહેંચીના જમણમાં માણસદીઠ ઘી શેર ૦॥ ગણવું.

ઓરસું કરવાની રીત.

કસારને ઘીમાં સાંતળવો ને ગુલાબી રંગ થાય એટલે તેમાં પાણી નાખવું. તેમાં કસારનો દાણો મ્હોટો હોય તો પાણી અઢી ગણું અને દાણો ઝીણો કસારના જેવોજ હોય તો બમણું નાખવું. તે પાણી સોસવાઇ જાય પછી તેમાં ખાંડ તથા ઉપર પ્રમાણે મસાલો નાખી હલાવીને અંગારે મૂકવું.

કસાર શેર એકે ઘી શેર સવા અથવા શેર દોઢ અને તેટલીજ ખાંડ નાખવી.

ઓરમું શેર એકના માણસ પાંચ લેખે મૂકવું.

પૂરી શેર એકે માણસ ત્રણ લેખે મૂકવી. શેરની પૂરીમાં માણું પઇસા ત્રણ ભાર નાખવું ને પુરી તળવામાં શેર એકે ઘી શેર અડધો જોઇએ.

મીઠો ભાત કરવાની રીત.

ચોખા અધરણમાં ઓરી ચોખા બફાયેથી ઓસાવી નાખવા પછી તેમાં ખાંડ તથા કેશર વાટી તેનું પાણી નાખી હલાવવું ને પાણી સોસવાઇ ગયેથી ઘીમાં તજ લવિંગ વઘારી તે તથા મસાલો નાખવો અને હલાવી અંગારે મૂકવો.

મીઠો ભાત અને દૂધનું જમણ હોય તો શેર એક ચોખાએ અઢી માણસ લેખે ગણી મૂકવો ને માણસ દીઠ દુધ શેર ૧઼। ગણવું.

મીઠા ભાતમાં ઘી શેર ૦। લેખે અને ખાંડ શેર સવા લેખે નાખવી. બીજાં જમણ પાછળ કરવો હોય તો શેરે પાંચ માણસ ગણવાં.

શીરો કરવાની રીત.

રવો ઘીમાં શેકવો. બરાબર શેકાયા પછી ખાંડ પાણીમાં મેળવીને તે પાણી શીરામાં રેડી દેવું. પાણી સોસાયા પછી બદામ વગેરે મસાલો નાખી અંગારે મૂકવો.

શીરાનો રવો શેર હોય તો શેરે સવા શેર ઘી તથા શેરે દોઢ શેર પાણી અને ખાંડ શેરે સવા અથવા દોઢ, શેરનાં પાંચ માણસ ગણવાં.

પૂરીમાં શેરના ત્રણ માણસ ગણવાં. લોટમાં રવો મેળવવો હોય તો શેરે ૦। શેર.

થુલી કરવાની રીત.

થુલી કસાર કરતાં ઝીણી રાખવી. અધરણ થાય ને સ્હેજ તેલથી મોહીને થુલી ઓરી દેવી. પાણી સોસાયા પછી ઘી અંદર નાખી અંગારે મૂકવી. જેટલી થુલી હોય તેટલું પાણી મૂકવું.

કસાર, ઓરમું, શીરો, તથા થુલી એ સર્વનો રવો તથા પાણી ભરવાને વાડકાનું પ્રમાણ રાખવું.

બીરંજ કરવાની રીત.

ચોખા શેર એક અને ચણાની દાળ નવટાંક એકઠાં કરી ઘીમાં સાંતળવાં. પછી દોઢ શેર પાણી નાખવું. પાણી સોસાયા પછી ખાંડ નાખવી અને કેશર બદામ વગેરે મસાલો નાખવો અને અંગારે મૂકવો. મોળો કરવો હોય તો ખાંડ નાખવી નહીં. શેરે ઘી શેર ૦ા તથા ખાંડ ૧ા શેર. શેરમાં પાંચ માણસ ગણવાં.

લીલવાની ખીચડી કરવાની રીત.

લીલવાને ઘીમાં ધીમે તાપે સાંતળી બફાવવા દેવા. બદામ વગેરે બધો મસાલો સાંતળી નાખવો. પછી ચોખાને ઘીમાં સાંતળી લીલવા અંદર નાખીને આશરે દોઢું પાણી નાખવું અને બધો મસાલો પણ અંદર નાખી દેવો. પાણી સોસાયા પછી અંગારે મૂકવી.

ચોખા શેર એક લીલવા અચ્છેર, ઘી શેર અડધો, કેશર તથા મસાલો સુમાર પ્રમાણે નાખવો. માણસ એક દીઠ પોણો શેર ખીચડી ગણવી.

કરડની ખીચડી કરવાની રીત.

કરડને મીઠા પાણીમાં ત્રણ ચાર કલાક પલાળી રાખવી. ખીચડી ઓરતી વખત દાળ નાખવી.

શેર કરડમાં દાળ શેર અડધો અને પાણી બમણું નાખવું. બફા-

વા આવે એટલે સારી રીતે ઘુંટીને ખાવા જેવી થાય એટલે ઉતારી લેવી. માણસ દીઠ પોણો શેર ખીચડી ગણવી.

બાજરીની ખીચડી કરવાની રીત.

બાજરીને છડાવી ઝડકાવી નાખી શેર બાજરીમાં દાળ શેર અડધો નાખવી અને પાણી દોઢું નાંખીને ઉપર પ્રમાણે કરવી.

એક પાતેલીમાં દાળકુર કરવાની રીત.

દાળ ચોખાને જુદાં ધોઇ પાતેલીમાં પાતરાનો આડો પડદો મૂકી એક બાજુએ દાળ ને એક બાજુએ ચોખા નાખવાં અને અંદર ધીરે હાથે પાણી રેડી ચૂલે મુકવાં. તાપ ધીમો રાખવો. બહુ તાપ કરવાથી એકઠાં થઇ જાય છે. મીઠું નાખવું હોય તો અંદર નાખવું, નીકર ઉપરથી લેવું.

ચણાની દાળની ગળવેડમી કરવાની રીત.

અધરણ થાય ને ચણાની દાળ ઓરવી. તેને સારી રીતે ગળી જવા દેવી અને પાણી બળયા પછી અંદર ખાંડ નાખવી. ખાંડનું પાણી સોસાયા પછી ઉતારી લેવી. ટાઢી પડે એટલે ચારણી ઉંધી નાખી દાળને ચાળી નાખવી અને પછી તેના લુઆ વાળવા ને રોટલી જરા કળકી વણી-ને તેની અંદર ગોળ દાળનો લુઓ મુકી રોટલીને વાળી દઇ અટામણમાં બોળી પાતળી વણવી.

શેર એક દાળ અને સવાશેર ખાંડ. શેર એક દાળમાં ત્રણ માણસ ગણવાં. શેર દાળે લોટ શેર અડધો ઓછો ચાળેલો બાંધવો તુએરની દાળ-ની કરવી હોયતો તેને ચાળવી નહીં. બાકીની બધી રીત ઉપર પ્રમાણે.

ખારી કરવી હોયતો ઘઉંના લોટમાં સારૂં માણ નાખી બાંધવો.

ગોળની કરવી હોયતો શેર દાળે અચ્છેર ગોળ નાખવો.

કોપરાની ખારી કરવાની રીત.

છીલમાં ખાંડ ભેળી ધીમી આંચે ચૂલાપર મૂકવો. ખાંડનું પાણી સોસાય ને લુઆ વળનો છીલ થાય પછી માવો મોળો નાખી હલાવીને ઉતારી લેવું, અને ઉપર પ્રમાણે ખારી વણવી.

ખમણ શેર એક, ખાંડ શેર સવા, માવો પાશેર. શેર એક ખમણમાં માણસ અઢી ગણવાં.

લાડુ કરવાની રીત.

લોટમાં સારૂં માણ નાખી કઠણ લોટના મુઠીઆં વાળી ગુલાબી રંગનાં તળવાં અને તેને ખાંડીને ચાળી નાંખી ઘી તથા ખાંડ નાખી લાડુ વાળવા. ઘી ઉનું કરીને નાખવું પણ બહુ આકરૂં કરવું નહીં. શેર લોટે ઘી શેર અડધો ને ખાંડ શેર પોણો. શેરનાં બે માણસ ગણવાં.

ભાખરાનો લાડુ કરવો હોય તો ભાખરો શેકી ખાંડી નાખવો અને ઉપર લખ્યા પ્રમાણે કરવો. ગોળનો કરવો હોય તો ગોળ દોઢ પાશેર લેખે નાખવો.

ચોસલાંનો લાડુ કરવો હોય તો થાળીમાં થાબડી ચોસલાં પાડવાં.

ખીર કરવાની રીત.

ચોખા પલાળી મૂકવા દૂધ સારૂં ઉનું થાય ને અંદર ચોખા નાખવા અને ધીમે તાપે બફાવા દેવા. ચોખા બફાયા પછી ઘુંટીને એક રસ કરવી અને ઉતારવા જેવી થાય ત્યારે અંદર ખાંડ નાખી સ્હેજ વાર થાય ને ઉતારી લેવી અંદર એલચી નાખવી. માણસ દીઠ બશેરૂં દૂધ ગણવું અને ચોખા મણે અઢીશેર લેખે નાખવા અને ખાંડ મણે આઠશેર લેખે નાખવી.

પૂરીમાં શેરે અઢી માણસ ગણવાં.

ખીરસંહેંચી કરવાં હોય તો તેમાં ચોખા મણે ત્રણ શેર લેખે

નાખવા અને ખીરને વધારે ઘાડી કરીને ઉતારવી. ખાંડ અંદર નાખવી નહીં.

લેંહેંચીમાં શેરે અઢી માણુસ ગણવાં અને ખુરૂં માણુસ દીઠ શેર અડધો ગણવું અને એલચી ખુરામાં નાખવી. સેવની ખીર કરવી હોયતો મણ દૂધમાં ૪શેર સેવ નાખવી ને નરમ ઉતારી લેવી.

અળવાણું કરવાની રીત.

દૂધ ઉકળ્યા પછી ટાઢા દૂધમાં ઘીમાં સાંતળેલો લોટ મેળવી અંદર નાખીને ઉકાળવું. થોડી વાર ઉકળેને ઉતારી લેવું અને એલચી નાખવી.

દૂધ શેર પાંચમાં લોટ ૦। શેર લેખે નાખવો.

માણુસ દીઠ દોઢશેરૂં દૂધ ગણવું અને ખાંડ શેરે પાશેર નાખવી. પુરીમાં શેરમાં બે માણુસ ગણવાં.

બાસુદી.

માણુસ દીઠ અઢી શેર દૂધની બાસુદી ગણવી. ખુરૂં મણ દૂધની બાસુદીમાં ત્રણ શેર નાખવું.

પૂરીમાં શેરનાં ત્રણ માણુસ ગણવાં.

શ્રીખંડ.

માણુસદીઠ બસેરૂં દૂધ ગણવું. ખાંડ મણે સોળશેર લેખે નાખવી. પૂરીમાં શેરનાં ત્રણ માણ ગણવાં.

મલઈ.

માણુસ દીઠ અચ્છેર ગણવી અને ખુરૂં પાશેર.

પૂરીમાં શેરનાં ત્રણ માણુસ ગણવાં.

બરફી.

માણુસ દીઠ શેર બોજ ગણવો. પેંડા વગેરે એજ પ્રમાણે ગણવું.

પૂરીમાં શેરે ત્રણ માણુસ ગણવાં. મઠાનું દૂધ માણુસ દીઠ શેર દોઢ.

ખડબૂચાં.

માણુસ દીઠ અઢી શેર ગણુવાં અને ખાંડ શેર અડધો.

પૂરીમાં શેરનાં બે માણુસ ગણુવાં.

રસપૂરી.

માણુસ દીઠ કેરી શેર ચાર ગણુવી

પૂરીમાં શેરે અઢી માણુસ ગણુવાં. લેંહેંચીમાં પણ શેરનાં અઢી માણુસ ગણુવાં.

મુરબ્બો કરવાની રીત.

કાચી કેરીને છોલી કકડા કરી પાણીમાં બાફી કહાડી લેવા. પછી પાતેલીમાં થોડું પાણી નાખી અંદર ખાંડ નાખી ચાસણી કરવા મૂકવી તેમાં થોડું દૂધ છાંટવું અને મેલ ઉપર આવે તે કહાડી નાખવો અને ત્રણ તાર નીકળે એવી ચાસણી કરી તેમાં કેરીના કકડા નાખવા અને પાણી છૂટે તે બળ્યા પછી ઉતારી લેવો ને એલચી નાખવી. મુરબ્બાની કેરી શેર એક તથા ખાંડ શેર બે લેખે ગણુવી પૂરીમાં શેરે બે માણુસ ગણુવાં.

ખાંડ કેરી કરવી હોયતો તેની ચાસણી નરમ રાખવી.

ગોળકેરીમાં શેર કેરીમાં દોઢશેર ગોળ નાખવો.

કેળાં લેંહેંચી.

માણુસ દીઠ કેળાં નંગ પાંચ તથા ગુરું ૦ા શેર. અંદર એળચી નાખવી. લેહેંચીમાં શેરનાં ત્રણ માણુસ ગણુવાં.

બોળેલી રોટલી.

ઝીણા ચાળેલા લોટની ઉપસેલી રોટલી કરી ઉની ઉની ઘીમાં નાખી ચોડા કરવા અને ચોડા ઉપર પાછું સારી રીતે ઘી ચોપડવું. શેરનાં અઢી માણુસ ગણુવાં. માણુસ દીઠ ખુરું પાશેર. શેર લોટે ઘી શેર ૧.

પરસુદીની સેવ કરવાની રીત.

ઘઉં ધોઇ ગાંસડી બાંધી થોડીવાર તડકે મૂકી દળાવવા અને લોટને ઝીણો ચાળી ઘીએ બાંધવો અને સારી રીતે મસળી સેવ વણીને તડકે સૂકવવી.

સેવ ઓસાવવી હોય ત્યારે અધરણ ખખળાવી અંદર સ્હેજ ઘી નાખી ઓરવી અને બફાય એટલે ચાળણીમાં સ્હેજ ઘી ચોપડી તેમાં ઓસાવવી.

ઢોકળાં કરવાની રીત.

અડદની દાળ શેર ૫, ચોખાની કણુકી શેર ૧; જુવાર નાખવી હોય તો કણુકીથી અડધી નાખવી.

એ સર્વ દળાવી જમણ કરવું હોય તેને આગલે દહાડે આથવું.

તેલનું માણ મૂકી વળતું નાખવું તથા હળદ મીઠું અને હીંગ વજનસર નાખવાં. આદું મરચાં શેરે ૦ાશેર નાખવાં તાપના દિવસ ન હોય તો ઉનું પાણી નાખી ખુબ ફીણવું અને થાળીમાં પથરાય એવું નરમ રાખવું.

બીજે દિવસે થાળી ઉતરે એવડા પાતેલામાં પાણી નાખી ચૂલે મૂકવું અને અંદર ઇંટ ગોઠવવી. પછી થાળીમાં ખીરૂં પાથરી ઈંટ ઉપર થાળી ગોઠવી પાતેલાપર ઢાંકવું.

બફાઇને પાણી સોસાય ત્યારે થાળી કહાડી લેવી અને ઢોકળાંના કકડા પાડવા. તેલમાં હીંગ મરચાં નાખી ઢોકળાંને માટે વઘાર તૈયાર કરવો. શેર ૧ નાં પાંચ માણસ ગણવાં.

ખમણઢોકળી કરવાની રીત.

ચણાની દાળ રાતની પલાળી મૂકવી. બીજે દિવસે સવારે દાળને વાટી નાખવી અને અંદર થોડું કોપરાનું છીલ તથા આદુંમરચાં

હીંગ, મીઠું વજનસર નાખવું. પછી થાળીમાં થાબડી દેવું. પાતેલીમાં પાણી ખખળતું કરી પાતેલી ઉપર થાળી ઉંધી પાડી દેવી. થાળી બરાબર બેસતી ના આવતી હોય તો પાતેલા પર કકડો બાંધી ઉપર મુજબ કરવી. બફાઇને કોરી પડે એટલે ઢોકળાંની પઠેમ કકડા પાડવા. અંદર મોણ નાખવું નહીં, ઉપરથી તેલ લેવું. શેર દાળે પાંચ માણસ ગણવાં.

ઘઉંમેથીનાં મામણા કરવાની રીત.

ઘઉના લોટમાં સારૂં ઘીનું મોણ નાખવું, મેથી આખી તેલમાં સાંતળી શેર લોટે નવટાંક નાખવી તથા હીંગ, આદું, મરચાં, હળધ, મીઠું વજન પ્રમાણે નાખી દહીંથી બાંધી મૂઠીઆં વાળવાં અને પાતેલીમાં તેલ મૂકીને ટાહાડે વધારે મૂકવાં ને ઉપર ઢાંકવું. તાપ ધીમો રાખવો. ખીલીને સારાં ગુલાબી રંગનાં થાય ને ઉતારવાં.

લીલવાના ઘુઘરા કરવાની રીત.

પોપચાં સાથે લીલવાને દૂધપાણીમાં કરીએ તેવી રીતે કરવા. પાણી જરા વધારે મૂકવું અને તેલ ઓછું મૂકવું. બફાવવા આવે ને અંદર પાસેર દૂધ નાખવું તે બધું સોસાયા પછી તે પોપચાં સાથેના લીલવાને છુંદી નાખવા અને તે છુંદામાં આદુંમરચાં નાખી હીંગનો વઘાર કરવો પછી તેના ઘુઘરા ભરવા અને તેલમાં તળવા. ઘુઘરાના લોટમાં મોણ સારી રીતે દેવું. ચોળા વગેરેના ઘુઘરા પણ એજ રીતે કરવા.

ગોળ આમલીવાળાં શાક કરવાની રીત.

બટાટા બાફી છોલીને કકડા કરી તેલનો વઘાર કરી વઘારવા અને તેમાં ગોળઆમલી તથા ચણાનો લોટ એકઠું મેળવી તે પાણી અંદર

નાખવું અને બરાબર હલાવ્યા કરવું પછી ઢાંકી દેવું અને લોટ બફાય ત્યારે ઉતારી લેવું. હળધ મીઠું વજન સર નાખવું.

પાપડીનું ઉંધિયું કરવાની રીત.

પાપડી વીણીને સળેલી કહાડી નાખવી. પછી અંદર તેલ આદું મરચાં તથા કોથમીર જાડાં વાટીને એ મસાલો તથા મીઠું પાપડીમાં ભેળવવાં. બટાટા, ચીભડાં તથા રવૈયાં વેંગણ ચીરીને અંદર મસાલો ભરવો અને રતાળુ, કંદ તથા શકરીઆંના કકડા કરીને ઉપલો મસાલો ભેળવવો. પછી બધું એકઠું કરી પાતેલામાં ભરીને ઢાંકવું અને ધીમે તાપે બફાવા દેવું.

થોડા વારે તેંએ ઉપર કર્યાં કરવું અને બફાયા પછી ઉતારી લેવું. ઉપરથી જોઇતું તેલ લેવું.

માટલામાં કરવું હોય તો પાપડી વગેરે માટલામાં ભરી કહલરથી માટલાનું મ્હોં બંધ કરી ઉંધું મૂકી આગળ પાછળ છાણાં ગોઠવી સળગાવીને બાફવું.

નરમ શાક.

ચાર પાંચ જાતનાં શાક તથા ચણાની દાળ એ સર્વને એકઠું કરી નરમ શાક કરવું. આદું મરચાં તથા ગરમ મસાલો વજનસર નાખવાં. તથા ઘઉંના લોટમાં થોડો ચણાનો લોટ ભેળવી માણ તથા મસાલો નાખી ભજીઆં કરવાં અને તે નરમ શાકમાં નાખવાં. અંદર થોડી આમલી નાખવી.

શેરમાં અઢી માણસ ગણવાં. રગડ કરવું હોય તો સુરણ અને ચણાની દાળ જોડે બારી છાશ ઉકળવા આવે તે નાખવું. મસાલો કઢી પ્રમાણે શેરનાં પાંચ માણસ ગણવાં. રગડમાં જે ચીજ નાખવી હોય તે

શેરે પાશેર લેખે ગણવી. ભાજી ને ચણાની દાળ અથવા બટાટાને ચણાની દાળ પણ નખાય છે.

રવૈયાં વેંગણ કરવાની રીત.

રવૈયાંવેંગણને ચીરી ફાડા કરવા અને અંદર આદુંમરચાં, કોથમીર, કોપરું તથા ચણાનો લોટ એ સર્વે એકઠું કરી થોડું તેલ તથા મીઠું વજનસર નાખી વેંગણમાં ભરવું. ફેર સ્હેજ સંચોરો ભભરાવવો. અને ટાઢે વધારે ચૂલે મૂકવાં. લાલ ગામડાં થાય ને હોલે મૂકવાં.

કારેલાં, કંટોલાં, ચીભડાં, બટાટા વગેરેનાં રવૈયાં પણ એજ પ્રમાણે કરવાં. સુકો મસાલો ભરવો હોય તો, ધાણા, જીરૂં, હળદ તથા મીઠું એકઠાં કરી ભરવું. તેલ જો સારી રીતે મૂકવું હોય તો પાણી છાંટવાની જરૂર પડતી નથી.

શાકની ગણત્રી કરવાની રીત.

જમણમાં શાકમાં શેરે ત્રણ માણસ ગણવાં. કારેલાં વગેરે છૂટા શાકમાં શેરે ચાર માણસ ગણવાં.

નરમ દાળમાં શેરનાં ૭ માણસ ગણવાં.

ધાડી દાળમાં શેરે દશ માણસ ગણવાં.

ચોખામાં શેરે પાંચ માણસ ગણવાં.

પાપડી તથા ગોળીમાં શેરે એક માણસ ગણવું.

સુકા કઠોળમાં શેરે ચાર માણસ ગણવાં.

રાયતામાં પાંચ માણસે દોઢ શેર બટાટા તથા દોઢ શેર દહીં

ભડત વગેરે બીજાં રાયતાંમાં શેરે ચાર માણસ ગણવાં અને શેરે અચ્છેર દહીં.

રતાળુકંદનાં ભજીયાંમાં શેરે ૭ માણસ ગણવાં.

કેળાંનાં ભજીયાંમાં માણસ દીઠ બે કેળાં ગણવાં.
ભાજીનાં ભજીયાંમાં માણસ દીઠ પાણી એક ગણવી.
કેરીનાં ભજીયાંમાં શેરે બે માણસ ગણવાં.

વાટ કરવાનીરીત.

દહીં વલોવીને છાશ કરવી અને થોડી રાઇ પીસી અંદર નાખવી. કેળાં છુંદીને નાખવાં ફુદનો અથવા કોથમીર અને સ્હેજ આદું તથા ખાંડ. એ સર્વ અંદાજસર નાખવું. થોડું મીઠું પણ નાખવું અને અંદર હીંગનો વઘાર ઘીમાં કરીને અંદર નાખવો.

કેરીનું પનુ તથા બધી જાતની કઢી.

કાચી કેરીને બાફવી અને પછી મીઠા પાણીમાં ચોળી નાખવી ખાંડ નાખી ગાળી લેવું અને અંદર સ્હેજ મીઠું નાખવું.

ગોળઆમલીનું કરવું હોય તો આમલીના પાણીમાં ગોળ નાખ ગાળી લેવું. ઉકાળીને અંદર હીંગનો વઘાર કરવો.

ગોળઆમલીની કઢી કરવી હોય તો ગોળઆમલીના પાણીમાં વેસણ નાખી ઉકાળવું અને અંદર હીંગ મેથી મરચાંનો વઘાર કરવો.

મોગરીની કઢી કરવી હોયતો મોગરીને ઝીણી સમારી મીઠું નાખી ચોળી નાખવી અને અંદરથી પાણી નીચવી નાખવું અને કઢીમાં નાખવી. એ કઢીમાં હળધ નાખવી નહી. મૂળાની પણ એજ રીતે કરવી. તેમાં હળધ નાખવી.

ભીંડાની કઢીમાં ભીંડાં ઘીમાં ધીમે તાપે બાફીને અંદર નાખવાં. પજેતાની કઢી કરવી હોય તો રસ કહાડેલાં છાલ ગોટલા પાણીમાં ધોઇ ગાળી લેવું ને અંદર છાશ અને વેસણ નાખવું અને કડાનાં ફુલ ને સુંઠ નાખી ઉકાળવી.

બાટી કરવાની રીત.

ઘઉંનો લોટ જાડો દળેલો લેવો અને અંદર સારૂં માણ નાખી આદુ મરચાં તથા હળદ મીઠું વજનસર નાખી લોટ કઠણ બાંધવો અને હાથે વતી પાતળી ભાખરી જેવી કરવી અને ખીચડીમાં થોડું પાણી રહે એટલે અંદર ખોસી દેવી. સાદી ખીચડીમાં શેર ચોખાને પાસેર દાળ. માણસ દીઠ શેર ા. એજ રીતની બાટી પાપડી ચોળી વગેરે લીલા શાકમાં તથા નરમ દાળમાં નખાયછે.

કેળાં નાખી નરમ દાળ કરવી હોય તો કેળાં દાળ ઉકળી રહ્યા પછી જમતી વખત નાખવાં. કેળા છુંદી અંદર થોડું ઘી તથા ખાંડ નાખીને નાખવાં.

સાખીઆં પાકી કેરીનાં નાખવાં હોય તો તેને ઝીણાં સમારી જમતી વખત નાખવાં. કાચી કેરી આમલી તથા કોકમ ખટાશને માટે નાખવું હોય તે ઉકળતી દાળમાં નાખવું વેગણ, કારેલાં, કટોલાં, બટાટા વગેરે નાખવું હોય તો તે ચીજો ઉકાળાતા પહેલાં નાખવી કે સારી રીતે બફાઇ રહે.

પાપડી કરવાની રીત.

તેલમાં પાણી નાખી સંચોરો વજનસર નાખવો અને હલાવીને તેમાં પાપડી નાખી ચુલે મૂકવી. કંદ અથવા સુરણ બટાટા કઇ નાખવું હોય તો એકવાર ઉછાળીને પછી નાખવું. થયા પછી આદું મરચાં કોથમીર નાખવાં. ચોળી, વહાલોળ, ગુવારસીંગ પણ એ રીતે કરવું. એ દૂધપાણી કહેવાયછે.

સણુંગ કરવાની રીત.

દીવેલવાળા વાલને રાખેવતી ફોરા કરી રાતના પલાળવા અને

બરાબર પલળેલા લાગે તો સવારે કહાડી નાખવા; નીકર સાંજે કહાડવા. ટોપલામાં કહાડી ઉપર સારી રીતે લુગડું ઢાંકી મૂકવું એટલે સણગા ફુટશે. પછી પાણીમાં પલાળવા અને છોલવા. સાધારણ શાક વઘાર કરીને કરીએ તે રીતે કરવી. નરમ સણંગ કરવી હોયતો પાણી વધારે નાખવું.

સણંગ કરવી હોય તેના બે ત્રણ દિવસ આગળથી વાલ પલાળવા. મગ વગેરે કઠોળ સણગેલું કરવું હોય તે પણ એજ રીતે સણગાવવું. લીલી સણંગ કરવી હોયતો આગલે દિવસ લીલવા મીઠા પાણીમાં પલાળી બીજે દિવસ છોલવા.

પાટોડી કરવાની રીત.

ચણા ની દાળ દળાવવી. એક વાડકો લોટ અને બે વાડકા ખાટી છાસ નાખવી. હળદ મીઠું તથા જીરું મરી નાખી હલાવી નાખવું અને પછી ચૂલે મૂકવું. પાણી બળેને લોટ બફાઇને ચીકણો થાય એટલે ઉતારી નાખી ગરમને ગરમ થાળીમાં પાતળો પાથરી દેવો. થોડી વાર પછી ઉખેડી વીંટા વાળી દેવા અને તેલમાં બોળીને પીરસવી. લોટને ચૂલે મુકયા પછી હલાવ્યાં કરવો, ગાંઠા બાઝવા દેવા નહીં. એ લોટને વધારે જાડો થવા દઇ થાળીમાં પાતળો થાબડી તેલનો વઘાર રેડી કકડા પાડવા એ રીતે પણ થાયછે.

પુડા કરવાની રીત.

અડદની દાળ દળાવવી અને તે લોટમાં હળદ, મીઠું, હીંગ, આદું, મરચાં નાખવાં, એમાં મોણ નાખવું નહીં. તાવીપર પથરાય એ નરમ આથવું અને બીજે દિવસે પુડા પાડવા. તેલ વતી તળવા અથવા ઉપરથી તેલ લેવું, ઘઉંના લોટના કરવા હોય તો તે પણ આ પ્રમાણેજ કરવા પણ અંદર શેરે નવટાંક મેથી નાખવી. શેરે અઢી માણસ ગણવાં.

ભજીઆં કરવાની રીત.

ચણાના લોટમાં હળધ, મીઠું ધાણાજીરૂં તથા આદુ મરચાં નાખવાં અને સારૂં માણ દઈ પાણી નાખવું અને થોડો સંચોરો પણ નાખવો.

જે વસ્તુનાં ભજીઆં કરવાં હોય તેના કકડા બોળીને તેલ ધુમાડા નીકળતું થાય ત્યારે ભજીઆં પાડવાં.

પાતરાં કરવાની રીત.

ચણાનો લોટ તથા થોડો ઘઉંનો લોટ એકઠાં કરી ભજીઆં પ્રમાણે મસાલો નાખી ખીરૂં કરવું અને પાતરાં ચોપડી વીંટા વાળવા.

બાફેલાં કરવાં હોય તો કાકડી તુરીઆંમાં અથવા પાતેલામાં પાણી નાખી અંદર ઘાસ મુકી તે ઉપર પાતરાંના વીંટા મુકવા અને બફાય ત્યારે કહાડી લઇ કકડા કરવા અને તેલમાં બોળી પીરસવાં. તળેલાં કરવાં હોય તો કકડા કરી પેણીમાં તળવાં.

દહિંવડાં અથવા ભજીઆં કરવાની રીત.

અડદના લોટમાં સંચોરા શીવાય ઉપર લખેલો સર્વ મસાલો નાખવો અને વડાં અથવા ભજીઆં પાડી તેને દશેક મીનીટ પાણીમાં રહેવા દઈને પછી દહીંમાં નાખવાં. આગલે દહાડે કરી મુકીને બીજે દહાડે ઉપયોગમાં લેવાં. વડાં પાતરાંપર તેલ ચોપડીને કરવાં, ઘઉંના લોટનાં કરવાં હોયતો અંદર સહેજ મેથી નાખવી. આ રીતે ભજીઆં કરી કઢીમાં પણ નખાયછે.

ભરૂચી ભાજી વગેરેનાં મુઠીઆં કરવાની રીત.

ભાજીને ઝીણી સમારી ધોઇ નાખવી અને અંદર થોડું મીઠું નાખી ચોળીને પાણી કહાડી નાખવું.

બે ભાગ ચણાનો લોટ અને એક ભાગ ઘઉંનો લોટ; ધાણા જીરૂં મીઠું વગેરે મસાલો નાખા સારૂં માણ દેવું અને ભાજી તથા લોટ એકઠાં મેળવી મુઠીઆં કરી પાતરાં પ્રમાણે બાફવાં અથવા તળવાં. બાફીને પણ તળી શકાયછે. મેથીની ભાજીનાં મુઠીઆં તથા દુધીનાં મુઠીઆં પણ આ રીતે કરીને તળવાં. મોરસનાં મુઠીઆંમાં મોરસ બાફી પાણી કહાડી નાખી ઉપર પ્રમાણે કરવાં અને મીઠું અડધે વજને નાખવું.

ચણાની સેવ કરવાની રીત.

ચણાના લોટમાં મીઠું હળધ તથા હીંગ અને સુકાં મરચાંનો ભુકો નાખી લોટ બાંધવો.

તેલની પેણી ઉપર ઝારો મુકી સેવ પાડવી.

ગલેફેલાં કારેલાં વગેરે કરવું હોયતો તેને ચણાના લોટમાં મેળવી તળવાં.

ભડત કરવાની રીત.

વેંગણને છાણાં સીંચી અંદર બાફવું. પછી છોલીને છુંદી નાખી વધારી આદું મરચાં કોથમીર મીઠું નાખવું.

પાપડ કરવાની રીત.

અડદનો લોટ શેર ૧, મીઠું ચાર પૈસા ભાર, સંચોરો ચાર પૈસાભાર, મરી ધોળાં ૭ પૈસા ભાર અને હીંગ બે પૈસા ભાર.

ભુરા કોળાની વડી કરવાની રીત.

કોળાને છીનીથી છીનવું. આદું, મરચાં, હળધ, હીંગ, મીઠું છીલના વજન પ્રમાણે નાખવું. છીલમાંથી થોડું પાણી કહાડી નાખવું. અડદના લોટ વાળી કરવી હોય તો શેર છીલે પાશેરને સૂમારે લોટ નાખવો ને મેથીની કરવી હોય તો થોડો મેથીનો ભૂકો નાખવો.

કરકરવડી કરવાની રીત.

ચોખા માજરવેલના અથવા જાડા ચોખાનો લોટ એક વાડકો ભરી લઈ તેમાં બે વાડકા પાણી નાખવું. મીઠું, હીંગ અથવા આખું જીરૂં નાખી ખદખદાવવી. લોટ કઠણ વડી પાડવા જેવો થાય ત્યારે વડી પાડવી.

ચોખાપાપડીની રીત.

ચોખાનો લોટ તથા પાણી ઉપર પ્રમાણે લઈ મીઠું તથા ગહીં નાખી પાતળું ખીરૂં કરી તેને થાળી અથવા ખાખરનાં પાતરાં ઉપર પાથરવું. પાતેલામાં પાણી ભરી માંહે ઈંટ મૂકી પાણી ખળખળે ત્યારે થાળી અંદર મૂકવી. પાતરાં પર કરી હોય તો પાતેલીમાં ચાળણી ઉંધી મૂકી તે પર પાતરાં મૂકવાં. ઝપાય એટલે ઉખેડી તડકે સુકવવી. ચોખાના લોટની સેવ કરવી હોય તો ચણાની પ્રમાણે પાડવી. કોઠીમડાંની કાચરી કરવી તે કોઠીમડાંની ફાડ કરી મીઠામાં આથી મુકી ત્રીજે દહાડે કહાડી સુકવવા.

દીવાળીમાં ખાવાનું કરવાની રીત.

લોટ ઘઉંનો શેર ૧, ખાંડ શેર ૧ા અથવા ૧ા; લોટને ઘીમાં શેકી ગુલાબી જેવો થાય એટલે ઉતારી ખાંડ ભેળવી માંહે થોડી એળચી નાખવી. ઘઉંનો લોટ ઝીણો ચાળી ત્યાર પછી પરસુદીનો લોટ માણ નાખી બાંધવો. તેની પૂરી વણી તેમા ઉપરનો સાંજો ભરી ઘુઘરા કરવા. કોપરાંના કરવા હોય તો ધારી પ્રમાણે છીન કરી ભરવા.

ખરખડીઆમાં ઘઉંનો લોટ ઝીણો ચાળી સારૂં માણ નાખી વણી તડકે સુકવી તળવાં.

થાપડામાં ચણાનો લોટ સારો ચાળી મીઠું હળધ, જીરૂં, મરી અ-

થવા મરચાંનો ભૂકો નાખી થોડું માણ દેવું. પછી વણી સુકવીને તેલમાં તળવા.

મઠીઆં કરવાં હોય તો મડનો લોટ ને મસાલો થાપડા પ્રમાણે નાખવો.

મેથીઆકેરી કરવાની રીત.

કેરી મણ એકમાં મીઠું શેર દસ, મેથી શેર ચાર, મરચાં અને હીંગ પાસેર એ સર્વ ખાંડાવી મસાલો તૈયાર કરવો અને હીંગ શીવાય બધો મસાલો એકઠો કરવો અને તેલ શેર બે ઉનું કરવું. આકરૂં થાય ને અંદર હીંગ ખાંડેલી હોય તે નાખવી ને વઘાર તૈયાર થાય એટલે મસાલામાં રેડી દેવું. વજન પ્રમાણે અંદર હળધ નાખવી ને ટહાડો પડે ને કેરીના દાગડા ભરવા. બીજે ત્રીજે દિવસે કેરી ડુબે એટલું તેલ નાખવું.

રાયતીકેરી કરવાની રીત.

કેરી દાબડા કરી તેમાં મીઠું ભરી આથવી. ત્રીજે અથવા ચોથે દિવસે કહાડીને ગોટલી કહાડી નાખી જરા સુકાતી કરવી અને પછી રાઇ દેવી. બીજે ત્રીજે દિવસે સરસીઉં અથવા તેલ નાખવું. મણ કેરીએ ત્રણશેર રાઇ દેવી. હળધ વજનસર નાખવી રાઇને ધોઇને ત્રણ દિવસ તડકે રાખવી. પછી ભરડાવી છોડાં ઝડકાવીને ખાંડાવવી અને તેને પાણીમાં સારી રીતે ફીણાવવી. ફીણવામાં થોડું સરસીઉં અથવા તેલ નાખવું અને હળધ પણ ફીણવામાંજ નાખવી.

ગોળીઆકેરી કરવાની રીત.

કેરી છોલી દાબડા કરી મીઠું ભરીને આથવી. ત્રીજે દિવસે કહાડી તડકે થોડા સુકાવી. પછી ગોળ રાઇ તથા હળધ ફીણી દાબડા ભરવા. બીજે દિવસે અંદર સરસીઉં નાખવું મણ કેરીએ ગોળ મણ

અડધો તથા રાઇ શેર ત્રણ નાખવી.

પાકી કેરીનાં બફાણાં કરવાની રીત.

થોડી પાકવા આવેલી કેરીને પાણીમાં આખી બાફવી; પછી રાઇ ફીણી અંદર વજનસર હળધ મીઠું નાખી કેરીને રગદોળી દેવી. પછી થોડું સરસીઉં અથવા તેલ બીજે દિવસે નાખવું.

મેથંબો કરવાની રીત.

કાચી કેરીને છોલીને કકડા કરવા અને તેને સહેજ બફાવા દઇ નિતારી લેવા અને પછી પાનેલીમાં તેલ થોડું મૂકી હીંગ મરચાં મેથીનો વઘાર કરી કેરીના કકડા અંદર નાખીને ગોળ અથવા ખાંડ શેર કેરી હોય તો શેર નાખવાં. બરાબર પીગળી જાય ને ઉતારી લેવું.

બોર તથા ગુંદાં.

એ બન્ને ચીજને ગોળીઆ કેરીની રીત પ્રમાણે મીઠામાં આથીને કરવાં.

સંભારવાળાં ગુંદાં કરવાં હોય તો ઠળીઆ કહાડીને મેથીઆ કેરીનો મસાલો ભરવો ને તેલ નાખવું.

મરચાં આથવામાં મેથીઆ કેરી પ્રમાણે મસાલો કરવો પણ અંદર મરચાં નાખવાં નહીં.

હીંગોઆ લીંબુ કરવાની રીત.

મેથી શિવાય બધો મસાલો મેથીઆ કેરીમાં લખ્યા પ્રમાણે કરવો અને લીંબુના દાબડા કરી સહેજ દીવેલ ચોળી મસાલો ભરવો. પછી અંદર થોડું તેલ ત્રીજે દિવસે નાખવું.

મેથીઆ કેરીનો મસાલો પણ ભરવો હોય તો ભરાય છે.

બાફેલાં લીંબુ કરવાની રીત.

લીંબુમાં મસાલો ભરી સ્હેજ પાણી નાખી ધીમે તાપે બાફવાં અને

અડધાં બફાય એટલે અંદર કારેલાં બાફવાં હોયતો નાખવાં. કારેલાંને સોરીને દાબડા કરવા અને હાથેથી દાબીને પાણી નીકળે એટલું કહાડી નાખવું અને ઉપલેઠ મસાલો ભરી લીંબુ સાથે બાફવા મૂકવાં.

રાઇવાળાં લીંબુ કરવાં હોયતો મીઠું ભરીને અધકચરાં બાફવાં અને પછી પાણું હોયતો નીતારીને રાઇ દેવી અને ગળ્યાં કરવાં હોયતો રાઇ જોડે થોડો ગોળ ફીણવો.

ખારીઆં કરવાની રીત.

ચીભડાંને બે ફાડ કરી મીઠામાં આથવાં. ત્રીજે અથવા ચોથે દિવસે કહાડી લઇ છાપરે ઘાસની પૂળી પાથરી ઉંધાં નાખી સુકવવાં અને તે પાસું સુકાયા પછી ચત્તાં સુકવવાં. બરાબર સુકાયા પછી કકડા કરી રાઇ દેવી. મણ ચીભડાંએ મીઠું શેર છ તથા રાઇ શેર બે નાખવી. બીજે ત્રીજે દિવસે સરસીઉં અથવા તેલ નાખવું.

બોળ અથાણું કરવાની રીત.

કેરીના દાબડામાં મીઠું ભરી અથવા આખી કેરીમાં મીઠું નાખી આથી મૂકવી. એમાં બીજુ કંઇ નાખવું નહીં. આદું હળદ તથા આંબાહળદ, આંબુઆ, ગુંદાં, કેર, વગેરે બોળ આથવું હોય તેમાં મીઠું વજનસર નાખવું. અંદર ખટાશ નાખવી હોયતો લીંબુ અથવા કેરીનું પાણું નાખવું. કેરનું અથાણું બીજી રીતે થાય છે તે નીચે પ્રમાણેઃ—

કેરને દીવેલ તથા હળદ ફીણીને તેમાં ચોળી અંદર મીઠું વજનસર નાખવું.

ઘસોટીઓ લાડુ સેકવાની રીત.

ઘઉંનો લોટ શેર એક, ઘી શેર પોણો; તેમાં લોટ સેકવો અને બીજે દીવસે તેને ફીણી શેર પોણો શેર ખાંડ નાખીને વાળવો.

ગોળપાપડી સેકવાની રીત.

ઘઉંનો લોટ સેકવો અને લાલ રંગનો થાય એટલે ખાંડ અથવા ગોળ નાખવાં. ઘી શેરે અચ્છેર તથા ખાંડ શેરે પોણો શેર. ગોળ શેરે અચ્છેર.

ચણાનો લાડુ સેકવાની રીત.

ચણાનો લોટ કરકરો દળાવીને સેકવો. બરાબર સેકાયા પછી ખાંડ નાખવી. ઘી શેર પોણો અને ખાંડ શેર પોણો. બદામ વગેરે મસાલો નાખવો. મગ વગેરેનો લાડુ એ રીતે સેકવો.

પોંખનો લાડુ કરવાની રીત.

પોંખ દળાવી સેકેલો કરવો હોય તો લોટ સ્હેજ સેકવો અને અંદર ખાંડ નાખી થાળીમાં પાથરી મસાલો નાખવો અને ઠરે ત્યારે ચોસલાં પાડવાં.

લીલા પોંખનો કરવો હોયતો લોટમાં ઘી ખાંડ ભેળી ફીણીને લાડુ વાળવો.

શેર લોટે ઘી શેર પોણો અને ખાંડ શેર પોણો.

કંદનો લાડુ કરવાની રીત.

કંદને માટી ચોપડી ભુમરેટમાં બાફી છોડાં કહાડી નાખી છુંદવો. મીઠું અને અંદર આદું મરચાં નાખી તેલમાં હીંગ નાખી વઘાર કરી લાડુ વાળવા.

કાંજી કરવાની રીત.

સાબુચોખાની કાંજી કરવી હોય તો થોડું પાણી ગરમ કરી અંદર સાબુચોખા નાખવા. બફાઇને સારી રીતે ફુલે ત્યાર પછી દૂધ નાખી હલાવવી અને અંદર શાકર અથવા ખાંડ નાખવી.

આરારૂટની કાંજી કરવી હોય તો આરારૂટને ટાઢા દૂધમાં મેળવીને ઉકાળી અંદર શાકર અથવા ખાંડ નાખવી.

મેલીન્સફુડની કાંજીમાં બે ચમચા પાણીને ગરમ થવા દઇને અંદર એક ચમચો મેલીન્સફુડ નાખી હલાવવું અને ઉકળે પછી અંદર દૂધ નાખીને પાછું ઉકાળવું. અંદર શાકર અથવા ખાંડ નાખવી.

ભાતની ધાણીની કાંજી કરવી હોય તો ધાણીને પાણીમાં બાફવી. પછી ઝીણા કકડામાં લઇ છણી નાખવી. પાતળી કરવી હોય તો પાણીમાં છણવી. નીકર દૂધ નાખીને છણવી પછી બધા દૂધમાં મેળવીને ઉકાળવી. અંદર શાકર અથવા ખાંડ નાખવી.

મમરાની કાંજી પણ એ પ્રમાણેજ કરવી.

ફરાળની રીત.

સીંગોડાંની પુરી તથા રોટલી કરવી હોય તો થોડો સીંગોડાંનો લોટ પાણીમાં બાફી ખીચી કરવી અને તે બીજા લોટમાં મેળવી લોટ બાંધવો. લોટમાં થોડું માણ નાખવું.

આગળ ચણાના લોટની લખી છે તે પ્રમાણે પાટોડી સીંગોડાંના લોટની કરવી.

લાડુ પણ ઘઉંના લોટનો થાય તે રીતે કરવો.

સીરો પણ તેજ પ્રમાણે કરવો અને અંદર મસાલો નાખવો.

સુરણ બટાટાને બાફવાં અને પછી છુંદવાં તેમાં કેળાં અને દહીં વજનસર નાખવું. થોડો સીંગોડાંનો લોટ માણ દઇને ભેળવવો. આદું, જીરું, મીઠું અંદર નાખવું. રાતનાં આથી સવારે ભજીયાં પાડવાં.

બટાટાને બાફી છુંદીને ચારણીથી ચાળી નાખવા અને અંદર ખાંડ નાખી ગરમ કરવા. લુઓ વળાય તેવા થાય ત્યારે ઉતારી તેની ગળવેડમી કરવી.

કોપરાંની ધારી પણ સીંગોડાંની થાય છે.

સીંગનો લાડુ—સીંગ સેકીને લાલ ફોડાં કહાડીને ઝાડકી નાખવી અને ખંડાવી નરમ ચાસણી ખાંડની કરીને સીંગના ભૂકામાં નાખી લાડુ વાળવો. અંદર સ્હેજ ઘી પણ નાખવું. ચાસણી વગરનો લાડુ કરવો હોય તો સીંગના ભૂકામાં ખાંડ ભેળી અંદર ઘી ઉનું કરીને લાડુ વળે એટલું નાખી લાડુ વાળવો. શેરે ૦। શેર ખાંડ નાખવી. માણસ દીઠ બન્ને ફરાળ મળી બોજ દોઢશેર ગણવો.

સમાપ્ત.

શુદ્ધિપત્ર.

પૃષ્ઠ	લીંટી	શુદ્ધિ.
૩	૪	હાર પાન આવે તેમાં પાવલી અથવા બે આની મૂકવી અને ચાકરને બે પૈસા આપવા.
૫	૧૬	" પછી જનોઇવાળો છોકરો તથા બીજા ચાર છોકરાને લઈ છોકરાની માએ દહીં ભાત ખાવાં " એટલું ઉમેરવું.
૭	૨	રોકડો ૦॥ રૂ. તથા ખાતાનું.
૧૨	૪	" કાંકણદોરા છોડતી વખતે વહુનું નામ પાડવું " એટલું ઉમેરવું.
૧૯	૧૭	" પૂજાપો બધો કાઢી લેવો " એટલું ઉમેરવું.
૨૯	૭	રાખડી નણંદ પાસે બંધાવવી.
૪૨	..	" પણનારનું નામ ગાવું " એને બદલે " ઘરનાનું નામ ગાવું " એમ સમજવું.